

**Gemeente
Voorschoten**

JAARSTUKKEN 2016

PROGRAMMAVERSLAG & JAARREKENING

Colofon

Uitgave Gemeente Voorschoten

Postbus 393

2250 AJ Voorschoten

Drukwerk: Repro werkorganisatie Duivenvoorde

Inlichting: gemeente@voorschoten.nl

DEFINITIEF, Raad 8 juni 2017

Inhoudsopgave

Leeswijzer	5
Jaarverslag 2016.....	7
Inleiding	8
Algemeen.....	8
Infographic	13
Resultaten	14
Financiële samenvatting.....	20
P1 Programma bestuur	21
Thema: Algemeen bestuur.....	24
Thema: Dagelijks bestuur.....	26
Thema: Samenwerking	31
P2 Programma veiligheid	34
Thema: Veiligheid	36
Thema: Vergunningverlening, toezicht en handhaving	40
P3 Programma dienstverlening	43
Thema: Publiekszaken	45
P4 Programma ruimte en verkeer	51
Thema: Ruimtelijke ontwikkeling	54
Thema: Verkeer	59
P5 Programma beheer van de omgeving	62
Thema: Openbare ruimte	65
Thema: Afvalinzameling en verwerking en riolering	71
Thema: Gebouwen en opstallen.....	75
P6 Programma wonen en leefomgeving	77
Thema: Wonen	80
Thema: Natuur en landschap, milieu, cultureel erfgoed en recreatie	82
Thema: Economie en bedrijvigheid	87
P7 Programma jeugd, participatie en zorg	90
Thema: Participatie en inkomen	94
Thema: Maatschappelijke ondersteuning	101
Thema: Jeugd.....	108
P8 Programma onderwijs, sport en cultuur	115
Thema: Kunst en cultuur	117
Thema: Onderwijs en kinderopvang	121
Thema: Sport	125
P9 Programma financiën	127
Thema: Belastingen.....	129
Thema: Algemene uitkering	131
Thema: Treasury, saldi en deelnemingen.....	134

Paragrafen	137
1. Paragraaf Lokale heffingen.....	139
2. Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	145
3. Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	155
4. Paragraaf Financiering.....	159
5. Paragraaf Bedrijfsvoering.....	165
6. Paragraaf Verbonden partijen	169
7. Paragraaf Grondbeleid.....	179
Jaarrekening 2016	183
Balans per 31 december 2016.....	184
Toelichtingen.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling.....	186
Toelichting op de balans per 31 december 2016.....	190
Toelichting op de reserves	196
Toelichting op de voorzieningen	204
Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	211
Toelichting op de verschillen	213
Incidentele baten en lasten.....	216
Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	217
Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid.....	219
Investeringsoverzicht.....	221
Controleverklaring van de accountant	223
Bijlagen	225
Bijlage 1: Specifieke uitkeringen; Single information, Single audit	227
Bijlage 2: Bestuursovereenkomst: Structuur Staat van de Gemeente.....	229
Bijlage 3: Overzicht over te hevelen en af te sluiten kredieten	231
Bijlage 4: Overzicht incidentele baten en lasten	237
Bijlage 5: Algemene uitkering	241
Bijlage 6: Wet Normering Topinkomens.....	245

Leeswijzer

Met de jaarstukken 2016 legt het college van burgemeester en wethouders van Voorschoten verantwoording af aan de raad over het gevoerde beleid. Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft voor dat de opbouw van de jaarstukken van gemeenten gelijk is aan die van de programmabegroting voor dat jaar.

Conform het BBV bestaan de jaarstukken uit:

Deel 1 Het programmaverslag (jaarverslag), waarin opgenomen:

- de resultaten
- de financiële samenvatting
- de programmaverantwoording
- de paragrafen

Deel 2 De jaarrekening, dit omvat de financiële verantwoording waarop de controleverklaring van de accountant betrekking heeft.

Daarnaast is detailinformatie beschikbaar in de vorm van bijlagen. Hierin is ook wettelijk verplichte informatie als de SiSa-bijlage en de 'Staat van de gemeente' in het kader van het interbestuurlijk toezicht opgenomen.

Programmaverantwoording

De programmaverantwoording bevat de beleidsmatige verantwoording over 2016. Elk programma begint met de programma indeling met daaronder het kopje "Visie en maatschappelijke effecten". Hier is de tekst uit de begroting 2016 opgenomen. Daaronder staat een tabel met de baten en lasten van het programma, onderverdeeld in de verschillende thema's. Per thema wordt ingegaan op de vragen:

1. Wat hebben we bereikt?

Bij deze vraag worden de doelstellingen die in de beleidsbegroting zijn opgenomen geëvalueerd.

2. Wat hebben we hiervoor gedaan?

Hier staat het antwoord op de vraag welke activiteiten hebben plaatsgevonden en welke maatregelen we hebben genomen om onze doelstellingen te bereiken.

3. Wat heeft het gekost?

Afwijkingen groter dan € 50.000 tussen raming en realisatie worden hier toegelicht.

Afrondingsverschillen

Door afrondingsverschillen is het mogelijk dat tellingen lichte afwijkingen vertonen. Deze zijn niet overal te corrigeren.

Paragrafen

Onderdeel van de programmarekening zijn de paragrafen. De paragrafen geven als het ware een 'dwarsdoorsnede' van de jaarrekening, gezien vanuit een bepaald perspectief en zijn daarmee een belangrijke aanvulling op de informatie over de financiële positie. De paragrafen behandelen vooral een aantal beheersmatige onderwerpen. Doel van de paragrafen is de raad een instrument te geven om de beleidskaders van deze diverse onderdelen vast te stellen en de uitvoering te kunnen controleren. De paragrafen hebben betrekking op de onderwerpen:

Lokale heffingen

Onder lokale heffingen worden gemeentelijke belastingen en retributies verstaan.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In deze paragraaf zijn de grootste risico's in beeld gebracht en financieel vertaald. Het risicoprofiel is met de nieuwe risicosystematiek (NARIS) tot stand gekomen.

Onderhoud kapitaalgoederen

Deze paragraaf gaat vooral in op de onderhoudstoestand en de lasten van wegen, riolering, gebouwen, openbaar groen, bruggen, verlichting en dergelijke.

Financiering

Deze paragraaf gaat in op de wijze waarop de gemeente Voorschoten omgaat met haar financiële vermogenswaarden (treasury).

Bedrijfsvoering

Deze paragraaf omvat de besturing en beheersing van het toezicht op en de verantwoording over de bedrijfsprocessen binnen de gemeentelijke organisatie.

Verbonden partijen

Hierin zijn de doelstellingen, activiteiten en de mate van financiële betrokkenheid van de samenwerkingsverbanden beschreven, waarin de gemeente Voorschoten participeert en bestuurlijke invloed kan uitoefenen.

Grondbeleid

Het grondbeleid van de gemeente Voorschoten ondersteunt de overige programma's. Door het aankopen, bouwrijp maken en uitgeven van gronden houdt de gemeente grip op het gebied van ruimtelijke ordening.

Jaarverslag 2016

Inleiding

Algemeen

De jaarstukken zijn de beleidsmatige en financiële jaarafsluiting voor de gemeente. Met deze jaarstukken legt het college van burgemeester en wethouders verantwoording af. Op deze wijze kan de raad zijn controlerende taak vervullen.

Rekeningresultaat

Voorschoten sluit het boekjaar 2016 af met een voordelig rekeningresultaat van € 2.792.320 voor bestemming. Deze gelden zijn hoofdzakelijk incidenteel van aard en voor de helft afkomstig van budgetten uit het sociaal domein. Na bestemming is het resultaat € 2.328.718.

Preventief toezicht

In 2016 blijkt de begroting 2017 niet materieel en structureel meerjarig in evenwicht te zijn. De uitgaven zijn hoger dan dat er aan middelen binnenkomen. Met als gevolg dat de gemeente Voorschoten onder preventief financieel toezicht staat van het provinciebestuur Zuid-Holland. Preventief toezicht betekent dat de begroting en begrotingswijzigingen door de provincie moeten worden goedgekeurd voordat het gemeentebestuur tot uitvoering kan overgaan. Uiteindelijk zal de gemeente Voorschoten haar inkomsten structureel moeten verhogen en haar uitgaven verminderen. In samenwerking met burgers en instellingen zal het gemeentebestuur een gezamenlijk plan ontwikkelen dat weliswaar pijnlijke maatregelen bevat, maar wel op draagvlak vanuit de samenleving moet rekenen.

Bestuurskrachtmeting

Het gemeentebestuur heeft een onderzoek laten uitvoeren naar de bestuurskracht van Voorschoten. De centrale vraag in het onderzoek is: 'Is de gemeente Voorschoten in staat haar ambities waar te maken, gegeven waar de gemeente nu staat, gegeven externe ontwikkelingen en de omgeving waarin Voorschoten zich beweegt? Wat is er voor nodig, gelet op waar de gemeente nu staat, om deze ambities te realiseren?'

In de rol "de gemeente als dienstverlener" scoort Voorschoten ruim voldoende. Op de drie andere onderzochte rollen (de gemeente als bestuur en beleidsmaker, medeoverheid in de regio en de gemeente als organisatie) scoort de gemeente een onvoldoende. De gemeenteraad heeft het college van burgemeester en wethouders gevraagd een vervolgonderzoek in te stellen naar drie handelingsperspectieven namelijk:

1. Versterk de bestuurlijke aansturing,
2. Schets een perspectief voor regionale samenwerking, en
3. Realiseer goede randvoorwaarden voor de ambtelijke organisatie.

Samenwerking in de regio

De gemeente Wassenaar is voor Voorschoten de belangrijkste bestuurlijke partner in de regio. De beide gemeenten hebben samen één ambtelijk apparaat genaamd werkorganisatie Duivenvoorde. Het sociaal domein is vormgegeven met Wassenaar en Leidschendam-Voorburg. Er wordt

samengewerkt met de H10 gemeenten Midden-Delfland, Den Haag, Delft, Leidschendam-Voorburg, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Wassenaar, Westland en Zoetermeer binnen de Haagse regio, voor de inkoop van jeugdzorg.

Via het netwerk H6 van de gemeenten Lansingerland, Leidschendam-Voorburg, Pijnacker-Nootdorp, Wassenaar en Zoetermeer worden diensten ingekocht voor de uitvoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning.

In het samenwerkingsverband Holland-Rijnland neemt Voorschoten ook (deel)taken af in het kader van het sociaal domein. Het samenwerkingsverband Holland-Rijnland omvat de gemeenten Alphen aan den Rijn, Hillegom, Kaag en Braassem, Katwijk, Leiden, Leiderdorp, Lisse, Nieuwkoop, Noordwijk, Noordwijkerhout, Oegstgeest, Teylingen en Zoeterwoude.

Daarnaast werkt de gemeente Voorschoten constructief samen met de gemeenten uit de Leidse Regio. Niet alleen op het gebied van de Economie 071; ook wordt een gezamenlijke Toekomstvisie 2027 opgesteld voor de gemeenten Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest, Zoeterwoude en Voorschoten. Voorschoten neemt deel aan Agenda Hart van Holland: een project waarbinnen samen met de gemeenten Kaag en Braassem, Katwijk, Leiden, Leiderdorp, Noordwijk, Oegstgeest, Teylingen, Wassenaar en Zoeterwoude wordt gewerkt aan het opstellen van een regionale agenda voor de op te stellen omgevingsvisie 2040.

Nieuwe burgemeester en wethouder

De commissaris van de Koning in Zuid-Holland, de heer J. Smit, heeft met ingang van 21 september 2016 mevrouw P.J. Bouvy-Koene tot waarnemend burgemeester benoemd in verband de nieuwe burgemeesterspost van de heer J.M. Staatsen per 1 september 2016. De raad heeft de heer D. Binnendijk benoemd tot nieuwe wethouder Financiën, Verkeer en Vrijwilligers. Dit in verband met het pensioneren van wethouder E. Beimers.

Dienstverlenend en MKB vriendelijk

Elke twee jaar vraagt MKB-Nederland aan ondernemers welke gemeente het meest ondernemersvriendelijk is. In 2015 en 2016 is dit onderzoek wederom verricht waarbij Voorschoten in deze ranglijst wordt vergeleken met 60 andere gemeenten binnen de provincie Zuid-Holland. Dit jaar (2015/2016) staat Voorschoten op de 15^e plaats in de rangorde. Twee jaar eerder was dit nog plaats 62.

De digitale dienstverlening aan inwoners en ondernemers is laagdrempelig ingericht en de gemeente scoort landelijk gezien bovengemiddeld. In 2016 zijn alle 197 producten digitaal te regelen. Daarmee is de doelstelling van 100% digitaal aan te vragen producten behaald. Dit zijn ook producten die niet door de gemeente zelf worden afgehandeld, zoals producten via de belastingsamenwerking BSGR.

Structuurvisie 2025

De structuurvisie 2025 beschrijft de unieke kwaliteiten van Voorschoten en geeft aan hoe deze kwaliteiten duurzaam behouden en versterkt kunnen worden voor toekomstige generaties.

De ruimtelijke opgave voor de komende jaren richt zich op de instandhouding en het beheer van de ruimtelijke structuur van Voorschoten. De structuurvisie 2025 ligt inmiddels klaar voor besluitvorming waarbij zoveel mogelijk is voorgesorteerd op de Omgevingswet.

Verkeersmobiliteit in en rond Voorschoten

In het voorjaar van 2016 is gestart met de reconstructie Knooppunt Voorschoten. De ventweg van de Schoolstraat is hierbij als zogenaamde fietsstraat ingericht. De herinrichting en uitbreiding van het P+R-terrein bij station Voorschoten is kostenneutraal uitgevoerd.

Ook is het eerste projectonderdeel van de Rijnlandroute, inclusief de geboorde tunnel, door de provincie Zuid-Holland aanbesteed.

Reconstructie riool in Vlietwijk

In een groot deel van de Vlietwijk is de riolering in een zodanige slechte staat, dat deze aan vervanging toe is. Het gaat om ongeveer 5000 m¹ riolering. Om de Vlietwijk weer te laten voldoen aan de huidige standaardinrichting voor de openbare ruimte is het project integraal opgepakt. De vervanging van de rioleringen, ondergrondse kabels en leidingen, het ophogen van verzakkingen in de bodem, het vernieuwen van wegen, de openbare verlichting en het groen in de wijk, worden in samenhang aangepakt.

Ruimtelijke kwaliteit

De Duivenvoordecorridor is belangrijk vanwege het groen, de openheid en de geleding van de stedelijke structuur en ecologie. Hiervoor moet wel sanering van glastuinbouw plaatsvinden oftewel "Gras voor Glas". De focus ligt op het terug aanbrengen van de ruimtelijke kwaliteit door kassen te slopen en ruimte te maken voor kleinschalige woningbouw en recreatie. De aanbesteding van de tender Roosenhorst is gegund. Hierin is een beperkt aantal woningen gesitueerd om de kosten van de 'groene' plannen voor het gebied te financieren. Een Toeristisch Overstappunt bij de Gouden Leeuw in Duin Horst & Weide is gerealiseerd en geopend in mei 2016. Met financiële hulp van de provincie Zuid-Holland is bij de Veurseweg het recreatieve Knippolderpad gerealiseerd.

Woonvisie

De Woonvisie Voorschoten is vastgesteld. Hierin staat het gemeentelijke huisvestingsbeleid voor de periode 2016–2019 beschreven. De woonvisie vormt onder meer de basis voor de prestatieafspraken tussen de gemeente, de woningcorporaties en hun huurdersverenigingen.

Economische visie

In 2016 is de economische visie vastgesteld en is gewerkt aan de uitvoering van dit programma. Zo zijn (korte) termijn maatregelen van de Taskforce Dorpscentrum uitgevoerd of geïntegreerd in het plan voor de herinrichting en kwaliteitsverbetering van het centrum van Voorschoten.

Voorschoten is één van de trekkers van het Centrum voor Vitaliteit. In 2016 is 'het Centrum voor Vitaliteit' gevestigd in Hubspot: Centrum voor innovatie en ondernemerschap. Voorschoten werkt intensief samen met Economie071 zoals op de retailvisie Leidse regio 2025. Hierin staat het optimaal bedienen van de consument centraal en sluit de identiteit van winkelgebieden in de Leidse regio aan op de inwoners van het verzorgingsgebied. Het internationale karakter van Voorschoten krijgt steeds meer kleur, mede dankzij de aanwezigheid van The British School en het Japanse distributiebedrijf Nippon. De ontwikkeling naar een professioneel expatcenter voor de Leidse regio wordt dan ook ondersteund.

Transformatie Sociaal Domein

De overgang van taken voor Jeugd, Wmo en Participatie van de landelijke en provinciale overheden naar de gemeente heeft plaatsgevonden. Nu ligt de focus op 'de transformatie'. Met de transformatie wordt beoogd dat betaalbare, hoogwaardige zorg, hulpverlening en sociale zekerheid zo dicht mogelijk rondom en mét de cliënt zelf wordt vormgegeven. Het doel van de transformatie is om een stapeling van zorg en overheidssteuning te voorkomen, de participatie van burgers te vergroten en te komen tot een betere dienstverlening aan kwetsbare burgers. Door het sluiten van de huisartsenpost in Leidschendam-Voorburg zijn de Voorschotense huisartsen per 1 januari 2017 uiteindelijk overgestapt naar de Leidse regio. Zo kan zorg blijvend dicht bij onze inwoners georganiseerd worden.

Arbeidsparticipatie

Mede dankzij het gemeentelijk uitvoeringsprogramma heeft er een versnelde uitstroom plaatsgevonden van mensen die een beroep doen op de Participatiewet. De taakstelling van 60 plaatsingen uit dit plan van aanpak voor 2016 is gehaald. Het werkelijke aantal plaatsingen (101) overstijgt de verwachtingen.

HOE KOMT DE GEMEENTE AAN HAAR GELD?

HET RIJK € 31.798.000

De algemene uitkering die o.a. via de loonbelasting wordt geïnd en specifieke uitkeringen

OVERIGE INKOMSTEN € 6.976.000

Verrekeningen van grondexploitatie, huur, rente en dividend

RESERVE MUTATIES € 3.245.000

Onttrekking aan het vermogen van de gemeente

**TOTALE INKOMSTEN
€ 52.699.000**

LOKALE HEFFINGEN € 13.925.000

Toeristenbelasting	€ 100.000
Hondenbelasting	€ 78.000
Begraafrechten	€ 303.000
Precariobelasting	€ 1.109.000
Vergunningen & leges	€ 732.000
Rioolheffing	€ 2.731.000
Onroerende-zaakbelastingen	€ 5.278.000
Afvalstoffenheffing	€ 3.477.000
Overige	€ 117.000

WAAR HEEFT DE GEMEENTE VOORSCHOTEN HAAR GELD AAN BESTEED?

PROGRAMMA DIENSTVERLENING

- Zoals:
- Klanten contact centrum
 - Digitale dienstverlening
 - Deregulering

€ 974.000 / 1,8%

PROGRAMMA VEILIGHEID

- Zoals:
- Voorlichting en preventie
 - Toezicht en handhaving
 - Integraal veiligheidsbeleid

€ 3.445.000 / 6,5%

PROGRAMMA RUIMTE EN VERKEER

- Zoals:
- Duivenvoerdecorridor
 - Ondergronds aanleggen tunnel Rijnlandroute

€ 2.863.000 / 5,4%

PROGRAMMA WONEN EN LEEFOMGEVING

- Zoals:
- Cultureel erfgoed
 - Versterken centrum (taskforce)
 - Duin Horst en Weide

€ 1.910.000 / 3,6%

PROGRAMMA FINANCIËN

- Zoals:
- Budgetbeheer
 - Belastingssamenwerkingen
 - Heffingen en kwijtscheldingen

€ 903.000 / 1,7%

PROGRAMMA JEUGD PARTICIPATIEWET & ZORG

- Zoals:
- Maatschappelijke ondersteuning
 - Betaalbare zorg en preventie
 - Participatie, werk & inkomen

€ 19.313.000 / 36,3%

PROGRAMMA ONDERWIJS, SPORT EN CULTUUR

- Zoals:
- Bibliotheek
 - Sportaccommodaties
 - Onderwijsaccommodaties

€ 5.051.000 / 9,5%

PROGRAMMA BESTUUR

- Zoals:
- Participatie en samenspraak
 - Bestuurskrachtmeting
 - Regionale samenwerkingsverbanden

€ 6.388.000 / 12,0%

PROGRAMMA BEHEER VAN DE OMGEVING

- Zoals:
- Reconstructie Vlietwijk
 - Deltaplein
 - Dobbewijk

€ 12.305.000 / 23,2%

**UITGAVEN VAN
€ 53.152.000
VERDEELD NAAR
PROGRAMMA'S**

**RESULTAAT
€ 2.792.000**

**TOEVOEGING AAN
BESTEMMINGRESERVES
€ 116.000**

**BUDGET VOOR NIET AFGERONDE WERKZAAMHEDEN
€ 348.000**

**RESULTAAT DAT NA BESTEMMING WORDT
TOEVOEGD AAN HET EIGEN VERMOGEN
€ 2.328.000**

Resultaten

In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is bepaald dat per programma eerst alle baten en lasten en het saldo daarvan worden verantwoord. Om het gerealiseerde resultaat te bepalen worden vervolgens per programma toevoegingen en/of onttrekkingen aan reserves begroot en verantwoord. De resultaatbestemmingen die in dit hoofdstuk samengevat zijn weergegeven worden in mindering gebracht op het gerealiseerde resultaat. Het hierna resterend bedrag wordt het jaarrekeningresultaat genoemd en is voor 2016 in het onderstaande overzicht weergegeven.

Tabel 0.1 Rekeningresultaat 2016 (bedragen x € 1.000)

Rekeningresultaat boekjaar 2016 (+ = voordelig; - = nadelig)	Stand gewijzigde begroting 2016	Jaarrekening 2016	Verschil
Totaal baten	56.648	52.699	-3.949
Totaal lasten	-61.786	-53.152	8.634
Gerealiseerde totaal saldo baten en lasten	-5.137	-452	4.685
Onttrekking reserves	17.368	14.488	-2.879
Toevoeging reserves	-11.613	-11.243	370
Toevoeging/onttrekking aan reserves	5.754	3.245	-2.509
Gerealiseerde resultaat	617	2.792	2.175
Bestemming resultaat:			
Budgetoverhevelingen (A + C)		-348	-348
Mutaties bestemmingsreserves (B)		-116	-116
Overige resultaatbestemming (D)		n.v.t.	n.v.t.
Jaarrekeningresultaat	617	2.328	1.711

Bestemming resultaat

Bij de verschilanalyses op de thema's is toegelicht dat in 2016 niet alle zaken zijn gerealiseerd, die we van plan waren te doen. Daardoor zijn de beschikbare budgetten niet volledig benut. In een aantal gevallen wordt realisatie in 2017 voorzien:

- Omdat in de programmabegroting 2017 het budget niet toereikend is, wordt voorgesteld een aantal restantbudgetten uit 2016, zonder (A) en met dekking (C) over te hevelen naar 2017;
- Tevens stellen we voor bedragen toe te voegen aan twee bestemmingsreserves en een bedrag aan een bestemmingsreserve te onttrekken (B);
- Daarnaast wordt voorgesteld een deel van het resultaat te bestemmen (D):
- Hierna resteert een bedrag dat wordt toegevoegd aan de concernreserve.

Hiervoor is instemming van de raad vereist. Gevolg van deze bestemmingsvoorstellen is dat het gerealiseerde resultaat met € 463.602 wordt verlaagd.

A. Budgetoverheveling naar 2017.

In de loop van het jaar is gebleken dat een aantal zaken niet geheel in 2016 kon worden gerealiseerd. Hierdoor zijn de beschikbare budgetten niet volledig benut. In een aantal gevallen wordt realisatie in 2017 voorzien. Daar waar de beschikbare budgetten in 2017 niet toereikend zijn, stellen we voor om de desbetreffende restantbudgetten van 2016 over te hevelen naar 2017. Hierdoor neemt het rekeningresultaat af met € 347.800. Het betreft de volgende budgetten:

1. (P5) Openbare ruimte – Voorbereidingskrediet Leidseweg Noord € 179.500

De Leidseweg Noord is aan vervanging toe en ook de openbare verlichting is aan het einde van de levensduur. Naast de noodzaak van groot onderhoud moeten problemen met de huisaansluitingen, waterhuishouding en de verkeersveiligheid worden opgelost. Tevens is het gewenst de gemengde riolering te vervangen door een gescheiden systeem, mede omdat de huidige ligging onder het kabels- en leidingentracee niet gewenst is. Dit is voldoende aanleiding geweest om het groot onderhoud van de Leidseweg Noord in het coalitieakkoord 2014-2018 “vertrouwen in mensen, verbinden van krachten” op te nemen. In 2016 zijn, onder andere met het bewonerscomité, de eerste stappen gezet om dit project op een opgave gestuurde wijze aan te pakken. Dit heeft geresulteerd in een voorbereidingskrediet en een uitvraag aan het ingenieursbureau Tauw voor de voorbereiding. Deze voorbereiding betreft een schetsplan voor de gehele Leidseweg Noord en een Voorlopig Ontwerp voor het eerste, meeste urgente, deel van de Leidseweg Noord. Het krediet is in de najaarsnota 2016 toegekend. De eerste uitgaven worden in 2017 verwacht.

2. (P6) Economie en bedrijvigheid – Economische Visie en Economie071 € 17.000

Voor de uitvoering van de Economische Visie Voorschoten en projecten van Economie 071 is voor 2016 budget gereserveerd en is van start gegaan. In verband met de hoge participatiegraad en de publiek-private samenwerking is er in de uitvoering vertraging opgelopen. Het was nodig om meer tijd dan verwacht te investeren in een gedragen ontwikkeling. Zowel de uitvoering van de Economische Visie als de projecten van Economie071 lopen door in 2017.

3. (P7) Participatie en inkomen - Projectmiddelen vluchtelingenopvang € 113.900

In 2016 is € 155.000 beschikbaar gesteld voor vluchtelingenopvang. Daarvan is een bedrag van € 41.100 tot besteding gekomen. We hebben een taakstelling om vergunninghouders te huisvesten; daaraan moet ieder half jaar worden voldaan. In het verlengde hiervan is participatie en integratie nodig. De volledige invulling van deze taak heeft wat tijd nodig gehad, waardoor er over 2016 budget resteert.

4. (P7) Maatschappelijke ondersteuning – Beleidsplan Sociaal Domein € 10.000

Het opstellen van een "beleidsplan sociaal domein" hebben we niet kunnen afronden in 2016.

5. (P8) Onderwijs en kinderopvang – Schakelklas € 27.400

Begin 2016 is € 77.500 beschikbaar gesteld voor een schakelklas. De schakelklas is een gezamenlijk project van de gemeenten Voorschoten en Wassenaar. De klas is begonnen in maart 2016 met een besluit dat de klas in ieder geval een jaar zou draaien. Met de leerkrachten zijn arbeidscontracten afgesloten voor een bepaalde tijd van 1 jaar. Als de klas per direct moet stoppen wegens gebrek aan financiën, zullen de kinderen door het onderwijs moeten worden opgenomen. De kinderen hebben het Nederlands echter nog onvoldoende onder de knie om vloeiend het reguliere onderwijs in te kunnen stromen. Daarom stellen wij u voor om het restantbudget van € 27.400 voor de "Schakelklas" beschikbaar te houden zodat het schooljaar 2016-2017 kan worden voltooid.

B. Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves.

In 2016 hebben zich voor per saldo € 115.802 ontwikkelingen voorgedaan die reservemutaties tot gevolg hebben. Deze zijn niet begroot. Wij stellen u voor te besluiten tot de volgende reservemutaties:

1. (P1) Dotatie bestemmingsreserve rekenkamercommissie € 51.875

De rekenkamercommissie heeft in 2016 minder budget gebruikt dan begroot. De onttrekking van de reserve bleek niet noodzakelijk. Een budget van € 51.875 is niet uitgegeven en moet beschikbaar blijven voor reeds gestarte maar nog niet opgeleverde onderzoeken. Voorgesteld wordt dit bedrag toe te voegen aan de bestemmingsreserve rekenkamercommissie WVOLV (Voorschoten, Wassenaar, Oegstgeest, Leidschendam-Voorburg).

2. (P5) Dotatie aan nieuw te vormen bestemmingsreserve monumenten € 290.020

De gemeente is op 31 december 2015 volledig eigenaar geworden van de panden Voorstraat 11, Kerkpad 2 en 4. De panden waren oorspronkelijk door de gemeente uitgegeven in erfpacht aan de Stichting Diogenes. De stichting is ontbonden en heeft aan de gemeente de liquidatie-uitkering overgemaakt (bestaande uit de door de stichting opgebouwde voorziening groot onderhoud) ter grootte van € 290.020. Met de verkoop van de panden vervalt het groot onderhoud. Daarmee zou genoemd bedrag kunnen worden ingezet voor andere doeleinden. In de statuten van de stichting (vastgelegd in een notariële akte d.d. 18 mei 1987), is echter vastgelegd dat de gemeente verplicht is genoemd bedrag te besteden aan het restaureren, rehabiliteren, reconstrueren en instandhouden van monumenten in Voorschoten. Wij stellen dan ook voor een bestemmingsreserve 'Monumenten' in te stellen en de van de stichting ontvangen liquidatie-uitkering te doteren aan deze reserve.

3. (P7) Onttrekking bestemmingsreserve BUIG € 226.093

Conform bestaand beleid stellen wij voor een bedrag van € 226.093 te onttrekken uit de reserve BUIG voor de kosten voor het plan van aanpak arbeidsmarktoffensief. Bij het vaststellen van dit plan om het tekort op de BUIG terug te dringen is in 2015 besloten € 900.000 te storten in de reserve BUIG. Omdat voor 2016 geen hogere uitvoeringskosten en een onttrekking aan de reserve zijn geraamd, resteert als enige mogelijkheid de uitvoeringskosten te dekken uit de reserve via een resultaatbestemming. Voor 2017 en 2018 zullen de hogere kosten en de onttrekking alsnog geraamd moeten worden om dit probleem volgend jaar te voorkomen.

C. Budgetoverhevelingen waarvoor al dekking beschikbaar is gesteld.

In de loop van het jaar is gebleken dat een aantal zaken, die volledig waren gedekt uit reserves of subsidies, niet geheel in 2016 konden worden gerealiseerd. Hierdoor zijn de beschikbare budgetten niet volledig benut en is de dekking vrijgefallen in het resultaat. Waar realisatie in 2017 e.v. wordt voorzien, stellen we voor om de desbetreffende restantbudgetten van 2016 met bijbehorende dekking uit reserves en/of subsidies over te hevelen naar 2017. Dit heeft geen effect op het rekeningresultaat (€ 850.200 hogere lasten en hogere baten). Het betreft de volgende budgetten:

1. (P1) Dagelijks bestuur – Wet vennootschapsbelasting **€ 20.000**

In 2016 is de wet vennootschapsbelasting (vpb) voor overheden in werking getreden. Dit is voor de gemeente projectmatig opgepakt. De faseringen inventariseren, implementeren, realiseren en strategie zijn afgerond. In 2016 is € 17.500 besteed van het incidentele budget van € 39.000. Omdat het project zich in 2017 in de afstemming- en documentatiefase bevindt, is budget nodig voor advisering van fiscalisten. Het betreft o.a. afstemming met de Belastingdienst, fiscale beoordeling gegevens 2016, het eventueel aangifte doen van vpb en het opzetten van een fiscaal raamwerk.

2. (P4) Ruimtelijke ontwikkeling – Structuurvisie **€ 50.000**

Vorig jaar is bij de vrijgave voor inspraak van de structuurvisie € 50.000 beschikbaar gesteld voor de voorbereidingen op de Omgevingswet. De Omgevingswet wordt per 2019 ingevoerd, waarvoor voorbereidingen moeten worden getroffen om zo per 2019 aan de wettelijke eisen te voldoen. Dit benodigde budget is niet onvoorzien, maar zal in 2017 en mogelijk nog in 2018 benodigd zijn. Voor nu is nog niet duidelijk wat de jaarschijfindeling hiervan zou moeten zijn.

3. (P4) Ruimtelijke ontwikkeling – Ontsluiting Krimwijk II **€ 81.300**

In de voorjaarsnota is een voorbereidingskrediet van € 100.000 uit de bestemmingsreserve voor de Noordelijke ontsluiting Krimwijk II beschikbaar gesteld. Afronding van dit project vindt plaats in 2017.

4. (P5) Openbare ruimte - Armaturen openbare verlichting **€ 87.300**

In 2015 is uit de concernreserve een bedrag van € 213.000 toegekend voor vervanging van verouderde armaturen en lichtmasten in diverse wijken, o.a. Noord-Hofland. Hiervan is € 129.700 overgeheveld naar 2016 waarvan € 42.400 is uitgegeven. Vanwege onder andere onderhandelingen met het nutsbedrijf over de lagere aansluitkosten is de uitvoer vertraagd.

5. (P6) Natuur en landschap - Wandelverbindingen **€ 563.100**

Er is € 630.750 ILG-budget (Investeringsbijdrage Landelijk Gebied) beschikbaar gesteld voor de aanleg van wandelpaden. Dit budget wordt volledig gesubsidieerd; de looptijd van de subsidie is tot 1 januari 2020. Daarnaast is vanuit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) een subsidiebedrag van € 45.000 geormerkt voor dit project.

6. (P6) Milieu – Implementatie richtlijn EED **€ 6.800**

Gemeenten zijn vanaf 2015 als bevoegd gezag verantwoordelijk voor het toezicht op de vierjaarlijkse uitvoering van energie-audits door grote ondernemingen. Deze verplichting vloeit voort uit de implementatie van de richtlijn Energy Efficiency Directive (EED). Voor de uitvoeringslasten van deze extra toezichtstaak worden gemeenten gecompenseerd. In 2016 wordt Voorschoten via de algemene uitkering uit het gemeentefonds voor € 6.768 gecompenseerd voor effecten die zich uitstrekken over 2016 en 2017. In 2017 wordt de regeling geëvalueerd. Op basis van deze evaluatie worden afspraken gemaakt voor 2018 en verder. De toezichtstaak waar het om gaat ligt in het verlengde van door de gemeente naar de Omgevingsdienst West-Holland (ODWH) overgehevelde taken.

7. (P7) Participatie en inkomen – Communicatiekosten bijzondere bijstand € 26.400

De geraamde onttrekking van € 50.000 aan de concernreserve ten behoeve van communicatiekosten bijzondere bijstand valt circa € 26.400 lager uit dan geraamd. Bij de vaststelling van het 'minimabeleid 2015-2018' is besloten het restant beschikbaar te houden.

8. (P8) Kunst en cultuur – Planvorming MFA € 15.300

Van het beschikbaar gestelde budget planvorming Multifunctionele Accommodatie (MFA) is slecht een deel uitgegeven, omdat dit in 2017 verder zal worden uitgewerkt.

D. Overige resultaatbestemming nihil.

Gelet op de financiële positie van Voorschoten doen wij geen nadere voorstellen tot bestemming van het resultaat.

Voorstel tot bestemming van het jaarrekeningresultaat

Voorgesteld wordt het gerealiseerde resultaat vast te stellen op € 2.792.320 (voordelig).

Na bestemming wordt dit bedrag met € 463.602 verlaagd tot een voordelig jaarrekeningresultaat van € 2.328.718. Wij stellen voor dit resultaat toe te voegen aan de concernreserve. Na deze mutatie komt de stand van de concernreserve per ultimo 2016 uit op € 12.349.108.

Afwikkeling oude investeringskredieten en -budgetten

Jaarlijks stelt de raad middelen beschikbaar voor het doen van investeringen. Niet alle beschikbaar gestelde middelen worden direct of binnen de voorgenomen termijn uitgegeven. Dit leidt tot een bedrag aan nog te besteden investeringskredieten waarvan een deel wellicht ook in 2017 niet kan worden uitgegeven.

Om te voorkomen dat door de gemeenteraad beschikbaar gestelde kredieten te lang aan de integrale afweging van de aanwending van schaarse middelen worden onttrokken, is in de nota activabeleid verwoord dat kredieten voor investeringen maximaal 2 jaar beschikbaar blijven. Daarna vallen eventuele restantkredieten vrij in het rekeningresultaat van het betreffende jaar. De middelen komen daarmee weer voor nieuwe aanwending beschikbaar. De openstaande kredieten worden in het kader van de jaarrekening tegen het licht gehouden om te zien of beschikbaar gestelde gelden in 2017 nog noodzakelijk zijn of dat deze (gedeeltelijk) kunnen vrijvallen in de jaarrekening over 2016.

Vanwege het door de provincie ingestelde preventief toezicht zien we ons genoodzaakt dit jaar voor het eerst een 12-tal niet noodzakelijk geachte investeringsprojecten vervroegd af te sluiten op grond van een herbeoordeling op de drie toetsingscriteria onuitstelbaar, onontkoombaar en onvoorzien.

In totaal staat eind 2016 nog € 13.335.082 open voor 70 investeringsprojecten. Wij stellen u voor:

- 28 afgeronde investeringskredieten af te sluiten en 12 niet afgeronde investeringsprojecten in het kader van het preventief toezicht vervroegd af te sluiten (€ 2.369.434), nadat de laatste verplichtingen financieel zijn afgewerkt (€ 354.394);
- in afwijking op de in de nota activabeleid vastgestelde criteria, de uitvoeringstermijn van 13 investeringskredieten met één jaar te verlengen. Verwacht wordt dat deze investeringen in 2017 worden afgerond (€ 2.111.584), waarbij rekening is gehouden met per saldo € 183.474 minder benodigd krediet;
- 17 investeringsprojecten uit 2015 en 2016 regulier door te schuiven naar 2017 (€ 8.316.196).

Van de door te schuiven kredieten zijn het project Vlietwijk (€ 6.290.000) en het knooppunt Voorschoten (€ 1.185.000) de grootste projecten. Voor een specificatie van alle nog openstaande kredieten wordt verwezen naar bijlage 3.

Financiële samenvatting

Hieronder is per programma het saldo van baten en lasten weergegeven. In de programma's hierna worden de verschillen vanaf € 50.000 toegelicht. Bij ieder programma zijn de mutaties op de reserves afzonderlijk in beeld gebracht. De totalen van deze toevoegingen en onttrekkingen zijn hieronder opgenomen, zodat het jaarrekeningresultaat herleidbaar is.

Programma's bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)		Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting actueel / rekening)
P1 Programma bestuur	Baten	161	166	236	70
	Lasten	-5.543	-6.124	-6.388	-264
	Saldo	-5.382	-5.959	-6.153	-194
P2 Programma veiligheid	Baten	428	378	352	-26
	Lasten	-3.553	-3.530	-3.445	86
	Saldo	-3.125	-3.152	-3.093	60
P3 Programma dienstverlening	Baten	426	426	528	102
	Lasten	-902	-902	-974	-72
	Saldo	-476	-476	-446	30
P4 Programma ruimte en verkeer	Baten	7.891	5.308	1.168	-4.139
	Lasten	-9.421	-8.124	-2.863	5.261
	Saldo	-1.530	-2.817	-1.695	1.122
P5 Programma beheer van de omgeving	Baten	7.226	7.381	7.451	70
	Lasten	-11.691	-13.919	-12.305	1.614
	Saldo	-4.465	-6.538	-4.854	1.684
P6 Programma wonen en leefomgeving	Baten	289	866	406	-460
	Lasten	-1.642	-2.417	-1.910	507
	Saldo	-1.353	-1.551	-1.504	47
P7 Programma jeugd, participatie en zorg	Baten	4.845	5.245	5.642	396
	Lasten	-20.442	-20.189	-19.313	876
	Saldo	-15.597	-14.944	-13.671	1.273
P8 Programma onderwijs, sport en cultuur	Baten	101	84	154	70
	Lasten	-4.824	-5.321	-5.051	270
	Saldo	-4.723	-5.237	-4.897	340
P9 Programma financiën	Baten	35.254	36.796	36.764	-32
	Lasten	-1.592	-1.259	-903	356
	Saldo	33.662	35.537	35.861	324
Totaal baten		56.620	56.648	52.699	-3.949
Totaal lasten		-59.609	-61.786	-53.152	8.634
Totaal saldo van baten en lasten		-2.989	-5.137	-452	4.685

Onttrekking reserves	3.026	17.368	14.488	-2.879
Toevoeging reserves	-37	-11.613	-11.243	370
Mutaties reserves	2.989	5.754	3.245	-2.509

Resultaat	0	617	2.792	2.175
------------------	----------	------------	--------------	--------------

P1 Programma bestuur

Indeling programma

Programma	Thema's	Producten
• Bestuur	•Algemeen bestuur •Dagelijks bestuur •Samenwerking	•Raad •College B&W •Externe communicatie & Voorlichting •Rechtsbescherming •Planning en control instrumenten •Bestuurlijke samenwerking

Visie en maatschappelijke effecten

Inleiding

Het college wil samen met de raad werken aan een gemeente die midden in de samenleving staat en samen met inwoners en ondernemers bouwt aan de toekomst van Voorschoten. De afgelopen periode is er veel gebeurd in de gemeente Voorschoten.

Door BMC is een bestuurskrachtonderzoek uitgevoerd. In de rol "de gemeente als dienstverlener" scoort de gemeente ruim voldoende. Op de drie andere onderzochte rollen (de gemeente als bestuur en beleidsmaker, medeoverheid in de regio en de gemeente als organisatie) scoort de gemeente een onvoldoende. De tekortkomingen op die drie rollen beïnvloeden elkaar in negatieve zin.

Daarnaast is de gemeente Voorschoten door haar financiële situatie onder provinciaal toezicht geplaatst. Om alsnog een door de Provincie goedgekeurde begroting te krijgen, is het opstellen van een herstelplan een vereiste.

De ontwikkelingen om ons heen, zoals het bepalen van de meest geschikte vorm van samenwerking in het kader van de toekomstvisie Leidse regio, gaan in rap tempo. Deze ontwikkelingen dwingen de gemeente Voorschoten om over haar toekomst na te denken. Ook de Provincie onderkent dat er een grote verbeteropgave ligt op de drie rollen voor Voorschoten.

Voor het college is de gemeente Wassenaar haar voornaamste strategische partner. Daarnaast werkt de gemeente constructief samen met de gemeenten uit de Leidse Regio. Het Sociaal Domein is vormgegeven met Wassenaar en Leidschendam-Voorburg.

Participatie en communicatie

De coalitie wil inwoners meer en beter betrekken bij het maken van plannen en het geven van informatie over de gemaakte plannen. Dit gaat de coalitie doen door nog meer burgerparticipatie. Dit gaat verder dan de wettelijke informatieplicht en is onderdeel van de wijze waarop Voorschoten werkt. Dit gaan wij per situatie doen op een manier die meerwaarde biedt en garandeert dat er voldoende goede informatie kan worden opgehaald om een oordeel te vormen. Er zijn kansen in de Voorschotense samenleving die beter benut kunnen worden. Door aan de slag te gaan met co-creatie en participatie, zullen kennis en expertise van inwoners, gebruikers en instellingen ingezet worden voor het gemeentelijke beleid. Dit kunnen wij nog meer doen dan eerder het geval is geweest. In diverse lopende trajecten, zoals de toekomstvisie van de Leidse regio en de bestuurskrachtmeting, vormt het bevragen en benutten van informatie vanuit de maatschappij een belangrijk onderdeel. Burgerparticipatie wordt steeds meer geïntegreerd in de beleidscyclus. Hiermee wordt ook het draagvlak vergroot. De coalitie wil bij het maken van plannen een beroep doen op burgerpanels met inwoners die vanuit hun specifieke achtergrond de gemeente gericht kunnen helpen met goede oplossingen voor problemen.

Zelfstandigheid

Voorschoten heeft als uitgangspunt een zelfstandige gemeente te blijven, met haar eigen bestuur en haar eigen agenda. De recente ontwikkelingen met betrekking tot de bestuurskracht en de financiële situatie maken wel dat de gemeente Voorschoten in breder verband moet nadenken over haar toekomst. Verschillende scenario's van samenwerking worden onderzocht en perspectieven voor regionale samenwerking worden uitgewerkt. Het belang van de inwoner staat hierin voorop.

Samenwerking

In eerste instantie is de gemeente Wassenaar de strategische partner van de gemeente Voorschoten. Daarnaast werkt het college samen met de gemeenten uit de Leidse Regio en met Leidschendam-Voorburg. Naar aanleiding van het bestuurskrachtonderzoek heeft de gemeenteraad aangegeven een vervolgonderzoek in te willen stellen naar de genoemde handelingsperspectieven uit hoofdstuk 5 van het bestuurskrachtonderzoek, namelijk:

- *Versterk de bestuurlijke aansturing*
- *Schets aansluitend een perspectief voor regionale samenwerking*
- *Realiseer goede randvoorwaarden voor de ambtelijke organisatie*

Dit zijn zaken die in de nabije toekomst verder worden uitgewerkt.

Uit het bestuurskrachtonderzoek is naar voren gekomen dat het voor Voorschoten belangrijk is om regionale keuzes te maken. Voordelen van samenwerking op grotere schaal ziet het college met name in de Leidse Regio en in de aansluiting van de Leidse Regio bij zowel Metropoolregio Rotterdam-Den Haag als bij de Arbeidsmarktregio Zuid-Holland Centraal. Samen met de vijf gemeenten binnen de Leidse regio is er een toekomstvisie vastgesteld waarin de ambities zijn geformuleerd. Een goede economische ontwikkeling van ons gebied behelst ook de ontwikkeling van wonen, groen, bereikbaarheid, cultuur, zorg, onderwijs en arbeidsmarkt als belangrijke factoren voor een goed economisch klimaat.

Democratische legitimatie van samenwerkingen

Voorschoten neemt deel aan vele samenwerkingen op uiteenlopende gebieden. Dit leidt, naast de vraag hoe de regio tegen de gemeente aan kijkt en welke keuzes willen wij maken in de toekomst, tot vraagstukken met betrekking tot democratische legitimatie (hoe kan een gemeenteraad controle en grip houden?), effectiviteit (in hoeverre worden de doelstellingen bereikt?) en efficiëntie (in hoeverre worden de doelstellingen bereikt tegen zo laag mogelijke kosten?). Samen optrekken van college en raad is hierbij onontbeerlijk. In de paragraaf Verbonden Partijen wordt dit nader toegelicht.

Wat heeft het gekost?

P1 Programma bestuur bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)		Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting actueel / rekening)
Algemeen bestuur	Baten	161	166	196	30
	Lasten	-892	-932	-899	33
	Saldo	-731	-766	-703	63
Dagelijks bestuur	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-3.202	-3.254	-3.455	-201
	Saldo	-3.202	-3.254	-3.455	-201
Samenwerking	Baten	0	0	40	40
	Lasten	-1.448	-1.939	-2.035	-96
	Saldo	-1.448	-1.939	-1.995	-56
Totaal baten		161	166	236	70
Totaal lasten		-5.543	-6.124	-6.388	-264
Totaal saldo van baten en lasten		-5.382	-5.959	-6.153	-194
Onttrekking reserves		250	323	277	-46
Toevoeging reserves		0	-1	-1	0
Mutaties reserves		250	322	277	-46
Resultaat		-5.132	-5.636	-5.876	-240

Thema: Algemeen bestuur

Wat hebben we bereikt?

De raad staat aan het hoofd van de gemeente en is op de eerste plaats volksvertegenwoordigend orgaan. Aan de raad is als zodanig de regeling en het bestuur inzake de huishouding van de gemeente overgelaten. Dit doet de raad met behulp van door hem ingestelde organen, zoals het dagelijks bestuur van de raad, het presidium, raadscommissies die de raad adviseren over aan de raad voorgelegde voorstellen, en de agendacommissie.

De gemeenteraad vormt het algemeen bestuur van de gemeente. In dat kader heeft hij het budgetrecht en stelt als zodanig verordeningen en nieuw beleid (ontwikkelingsbeleid) vast, zowel op het gebied van autonomie als medebewind.

Daarnaast controleert, zoals gebruikelijk, de raad het college van burgemeester en wethouders (B&W), het dagelijks bestuur van de gemeente, zowel ten aanzien van de uitvoering van raadbesluiten als met betrekking tot de door de wetgever aan B&W toegekende medebewindstaken. Door het provinciale preventief toezicht worden de financiële uitgaven van de gemeente nauwlettend gevolgd, waar grote uitgaven worden gedaan moet de raad hierover verantwoording afleggen.

Bij het invullen van de controlerende taak wordt de raad daarnaast bijgestaan door de gezamenlijke rekenkamercommissie Voorschoten, Wassenaar, Oegstgeest en Leidschendam-Voorburg en de accountant die belast is met het onderzoek naar de jaarrekening. Verder staan de raad instrumenten ten dienste zoals het vragenrecht, het recht van interpellatie en het raadsonderzoek.

Wat heeft het gekost?

Thema: Algemeen bestuur ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting primaire 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting act/rekening)
Baten	160.986	165.600	195.749	30.149
Lasten	-892.468	-932.036	-898.865	33.171
Saldo van baten en lasten	-731.482	-766.436	-703.116	63.320

Onttrekking reserves	0	21.454	4.500	-16.954
Toevoeging reserves	0	-500	-500	0
Mutaties reserves	0	20.954	4.000	-16.954

Resultaat	-731.482	-745.482	-699.116	46.366
------------------	-----------------	-----------------	-----------------	---------------

Toelichting / analyse verschillen

De rekenkamercommissie heeft in 2016 een budget van € 51.875 niet uitgegeven. Dit budget moet beschikbaar blijven voor reeds gestarte maar nog niet opgeleverde onderzoeken. Voorgesteld wordt om dit budget te storten in de bestemmingsreserve rekenkamercommissie WVOLV.

De onttrekking van de reserve bleek niet noodzakelijk vanwege het minder verbruikte budget door de rekenkamercommissie.

Thema: Dagelijks bestuur

Wat hebben we bereikt?

Het College van B&W is belast met het dagelijks bestuur van de gemeente. Dit omvat de voorbereiding en uitvoering van de besluiten van de gemeenteraad en de uitvoering van hogere regelgeving; de zogenaamde medebewindstaken. Het college wordt voor de uitvoering van haar taken bijgestaan door de Werkorganisatie Duivenvoorde. Dit zijn samenwerkende ambtenaren voor de gemeente Voorschoten en de gemeente Wassenaar.

Door BMC is, zoals eerder vermeld, een bestuurskrachtonderzoek uitgevoerd. In deze bestuurskrachtmeting is zowel de Werkorganisatie als de gemeente meegenomen.

Daarnaast is de gemeente Voorschoten door haar financiële situatie onder provinciaal toezicht geplaatst. Om alsnog een door de Provincie goedgekeurde begroting te krijgen is het opstellen van een herstelplan een vereiste.

De ontwikkelingen om ons heen, zoals bijvoorbeeld de discussie in het kader van de toekomstvisie Leidse regio, gaan in rap tempo. Deze ontwikkelingen dwingen de gemeente Voorschoten om in breder verband over haar toekomst na te denken. Ook de Provincie onderkent dat er een grote ontwikkelopgave ligt op de drie rollen voor Voorschoten.

Door deze ontwikkelingen is er nog meer baat bij het benutten van de kracht uit de samenleving. Het College van B&W heeft altijd gestaan voor een toegankelijk en transparant bestuur, dat aanspreekbaar is voor inwoners, bedrijven en instellingen. In het licht van de ontwikkelingen is dit nog belangrijker geworden.

Wij vinden een open cultuur met een herkenbaar bestuur met een duidelijke visie hierin essentieel. Hierin werken we al meer via de digitale weg en via sociale media dan voorheen. We willen dit graag verder uitbreiden en transparantie waar mogelijk nog meer vergroten.

Communicatie

Heldere communicatie verbetert de betrokkenheid van burgers en organisaties bij het ontwikkelen en uitvoeren van beleid. Zeker in het licht van de ontwikkelingen spelen communicatie en transparantie hierin een belangrijke rol. Voorbeelden hiervan zijn diverse herinrichtingen en herstructureringen van straten.

In 2016 is er specifiek op toegezien dat de collegevoorstellen voorzien waren van adequate communicatie-adviezen, aangezien deze bijdragen aan het verwezenlijken van de doelstellingen van het college en een soepele implementatie van beleid.

Open communicatie met inwoners

Het college hecht aan open en transparante communicatie met de inwoners. Dit is dan ook als speerpunt benoemd. De organisatie neemt dat ter harte en heeft dit bij de uitvoering van haar werkzaamheden als uitgangspunt genomen. Wethouders houden onder meer regelmatig spreekuren en wijkwandelingen.

Website en digitale dienstverlening

De digitale dienstverlening aan inwoners en ondernemers is laagdrempelig ingericht. Uit de bestuurskrachtmeting is ook gebleken dat we op dit onderdeel bovengemiddeld hebben gescoord. Wij pleiten ook voor een goede digitale bereikbaarheid van de gemeente. Inwoners kunnen nu vanuit huis digitaal vragen stellen aan de gemeente en transacties afhandelen.

De gemeente wil dat het beleid en de regelgeving duidelijk en begrijpelijk zijn voor alle inwoners. De gemeentelijke website komt tegemoet aan de eisen van deze tijd, sluit aan bij de behoeften van de bezoekers en voldoet aan landelijke en Europese richtlijnen.

Crisiscommunicatie

Naast reguliere publieksvoorlichting speelt communicatie een belangrijke rol waar het gaat om voorlichting bij rampen en crises. Hiervoor wordt regelmatig geoefend door de betrokken medewerkers. Ook neemt Voorschoten deel aan het crisiscommunicatieteam binnen de veiligheidsregio Hollands Midden. Dit team beoogt een betere en bovenregionale samenwerking tussen communicatieprofessionals op het gebied van crisiscommunicatie. Dit heeft geleid tot deelname aan de harde piketregeling op strategische communicatiefuncties.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Samenspraak

Doelstelling

“Het wordt erg belangrijk gevonden om de inwoners van ons dorp op verschillende manieren te betrekken bij besluitvorming.”

Beleid moet zoveel mogelijk tot stand komen in samenspraak met burgers en hun vertegenwoordigers. “Daarnaast wordt ook particulier initiatief gestimuleerd”.

De gemeente wil hierbij zoveel mogelijk de randvoorwaarden scheppen om deze initiatieven mogelijk te maken. “Het college betreft inwoners, bedrijven, verenigingen en instellingen bij het maken van plannen en het geven van informatie over de gemaakte plannen”.

Rechtsbescherming

Doelstelling

Snellere, eenvoudigere en digitale toegankelijkheid van de gemeentelijke documenten om te kunnen voldoen aan de landelijke regelgeving tot het digitaal kunnen procederen.

Bestuurskrachtonderzoek

Doelstelling

Het verbeteren van de bestuurskracht van de gemeente en het verbeteren van de dienstverlening, zowel aan burgers, instellingen en bedrijven (inclusief de afhandeling van klachten) als intern.

Met de raad is afgesproken dat we in 2016 een bestuurskrachtonderzoek zouden uitvoeren. Zoals eerder vermeld is dit inmiddels gebeurd.

In de rol “de gemeente als dienstverlener” scoort de gemeente ruim voldoende. Op de drie andere onderzochte rollen (de gemeente als bestuur en beleidsmaker, medeoverheid in de regio en de gemeente als organisatie) scoort de gemeente een onvoldoende. De tekortkomingen op die drie rollen beïnvloeden elkaar in negatieve zin.

Maatregelen

Bij de opdrachtformulering heeft de raad een belangrijke rol gekregen. Ook de Rekenkamercommissie is, vooral in het beginstadium, hierbij betrokken geweest.

Het vervolgproces op dit bestuurskrachtonderzoek wordt op dit moment bepaald. Aan de hand van de resultaten uit het bestuurskrachtonderzoek worden acties en verbeterpunten geformuleerd.

Werkorganisatie Duivenvoorde (WODV)

Doelstelling(en) WODV

De WODV had als doelstelling om optimale dienstverlening te verrichten voor de gemeente Voorschoten. De WODV versterkt eigenaarschap en verantwoordelijkheid bij haar medewerkers en benut de kracht van de samenleving ten behoeve van de gemeente en haar doelstellingen. In 2016 is verder vormgegeven aan een efficiënt ingerichte werkorganisatie waarmee meer tegemoet gekomen wordt aan de veranderende prioriteiten van maatschappij en politiek waarmee flexibel ingespeeld kan worden op ontwikkelingen in Voorschoten.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Meer taken zijn belegd bij minder mensen. Ontstane vacatures zijn niet meer standaard ingevuld. Intern hebben er in 2016 verschillende verschuivingen plaatsgevonden op basis van de urgentie. Daarnaast zijn middelen vrijgekomen door de invoering van een 60 plus regeling. Deze middelen zijn direct ingezet op het werven van trainees om zo jonge nieuwe medewerkers met potentie aan de WODV te verbinden en de dienstverlening verder te versterken.

Wat hebben we bereikt?

De gemeenschappelijke regeling werkorganisatie maakt het mogelijk dat de dienstverlening voor Voorschoten op een goed niveau is. Dit wordt bevestigd door het bestuurskracht onderzoek. De samenwerkende ambtenaren dragen zorg voor de ondersteuning aan college, portefeuillehouders en inwoners, waarbij ook oog is voor de regionale samenwerkingsverbanden en daar ondersteuning in wordt geboden.

Wet op de Vennootschapsbelasting (vpb) voor overheden

Doelstelling(en)

Op 11 juni 2015 is het wetsvoorstel modernisering vpb voor overheidsondernemingen in het staatsblad gepubliceerd en is daarmee in werking getreden. De wet vindt voor het eerst toepassing in de boekjaren die aanvangen op of na 1 januari 2016. Het doel van deze wetswijziging is het scheppen van een gelijk speelveld tussen overheidsondernemingen en private ondernemingen. Met de invoering van de vpb krijgen gemeenten, provincies en waterschappen te maken met het feit dat ze voor een deel van hun activiteiten onder de vennootschapsbelastingplicht gaan vallen.

Maatregelen

In 2016 is de wet vennootschapsbelasting (vpb) voor overheden in werking getreden. Dit is voor de gemeente projectmatig opgepakt.

Voor de jaarrekening 2016 zal ook een inschatting moeten worden gemaakt van de over het afgelopen boekjaar verschuldigde vennootschapsbelasting. Voor de vpb-positie van de gemeente voor 2016 is de verwachting dat er geen sprake zal zijn van verschuldigde vpb. Hierbij zijn diverse standpunten ingenomen die al wel besproken zijn met de Belastingdienst, maar waarover geen uitspraken zijn gedaan. Omdat nog een aantal zaken uitgezocht moeten worden is uitstel aangevraagd voor het doen van aangifte vpb. Als uiteindelijk blijkt dat er onderbouwd aangegeven kan worden dat er geen sprake is van een onderneming voor de vpb, kan er alsnog worden gekozen om geen aangifte vpb te doen.

Wat heeft het gekost?

Thema: Dagelijks bestuur ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting act/rekening)
Baten	0	0	0	0
Lasten	-3.202.006	-3.253.506	-3.454.751	-201.245
Saldo van baten en lasten	-3.202.006	-3.253.506	-3.454.751	-201.245

Onttrekking reserves	0	51.500	22.545	-28.955
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	51.500	22.545	-28.955

Resultaat	-3.202.006	-3.202.006	-3.432.207	-230.201
------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-----------------

Toelichting / analyse verschillen

De overschrijding op bestuursondersteuning komt met name door een extra aanvullende bijdrage voor de Leidse regio (€ 22.700), de bestuurskrachtmeting (€ 22.000) en een overschrijding op de juridische advieskosten (€ 41.000). Uit de jaarlijkse actualisatie van de pensioenverplichtingen voor het bestuur is verder gebleken dat een extra storting van € 100.000 in de voorziening nodig was in verband met de komst van een nieuwe wethouder.

Wet vennootschapsbelasting

De faseringen inventariseren, implementeren, realiseren en strategie zijn afgerond. In 2016 is € 17.500 besteed van het incidentele budget van € 39.000. In de resultaatbestemming wordt voorgesteld € 20.000 over te hevelen naar 2017, omdat dit project zich in 2017 in de afstemming- en documentatiefase bevindt, waarbij advisering van fiscalisten noodzakelijk is. Onder andere betreft het afstemming met de Belastingdienst, fiscale beoordeling gegevens 2016, eventueel aangifte vpb doen en opzetten fiscaal raamwerk.

Toelichting op de reserves

De uitname uit de concernreserve voor de invoering van de vpb is € 24.490 lager dan begroot. Daarnaast een € 4.465 lagere onttrekking aan de concernreserve vanwege lagere kosten project invoering Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT).

Thema: Samenwerking

Wat hebben we bereikt?

Samenwerking met Wassenaar

Het afgelopen jaar is door het bureau BMC een bestuurskrachtonderzoek uitgevoerd voor de gemeenten Wassenaar en Voorschoten.

Het onderzoek, uitgevoerd door BMC heeft analyses uitgevoerd op verschillende deelgebieden: de gemeente als bestuur- en beleidsmaker, de gemeente als medeoverheid in de regio, de gemeente als organisatie en de gemeente als dienstverlener. Bij dit onderzoek zijn vele partijen betrokken geweest, waaronder medewerkers, burgers via zogenaamde generatiegesprekken en omliggende gemeenten. Hierin is ook de Werkorganisatie en de samenwerking met Wassenaar meegenomen.

Uit het rapport van het bestuurskrachtonderzoek uitgevoerd door BMC is gebleken dat beide gemeenten onvoldoende bestuurskrachtig zijn. Op 3 van de 4 onderdelen scoren beide gemeenten onvoldoende.

Het is nodig om een evenwichtig en samenhangend pakket aan maatregelen te nemen om de bestuurskracht op een goed niveau te brengen. Dit heeft ook te maken met de samenwerking tussen de twee gemeenten. De verbeteringen die moeten gebeuren zijn zowel verbeteringen in het functioneren van politiek en bestuur als in het functioneren in de regio, als het verbeteren van de randvoorwaarden voor de ambtelijke organisatie.

Samenwerking met Wassenaar en Leidschendam-Voorburg

De activiteiten van de samenwerking Pact van Duivenvoorde/Duin Horst & Weide staan beschreven in Programma 6 Wonen en Leefomgeving. Ook wordt samengewerkt op het gebied van de 3D's en de Sociale Dienst/Werk & Inkomen (programma 7 Jeugd, Participatie en Zorg).

Samenwerking Leidse Regio

Veel inzet is gepleegd in de samenwerking binnen de Leidse Regio.

In oktober 2016 hebben Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest, Voorschoten en Zoeterwoude de Toekomstvisie Leidse regio 2027 vastgesteld. Daarin zijn de kwaliteiten benoemd die de vijf gemeenten en de regio willen versterken. Ook zijn er zeven gezamenlijke ambities geformuleerd. Om deze ambities voor de toekomst te kunnen realiseren, is bestuurlijke slagkracht en realisatiekracht nodig. Hoe urgent zijn de opgaven en welke samenwerkingsvorm zorgt ervoor dat deze opgaven gerealiseerd kunnen worden? De vraag welke samenwerkingsvorm hiervoor het beste is wordt op dit moment onderzocht. In juni 2017 zal er meer duidelijkheid zijn over welke vorm dit gaat worden en vindt er besluitvorming hierover in de gemeenteraden van de vijf gemeenten plaats.

Doelstelling bij Samenwerking Leidse Regio

Een gestructureerde en geïntensiveerde samenwerking in de Leidse Regio tot stand brengen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- *Investeren in versterking van de samenwerking van de vijf gemeenten in de Leidse Regio.*
- *Er is een Toekomstvisie vastgesteld*
- *Er is een discussie gaande over de meest geschikte samenwerkingsvorm om de samenwerking tussen de vijf gemeenten vorm te kunnen geven.*

Samenwerkingsorgaan Holland Rijnland

Onderzocht zal worden in hoeverre de Leidse regio en Holland Rijnland communicerende vaten zijn. Uitgangspunt is dat wat er gedaan wordt in de Leidse regio niet in Holland Rijnland hoeft te worden gedaan.

Maatregelen

- *In de verschillende gremia (AB, DB, portefeuillehoudersoverleggen, ambtelijke overleggen) inbrengen dat actie wordt ondernomen om bovenstaande doelstelling te bereiken.*

Voorschoten heeft in uiteenlopende overleggen (zowel bij Holland Rijnland als bij de Leidse Regio) het belang onderstreept dat taken zoveel mogelijk door de clusters moeten worden gedaan. Binnen Holland Rijnland zijn dit de clusters Leidse regio, Voormalige Rijnstreek, Bollenstreek etc.

Aangezien er nog geen zicht is op een concrete inhoudelijke agenda vanuit de Leidse regio is er nog geen duidelijkheid over eventuele overheveling van taken.

Leidse Regio

Afgesproken is in Leids Regioverband om meer één gezamenlijke lijn te trekken in het AB Holland Rijnland. Dit wordt vanaf 2016 toegepast in de vergaderingen van het Algemeen Bestuur.

- *De #Kracht15 bezuinigingstaakstelling van 25% uitvoeren.*

In de Inhoudelijke Agenda 2016 - 2020 Holland Rijnland is geanticipeerd op het in 2017 bereiken van de bezuiniging van 25% op de kosten ten opzichte van 2013. Deze bezuiniging is inmiddels gerealiseerd.

De in 2015 genomen bezuinigingsmaatregelen hebben al geleid tot een vrij grote inkrimping van de organisatie Holland Rijnland. De open kostenposten m.b.t. boventallige medewerkers van Holland Rijnland zijn inmiddels komen te vervallen door herplaatsing van deze medewerkers.

Wat heeft het gekost?

Thema: Samenwerking ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting act/rekening)
Baten	0	0	40.000	40.000
Lasten	-1.448.032	-1.938.632	-2.034.876	-96.244
Saldo van baten en lasten	-1.448.032	-1.938.632	-1.994.876	-56.244

Onttrekking reserves	250.000	250.000	250.000	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	250.000	250.000	250.000	0

Resultaat	-1.198.032	-1.688.632	-1.744.876	-56.244
------------------	-------------------	-------------------	-------------------	----------------

Toelichting / analyse verschillen

Baten

De hogere baten hebben betrekking op een niet-begroott ontvangen subsidievoorschot van 80% van € 50.000 voor de toekomstvisie op de Leidse Regio (analysefase). Dit voorschot is doorgesluisd naar de gemeente Leiderdorp, omdat daar de regie wordt gevoerd op de toekomstvisie.

Lasten

De jaarrekening 2016 van de WODV wordt afgesloten met een negatief resultaat van € 180.592. Het tekort in 2016 wordt veroorzaakt door de éénmalige vakantiegeldverplichting die als last in 2016 verantwoord moet worden. De éénmalige vakantiegeldverplichting in 2016 is vastgesteld op € 838.000. Desondanks is het tekort in de jaarrekening 2016 relatief laag. Reden hiervoor is dat in 2016 uiterst behoedzaam omgegaan is met de personele middelen.

De vakantiegeldreservering in 2016 levert een voordeel op in 2017 van gelijke omvang op de begroting. Beide deelnemende gemeenten aan de GR delen in het voordeel van € 838.000 in 2017 op basis van de overeengekomen bijdragen in de begroting 2017. Voorschoten draagt op basis van de gerealiseerde bijdrage over 2016 bij in het ontstane tekort van € 180.592. Het aandeel in het tekort van de WODV bedraagt voor de gemeente Voorschoten € 85.384.

P2 Programma veiligheid

Indeling programma

Programma	Thema's	Producten
•Veiligheid	•Veiligheid •Vergunningverlening, toezicht en handhaving	•Brandweer •Rampenbestrijding •Integrale veiligheid •Vergunningverlening •Toezicht en handhaving

Visie en maatschappelijke effecten

Voorschoten is een veilige gemeente waarvoor iedereen zich gezamenlijk inzet, want veiligheid is van ons allemaal. Onze visie is dat we investeren in participatie door de samenwerking tussen de veiligheidsketen, bewoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers te houden en te bevorderen. Het accent ligt op preventie. Onze inwoners zijn zelfredzaam, kennen hun eigen verantwoordelijkheid en geven daar actief invulling aan, al dan niet georganiseerd op buurt- en wijkniveau. De afspraken die we maken en acties die we uitvoeren hebben de basis in vrijwilligheid, maar zijn niet vrijblijvend.

Onze inwoners kunnen rekenen op integrale en tijdige afhandeling van hun vergunningaanvraag. We zien toe op naleving van wet- en regelgeving en prioriteren naar risico.

Maatschappelijk effect:

Onze inwoners voelen zich veilig in de gemeente en hun eigen woonomgeving. Het aantal inbraken is gelijk of lager dan in 2014. Het aantal fietsendiefstallen is gelijk of lager dan in 2014. Er wordt minder jeugdoverlast ervaren (streefcijfer 300 incidenten jeugdoverlast) en ook de ervaren fysieke overlast daalt (streefcijfer 6,3 of hoger).

Inwoners zijn tevreden over de wijze van afhandeling van hun aanvraag, verzoek of klacht.

Wat heeft het gekost?

P2 Programma veiligheid bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)		Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting actueel / rekening)
Vergunn.verlening,toezicht en handhaving	Baten	322	272	234	-38
	Lasten	-1.857	-1.957	-1.943	14
	Saldo	-1.535	-1.685	-1.710	-24
Veiligheid	Baten	106	106	118	13
	Lasten	-1.696	-1.573	-1.502	72
	Saldo	-1.590	-1.467	-1.383	84
Totaal baten		428	378	352	-26
Totaal lasten		-3.553	-3.530	-3.445	86
Totaal saldo van baten en lasten		-3.125	-3.152	-3.093	60
Onttrekking reserves		0	80	59	-21
Toevoeging reserves		0	0	0	0
Mutaties reserves		0	80	59	-21
Resultaat		-3.125	-3.072	-3.034	39

Thema: Veiligheid

Wat hebben we bereikt?

Werken aan de veiligheid in Voorschoten is een gedeelde verantwoordelijkheid en taak. We doen dit samen met onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke- en veiligheidspartners. Samen staan we sterk tegen overlast, inbraken en vandalisme.

In het Integraal Veiligheidsbeleid 2015-2018, dat in maart 2015 door uw raad werd vastgesteld, is beschreven hoe we omgaan met de veiligheidsproblematiek en hoe we ons door middel van bestrijding van criminaliteit en overlast gezamenlijk inzetten voor het behoud en wellicht verdere verbetering van het fijne en veilige woon- en leefklimaat in Voorschoten.

De strategische uitgangspunten van dit beleid zijn: Regie, Verbinding en Eigen Verantwoordelijkheid. De gemeente heeft op het gebied van veiligheid vooral de taak samenwerking te stimuleren, ze stuurt aan en legt verbinding.

Het Integraal Veiligheidsbeleid is zoveel mogelijk gericht op het aanpakken van de problematiek die de inwoners van Voorschoten en de (overige) partners op het gebied van veiligheid daadwerkelijk ervaren. Het gaat om de volgende vijf doelstellingen/prioriteiten:

1. Woninginbraken en fietsendiefstallen.
2. Woonoverlast en sociale problematiek.
3. Jeugdoverlast.
4. Fysieke overlast en verbeteren sociale kwaliteit (kleine ergernissen).
5. Additionele veiligheidsthema's (een viertal onderwerpen waar ook bijzondere aandacht voor is).

Dat er prioriteiten zijn benoemd wil niet zeggen dat dit de enige veiligheidsonderwerpen zijn waar de gemeente zich op richt. Het zijn als het ware de highlights van de inzet van de gemeente, de onderwerpen die de meeste aandacht krijgen. Naast deze prioriteiten wordt uiteraard de dienstverlening voort- en ingezet op andere onderwerpen, reguliere taken en op urgente vragen en incidenten.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Veilig Voorschoten: Samen maken we het verschil

Doelstelling(en)

Bij de uitvoering van veiligheidsbeleid wordt integraal samengewerkt en de verbinding gezocht om elkaar te versterken en samen effectief te zijn. Veiligheidsvraagstukken worden zo veel mogelijk proactief opgepakt, ieder (gemeente, partner, ondernemer, bewoner) vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid.

Maatregelen

De gemeente heeft in 2016 met verschillende externe en interne partners ingezet op verschillende veiligheidsonderwerpen. Samenwerking en wisselwerking waren hierbij essentieel om het veiligheidsniveau in Voorschoten te behouden en te verbeteren. Het totaal aantal misdrijven volgens de politiecijfers is in 2016 gedaald met 4 procent van 812 naar 779. Ook voor woninginbraken is wederom sprake van een daling. Dit jaar met 29 procent (van 97 in 2015 naar 69 in 2016).

In 2016 hebben de volgende activiteiten plaatsgevonden:

- Zoals in ieder jaar vond in 2016 tweewekelijks overleg plaats over veiligheidsonderwerpen tussen de burgemeester/gemeente en politie. Daar worden afspraken gemaakt over de prioriteiten van de politie-inzet, de gemeentelijke inzet en de gezamenlijke inzet op thema's als woninginbraken, fietsendiefstallen, (woon- en jeugd)overlastzaken, evenementen en de jaarwisseling.
- Ook in 2016 stemden politie, jeugd- en jongerenwerk en gemeente regulier af over hotspots van jeugdoverlast en maatregelen. Vanuit Veiligheid werd ook deelgenomen aan de lokale kamer jeugd (Signaleringsoverleg Jeugd).
- De burgemeester heeft vanuit zijn eigenstandige bevoegdheden een aantal maal bestuurlijk instrumentarium ingezet, zoals het opleggen van een huisverbod.
- Complexe problematiek is vanuit de ketenoverstijgende aanpak van het Veiligheidshuis Hollands-Midden(VHH) behandeld om ernstige overlast, maatschappelijke uitval en criminaliteit te bestrijden. Daarnaast voert het VHH de nazorg voor ex-gedetineerden uit voor de gemeente Voorschoten uit.
- In samenwerking met het ACT-team en (zorg)partners is een aantal casussen op het gebied van woon- of sociale overlast opgepakt.
- Vanuit een drietal werksessies met interne en externe partners uit het Sociaal Domein is zicht verkregen op de huidige praktijk van samenwerking en verbinding tussen de domeinen Zorg & Veiligheid. Regievoering en meer integrale samenwerking kunnen en moeten concreter geborgd worden. Hieraan zal in het programma Sociaal Domein 2.0 verdere opvolging worden gegeven.
- De ketensamenwerking tegen georganiseerde misdaad van het Regionaal Informatie en Expertise Centrum(RIEC) Den Haag is in 2016 voortgezet. Het RIEC faciliteert en stimuleert diverse veiligheidspartners, waar de gemeente Voorschoten er één van is, in de aanpak van georganiseerde criminaliteit. Het RIEC fungeert als informatieknooppunt en expertisecentrum.
- Inzet van Burgernet, de samenwerking tussen burgers, gemeente en politie aan veiligheid in de buurt, is ook in 2016 voortgezet. Er zijn 42 burgernetberichten verstuurd, waarvan 1 tijdskritisch bericht in verband met een vermist persoon. Dit bracht direct een hard succes voort. Mede door een gerichte wervingsactie is het aantal deelnemers in 2016 gestegen van 2.274 naar 2.412, dat is bijna 10 procent van de inwoners van Voorschoten. Regionaal (op niveau van de politieeenheid Den Haag) is 7,5 procent van de inwoners deelnemer.
- Ruim 20 Whatsapp-Buurtpreventie groepen deden een beroep op de gemeente. Deze burgerinitiatieven worden ondersteund in onder andere werving en promotie (stickers en borden).

- In 2016 hebben we de laatste 7 tegemoetkomingen van maximaal 200 euro kunnen uitkeren aan inwoners voor het Politiekeurmerk Veilig Wonen (PKVW)-proof maken van hun woning.
- In het kader van preventie van woninginbraken hebben politie en gemeente (social) media campagnes ingezet o.a. in de week van de veiligheid en rondom schoolvakanties.
- Na iedere woninginbraak is er een informatiebrief (besmettingsbrief) verstuurd naar adressen rondom de getroffen woning die voornamelijk preventietips bevat.
- Vanwege een stijgend aantal meldingen van diefstal uit auto's is in Park Allemansgeest / Krimwijk II door politie en gemeente een gerichte (publiciteits)actie gehouden, met name gericht op alertheid en het niet bieden van gelegenheid.
- In de Dobbewijk is een start gemaakt met het Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO). In het Centrum is de samenwerking met de ondernemers op dit gebied voortgezet.

Brandweezorg

Doelstelling(en)

In geval van brand en andere calamiteiten worden de inwoners van Voorschoten snel en adequaat geholpen.

Maatregelen

Dit onderwerp betreft taken die gericht zijn op het voorkomen en bestrijden van branden en rampen en het beperken van ongevallen daarbij. De burgemeester en de gemeente zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van deze taken, die voor een belangrijk deel zijn ondergebracht bij de Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM). Afspraken en doelstellingen (m.n. vanuit de financiële invalshoek) worden bewaakt binnen de cyclus van de VRHM.

Rampenbestrijding en crisisbeheersing

Doelstelling(en)

Bij crisis en incidenten worden de inwoners van Voorschoten naar behoren ondersteund en begeleid door de gemeente.

Maatregelen

De burgemeester heeft het opperbevel in het geval van een ramp of een crisis en de gemeente is verantwoordelijk voor de bevolkingszorg. Dit omvat een groot aantal crisisbeheersingsprocessen, zoals het opvangen en verzorgen van evacués, het informeren van de inwoners, het voorzien in primaire levensbehoeften zoals water en huisvesting en het registreren van slachtoffers en schade. Voorschoten pakt dit intergemeentelijk op binnen het samenwerkingsverband Bevolkingszorg Leidse Regio (BRL: Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest, Voorschoten & Zoeterwoude). In 2016 is deze samenwerking verder ontwikkeld en uitgebreid met als doel dat onze inwoners kunnen rekenen op voorlichting, acute bevolkingszorg, herstelzorg van de gemeente en haar partners. Door dit in BRL-verband te organiseren heeft Voorschoten meer slagkracht en gaat de professionaliteit van de crisisfunctionarissen omhoog. Op termijn gaat deze samenwerkingsvorm een minder groot beroep doen op de reguliere organisatie. De drie taakorganisaties en het beleidsteam hebben allemaal een

oefening gedraaid in 2016. De evaluaties van die oefeningen leveren input voor de trainings/opleidingsplannen van 2017.

Wat heeft het gekost?

Thema: Veiligheid ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting act/rekening)
Baten	105.930	105.930	118.493	12.563
Lasten	-1.695.876	-1.573.126	-1.501.556	71.570
Saldo van baten en lasten	-1.589.946	-1.467.196	-1.383.063	84.133

Onttrekking reserves	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0

Resultaat	-1.589.946	-1.467.196	-1.383.063	84.133
------------------	-------------------	-------------------	-------------------	---------------

Toelichting / analyse verschillen

Baten

We hebben een niet begrote vergoeding van € 13.000 van de VRHM ontvangen in verband met piketdiensten van onze medewerkers.

Lasten

De kosten voor de brandweerkazerne op het Burgemeester van der Haarplein bedroegen € 28.000 minder dan geraamd. Dit betreft het begrote bedrag voor bouwkundig en planmatig onderhoud. Hiervoor zijn in 2016 geen uitgaven gedaan.

De bijdrage van Voorschoten aan de Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM) voor 2016 werd in de programmabegroting begroot op € 1.217.000. De bijdrage bleek uiteindelijk € 1.190.500 te bedragen. Dit levert een voordeel op van € 26.500.

Aan de vervanging van brandkranen werd € 11.000 minder uitgegeven.

Thema: Vergunningverlening, toezicht en handhaving

Wat hebben we bereikt?

Vergunningverlening

Van de aanvragen omgevingsvergunning wordt 70% binnen de wettelijke termijn van 8 weken afgehandeld. Sloopmeldingen worden in 75% van de gevallen binnen de wettelijke termijn van 4 weken afgehandeld. Van alle aanvragen op grond van de APV en de Drank en Horecawet wordt 90% binnen 8 weken afgehandeld. Voor zowel de vergunningen als de meldingen die later dan in respectievelijk de 8e en de 4e week zijn afgehandeld, waren de aanvragen/meldingen niet compleet. In deze gevallen heeft de aanvrager/melder één hersteltermijn gekregen.

Digitalisering

Het afgelopen jaar zijn de nodige voorbereidingen getroffen om het behandelen van vergunningsaanvragen (Wabo en APV) te digitaliseren waardoor er onder andere een betere aansluiting op het gebied van toezicht en handhaving zal zijn. De afhandeling van de meldingen kabels en leidingen is inmiddels volledig gedigitaliseerd.

Toezicht en handhaving

Het bewustzijn van de horecaondernemers over wet- en regelgeving waaraan zij zich moeten houden, is aanzienlijk vergroot. Door de buitengewoon opsporingsambtenaren (BOA's) zijn aanzienlijk meer controles uitgevoerd in het kader van de Drank en Horecawet. In geval van overtredingen hebben we in beginsel strikt gehandhaafd door het inzetten van de meest effectieve toezichtinstrumenten.

Omgevingsrecht

Vooruitlopend op de Omgevingswet is in 2016 de wet VTH in werking getreden. Naar aanleiding hiervan is in juli 2016 de Verordening Kwaliteit Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving door de raad vastgesteld. Daaropvolgend is in september 2016 het Vergunningen-, Toezicht en Handhavingsbeleidsplan 2016-2019 door het college vastgesteld.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Doorlooptijd aanvragen omgevingsvergunning

Doelstelling(en)

Het verkorten van de doorlooptijd van aanvragen omgevingsvergunning, een efficiënter besluitvormingsproces, betere aansluiting op de ontwikkelingen op het gebied van toezicht en op termijn een kostenbesparing.

Maatregelen

Er zijn intern afspraken gemaakt om te komen tot een efficiënter werkproces. Adviestermijnen en de adviesvragen worden via het vergunningen volgsysteem uitgezet. Er is strikt uitvoering gegeven aan het in januari 2016 in werking getreden kruimelgevallenbeleid voor het afwijken van bestemmingsplannen.

Onderwerp: Inzet buitengewone opsporingsambtenaren (BOA's)

Doelstelling(en)

Er is een betere naleving van de regels en verordeningen (APV, Wegenverkeerswet etc).
De leeftijdsgrens voor verstrekking van alcohol wordt beter nageleefd (Drank en Horecawet).

Maatregelen

De BOA's zijn in 2016 extra getraind om hun Drank en Horecawet-taken uit te voeren. Daarnaast zijn er aanzienlijk meer controles uitgevoerd in het kader van de Drank en Horecawet. In geval van overtredingen hebben we in beginsel strikt gehandhaafd door het inzetten van de meest effectieve toezichtinstrumenten.

Toezicht en handhaving

Doelstelling(en)

Het beschermen van de woon- en leefomgeving.

Maatregelen

In september 2016 is het Vergunningen-, Toezicht en Handhavingsbeleidsplan 2016-2019 door het college vastgesteld. Dit plan is de basis voor de uitvoering van alle toezicht- en handhavingstaken in de fysieke leefomgeving. In geval van overtredingen hebben we in beginsel strikt gehandhaafd door het inzetten van de meest effectieve toezichtinstrumenten.

Ontwikkelingen in het omgevingsrecht

Doelstelling(en)

Zorgen dat de gemeente/werkorganisatie klaar is voor de implementatie van de nieuwe wetgeving.

Maatregelen

In juli 2016 is de Verordening Kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving vastgesteld

In september 2016 is het Vergunningen-, Toezicht en Handhavingsbeleidsplan 2016-2019 vastgesteld.

Wat heeft het gekost?

Thema: Vergunningverlening, toezicht en handhaving ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting act/rekening)
Baten	321.856	271.856	233.518	-38.338
Lasten	-1.856.980	-1.956.980	-1.943.048	13.932
Saldo van baten en lasten	-1.535.124	-1.685.124	-1.709.530	-24.406
Onttrekking reserves	0	80.000	58.955	-21.045
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	80.000	58.955	-21.045
Resultaat	-1.535.124	-1.605.124	-1.650.575	-45.451

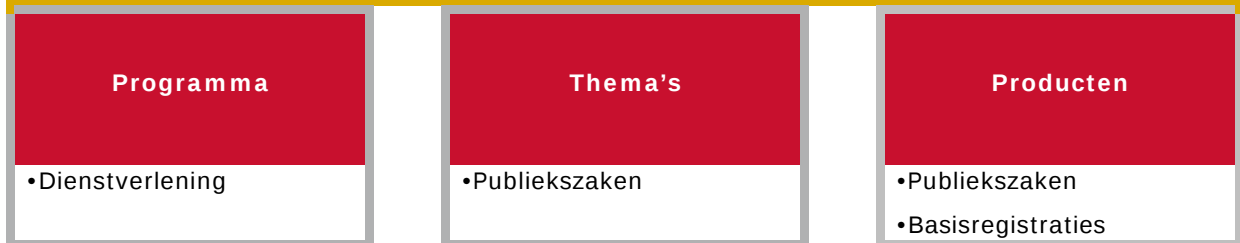
Toelichting / analyse verschillen

De afwijkingen op de cijfers vallen binnen de toegestane marge van € 50.000. Een toelichting op de verschillen is dan ook niet nodig.

Wel is vermeldenswaard dat er afgelopen jaar, in tegenstelling tot 2015, geen vergunningen zijn afgegeven voor grotere projecten. Daardoor zijn de legesopbrengsten omgevingsvergunningen incidenteel € 52.000 lager dan begroot. De legesopbrengsten Drank- en Horecawet zijn incidenteel € 4.000 hoger dan begroot en er is een bedrag van € 10.000 aan dwangsommen ontvangen.

P3 Programma dienstverlening

Indeling programma

Visie en maatschappelijke effecten

Visie op Dienstverlening

In de Visie op Dienstverlening staat beschreven op welke wijze de gemeente haar inwoners, ondernemers, verenigingen en instellingen tot dienst wil zijn. Kernbegrippen hierin zijn: klantgericht, duidelijk, tijdig, en toegankelijk.

Bij goede dienstverlening hoort dat de regels begrijpelijk zijn voor zowel de gemeente als inwoners en de ondernemers. Dat is op een aantal terreinen voor verbetering vatbaar: op veel beleidsterreinen hebben inwoners en ondernemers nog te maken met een ondoordringbaar woud van ingewikkelde regelgeving. Regels moeten duidelijk zijn en goed bestuur niet in de weg staan. De vereenvoudiging van de aanvraag van de kapvergunning is een succesvol voorbeeld van deregulering dat meer zal worden toegepast.

Wat heeft het gekost?

P3 Programma dienstverlening bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)		Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting actueel / rekening)
Publiekszaken	Baten	426	426	528	102
	Lasten	-902	-902	-974	-72
	Saldo	-476	-476	-446	30
Totaal baten		426	426	528	102
Totaal lasten		-902	-902	-974	-72
Totaal saldo van baten en lasten		-476	-476	-446	30

Onttrekking reserves	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0

Resultaat	-476	-476	-446	30
------------------	-------------	-------------	-------------	-----------

Wat hebben we bereikt?

De visie op dienstverlening waarin tijdig, duidelijk, klantgericht en toegankelijk centraal staan is leidend in de dienstverlening. We hanteren het principe digitaal als het kan, persoonlijk als dat nodig is.

In het implementatieplan dienstverlening stonden zeven projecten centraal. Dit zijn achtereenvolgens zaakgericht werken, de invoering van de Omgevingswet, de doorontwikkeling van de digitale dienstverlening, regeldrukvermindering (deregulering), de realisatie van de Basiskaart Grootschalige Topografie, de doorontwikkeling van de digitale infrastructuur en de drie decentralisaties. De projecten worden ondersteund door een ontwikkeltraject voor de medewerkers. De BGT is gerealiseerd. Het project is hiermee afgesloten. Voor de Omgevingswet zijn geen voorbereidingen getroffen. Hiervoor zijn geen effectindicatoren te benoemen op dit moment.

De monitoring en evaluatie van de drie decentralisaties verloopt via de landelijke monitor sociaal domein van KING (het kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten). Over de projecten ontwikkeling medewerkers, zaakgericht werken, de digitale dienstverlening, regeldrukvermindering en de doorontwikkeling van de digitale infrastructuur treft u per onderwerp de effectindicator aan. Afgelopen jaar is daarnaast de zaterdagochtendopenstelling als pilot ingevoerd in de twee maanden voor de zomervakantie.

Uit de bestuurskrachtmeting is naar voren gekomen dat de gemeente op het gebied van dienstverlening als enige peiler een voldoende scoort. Dit is gebaseerd op de resultaten uit waarstaatjegemeente (www.waarstaatjegemeente.nl), de digitale volwassenheid en uit contacten met inwoners en ondernemers.

Dit zijn voorbeelden van hoe we toewerken naar vijf sterren dienstverlening voor onze inwoners!

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Klantbenadering

Doelstelling(en)

Het verder optimaliseren van de dienstverlenende houding en gedrag van de medewerkers van de werkorganisatie.

Maatregelen

Om de dienstverlenende houding en het gedrag van medewerkers naar een hoger plan te tillen is gestart met de training Factor C. Deze training is zowel gegeven aan management en medewerkers, als aan het gemeentebestuur. De training richt zich op het verder ontwikkelen van de communicatieve vaardigheden, met als uitgangspunt het communicatief meer leren denken vanuit het perspectief van ontvanger van de boodschap en minder vanuit de zender.

Dit is in plaats gekomen van hostmanship.

Om effectiever en doelgerichter te kunnen werken is de “Scrum” methodiek binnen de werkorganisatie geïntroduceerd. Hierbij worden in zelforganiserende teams in korte cyclussen problemen aangepakt en opgelost en eventuele producten opgeleverd. Kenmerkend hierbij is een continue toetsing of hetgeen (tussentijds) wordt opgeleverd, nog steeds aansluit bij hetgeen gewenst is. Dit geldt voor zowel voor interne, als externe te leveren producten en diensten.

Door een nieuw en interactiever intranet te introduceren worden medewerkers beter op de hoogte gehouden over wat er binnen de beide gemeenten en de werkorganisatie speelt. Dit stelt de medewerkers beter in staat in te spelen op actuele ontwikkelingen en daar hun werkzaamheden eventueel op aan te passen. Tevens is een monitoringstool aangeschaft waarmee geanalyseerd kan worden op welke wijze door inwoners, bedrijven etc. de gemeentelijke internetsite gebruikt wordt. Door het analyseren van het gebruik kan de internetsite steeds gebruiksvriendelijker worden ingericht

De Schrijfwijzer voor medewerkers is aangepast om meer uniformiteit aan te brengen in de interne en externe communicatie. Deze wordt in 2017 aangeboden aan de medewerkers.

Doorontwikkeling digitale dienstverlening

Doelstelling(en)

Voor 1 januari 2017 zijn alle producten en diensten digitaal aan te vragen door inwoners en ondernemers.

Maatregelen

In 2016 zijn 197 producten digitaal te regelen. Daarmee is de doelstelling van 100% digitaal aan te vragen producten behaald. Dit zijn ook producten die niet door de gemeente zelf rechtstreeks worden afgehandeld zoals producten via de BSGR of Avalex. Van die 191 producten zijn 134 E-formulieren beschikbaar waarmee inwoners rechtstreekse gemeentelijke zaken kunnen regelen. Ook ondernemers kunnen inmiddels via E-Herkenning diensten of producten regelen. Het betreft momenteel 54 E-formulieren. Aantallen blijven fluctueren omdat sommige producten of diensten niet meer of anders worden aangeboden. Voorbeelden van nieuwe E-dienstverlening zijn de mogelijkheid om digitaal een huwelijk aan te vragen en de mogelijkheid voor uitvaartondernemers om digitaal overlijdensaangifte te doen. Deze processen zijn geheel digitaliseerd en dit draagt bij aan het bereiken van plateau vier van het INK-model.

Nieuw dit jaar is de aansluiting op e-Idas. Dit middel stelt mensen woonachtig in het buitenland (niet Nederlandse ingezetenen) in staat om op een beveiligde wijze producten of diensten aan te vragen. Dit is vergelijkbaar met het gebruik van een DigiD door Nederlands ingezetenen. De gemeente is hiermee één van de eerste gemeenten in Nederland die dit mogelijk maakt.

Bovenstaande acties hebben geresulteerd in een uitermate goede score in een extern onderzoek naar de digitale volwassenheid onder Nederlandse gemeenten. De gemeente Voorschoten is hierbij op de achtste plek geëindigd en was daarmee de grootste stijger in Nederland.

De Campagne Klik en Klaar heeft het maken van afspraken onder de aandacht gebracht evenals de mogelijkheid om digitaal producten aan te vragen. Dit heeft geresulteerd in een toename van het gebruik van E-formulieren tot boven de 800 per maand. Dit is na de zomer weer wat teruggelopen.

Ook voor de website is op het gebied van indicatoren het volgende te melden: Een andere effectindicator bij de doorontwikkeling van de digitale dienstverlening is het gebruik van de website en de digitale formulieren. In Voorschoten is de website 122.055 maal bezocht en zijn de meest bezochte pagina's de contactgegevens en openingstijden, afvalkalender en Afval, grof huisvuil.. De meest gebruikte zoektermen zijn telefoonnummer, vacatures en contact.

De top drie van digitaal aangevraagde producten is:

- 1 Grofvuil
- 2 Verhuizingen
- 3 Meldingen openbare ruimte

Deregulering

Doelstelling(en)

Uitgegaan wordt van meer eigen verantwoordelijkheid voor inwoners en ondernemers. Er is een helder normenkader, gebouwd op vertrouwen, waar inwoners en ondernemers gebruik van kunnen maken bij het uitvoeren van plannen. Regels worden gehandhaafd op een wijze die past bij deze tijd.

Maatregelen

In 2016 zijn de APV regels geïnterpreteerd die in aanmerking komen voor deregulering. Deze regels zijn aan de gemeenteraad aangeboden met het verzoek deze vrij te geven voor inspraak voor de inwoners van de gemeente Voorschoten. De raad heeft hiermee ingestemd. Vervolgens is een inwonersavond georganiseerd waarbij de inwoners met vragen en suggesties terecht konden ten aanzien van de voorgestelde te schrappen artikelen. Hiervan is door geen enkele inwoner gebruik gemaakt. Vanuit het onderzoek "Waarstaatjegemeente" zijn eveneens geen structurele zaken naar voren gekomen die in aanmerking kwamen voor deregulering in de APV. In 2016 is het dereguleringvoorstel geschikt gemaakt voor aanbidding aan de raad, hetgeen tijdens de eerste raadsvergadering van 2017 zal geschieden.

Na een dereguleringstraject wordt een definitief stuk in de eerste raads cyclus van 2017 aan de gemeenteraad van Voorschoten aangeboden. Hierin wordt voorgesteld om één vijfde van de bestaande regels uit de APV te schrappen. Dit betekent 20% regeldrukvermindering (indicator).

Doorontwikkeling digitale infrastructuur

Doelstelling(en)

De VNG heeft de Agenda 2020 opgesteld. Dit is een visie op de maatschappelijke en bestuurlijke opgaven waar de gemeente in de periode naar 2020 mee te maken krijgt.

De doorontwikkeling van de digitale infrastructuur volgens de Agenda 2020 is gestoeld op de volgende doelstellingen:

- Digitale zelfservice waar dat kan;
- Lichte ondersteuning waar dat kan en intensieve waar dat moet;
- Van zorgen voor naar zorgen dat;
- Alle overheidszaken goed geregeld en betrouwbaar geregeld via “MijnOverheid”;
- Eén overheid, één basisinfrastructuur;
- Van organisaties naar organiseren.

Het programma digitale overheid slaat de handen in één om samen met alle overheidslagen en inwoners en ondernemers ambities, sturing en financiering van de generieke digitale infrastructuur op orde te krijgen. Met deze basis op orde is snellere doorontwikkeling en vernieuwing mogelijk.

Maatregelen

In 2016 zijn de technische en organisatorische werkzaamheden verricht om de aansluiting op de berichtenbox van MijnOverheid te kunnen realiseren. Begin 2017 zullen de eerste concrete producten worden aangeboden. Met die producten kan dan met de inwoners via dit medium worden gecommuniceerd. Het productaanbod zal vervolgens verder worden uitgebreid. Omdat het een relatief nieuw medium is zullen deze personen in 2017 ook nog middels de gebruikelijke wijze via de post op de hoogte worden gehouden. Als alles naar wens verloopt zal dit eind 2017 worden beëindigd en zal men alleen nog via de berichtenbox op de hoogte worden gehouden.

In 2017 zal een analyse gemaakt worden welke verdere onderwerpen vanuit de Agenda 2020 interessant zijn om bij aan te haken.

Als indicator voor eenmalig invoer en meervoudig gebruik is de I-spiegel aangedragen. Inmiddels is dit instrument niet meer voor onderling vergelijk maar alleen voor binnen de gemeente. Middels eigen reguliere controles worden de gegevens gecontroleerd op juistheid. Hierbij worden slechts minimale afwijkingen gevonden (indicator).

De oorspronkelijk voor zaakgericht werken aangedragen effectindicator is niet meer van toepassing. In het nieuwe implementatieplan komen ook nieuwe effectindicatoren. Zaakgericht werken draagt wel bij aan het bereiken van plateau vier van het INK-model.

Wat heeft het gekost?

Thema: Publiekszaken ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting primaire 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting act/rekening)
Baten	425.846	425.846	527.521	101.675
Lasten	-902.064	-902.064	-973.860	-71.796
Saldo van baten en lasten	-476.218	-476.218	-446.339	29.879
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0
Resultaat	-476.218	-476.218	-446.339	29.879

Toelichting / analyse verschillen

Baten:

Het aantal verstrekte paspoorten en rijbewijzen was in 2016 hoger dan verwacht. Hierdoor zijn de baten € 96.000 hoger dan begroot.

Lasten:

Door het hogere aantal verstrekte paspoorten en rijbewijzen zijn ook de afgedragen rijksleges € 71.000 hoger dan begroot.

P4 Programma ruimte en verkeer

Indeling programma

Programma	Thema's	Producten
• Ruimte en verkeer	• Ruimtelijke ontwikkeling • Verkeer	• Structuurplannen en ruimtelijke visies • Bestemmingsplannen • Planontwikkeling incl. grondexploitaties • Verkeer en mobiliteit • Verkeersveiligheid • Parkeren

Visie en maatschappelijke effecten

Voorschoten behoort tot de beste woonomgevingen van Zuid-Holland en tot de betere in Nederland. De inspanningen van de gemeente richten zich op het handhaven (en waar mogelijke verbeteren) van deze kwaliteit. Om Voorschoten aantrekkelijk, leefbaar en vitaal te houden is een goed en geïntegreerd ruimtelijke orderingsbeleid gewenst. De opgaven vanuit de zorg krijgen een rol in de ruimtelijke kaders.

De kracht is het dorpse karakter. Dit uit zich in een veilige omgeving, een hechte gemeenschap en groene uitstraling. Al onze acties zullen gericht moeten zijn op behoud van deze kenmerken. We constateren dat de hoofdstructuur hiervoor op orde is. De belangrijkste 5 opgaven binnen dit programma zijn:

1. Huidig fijnmazig netwerk van voorzieningen behouden;
2. Versterken van het centrum als kloppend hart, gekoppeld aan de Vliet;
3. Behouden en versterken van Voorschotense waarden namelijk de groenstructuur, cultuurhistorische karakteristiek en sport;
4. Robuust hoofdsysteem en fijnmaziger langzaam verkeersnetwerk;
5. Ontwikkelingen in het algemeen dragen bij aan het behouden en versterken van het dorpse karakter van Voorschoten.

Deze ambitie is het kader voor een nieuwe structuurvisie, die uiteraard voldoet aan de verplichtingen in de Wet ruimtelijke ordening als verplicht instrument. De structuurvisie is een visie op hoofdlijnen voor de middellange termijn. Deze structuurvisie is in 2015 voorbereid en de toekomstvisie is één van de inspiratiebronnen. De intentie is om met deze structuurvisie de markt uit te nodigen, te verleiden en te faciliteren. Dit willen we doen volgens de filosofie van de uitnodigingsplanologie. We geven ruimte aan initiatieven uit de markt en zijn transparant over de aspecten die bij de afweging een rol spelen. Wij willen kaders aanreiken waarbinnen ontwikkelingen en projecten kunnen plaatsvinden.

De ruimtelijke opgave voor de komende jaren richt zich op de instandhouding en het beheer van de ruimtelijke structuur van Voorschoten. Door de ontwikkelingen in het sociale domein heeft het ruimtelijk beleid ook een andere rol gekregen. Het ruimtelijk beleid faciliteert maatschappelijke vragen zoals het langer thuis wonen. Het centrum is een ontmoetingsplek en wordt waar mogelijk verder versterkt. Naast het centrum is Noord Hofland een belangrijk winkelcentrum. De detailhandel wordt op deze twee locaties geconcentreerd. Maatschappelijke voorzieningen worden per wijk geclusterd zodat multifunctioneel gebruik mogelijk is. Het hoofdsysteem voor auto- en fietsverkeer is op orde. Wel wordt het fijnmazige netwerk voor fietsers verder uitgebouwd zodat fietsverkeer gestimuleerd wordt. De veiligheid van de kwetsbare verkeersdeelnemers heeft de hoogste prioriteit binnen het verkeersbeleid.

De gemeente wil inwoners meer en beter betrekken bij het opstellen, het uitvoeren en het geven van kwalitatief goede informatie over de gemaakte plannen. Dit gaat verder dan de wettelijke informatieplicht en vormt onderdeel van de wijze waarop de gemeente Voorschoten werkt. Burgerparticipatie draagt bij aan het versterken van de lokale democratie, creëert een betere belangenafweging en kan uiteindelijk ook kostenbesparend werken. Er zijn kansen in de Voorschotense samenleving die beter benut kunnen worden. Door aan de slag te gaan met co-creatie en participatie, zullen kennis en expertise van inwoners, bedrijven, verenigingen en instellingen als partners kunnen fungeren bij het maken en uitvoeren van gemeentelijk beleid.

Wat heeft het gekost?

P4 Programma ruimte en verkeer bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)		Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting actueel / rekening)
Ruimtelijke ontwikkeling	Baten	7.878	5.296	1.150	-4.145
	Lasten	-8.817	-7.147	-1.955	5.191
	Saldo	-939	-1.851	-805	1.046
Verkeer	Baten	12	12	18	6
	Lasten	-603	-978	-908	69
	Saldo	-591	-965	-890	75
Totaal baten		7.891	5.308	1.168	-4.139
Totaal lasten		-9.421	-8.124	-2.863	5.261
Totaal saldo van baten en lasten		-1.530	-2.817	-1.695	1.122
Onttrekking reserves		242	2.327	1.443	-884
Toevoeging reserves		0	-783	-783	0
Mutaties reserves		242	1.544	660	-884
Resultaat		-1.288	-1.272	-1.035	237

Thema: Ruimtelijke ontwikkeling

Wat hebben we bereikt?

- De structuurvisie is als ontwerp met inbreng van vele belanghebbenden tot stand gekomen en heeft elementen van de Omgevingswet in zich;
- Een start gemaakt met de voorbereiding van de Omgevingswet;
- Het bestemmingsplan Laantje van Wissen is vastgesteld;
- De grondprijlsbrief 2017 is vastgesteld en de voorbereidingen zijn getroffen voor de vaststelling van de Nota Grondbeleid 2017-2020.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Bestemmingsplannen

Doelstelling(en)

- We hebben een actueel planologisch kader met zo concreet mogelijk regels. Dit biedt voor burgers een helder toetsingskader en waarmee we actief kunnen inspelen op ontwikkelingen. Het bestemmingsplan geeft vorm aan de dereguleringsdoelstelling uit het coalitieakkoord;
- Voorafgaand aan de feitelijke herziening van bestemmingsplan een startnotitie vast te stellen. Dit geeft de raad de mogelijkheid om in een vroeg stadium de kaders en/of de richting voor een bestemmingsplanherziening te kunnen bepalen;
- Bij particuliere ontwikkelingen die afwijken van bestemmingsplannen wordt inzicht gegeven in de integrale afweging waarbij ook burgerparticipatie een belangrijk deel vormt;
- Voorbereiden op de komende Omgevingswet (inwerkingtreding vermoedelijk juli 2019) en een basis leggen voor de komende veranderingen;
- De raad in de gelegenheid gesteld invulling te geven aan haar kaderstellende rol in de fysieke ruimte.

Maatregelen

2016 is het jaar waarin gestart is met de voorbereiding op de Omgevingswet. Gestart is met inleidende presentaties voor de raad over de Omgevingswet en wat er gaat veranderen. In de structuurvisie is een aanzet gegeven voor de veranderende sturingsfilosofie die met de Omgevingswet wordt beoogd. Daarnaast is een startdocument voor één bestemmingsplan voor Voorschoten voorbereid en in procedure gebracht.

In 2016 is veel inzet gepleegd op nog lopende dossiers. Het bestemmingsplan Laantje van Wissen is vastgesteld. Voor Roosenhorst en de Laan van Langenhorst 1 zijn ontwerp bestemmingsplannen voorbereid en ter inzage gelegd. Er heeft voor de Duivenvoordecorridor onder andere explosieven-

onderzoek plaatsgevonden. Voor de uitwerking van Starrenburg III is een intentieovereenkomst met de grootste grondeigenaar gesloten en is een programma van eisen voorbereid. Ten behoeve van een herontwikkeling op Segaar/Arsenaal heeft de raad commitment uitgesproken voor het starten van een pilot waarbij versnellen en burgerparticipatie centraal staan.

In 2016 zijn ook meerdere aanvragen en principeverzoeken voor een uitgebreide omgevingsvergunning ingediend en in procedure gebracht. Het college heeft besluiten genomen ten aanzien van de Kniplaan 9, Veurseweg 350, Papelaan-West 97 en de Beethovenlaan 69a.

Om bovengenoemde werkzaamheden goed te kunnen ondersteunen heeft het digitale systeem om bestemmingplannen te kunnen vaststellen, RO-totaal, een update gekregen. De webhosting is een structureel onderdeel daarvan.

Structuurplannen en ruimtelijke visies

Doelstelling(en)

- De structuurvisie als ontwerp ter inzage gelegd;
- De structuurvisie hebben we zoveel mogelijk voorgesorteerd op de Omgevingswet, waarbij participatie en vertrouwen in burgers sleutelwoorden zijn;
- Goede ruimtelijke kaders om eigen initiatieven te (laten) ontplooiën en stimuleren om zelf verantwoordelijkheid te dragen.

Maatregelen

In 2016 is het eerder vastgestelde koersdocument uitwerkt tot een ontwerp structuurvisie. De inspraakperiode van de structuurvisie Voorschoten 2025 is afgerond en de vaststelling is voorbereid. De structuurvisie is tot stand gekomen met hulp van diverse georganiseerden en ongeorganiseerden uit en rondom Voorschoten.

Als voorbereiding op de Omgevingswet is met diverse omliggende gemeenten verkend wat de verplichte thema's uit de nieuwe wet betekenen voor de diverse gemeenten. Er is gewerkt aan het document Hart van Holland: regionale agenda omgevingsvisie 2040. De agenda is in 2016 in alle gemeenten besproken en vaststelling door de raden wordt voorbereid.

Planontwikkeling inclusief grondexploitaties

Doelstelling(en)

- Beheersbaar houden van financieel risico door gemeente;
- Grondbeleid gebruiken voor handhaven en versterken ruimtelijke kwaliteit;
- Herontwikkeling faciliteren waarbij ruimtelijke kwaliteit, participatie en duurzaamheid belangrijke wegingsfactoren zijn;
- Toe groeien naar een nieuwe wijze van administratie van projecten in de begroting en de verantwoording van de gemeente.

Maatregelen

De grondprijlsbrief 2017 is in december 2016 vastgesteld.

De Nota Grondbeleid 2017-2020 is herzien en de vaststelling is voorbereid.

Voor de te verkopen gemeentelijke accommodaties is een verkoopmakelaar ingeschakeld. Samen met de makelaar zullen de accommodaties gefaseerd in de markt worden gezet. Door het zorgvuldig voorbereiden van de herontwikkeling c.q. verkoop van de accommodaties en organiseren van burgerparticipatie, heeft de gemeente meer tijd nodig gehad om deze locaties in de markt te zetten.

Grondexploitaties

In december 2015 heeft de raad besloten het grondbedrijf en bijbehorende MPG af te sluiten.

Tegelijkertijd zijn de projecten Deltaplein, Dobbewijk, Vlietwijk KEEL-gebied en Woningbouw Noord-Hofland afgesloten en voor deze projecten zijn reserves voor nakomende werkzaamheden gevormd.

Alleen het project Duivenvoorde Corridor is nog actief. Hiervoor is een voorziening en een reserve gevormd om de haalbaarheid te borgen.

De Duivenvoorde corridor, belangrijk vanwege groen, openheid, geleding van de stedelijke structuur en ecologie. Hiervoor moet sanering van glastuinbouw plaatsvinden. "Gras voor Glas".

De focus ligt op het terugbrengen van de ruimtelijke kwaliteit door glas te vervangen en ruimte te maken voor recreatie en beperkte hoeveelheden woningbouw om de plannen te financieren.

Wat heeft het gekost?

Thema: Ruimtelijke ontwikkeling ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting act/rekening)
Baten	7.878.470	5.295.519	1.150.285	-4.145.234
Lasten	-8.817.405	-7.146.909	-1.955.415	5.191.494
Saldo van baten en lasten	-938.935	-1.851.390	-805.130	1.046.260
Onttrekking reserves	241.976	1.926.606	1.042.270	-884.336
Toevoeging reserves	0	-772.175	-772.175	0
Mutaties reserves	241.976	1.154.431	270.095	-884.336
Resultaat	-696.959	-696.959	-535.036	161.923

Toelichting / analyse verschillen

Product Structuurvisie

Met een begrotingswijziging is bij de vrijgave voor inspraak van de structuurvisie € 50.000,- beschikbaar gesteld voor de voorbereidingen op de Omgevingswet. De Omgevingswet wordt per 2019 ingevoerd, waarvoor voorbereidingen moeten worden getroffen om zo per 2019 aan de wettelijke eisen te voldoen. Dit budget zal in 2017 en mogelijk nog in 2018 benodigd zijn. Voor nu is nog niet duidelijk wat de jaarschijfndeling hiervan zou moeten zijn, vandaar dat wordt voorgesteld het volledige bedrag naar 2017 over te hevelen.

In de voorjaarsnota 2016 is een voorbereidingskrediet van € 100.000 uit de bestemmingsreserve voor de Noordelijke ontsluiting Krimwijk II beschikbaar gesteld. Ter uitvoering van het coalitieakkoord is gestart met de voorbereidingen voor de realisatie van de 2e ontsluiting Krimwijk II. Dit project was eerder tijdelijk stilgelegd in afwachting van de (provinciale) besluitvorming over de RijnlandRoute. De combinatie van ontwikkelaars heeft de mogelijkheid zichzelf te ontbinden. Bij ontbinding hebben wij een overeenkomst met een niet meer bestaande partij. Om de middelen zeker te stellen wordt er onderhandeld met de ontwikkelaars.

Momenteel worden de onderhandelingen met de ontwikkelaar van de wijk afgerond, aangezien deze contractueel verantwoordelijk is voor de aanleg. Afronding nu is noodzakelijk waardoor de gemeente de mogelijkheid heeft om zelfstandig een nadere afweging te maken over aanleg van de noordelijke ontsluitingsweg voor Krimwijk II.

Het bestemmingsplan waarin de weg was voorzien is deels vernietigd door de Raad van State. De gemeente is verantwoordelijk voor de planologische procedures. Om de middelen te verkrijgen en om werkzaamheden ter voorbereiding van de planologische procedures uit te kunnen voeren is het resterende budget van 2016 ook in 2017 noodzakelijk.

Product planontwikkeling inclusief grondexploitaties

Lagere baten

De grondverkoop van de grondexploitatie Duivenvoordecorridor (grex DVC) is in 2016 € 288.000 lager omdat de kavelverkoop Laantje van Wissen is vertraagd en tegelijkertijd de optievergoeding voor Roosenhorst eerder is ontvangen.

Overige verrekeningen in de grex zijn € 3.909.000 lager, omdat het gebied Roosenhorst niet door de gemeente, maar door een marktpartij zal worden ontwikkeld. De ontwikkelaar neemt de kosten en risico's voor eigen rekening, waardoor de opbrengst per saldo ook lager is.

De verliesvoorziening van de grex is € 186.000 lager omdat uit de actualisatie van de grex DVC een minder groot nadelig saldo wordt verwacht.

De investeringsbijdrage (niet-rijk) is € 134.000 lager omdat de subsidiebijdrage later wordt ontvangen.

Lagere lasten

Per saldo zijn voor de grex DVC de lasten € 5.056.000 lager dan geraamd. Dit komt enerzijds vanwege de aanbesteding van het gebied Roosenhorst. Dit gebied zal als geheel worden ontwikkeld door een marktpartij waardoor kosten en risico's verwerkt zijn in het bod. Anderzijds omdat de verwervingskosten, sloop en saneringsuitgaven later worden gemaakt, vanwege vertraging in de planning.

Toelichting lagere onttrekking aan de reserves

Bij de afsluiting in 2015 van de projecten Krimwijk en Van der Hoevenpark zijn ter dekking van de lasten van nakomende werkzaamheden voor twee jaar (2016 en 2017) bestemmingsreserves gevormd. Omdat de planning van de werkzaamheden in 2016 onduidelijk was, is voor de volledige bedragen krediet ter beschikking gesteld. Voor beide projecten is het krediet gedeeltelijk besteed en is dus ook gedeeltelijk beslag gelegd op de bestemmingsreserves.

Wat hebben we bereikt?

- Nieuwe verkeersvisie opstellen. Hierin wordt integraal bekeken wat binnen verkeer de komende periode prioriteit heeft;
- Verbeteren van de leefbaarheid van wijken door de herinrichting van straten, herindeling van parkeren en dergelijke krijgt vooral aandacht op de momenten dat (groot) onderhoud uitgevoerd moet worden;
- Vergroten van de verkeersveiligheid wordt niet alleen kritisch kijken naar de uit te voeren civiele werken, maar wordt vooral kijken naar het beïnvloeden van verkeersgedrag;
- Goede bereikbaarheid van Voorschoten heeft prioriteit;
- Behoud van openbaar vervoersnetwerk op minimaal hetzelfde niveau en waar mogelijk met verbetervoorstellen komen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Verkeer

Doelstelling(en)

Het vergroten van de verkeersveiligheid (met name voor het langzaam verkeer) en de bereikbaarheid zijn belangrijke doelstellingen voor Voorschoten bij het verkeersbeleid en de inzet richting derden.

Maatregelen

- Medio 2016 heeft de inspraakperiode voor de concept *verkeersvisie* plaatsgevonden. Gedurende deze periode zijn drie inloopavonden georganiseerd en is een enquête gehouden. Vaststelling van de verkeersvisie is voorzien begin 2017.
- Nauw overleg met de gemeente Leiden en de provincie Zuid-Holland heeft geleid tot betere *doorstroming bij het Lammenschansplein*.
- Het eerste projectonderdeel van de *Rijnlandroute*, grofweg het gedeelte tussen de A4 en de A44 met daarbij de geboorde tunnel, is in 2016 door de provincie aanbesteed. In 2017 zal worden gestart met de werkzaamheden. Om het vergunningenproces zoveel mogelijk te stroomlijnen is gezocht naar de invulling van een traject waarbij Leiden namens de omliggende gemeenten de aan te vragen vergunningen zoveel mogelijk afhandelt. Doel hierbij is het zo veel mogelijk voorkomen van dubbel werk. In het voorjaar is een aanvang gemaakt met de reconstructie van het *Knooppunt Voorschoten*. Van de in totaal 5 fasen zijn er al 2 afgerond. De ventweg van de Schoolstraat is hierbij als zogenaamde fietsstraat ingericht.
- In 2016 is ook groen licht gegeven om in aansluiting op het project Knooppunt Voorschoten het *kruispunt Koninklijke Marinelaan–Schoolstraat* te reconstrueren.

- De herinrichting en uitbreiding van het P+R-terrein bij *station Voorschoten* is kostenneutraal voor de gemeente verlopen. De gemeente heeft zich ingespannen richting ProRail en de provincie voor een ruime verdubbeling van het aantal fietsenstallingen bij dit station er snelle uitvoering van de plannen.
- De *noordelijke ontsluiting van Krimwijk II* is, nu het tracébesluit voor de Rijnlandroute van kracht is, weer opgepakt. Een planologische regeling moet worden uitgewerkt omdat de raad van state goedkeuring heeft onthouden aan dit deel van het bestemmingsplan voor Krimwijk II. Er is overleg met de CV Allemansgeest die verantwoordelijk is voor de aanleg en de financiering hiervan. De gemeente is verantwoordelijk voor de aanpassing en aantakking op het bestaande wegen net. Dit is afhankelijk van de uitwerking van de weg en de nog te voeren ruimtelijke procedures.
- Ook in 2016 hebben diverse overleggen met de bewoners van de *Nassauwijk* en het actiecomité Nassauwijk Leefbaar plaatsgevonden. Bij de voorjaarsnota 2016 is € 50.000 beschikbaar gesteld om de leefbaarheid en verkeersveiligheid in de wijk verder te verbeteren. In samenspraak met het comité zijn de verkeersmaatregelen op detailniveau uitgewerkt en is de uitvoering voorbereid.
- In het najaar is het projectplan voor de herinrichting van de *Leidseweg Noord* vastgesteld. Door de raad is een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld om een totaalvisie voor de herinrichting van de weg op te stellen en het meest zuidelijke gedeelte van de Leidseweg Noord reeds tot en met voorlopig ontwerp voor te bereiden.
- In 2016 heeft weer een basisschool binnen Voorschoten het predicaat *School op Seef* ontvangen.

Wat heeft het gekost?

Thema: Verkeer ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting primaair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting act/rekening)
Baten	12.172	12.172	17.974	5.802
Lasten	-603.137	-977.517	-908.057	69.460
Saldo van baten en lasten	-590.965	-965.345	-890.082	75.263

Onttrekking reserves	0	400.500	400.500	0
Toevoeging reserves	0	-10.500	-10.500	0
Mutaties reserves	0	390.000	390.000	0

Resultaat	-590.965	-575.345	-500.082	75.263
------------------	-----------------	-----------------	-----------------	---------------

Toelichting / analyse verschillen

De uitvoering van de verkeersmaatregelen in de Nassauwijk heeft niet in 2016 plaatsgevonden. Gezien de financiële positie van de gemeente Voorschoten wordt echter niet voorgesteld om dit budget van € 50.000 uit 2016 over te hevelen naar 2017. De werkzaamheden worden betaald uit het reguliere budget voor verkeersmaatregelen voor het jaar 2017.

Op de onderhoudspost voor de verkeersregelininstallaties is € 21.500 over. Aangezien een aantal installaties op de nominatie staat om zeer binnenkort vervangen te worden, is het reguliere onderhoud zo zuinig mogelijk uitgevoerd.

P5 Programma beheer van de omgeving

Indeling programma

Programma	Thema's	Producten
•Beheer van de omgeving	•Openbare Ruimte •Afvalinzameling en -verwerking en riolering •Gebouwen en opstallen	•Wegen en verhardingen •Kunstwerken •Openbare verlichting •Watergangen en partijen •Openbaar groen •Speelvoorzieningen •Begraafplaatsen en lijkbezorging •Straatmeubilair •Afvalstromen •Afvalstoffenheffing •Riolering •Rioolrechten •Ongediertebestrijding •Gebouwen en opstallen

Visie en maatschappelijke effecten

Visie

Het beheer van de openbare ruimte is erop gericht om langdurig gebruik te kunnen blijven maken van een aantrekkelijk groen woon-, werk- en leefklimaat en waar nodig op punten de functionaliteit ervan te optimaliseren. Beheer en onderhoud wordt uitgevoerd, opdat de gewenste kwaliteit sober en doelmatig in stand blijft op het huidige basisniveau (niveau B). Dat betekent een veilige en schone leefomgeving, met veel groen, aandacht voor kwaliteit in de openbare ruimte en een goede balans tussen onderhoudsniveau en beschikbare middelen. De openbare ruimte staat van alle gemeentelijke producten het dichtst bij de inwoners en het onderhoudsniveau is voor de gebruikers direct merkbaar. Een mooi onderhouden en schoon dorp is niet alleen de verantwoordelijkheid van de gemeente maar ook die van inwoners, ondernemers, verenigingen en instellingen. Gezamenlijk zijn wij allemaal verantwoordelijk voor de openbare ruimte.

Deze uitgangspunten zullen in overeenstemming moeten zijn met het duurzame karakter van de omgeving dat wij voorstaan.

Maatschappelijke effecten

Keuzes en criteria bij de ontwerpfase van een project op bijvoorbeeld het gebied van inrichting en materiaalkeuze staan aan de basis voor het (na oplevering) efficiënt en effectief in stand kunnen houden van het gewenste kwaliteitsniveau van een duurzame openbare ruimte.

Bij het beheer en onderhoud zijn we immers mede afhankelijk van keuzes die gemaakt zijn bij de inrichting op het gebied van vormgeving, materialen en functies. Dit met het oog op een goede balans tussen gebruik, inrichting en onderhoud van de openbare ruimte. Met de beheerplannen 2012-2015 is een belangrijk deel van het beheer van de buitenruimte inzichtelijk en transparant gemaakt. In 2015 is gestart met het vernieuwen van deze plannen die gaan gelden voor de jaren 2016-2019. In combinatie met de opgave om de openbare ruimte schoon, heel, en veilig te houden zijn de inspanningen om dat te bereiken per wijk en per straat verschillend. Op die verscheidenheid gaan de nog op te stellen beheerplannen verdere invulling geven.

We streven naar op een duurzame wijze in stand houden van de buitenruimte tegen zo laag mogelijk maatschappelijk acceptabele kosten. Het is echter belangrijk om ons daarbij te houden aan alle huidige wettelijke bepalingen en mogelijke toekomstige wetgeving over de openbare ruimte. Verbeteringen binnen onderhoudswerkzaamheden of ruimtelijke wijzigingen nemen wij mee in de werkzaamheden wanneer deze binnen beleidsplannen worden voorgesteld en binnen beschikbare budgetten passen.

Wat heeft het gekost?

P5 Programma beheer van de omgeving bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)		Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting actueel / rekening)
Openbare ruimte	Baten	335	416	473	57
	Lasten	-6.185	-8.215	-6.405	1.811
	Saldo	-5.850	-7.800	-5.931	1.868
Afvalinzameling en -verwerking en riolering	Baten	6.796	6.870	6.763	-107
	Lasten	-5.339	-5.536	-5.729	-192
	Saldo	1.457	1.333	1.034	-300
Gebouwen en opstallen	Baten	95	95	215	120
	Lasten	-167	-167	-171	-4
	Saldo	-72	-72	44	115
Totaal baten		7.226	7.381	7.451	70
Totaal lasten		-11.691	-13.919	-12.305	1.614
Totaal saldo van baten en lasten		-4.465	-6.538	-4.854	1.684
Onttrekking reserves		2.068	4.112	2.521	-1.591
Toevoeging reserves		0	-64	-64	0
Mutaties reserves		2.068	4.048	2.457	-1.591
Resultaat		-2.397	-2.490	-2.397	93

Thema: Openbare ruimte

Wat hebben we bereikt?

De gemeente is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. De zogenaamde zorgplicht. Onder beheer en onderhoud wordt het klein, groot en vervangingsonderhoud verstaan. Aan de basis van het beheer en onderhoud staan de beheerplannen welke in 2016 zijn vastgesteld. Bij de begrotingsbehandeling is er echter een amendement ingediend waardoor er een bezuiniging gerealiseerd moet worden op de recent vastgestelde beheerplannen. Het te beheren areaal (wegen, straten, pleinen, bruggen, riolering, openbaar groen, speelvoorzieningen, watergangen, waterpartijen en straatmeubilair) is voor het opstellen van de beheerplannen geïnspecteerd. In de paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen worden de gemaakte kosten voor het beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen verder toegelicht.

Bij de vaststelling van de beheerplannen 2012-2015 is besloten om het onderhoudsniveau te verhogen van CROW niveau 'C' naar CROW niveau 'B'. Onder druk van de bezuinigingen is deze verhoging ongedaan gemaakt. Bij de vaststelling van de nieuwe beheerplannen is het onderhoudsniveau wederom verhoogd naar CROW niveau 'B'. Met jaarlijkse schouwen wordt het beheer en onderhoud van de openbare ruimte gemonitord. De nieuwe beheerplannen voor het beheer en onderhoud geven op transparante wijze inzicht over de te maken onderhoudskeuzes. Over de gehele levensduur gemeten van de voorzieningen en binnen kaders van acceptabele risico's en kosten, de optimale prestaties uit die voorzieningen halen. Ook wel bekend onder de term 'assetmanagement'.

Net zoals in voorgaande jaren heeft de gemeente verschillende evenementen in Voorschoten ondersteuning geboden door het inzetten van uren en gemeentelijk materieel. Deze evenementen verbeteren niet alleen de sociale cohesie maar zijn (soms) ook kenmerkend voor Voorschoten. Te noemen zijn Koningsdag, de kortebaandraverij, de paardenmarkt, het weekend van Voorschoten, Jazz/Culinair, 4-POP en Vlietpop.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Beheer en onderhoud van de openbare ruimte

Doelstelling(en)

Het conform het met de raad afgesproken onderhoudsniveau (CROW niveau 'C') beheren en onderhouden van de openbare ruimte.

Maatregelen

Conform de doelstelling is met eigen medewerkers en externe partijen invulling gegeven aan het beheren en onderhouden van de openbare ruimte conform het afgesproken kwaliteitsniveau. Hierbij is van belang dat de verantwoordelijkheid voor de openbare ruimte niet alleen bij de gemeente ligt maar voor een groot deel ook bij de inwoners, bedrijven en bezoekers (de gebruikers). Door tijdig klein, groot en vervangingsonderhoud uit te voeren aan de te beheren arealen (zoals o.a. wegen, groen, verlichting en speelvoorzieningen) wordt invulling gegeven aan het in stand houden van de openbare ruimte. Uiteindelijk draagt dit alles bij aan een goede verhouding tussen inrichting, beheer en gebruik waarmee de openbare ruimte optimaal onderhouden kan worden.

Actualiseren beheerplannen openbare ruimte

Doelstelling(en)

Het actualiseren van de beheerplannen openbare ruimte, en daarmee invulling geven aan de principes van assetmanagement en het concretiseren van het met de raad afgesproken onderhoudsniveau.

Maatregelen

De beheerplannen 2012-2016 zijn herzien en deze nieuwe beheerplannen zijn in juli 2016 vastgesteld. In de beheerplannen is een onderverdeling gemaakt tussen beheerkosten, klein onderhoud, groot onderhoud en vervangingsinvesteringen. In de acht beheerplannen is beschreven welke maatregelen voor onderhoud, reparatie, vervanging e.d. in de komende vijf jaar worden uitgevoerd. De plannen vormen daarmee de basis voor nadere afstemming van werkzaamheden in en aan de openbare ruimte en bepalen het financiële kader. Ze zijn het fundament voor de jaarplannen en zijn daarmee ook input voor de (meerjaren) begroting.

Adopteren van de openbare ruimte

Doelstelling(en)

Het verhogen van de betrokkenheid van gebruikers bij het beheer en onderhoud van de openbare ruimte.

Maatregelen

In het afgelopen jaar is ingezet op het realiseren van adoptiegroen. Als resultaat hiervan zijn 30 projecten op het gebied van adoptiegroen met succes opgestart en overgedragen aan bewoners.

Onkruidbestrijding

Door het relatief groeizame weer en het sinds enkele jaren niet meer mogen gebruiken van chemische bestrijdingsmiddelen neemt de hoeveelheid onkruid op verharding toe. De huidige methode van onkruidbestrijding in combinatie met het aantal mogelijke ingrijpmomenten zorgt ervoor dat het onkruid de tijd krijgt om zaad te vormen. Het onkruid wordt ook sterker naarmate

het minder of beperkter bestreden wordt. Hierdoor kan onkruid zich door de openbare ruimte verspreiden. Mede daarom is dit jaar wederom extra ingezet op onkruidbestrijding.

Investerings in de openbare ruimte

Doelstelling(en)

Het door middel van investeringen vervangen van arealen in de openbare ruimte. In 2016 was voor de vervanging van kunstwerken ca. € 50.000, wegen ca. € 350.000, water ca. € 361.000 en groen ca. € 160.000 beschikbaar.

Maatregelen

Kunstwerken € 50.000

Op basis van inspecties moesten in 2016 een aantal maatregelen getroffen worden aan een tweetal kunstwerken. In 2016 zijn de werkzaamheden voorbereid, de verwachting is dat deze werkzaamheden in 2017 afgerond worden.

Wegen € 350.000

In 2016 zijn diverse onderhoudsprojecten uitgevoerd zo is o.a. de fietsroute geasfalteerd en is gestart met het integrale werk waarbij de vervanging van verkeerslichten (VRI) en asfalt werkzaamheden gecombineerd werden. De aanbesteding van dit project heeft recent plaatsgevonden, de uitvoering zal naar verwachting in 2017 plaatsvinden. De totale investering zal naar verwachting in 2017 afgerond worden.

Water € 361.000

In 2016 is de beschoeiing op de locatie Valkenbrug en bij het tuinencomplex Voorschoten vervangen. Het vervangen van de beschoeiing op de Boerhaveweg is voorbereid en wordt naar verwachting in 2017 uitgevoerd.

Groen € 135.000

De investering in het groen was voornamelijk bestemd voor 'Ter Wadding' en voor gemiddelde kosten voor vervanging na stormschade of vandalisme. Voor 'Ter Wadding' wordt ook subsidie beschikbaar gesteld vanuit de provincie. De verwachting is dat de werkzaamheden in 2017 worden afgerond. Ten aanzien van het vandalisme en de stormschade kan gemeld worden dat deze voor 2016 beperkt waren.

Continueren aanpak zwerfafval en inzameling taxussnoeiwerk

Doelstelling(en)

Verder inzetten op het tegengaan van zwerfafval en het inzamelen van taxussnoeiwerk voor het goede doel.

Maatregelen

De aanpak zwerfafval is ook in 2016 gecontinueerd. Er is wederom ingezet op het tegengaan van zwerfafval wat ervoor moet zorgen dat de openbare ruimte schoon, heel en veilig is. De aanpak van zwerfafval ligt in de lijn van andere doelstellingen: de gemeente is niet alleen verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte maar is dit samen met de gebruikers.

De inzameling van taxussnoeisel voor 'Vergroot de Hoop' is met succes voltooid. Bewoners hebben het snoeisel van de taxus 'baccata' kunnen inleveren bij de gemeente. Hiermee is bijgedragen aan een goed doel en aan de ontwikkeling van medicijnen voor de bestrijding van kanker.

Wat heeft het gekost?

Thema: Openbare ruimte ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting primaair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting act/rekening)
Baten	334.763	415.763	473.161	57.398
Lasten	-6.184.748	-8.215.426	-6.404.529	1.810.897
Saldo van baten en lasten	-5.849.985	-7.799.663	-5.931.367	1.868.295
Onttrekking reserves	2.068.000	4.112.031	2.521.447	-1.590.583
Toevoeging reserves	0	-64.076	-64.076	0
Mutaties reserves	2.068.000	4.047.955	2.457.371	-1.590.583
Resultaat	-3.781.985	-3.751.708	-3.473.996	277.712

Toelichting / analyse verschillen

Op het thema Openbare ruimte zien we per saldo een voordeel van € 277.712. Dit wordt veroorzaakt door enerzijds hogere baten van € 57.000, lagere lasten van € 1.811.000 en een lagere onttrekking uit de reserves van € 1.591.000.

Baten

Berkhoutpark € 40.000 nadeel

Het project Berkhoutpark is klaar. In 2016 is van de provincie een subsidievoorschot van € 25.000 ontvangen en een rijkssubsidie van € 16.000. Begroot was dat de subsidie € 81.000 zou bedragen. In 2017 wordt een restantbedrag van € 56.000 als subsidie voorzien.

Onderhoud groen € 19.000 voordeel

Aan verkoop van grond (snippergroen), ontvangen subsidies en huur is € 19.000 meer ingeboekt dan voorzien.

Ligplaatsen en gebruik brug € 26.000 voordeel

Opbrengsten voor de verhuur van ligplaatsen en het gebruik van de brug zijn lager geraamd dan de werkelijke opbrengsten. Dit geeft een totaal voordeel van € 26.000.

Degeneratiekosten € 52.000 voordeel

Doordat er meer kosten in rekening gebracht konden worden bij de nutsbedrijven voor hun graafwerkzaamheden, laten de degeneratiekosten een voordeel zien van € 52.000.

Lasten

Leidseweg Noord € 192.500 Voordeel

Kosten Leidseweg Noord zijn in de najaarsnota geraamd. In 2016 zijn nog geen kosten geboekt wat tot een voordeel leidt van € 192.500. Voorgesteld wordt hiervan een bedrag van € 179.500 over te hevelen naar 2017.

Waterkering planmatig onderhoud € 132.900 Voordeel

Het planmatig onderhoud is bedoeld voor het baggeren van watergangen, maar door het niet verkrijgen van de juiste vergunningen is het baggeren niet in 2016 gerealiseerd.

Lagere kapitaallasten:

Daarnaast zien we aanzienlijk lagere kapitaallasten en een even grote lagere onttrekking aan de reserves. Dit heeft te maken met een budgettaire neutraal verschil vanwege het achterblijven van de investeringen op de volgende onderdelen:

Wegen in de Vlietwijk	€ 1.072.400
Wegen, knooppunt Voorschoten	€ 208.300
Openbare verlichting in de Vlietwijk	€ 222.500
Openbare verlichting Noord Hofland*	€ 87.300
Totaal lagere kapitaallasten wegen en openbare verlichting	€ 1.590.500

**Armaturen € 87.300 Voordeel*

In 2015 is uit de concernreserve een bedrag van € 213.000 toegekend voor vervanging van verouderde armaturen en lichtmasten in diverse wijken, o.a. Noord-Hofland. Hiervan is € 129.700 overgeheveld naar 2016 waarvan € 42.400 is uitgegeven. Vanwege onder andere onderhandelingen met het nutsbedrijf over de lagere aansluitkosten is de uitvoer vertraagd. In de jaarrekening wordt gevraagd om het restant bedrag van € 87.300 over te hevelen naar 2017.

Toelichting op de reserves

Wegen

Lagere onttrekking uit de reserve van € 1.280.700 nadeel

- Lagere onttrekking uit de reserve project Vlietwijk volkshuisvesting € 1.072.400
- Lagere onttrekking uit concernreserve Knooppunt Voorschoten € 208.300

Openbare verlichting

- Lagere onttrekking uit de concernreserve van € 309.900
- Lagere onttrekking uit de reserve project Vlietwijk € 222.500
- Lagere onttrekking uit de reserve uitvoeringsprogramma openbare verlichting Noord-Hofland € 87.300.

Thema: Afvalinzameling en -verwerking en riolering

Wat hebben we bereikt?

Afval

Afgelopen jaar is het huishoudelijk afval gescheiden ingezameld en verwerkt. Daarbij zijn papier, glas, textiel, kunststof, GFT, grofvuil, kca en het restvuil als fracties onderscheiden. In 2016 is de inzameling van bedrijfsafval komen te vervallen.

Riolering

In 2015 is door de raad het vGRP 2014-2018 Voorschoten vastgesteld, waarin de dekking van watergerelateerde zaken onder de riool(heffing) en precariobelasting vallen. In het watersysteem is een groot aantal knelpunten geconstateerd. Met name de wijk Noord Hofland behoeft aandacht.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Afvalinzameling

Doelstelling(en)

Zorg voor een schone leefomgeving waarbij het ingezamelde afval zowel milieutechnisch als economisch verantwoord wordt verwerkt.

Maatregelen

In het afgelopen jaar is het nieuwe afvalbeleidsplan vastgesteld. Hierin is beschreven hoe de komende jaren ingezet wordt op verbeteren van het afvalscheidingspercentage en hoe de inzameling van de diverse fracties gerealiseerd wordt. Het papier wordt in 2017 tweewekelijks huis aan huis opgehaald en het aantal milieuparkjes met alleen glas wordt uitgebreid met papier en plastic. Verder worden alle restafvalcontainers, zowel inpandig als in de buitenruimte ondergronds gebracht en voorzien van een toegangspas.

In de begroting werd nog uitgegaan van een scheidingspercentage van 60%, de rijksoverheid is recent overgestapt op een effectindicator waarbij gemeenten moeten streven naar een aantal kg's restafval per inwoner.

Ook is verder onderzoek gedaan naar het gezamenlijk Duurzaamheidscentrum voor de gemeenten Leidschendam-Voorburg, Voorschoten en Wassenaar. Van de in de begroting gemelde twee locaties is één locatie overgebleven.

Riolering

Doelstelling(en)

Een veilig, schoon, heel en functioneel werkend rioolstelsel om op adequate wijze het afval- en hemelwater af te voeren.

Maatregelen

Uit diverse inspecties is naar voren gekomen dat het rioolstelsel gedeeltelijk vervangen dient te worden. Dit heeft mede geleid tot het project Vlietwijk waarbij de riolering en de openbare ruimte integraal aangepakt worden. Tevens is gestart met het Masterplan Noord Hofland en is de samenwerking met partners binnen de afvalwaterketen gecontinueerd en geïntensiveerd. In dit netwerk zitten partners zoals de Hoogheemraadschappen, (andere) gemeenten en de provincie met als doel samen te werken om een zo efficiënt mogelijke afvalwaterketen te organiseren en daarmee minder meerkosten te realiseren voor de bewoners en bedrijven.

Investerings 2016

Doelstelling(en)

Het door middel van investeringen vervangen van de containers voor het restafval en de investeringen voortkomend uit het vGRP 2015-2019. Het betreft hier beide investeringen in een gesloten systeem van de afvalstoffenheffing of de rioolheffing.

Maatregelen

Vervanging restafvalcontainers

In 2016 is voor de vervanging van de mini containers als onderdeel van het afvalbeleidsplan een voorstel verzonden naar de gemeenteraad. De bestaande investeringen voor het vervangen van restafval verzamelcontainers vervallen en er is besloten dat er nieuwe kredieten beschikbaar worden gesteld voor de vervanging van de minicontainers en het ondergronds brengen van containers.

Rioolinvesteringen

Voor 2016 was het de bedoeling dat in onder andere Vlietwijk een grote hoeveelheid riolering te vervangen. De laatste stand van zaken omtrent Vlietwijk is te vinden in de meest recente projectrapportage. Naast Vlietwijk waren er ook projecten aan het riool op de Leidseweg, de Chopinlaan en de Koninklijke Marinelaan gepland. Een deel van de geplande werkzaamheden zijn verschoven in de tijd zodat werkzaamheden integraal uitgevoerd kunnen worden.

De werkzaamheden aan de drie (mini)gemalen zijn uitgevoerd en ook is gestart met de voorbereiding voor de realisatie van een grondwatermeetnet in samenwerking met de samenwerking afvalwaterketen.

Wat heeft het gekost?

Thema: Afvalinzameling en -verwerking en riolering ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting act/rekening)
Baten	6.796.120	6.869.846	6.762.665	-107.181
Lasten	-5.339.114	-5.536.400	-5.728.862	-192.462
Saldo van baten en lasten	1.457.006	1.333.446	1.033.803	-299.643
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0
Resultaat	1.457.006	1.333.446	1.033.803	-299.643

Toelichting / analyse verschillen

Op het thema Afvalinzameling en verwerking en riolering resteert een nadelig saldo van € 299.643. Dit wordt veroorzaakt door € 107.000 lagere baten en € 192.000 hogere lasten.

Baten

Afval

De opbrengst afvalstoffenheffing is € 57.000 hoger dan geraamd. Dit wordt deels veroorzaakt door opbrengsten uit voorgaande belastingjaren (€ 24.000) en deels door een groter aantal belaste aansluitingen dan geraamd (€ 33.000).

Het achterwege blijven van een onttrekking aan de egalisatievoorziening afvalstoffenheffing, een hogere opbrengst van Nedvang en een hogere vergoeding voor aangeleverde grondstoffen zoals papier en glas, geeft een totaalvoordeel te zien van per saldo € 54.000.

Riolering

De opbrengst rioolheffing is € 44.000 hoger dan geraamd. Dit wordt deels veroorzaakt door opbrengsten uit voorgaande belastingjaren (€ 25.000) en deels door een groter aantal belaste aansluitingen dan geraamd (€ 19.000). Daarentegen is de definitieve onttrekking aan de egalisatievoorziening riolering op basis van nacalculatie € 262.000 lager uitgevallen dan geraamd.

Lasten

Afval

De dotatie aan de egalisatievoorziening afvalstoffenheffing is op basis van nacalculatie € 199.000 hoger uitgevallen dan geraamd.

Verwerkingskosten € 68.000 nadeel

Hogere verwerkingskosten bestaan uit circa € 20.000 doordat er bij het brengstation van de Avalex in Wassenaar door de inwoners van Voorschoten meer afval gebracht is dan begroot. Bij de verwerking van het textiel zijn bleek de kwaliteit dusdanig slecht dat er partijen afgekeurd zijn waardoor circa € 10.000 meerkosten zijn gemaakt. De verwerkingskosten van het bedrijfsafval, de activiteit die per 1 oktober niet meer door de gemeente wordt uitgevoerd, waren circa € 29.000 hoger dan begroot. Daarnaast zijn er diverse meerkosten gemaakt onder andere de perscontainer, grofvuil en klein chemisch afval.

Riolering

De dotatie aan de egalisatievoorziening rioolheffing is op basis van nacalculatie € 136.000 lager uitgevallen dan geraamd.

Overige € 77.200 nadeel

Voor herstel van rioolaansluitingen in de wijken Noord Hofland, Adegeest en Boschgeest is € 42.000 extra uitgegeven. Voor vervanging van losliggende en kapotte putdeksels zijn 17 putdeksels in drukke rijbanen vervangen en daarvoor is € 24.000 uitgegeven vanwege de te grote risico's. Een en ander mede vanwege aansprakelijkheid gemeente. € 11.200 is uitgegeven vanwege verzakkingen en daarvoor zijn rioolinspecties in Starrenburg II uitgevoerd om te verkennen of de afvoer van het vuilwater nog te garanderen was.

Thema: Gebouwen en opstallen

Wat hebben we bereikt?

De gemeente exploiteert en onderhoudt het gemeentelijk vastgoed om huisvesting te bieden aan gemeentelijke diensten en instellingen met maatschappelijke waarde. Hiertoe is het accommodatiebeleid vastgesteld. De rol van de gemeente verandert daarin. Was het voorheen 'u roept en wij draaien'. Dat is veranderd in: faciliteren en meedenken is prima, maar realisatie is niet langer dan vanzelfsprekend een taak van de gemeente. Particulier initiatief wordt toegejuicht en ondersteund, doch de gemeente wil daarin geen risicodragende partij zijn. Door die veranderende rol ontstaat ook een meer bedrijfsmatige aanpak van maatschappelijk vastgoed. Nevenvoordelen daarvan zijn mogelijkheden tot besparingen. Deze besparingen kunnen helpen opgelegde bezuinigingen te compenseren.

Voor het beheer en onderhoud van de accommodaties was tot en met 2014 een voorziening beschikbaar. Met het vaststellen van de jaarrekening 2014 is de voorziening opgeheven en zijn de beschikbare middelen naar de concernreserve overgeheveld. In 2016 is gewerkt aan het opstellen van het beheerplan vastgoed dat naar verwachting in 2017 ter vaststelling kan worden aangeboden.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Beheerplan Vastgoed

Doelstelling(en)

Het opstellen van een beheerplan om te komen tot professioneel vastgoedbeheer.

Maatregelen

In 2016 zijn grote vorderingen gemaakt met het opstellen van het beheerplan vastgoed. Het beheerplan Vastgoed moet een onderverdeling maken tussen de verschillende beheer- en onderhoudslasten. Daarnaast is beschreven welke maatregelen voor onderhoud, reparatie, vervanging e.d. in de komende vier jaar worden uitgevoerd. Het beheerplan vormt daarmee de input voor de (meerjaren) begroting. Daar waar nodig is een deel van de meerjaren onderhoudsbegrotingen (MJOPS) geactualiseerd.

Afstoten vastgoedobjecten

Doelstelling(en)

Op basis van het accommodatiebeleid afstoten van diverse vastgoedobjecten.

Maatregelen

In 2016 is gestart met het afstoten van diverse vastgoedobjecten. Alleen vastgoed dat geen functie meer heeft binnen het accommodatiebeleid of niet strategisch van belang is wordt afgestoten. Dit proces verloopt langzaam waardoor het daadwerkelijk afstoten van vastgoedobjecten vertraging heeft opgelopen.

Stroomlijnen operationeel beheer

Doelstelling(en)

Het op basis van het accommodatiebeleid verder professionaliseren van het vastgoedbeheer. Hieronder valt ook inzicht in een zuivere en transparante huur- of gebruiksvergoeding.

Maatregelen

De Wet Markt en Overheid dwingt de gemeente toe te werken naar transparantie over huurvergoedingen. Het is nodig hiervoor een goed uitgewerkte roadmap op te stellen.

Wat heeft het gekost?

Thema: Gebouwen en opstallen ("-" = nadeel / "+" = voordeel)	Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting act/rekening)
Baten	95.202	95.202	214.962	119.760
Lasten	-166.883	-166.883	-171.280	-4.397
Saldo van baten en lasten	-71.681	-71.681	43.682	115.363

Onttrekking reserves	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0

Resultaat	-71.681	-71.681	43.682	115.363
------------------	----------------	----------------	---------------	----------------

Toelichting / analyse verschillen

Baten

Het betreft niet geraamde opbrengsten van in totaal € 107.500 in verband met de grondverkoop van het Frans Halsplantsoen 10 (Groene Kikker), een kavel aan de Leidseweg 253B (voor een paardenbak) en een kavel aan de Bachlaan 21.

Daarnaast zijn incidenteel hogere huuropbrengsten gerealiseerd (€ 12.000).

Lasten

In verband met de grondverkoop zijn niet begrote taxaties verricht voor een bedrag van circa € 5.000.

P6 Programma wonen en leefomgeving

Indeling programma

Programma	Thema's	Producten
• Wonen en leefomgeving	• Wonen • Natuur en landschap, milieu en cultureel erfgoed en recreatie • Economie en bedrijvigheid	• Volkshuisvesting • Natuur en landschap • Milieuprogramma • Cultureel erfgoed • Recreatievoorzieningen en evenementen • Bedrijvigheid • Ambulante handel

Visie en maatschappelijke effecten

Behoud en verbeteren van de woonkwaliteit is een belangrijke opgave voor Voorschoten. De hoge kwaliteit van wonen door de centrale ligging, het dorpse karakter, de groene uitstraling en het hoge voorzieningen niveau zijn immers redenen waarom men graag in Voorschoten wil wonen. Om deze kwaliteit te behouden, moeten we blijven investeren in de openbare ruimte, zijn we zuinig op de karakteristiek met de hoge cultuurhistorische waarden en moeten we een vitaal centrum bevorderen.

Het dorpse karakter is van groot belang voor Voorschoten. Het dorpse karakter behouden betekent in ieder geval:

- geen hoogbouw, kleinschaligheid is de maat;
- wijken worden door doorzichten en routes verbonden met het centrum;
- bebouwing is afwisselend;
- het sociale netwerk wordt ondersteund door maatschappelijke voorzieningen op wijkniveau;
- behoud van de groene structuur in en rondom Voorschoten;
- het behoud van de groene landgoederen;
- behoud van zichtlijnen in de Duivenvoorde corridor;
- geen aantasting van de cultuurhistorische structuren en
- het meewegen van de cultuurhistorische elementen bij ontwikkelingen.

We willen de waterstructuur versterken. Er is voldoende water. Inzet is daarom het meer beleefbaar en bruikbaar maken van het aanwezige water. Bij De Korte Vliet en De Vliet wordt ingezet op het aanpakken van de oevers (visuele samenhang, toegankelijk waar mogelijk), het maken van aanlegplaatsen en/of een passantenhaven en het water verbinden met het centrum. In de wijken die relatief weinig groen hebben, wordt het groen versterkt.

Voorschoten kent een rijk verenigingsleven, dit behoort tot het DNA van Voorschoten. Om dit te behouden wordt bij nieuwbouw in het dorp gekozen voor woningtypen die bijdragen aan een divers aanbod om zoveel als mogelijk, ondanks trends als vergrijzing en verdunning, een evenwichtige bevolkingssamenstelling te behouden.

Afgezien van het geplande Starrenburg III en de strook langs de Korte Vliet wordt Voorschoten niet verder uitgebreid. Nieuwbouw in het dorp is mogelijk door vervanging van bestaande voorraad, herbestemming of op vrijgekomen locaties. De groene en kindvriendelijke uitstraling van Voorschoten zorgt voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor gezinnen met (jonge) kinderen.

Het centrum is een ontmoetingsplek en wordt verder versterkt. Naast het centrum is Noord-Hofland een belangrijk winkelcentrum. De detailhandel wordt op deze twee locaties geconcentreerd. Maatschappelijke voorzieningen worden per wijk geclusterd zodat multifunctioneel gebruik mogelijk is. De bedrijventerreinen Dobbewijk en Rouwkooplaan zijn onderdeel van de structuur van Voorschoten. Dobbewijk is aangepakt en is een toekomstbestendig bedrijventerrein. Rouwkooplaan moet nog versterkt worden. Bedrijvigheid met een milieubeperking wordt vanuit de woonwijken meer geconcentreerd op deze bedrijventerreinen. Ook ZZP-ers voelen zich thuis in Voorschoten en zijn onderdeel van de structuur. Locaties die vrijkomen worden ingezet voor bedrijven in de zorg of voor groen.

Milieu blijft zich concentreren op duurzaamheid. De gemeente en werkorganisatie zal zelf als voorbeeld gaan dienen voor een duurzame bedrijfsvoering. Verbeter de wereld, begin bij jezelf is hier de slogan. Gelijktijdig willen we met name door stimulerende maatregelen en gedragsbeïnvloeding de gemeenschap stimuleren en enthousiasmeren om daar waar mogelijk duurzaamheidsmaatregelen toe te passen. Ook wordt gezorgd voor een duurzamer afvalbeleid, waarbij meer afval tot grondstof kan worden verwerkt.

Wat heeft het gekost?

P6 Programma wonen en leefomgeving bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)		Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting actueel / rekening)
Economie en bedrijvigheid	Baten	40	40	34	-6
	Lasten	-280	-315	-304	11
	Saldo	-240	-275	-270	5
Natuur en landschap, milieu, cultureel erfgoed, recreatie	Baten	238	815	362	-452
	Lasten	-1.317	-2.042	-1.559	482
	Saldo	-1.079	-1.227	-1.197	30
Wonen	Baten	12	12	10	-2
	Lasten	-45	-60	-47	14
	Saldo	-34	-49	-37	12
Totaal baten		289	866	406	-460
Totaal lasten		-1.642	-2.417	-1.910	507
Totaal saldo van baten en lasten		-1.353	-1.551	-1.504	47
Onttrekking reserves		0	1.033	1.020	-14
Toevoeging reserves		0	-1.018	-1.018	0
Mutaties reserves		0	15	1	-14
Resultaat		-1.353	-1.536	-1.503	33

Thema: Wonen

Wat hebben we bereikt?

- In juni 2016 is de Woonvisie Voorschoten 2016-2019 vastgesteld;
- Een beeld van de invloed van de wetswijzigingen met betrekking tot wonen en zorg;
- Een gedragen kader voor de prestatieafspraken 2017-2020 en ondertekende prestatieafspraken 2017;
- Regionale afstemming om het probleem van de toename van vluchtelingen het hoofd te bieden.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Volkshuisvesting

Doelstelling(en)

- Bevorderen van de leefbaarheid van ons dorp;
- Hoge woonkwaliteit met een gevarieerd aanbod waar velen een plek willen en kunnen vinden om te wonen binnen de gemeentegrenzen van Voorschoten,
- Zorgen met de corporaties om tot goede prestatieafspraken te komen;
- Behoud van het voorzieningen niveau van het dorp;
- We zorgen dat de kansen vergroot worden voor starters en jonge gezinnen;
- Vergroten kwaliteit woningen en woonomgeving (woonlasten en duurzaamheid);
- Kwaliteit van wonen, welzijn en zorg waarborgen (langer thuis wonen en verzorging door kinderen waar mogelijk faciliteren).

Maatregelen

In de zomer van 2016 heeft de gemeenteraad de Woonvisie Voorschoten vastgesteld. In de woonvisie staat het gemeentelijke huisvestingsbeleid voor de periode 2016 – 2019 beschreven. De woonvisie vormt o.a. de basis voor de prestatieafspraken tussen de gemeente, de woningcorporaties en hun huurdersverenigingen.

Ook is er onderzoek verricht naar de implicaties van wetswijzigingen m.b.t. wonen en zorg. Het onderzoeksrapport biedt inzicht in de opgave voor de gemeente Voorschoten m.b.t. wonen en zorg. Het rapport wonen en zorg is door het college vastgesteld en de raad is over de uitkomsten en aanbevelingen geïnformeerd.

Op 19 december 2016 zijn de prestatieafspraken 2017 - 2020 ondertekend door de gemeente, de Sleutels, Woonzorg Nederland en hun huurdersverenigingen. In de prestatieafspraken is vastgelegd hoe elk van de partijen vanuit zijn eigen rol bijdraagt aan het uitvoeren van de volkshuisvestelijke opgave zoals verwoord in de woonvisie.

Wat heeft het gekost?

Thema: Wonen ("-"= nadeel / " + "= voordeel)	Begroting primaire 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting act/rekening)
Baten	11.714	11.714	9.670	-2.044
Lasten	-45.457	-60.457	-46.531	13.926
Saldo van baten en lasten	-33.743	-48.743	-36.860	11.883

Onttrekking reserves	0	1.033.461	1.019.636	-13.825
Toevoeging reserves	0	-1.018.461	-1.018.461	0
Mutaties reserves	0	15.000	1.175	-13.825

Resultaat	-33.743	-33.743	-35.685	-1.942
------------------	----------------	----------------	----------------	---------------

Toelichting / analyse verschillen

Om de woonvisie en prestatieafspraken op te stellen is externe expertise ingehuurd. In de voorjaarsnota was hiervoor een bedrag van € 15.000 gereserveerd. De werkzaamheden zijn binnen het budget uitgevoerd.

Thema: Natuur en landschap, milieu, cultureel erfgoed en recreatie

Wat hebben we bereikt?

- Knippolderpad en het Toeristisch Overstap Punt bij De Gouden Leeuw is aangelegd;
- Samenwerking in de Landschapstafel Duin Horst & Weide (verbreding van de samenwerking met Leidschendam-Voorburg en Wassenaar) is geformaliseerd;
- Vaststellen van het afvalbeleidsplan;
- Bij inwoners en bedrijven is de bewustwording van de noodzaak om klimaatverandering tegen te gaan versterkt;
- In plannen voor grootschalige nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen zijn duurzaamheidsmaatregelen geïntegreerd;
- Milieukwaliteiten zijn beschermd en waar mogelijk verbeterd;
- Op zorgvuldige en afgewogen wijze het cultuurhistorisch erfgoed (boven en onder de grond) in een goede staat doorgeven aan volgende generaties;
- Het erfgoed meer zichtbaar, beleefbaar gemaakt en het beter benut, wat weer bijdraagt tot instandhouding van de betreffende kwaliteiten.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Natuur, Landschap & Recreatie

Doelstelling(en)

- Behoud van de groene omgeving met versterking van de (natuurgerichte) recreatieve gebruiksmogelijkheden. Voorschoten haalt veel van zijn waarden uit het dorpse karakter, de groene omgeving en de vele cultuurhistorische waarden die de lange geschiedenis van het dorp vertellen;
- Het met partners vitaal en authentiek houden van het buitengebied Duin, Horst & Weide (Voorschoten, Leidschendam-Voorburg en Wassenaar);
- Goed recreatief medegebruik om draagvlak te versterken voor het behoud van het gebied om zo de inwoners van Voorschoten en de randstedelingen nog meer te laten genieten van de kwaliteiten;
- We zorgen voor een breed draagvlak voor de maatregelen die in het gebied worden genomen;
- We stimuleren en faciliteren van verenigingen, instellingen en particulieren die een ruim groenareaal binnen Voorschoten in beheer hebben, zoals de landgoedeigenaren.

Maatregelen

Het Knippolderpad is aangelegd en eind augustus 2016 geopend. Hiermee is een deel van de Duivenvoorde Corridor beleefbaar geworden met behoud van agrarische en natuur- en cultuurwaarden. De voorbereiding voor het opknappen van het Laantje van Van Wissen is gestart.

De wandelverbinding Papelaan is niet gerealiseerd omdat het tracé vanuit oogpunt van beheer niet wenselijk is.

De locatie van een natuurspeelplek staat definitief vast en komt op het terrein van de Gouden Leeuw. De kinderen worden door een natuurlijke inrichting en natuurlijke speelaanleidingen uitgedaagd.

Een Toeristisch Overstappunt bij de Gouden Leeuw in Duin Horst & Weide is gerealiseerd en geopend in mei 2016.

Samenwerking in de Landschapstafel Duin Horst & Weide voor de uitvoeringsprojecten uit het Landschapsonwikkelingsplan en het Meerjarenprogramma is in maart 2016 de intentieovereenkomst getekend door alle partijen, waaronder gemeenten, landgoedeigenaren, maatschappelijke organisaties en ondernemers. Verder is er provinciale financiering toegezegd voor het uitvoeren van projecten uit het Meerjarenprogramma Duin Horst & Weide. In 2016 is gewerkt aan een viertal verkenningen, als voorbereiding op projecten uit het Meerjarenprogramma.

De samenwerking met de Leidse Ommelanden is voortgezet om (ook) binnen de Leidse Regio projecten op te pakken ter versterking van het groen in deze regio.

Milieu

Doelstelling(en)

- Het bevorderen van de leefbaarheid van Voorschoten;
- Duurzame samenleving, zodat Voorschoten in balans kan worden overgedragen aan de volgende generatie;
- Maatschappelijke ontwikkeling wordt gekenmerkt door een balans tussen people (welzijn), planet (leefomgeving) en profit (welvaart);
- Bevorderen van bewustzijn ten aanzien van duurzaamheid voor eigen personeel, inwoners en bedrijven en instellingen in Voorschoten;
- Zorgen voor een efficiënte uitvoering van milieutaken van een behoorlijke kwaliteit;
- Conform regelgeving onderbrengen van taken bij de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst West-Holland;
- Streven naar CO₂-reductie ten behoeve van het verduurzamen van de samenleving;
- In 2018 is 65% van het afval grondstof.

Maatregelen

Voorschoten is eind 2016 toegetreden tot de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst West-Holland (ODWH) en daarmee mede-eigenaar geworden van deze dienst.

Het afvalbeleidsplan is vastgesteld en de uitvoering is gestart.

Er is een overeenkomst gesloten met het burgerinitiatief Zon Op Voorschoten voor de plaatsing van een zonnestroominstallatie op het dak van sporthal De Vliethorst.

Bij de herinrichting van sportvelden van Voorschoten '97 werd een kleine hoeveelheid asbesthoudend materiaal gevonden. Belanghebbenden zijn geïnformeerd en het terrein afgezet totdat onderzoek uitwees dat er geen gevaar was voor de volksgezondheid.

Aan de ontwikkeling van nieuwbouwlocaties Roosenhorst, Starrenburg III en Segaar zijn voorwaarden verbonden gericht op een duurzame inrichting. Bedrijven die zich op het geherstructureerde deel van bedrijventerrein Dobbewijk vestigen zijn, door een door de gemeente ingehuurd deskundige, geadviseerd over verduurzamingsmogelijkheden van hun bedrijfslocatie. Eind 2016 is in Adegeest, samen met het Duurzaam Bouwloket, een wijkgerichte aanpak opgestart om particuliere eigenaren te stimuleren tot verduurzaming van hun woningen. In mei 2016 is samen met het burgerinitiatief Klimaat In Jouw Straat een energiemarkt georganiseerd. Voor een besteding van de reserve duurzaamheid aan verduurzaming van gemeentelijk vastgoed zijn de mogelijkheden en gevolgen onderzocht.

Na de vaststelling van de startnotitie van het milieubeleidsplan 2017-2020 in maart 2016 heeft er een participatieproces plaatsgevonden in november 2016. Gestart is met de ontwikkeling van een Warmte Transitie Atlas, op basis waarvan geografisch kansen in beeld worden gebracht voor een verduurzaming van de warmtevoorziening.

Cultureel Erfgoed en Archeologie

Doelstelling(en)

- Op een zorgvuldige en afgewogen wijze gaan we het cultuurhistorisch erfgoed (boven en onder de grond) in een goede staat doorgeven aan volgende generaties;
- Het erfgoed meer zichtbaar, beleefbaar maken en het beter benutten t.b.v. een betere instandhouding van de betreffende kwaliteiten;
- Daar waar ontwikkelingen er om vragen, wordt ingezet op functieverandering en herbestemming met behoud van de belangrijkste historische karakteristieken;
- Voor erfgoed dat deel uit maakt van kernkwaliteiten wordt de hoogste prioriteit gegeven aan instandhouding of behoud 'in situ';
- De topstukken krijgen een bescherming als gemeentelijk monument;
- Wanneer instandhouding van erfgoed na een zorgvuldige afweging niet mogelijk is, dan wel wenselijk, gaat dit erfgoed niet ongekend verloren en vindt een goede documentatie plaats;
- Het beleid wordt praktisch en eenvoudig hanteerbaar vormgegeven met een minimum aan regels en de uitvoering eigen verantwoordelijkheid van de eigenaar bij de instandhouding centraal;
- Daar waar mogelijk wordt samenwerking met andere partners en beleidsvelden gezocht. Vrijwilligers spelen daarbij een belangrijke rol.

Maatregelen

- Direct na de inwerkingtreding van de Erfgoedwet per 1 juli 2016 is de nieuwe erfgoedverordening Voorschoten 2016 vastgesteld door de raad.
- De algehele herziening van het subsidiebeleid voor cultureel erfgoed is afgerond met de vaststelling nieuwe subsidiebeleid (juli 2016), waar erfgoed nu integraal deel van uitmaakt.
- Er is gestart met het opstellen van richtlijnen archeologisch onderzoek. Ze worden in 2017 ter besluitvorming aan het college voorgelegd. Hetzelfde geldt voor de toetsingsrichtlijnen voor restauraties, waar verkennend onderzoek voor is verricht;

- De Open Monumentendag 2016 was in Voorschoten opnieuw een succes, waarbij de gemeente een ondersteunende rol heeft gespeeld bij de samenstelling van een informatieve kaart met de opengestelde locaties.
- De actualisering van de erfgoedlijst is dit jaar voortgezet. Er zijn 14 nieuwe gemeentelijke monumenten aangewezen; 35 procedures lopen door in 2017. De procedure voor het aanwijzingsverzoek voor de Moeder Godskerk is gestart.
- In mei 2016 vond de nationale lancering van de Groene Menukaart plaats. Het is een online toolbox voor het verduurzamen van historisch waardevolle gebouwen.
- Het grenspalenproject en de lesmodule van het agrarisch erfgoed is vanuit Duin, Horst en Weide, en het Convenant van Meijendel ontwikkelt. Daardoor is de website over de grenspalen en de lesmodule met het bijbehorende animatiefilmpje ook in Voorschoten bruikbaar.
- Het project 'Ter Wadding, herontdekking van een landgoedparel', dat mede mogelijk is gemaakt door een subsidie van Holland Rijnland en de Provinciale erfgoedtafel Landgoederen, is tijdens de Boomfeestdag 2016 feestelijk van start gegaan. De maatregelen voor herstel van het groen en de paden loopt door tot in 2017.
- Onder leiding van het Erfgoedhuis Zuid-Holland is in 2016 het project de; 'Groene Loper' afgerond, waarbij enkele thematische wandelroutes door de landgoederenzone zijn ontwikkeld.
- Hetzelfde geldt voor de 'Kwaliteitsimpuls Zocher in de landgoederenzone Zuid-Holland'. Het onderzoek is afgerond en het handboek is opgesteld.

Wat heeft het gekost?

Thema: Natuur en landschap, milieu, cultureel erfgoed, recreatie ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting act/rekening)
Baten	237.562	814.562	362.190	-452.372
Lasten	-1.316.682	-2.041.682	-1.559.446	482.236
Saldo van baten en lasten	-1.079.120	-1.227.120	-1.197.256	29.864
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0
Resultaat	-1.079.120	-1.227.120	-1.197.256	29.864

Toelichting / analyse verschillen

Natuur en landschap - wandelverbindingen (€ 563.100 lagere baten en lasten)

Er is € 630.750 ILG-budget (Investeringsbijdrage Landelijk Gebied) beschikbaar voor de aanleg van wandelpaden. Tot op heden is minder besteed; de looptijd van de subsidie is tot 1 januari 2020. De post is budget neutraal aangezien kosten en subsidie in evenwicht zijn.

Daarnaast is vanuit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) een subsidiebedrag van € 45.000 geormerkt voor dit project. Voorgesteld wordt zowel het resterend budget als de subsidie die daartegenover staat over te hevelen naar 2017.

Toeristisch Overstap Punt (TOP)

Met betrekking tot het TOP is subsidie aangevraagd en € 30.826 uitgegeven. Subsidie moet voor een gedeelte worden ontvangen, omdat nog geen subsidieafrekening met de provincie Zuid-Holland en Haaglanden heeft plaatsgevonden.

Pact van Duivenvoorde

Projectkosten Pact van Duivenvoorde zijn € 29.000 lager omdat de kosten van de gebiedsregisseur zijn meegevallen.

Milieubeheer – Omgevingsdienst West-Holland (€ 87.000 hogere baten en lasten)

De meerkosten aan de ODWH in verband met uitbreiding van het takenpakket worden volledig gecompenseerd door de detacheringsvergoeding voor ons personeel.

Cultureel erfgoed - Knipmolen, gemeentetoren en carillon (€ 28.000 lagere lasten)

Omdat slechts zeer beperkt onderhoud is uitgevoerd en de onderhoudsvoorzieningen zijn opgeheven, zijn de restanten van de onderhoudsbudgetten voor de Knipmolen, de gemeentetoren en het carillon vrijgevallen ten gunste van het resultaat.

Overige verschillen binnen dit thema leiden per saldo tot € 58.000 hogere lasten en baten.

Thema: Economie en bedrijvigheid

Wat hebben we bereikt?

- In februari 2016 is de Economische Visie Voorschoten 2016-2019 vastgesteld;
- Overeenstemming bereikt over de marktinrichting voor het aantrekkelijker maken van het centrum;
- Bevorderen van de beleving en saamhorigheid van de gemeenschap door het stimuleren van de aantrekkingskracht voor consumenten van de winkelcentra;
- Goede en bereikbare huisvesting voor de Voorschotense bedrijven;
- Een bloeiende economie, goede werkgelegenheid en verzorgde bedrijventerreinen;
- Creëren van een ondernemersvriendelijk klimaat, het verbeteren van het vestigingsklimaat, en minder regeldruk;
- Economisch benutten van het toerisme en (water)recreatie;
- Betrekken van meer Voorschotense ondernemers bij de uitvoering van gemeentelijke werken.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Economie en bedrijvigheid

Doelstelling(en)

- Revitalisering van de centrumfunctie, zodat het dorpscentrum zijn functie als hart van Voorschoten kan blijven vervullen;
- Het beperken van hinder, overlast en wegvloeien van koopkracht door de bouwactiviteiten in het centrum;
- Instandhouding en verbetering van de werkgelegenheid;
- Een gezond economisch (vestigings)klimaat;
- Het leggen van verbindingen met zowel de Leidse regio als Haaglanden en het benutten van de scharnierfunctie;
- Economisch rendement halen uit het toerisme en recreatie in Voorschoten en omgeving;
- Toeristen en recreanten langer laten verblijven in en meer te verbinden met Voorschoten;
- Beter benutten van onze centrale ligging en groene omgeving;
- Adequate ondersteuning van ondernemers;
- Verkleinen van het aantal mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en bevordering van duurzaamheid.

Maatregelen

In 2016 is de economische visie vastgesteld en gewerkt aan de uitvoering van het programma. De korte termijn maatregelen van de Taskforce Dorpscentrum zijn nagenoeg uitgevoerd of geïntegreerd in het plan voor de herinrichting en kwaliteitsverbetering van het centrum van

Voorschoten. Gezamenlijk met de markt en de horeca is overeenstemming bereikt over de marktinrichting waardoor horeca en markt elkaar versterken.

Op het Treubplein en in de Schoolstraat is medewerking verleend aan de vestiging van extra daghoreca. De leegstand in het Centrum ligt inmiddels onder het niveau van de noodzakelijke frictieleegstand. Het onderzoek naar de activiteiten van de realisatie van een multifunctionele accommodatie en een passantenhaven, die de centrumfunctie versterkt, zijn voortgezet.

Er is een Bedrijveninvesteringszone (BIZ) op bedrijventerrein Dobbewijk voorbereid en er heeft een draagvlakmeting plaatsgevonden. De BIZ is per 1 januari 2017 vastgesteld.

Het stimuleren en faciliteren van een kwaliteitsslag op het bedrijventerrein Rouwkooplaan heeft ertoe geleid dat de eigenaren zowel over de herinrichting als over de financiering overeenstemming hebben bereikt. De uitvoering is voorbereid.

Er is gestart met het uitvoeren van de acties volgend uit het actieplan van de Retailvisie. Het convenant voor het Regionaal Expat Centre is getekend, het Expat Centre is eind 2016 gestart en vanaf 1 januari zullen de inschrijvingen van Expats in Voorschoten via het nieuwe Expat Centre geschieden.

Voorschoten is één van de trekkers van het Centrum voor Vitaliteit. In 2016 is het Centrum voor Vitaliteit gevestigd in Hubspot, Centrum voor innovatie en ondernemerschap. Voorschoten werkt intensief samen met Economie071 en overlegt regelmatig met Holland Rijnland.

De haalbaarheid van een kleine passantenhaven is gezamenlijk met marktpartijen onderzocht met als uitgangspunt, dat de haven het centrum economisch dient te versterken. Door aanpassingen in recreatieve netwerken worden de toeristen en recreanten door het centrum van Voorschoten geleid. Het Toeristisch Overleg is opgestart. Toeristische en recreatieve ondernemers uit Voorschoten en Wassenaar hebben met begeleiding van de gemeente gezamenlijk een gebiedsmarketingplan opgesteld.

In 2016 is de bouw van het Deltaplein ver gevorderd. De fundering, gevels en daken zijn klaar, waarna het project verder afgebouwd kan worden.

Wat heeft het gekost?

Thema: Economie en bedrijvigheid ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting act/rekening)
Baten	39.552	39.552	33.856	-5.696
Lasten	-279.898	-314.898	-303.770	11.128
Saldo van baten en lasten	-240.346	-275.346	-269.914	5.432
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0
Resultaat	-240.346	-275.346	-269.914	5.432

Toelichting / analyse verschillen

Er is ruim € 8.000 minder aan marktgelden opgehaald, terwijl de kosten voor de weekmarkt zo'n € 3.000 boven de begroting zijn uitgekomen. Per saldo heeft dit een budgettair nadelig effect van € 11.000.

Voor de uitvoering van de Economische Visie Voorschoten en projecten van Economie 071 is voor 2016 budget beschikbaar gesteld en is van start gegaan. In verband met de hoge participatiegraad en de publiek-private samenwerking is er in de uitvoering vertraging opgelopen. Het was nodig om meer tijd dan verwacht te investeren in een gedragen ontwikkeling. Zowel de uitvoering van de Economische Visie als de projecten van Economie071 lopen door in 2017. Hiervoor dient het restant budget van € 17.000 overgeheveld te worden naar 2017.

P7 Programma jeugd, participatie en zorg

Indeling programma

Programma	Thema's	Producten
•Jeugd, participatie en zorg	•Participatie en inkomen •Maatschappelijke ondersteuning •Jeugd	•Inkomen •Sociale werkvoorziening •Minima •Participatiewet •Wijkaanpak (Wmo1) •Dienstverlening in het sociaal domein (Wmo3) •Mantelzorgers en vrijwilligers (Wmo4) •Ouderen (Wmo5) •Individuele voorzieningen (Wmo6) •Maatschappelijke opvang (Wmo 7-9) •Invoering 3D •Specialistische WMO zorg •Openbare gezondheidszorg •Specialistische jeugdzorg •Jeugd (Wmo2) •Jeugdgezondheidszorg

Visie en maatschappelijke effecten

Visie en Maatschappelijke effecten

Het is fijn wonen, werken, leven en recreëren in Voorschoten. Dat is iets om trots op te zijn en wat gekoesterd moet worden. We willen behouden wat goed is en beter maken wat beter kan en wat beter moet. Om te zorgen dat ook in de nabije toekomst iedereen kan meedoen, moet de zorg op een andere manier worden georganiseerd. Betere zorg vraagt betere samenwerking, of liever

gezegd een andere samenwerking. Wij, alle inwoners van Voorschoten, zijn de maatschappij. Samen zijn wij voor elkaar verantwoordelijk.

Het resultaat moet zijn dat onze kinderen ongestoord en veilig kunnen opgroeien, dat onze ouderen zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen en dat de overheid de zorg kan bieden aan degenen die echt dat steuntje in de rug nodig hebben.

Transformatie Sociaal domein

De transitie - de daadwerkelijke overgang van taken voor Jeugd, Wmo en Participatie naar de gemeente - is achter de rug. Nu deze basis staat, breekt een nieuwe fase in de ontwikkeling van het sociaal domein aan, namelijk de transformatie. Met de transformatie wordt beoogd dat betaalbare, hoogwaardige zorg, hulpverlening en sociale zekerheid zo dicht mogelijk rondom en mét de cliënt zelf wordt vormgegeven. Het doel van de transformatie is om een stapeling van zorg en overheidssteun te voorkomen, de participatie van burgers te vergroten en te komen tot een betere dienstverlening aan kwetsbare burgers. Dit vraagt om innovatie en veranderingen in denken, werken, cultuur en gedrag bij de gemeente zelf, zorgleveranciers, maatschappelijke partners én inwoners. De transformatie is een cyclisch proces dat enkele jaren in beslag zal nemen en uiteindelijk moet leiden tot een duurzame en (financieel) toekomstbestendige ondersteuningsstructuur in het sociaal domein.

Om dit beoogde maatschappelijke effect te behalen wordt ingezet op vier ontwikkelrichtingen:

1. Van categoriaal naar integraal

De samenloop van de transitie van de AWBZ, de Jeugdzorg inclusief het passend onderwijs en de Participatiewet biedt kansen om tot een integraal ondersteuningsaanbod op meerdere levensdomeinen te komen. Verschillende ondersteuningsvormen worden beter op elkaar afgestemd en door kennis en ervaring van elkaar te gebruiken wordt sneller de juiste hulp en ondersteuning ingezet.

2. Van curatief naar preventief

Bij de beweging van “curatief naar preventief” gaat het om het verminderen van de aanspraak op zwaardere vormen van curatieve ondersteuning door in te zetten op vroegsignalering en versterking van preventieve ondersteuning. Daarnaast is het van belang dat de ondersteuning altijd passend is bij de situatie. Bovendien zullen er cliënten zijn die niet zonder curatieve zorg kunnen. Een belangrijk uitgangspunt voor ondersteuning is dan ook zwaar indien noodzakelijk en licht als dit mogelijk is.

Extra inzet op preventie zal er toe bijdragen dat in een zo vroeg mogelijk stadium de best passende ondersteuning wordt geboden. Door integraal in een zo vroeg mogelijk stadium de best passende ondersteuning te bieden houden we de zorg betaalbaar voor diegenen die het echt nodig hebben.

3. Van zorgen voor naar helpen zorgen dat

Professionals zijn nu nog gewend problemen voor inwoners op te lossen. Met de transformatie wordt beoogd dat de ondersteuning uitgaat van de mogelijkheden van de inwoners. Dit sluit aan bij de wens van inwoners zo lang mogelijk in de eigen vertrouwde omgeving te wonen en een dag

invulling te vinden. De ondersteuning is er op gericht dat inwoners zoveel mogelijk zelfstandig of met hulp van hun directe omgeving kunnen meedoen. De gemeente kan 'helpen zorgen dat' dit mogelijk is.

4. Van aanbod naar vraag

Bij de totstandkoming van het ondersteuningsplan is de vraag van de cliënt leidend. Het aanbod dient hierop passend gemaakt te worden. Professionals in het sociaal domein krijgen met de transformatie de ruimte om in onderlinge samenwerking op uitvoeringsniveau de passende ondersteuning te organiseren. Daarbij is het van belang dat de gemeente als opdrachtgever het 'hoe' niet te strak vooraf afkadert, maar de focus legt op sturing op het te behalen resultaat – het 'wat' – en dit benoemt.

Relatie Transformatie en subsidiebeleid

De transformatie stelt ons voor transformatieopgaven die de ontwikkelingen in de 4 genoemde richtingen op gang brengen en op gang houden. Het subsidiebeleid en het subsidieplan zijn belangrijke instrumenten om invulling te geven aan die opgaven. Uitgangspunt is dat de subsidies effectief en efficiënt worden ingezet.

Monitoring sociaal domein

De voortgang van de transformatie en belangrijker het effect wat hiermee wordt bereikt ten gunste van de inwoners wordt nauwlettend in de gaten gehouden. De basis daarvoor is de gemeentelijke monitor sociaal domein, de wettelijk verplichte Jeugd indicatoren en regionale indicatoren. Daarnaast wordt gemonitord op indicatoren die wij als gemeente noodzakelijk vinden en die passend zijn bij de doelen die wij onder de 'productgroepen' benoemen.

Wat heeft het gekost?

P7 Programma jeugd, participatie en zorg bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)		Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Verschil (begroting actueel / rekening)
Participatie en inkomen	Baten	4.356	4.756	5.127	371
	Lasten	-7.737	-8.541	-8.692	-152
	Saldo	-3.381	-3.785	-3.565	220
Maatschappelijke ondersteuning	Baten	489	489	515	25
	Lasten	-7.596	-6.853	-5.704	1.149
	Saldo	-7.107	-6.364	-5.189	1.175
Jeugd	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-5.109	-4.796	-4.917	-121
	Saldo	-5.109	-4.796	-4.917	-121
Totaal baten		4.845	5.245	5.642	396
Totaal lasten		-20.442	-20.189	-19.313	876
Totaal saldo van baten en lasten		-15.597	-14.944	-13.671	1.273
Onttrekking reserves		249	2.287	2.021	-267
Toevoeging reserves		0	-2.982	-2.612	370
Mutaties reserves		249	-695	-592	103
Resultaat		-15.348	-15.639	-14.263	1.376

Thema: Participatie en inkomen

Wat hebben we bereikt?

We wilden dat iedereen die kan werken, aan het werk is en niet aan de kant staat. Een baan geeft de garantie van inkomen en biedt de beste gelegenheid tot sociale participatie. Niet iedereen kan zonder tussenstap direct vanuit een uitkering aan de slag gaan. Het opdoen van werkervaring kan helpen deze stap te verkleinen. Dit kan variëren van het opdoen van ervaring bij een Voorschotens bedrijf tot meedraaien bij de gemeente in een administratieve functie of op een andere passende plek. Daarbij vonden we dat mensen voor een uitkering best een tegenprestatie naar vermogen konden leveren.

Plan van aanpak arbeidsmarktoffensief

Om het risico te verkleinen op een dreigend verminderd rijksbudget was een uitvoeringsprogramma opgesteld waarmee inzicht kon worden gegeven in de manier waarop we de komende jaren trachten een versnelde uitstroom te bewerkstelligen op het Participatiewet bestand. Het doel van dit uitvoeringsprogramma was om het risico te beperken van tekorten op het BUIG budget. Naast financiële overwegingen, had dit plan het beoogde maatschappelijke effect dat iedereen die kan werken, aan het werk is en niet aan de kant staat. De taakstelling (60 plaatsingen) van dit plan van aanpak voor 2016 is gehaald, het aantal plaatsingen (101) overstijgt de verwachtingen. De tekorten op de BUIG zullen aan het einde van de collegeperiode door deze inspanningen zijn weggewerkt.

Arbeidsmarktbeleid en werkgeversbenadering

Vanuit de arbeidsmarktregio Zuid-Holland Centraal (ZHC) zijn afspraken gemaakt over een regionale werkgeversbenadering. Het doel was om uiteindelijk één werkgeversbenadering voor de hele regio te ontwikkelen met inbegrip van een toolbox met instrumenten ten behoeve van de plaatsing van uitkeringsgerechtigden bij werkgevers. Ook hier was het effect dat burgers, die konden werken, beter begeleid zouden worden naar werk. Vanuit het werkgeversservicepunt is contact gelegd met de arbeidsmarktregio Leiden om aansluiting te vinden met elkaar en mogelijkheden voor samenwerking te onderzoeken.

Stimuleren sociaal ondernemerschap

Het sociaal ondernemerschap stond al in de steigers en er was een aantal ondernemers dat al met onze steun als sociaal ambassadeur fungeert. Dat beleid is in 2016 verder gegroeid. Het Sociaal Ondernemerschap leidt tot bewustwording bij werkgevers van de nut en noodzaak van het inzetten van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Jeugdwerkgelegenheid

Het college wilde stimuleren dat jongeren een kansrijke en talentvolle generatie zijn en blijven voor de toekomst. De investeringen werden ingezet in samenspraak met jongeren en een netwerk van organisaties en ondernemers. Het uiteindelijke effect was dat meer jongeren een betere uitgangspositie op de arbeidsmarkt kregen en de vergrijzing van de beroepsbevolking in de toekomst konden opvangen. Met bureau Leerplicht Leiden is het gesprek gaande over een sluitende aanpak voor jongeren.

De Participatiewet

De Participatiewet heeft als beoogd effect dat mensen die nu nog aan de kant staan, meer kansen krijgen om mee te doen en waar mogelijk zelf in hun levensonderhoud voorzien.

Tegenprestatie

De tegenprestatie is een instrument om mensen te laten participeren met als effect dat burgers bijdroegen aan de maatschappij, als een betaalde baan niet binnen de mogelijkheden lag.

WSW (oud beschut)

Er is geen nieuwe instroom meer omdat de WSW per 1-1-2015 is opgegaan in de Participatiewet. Maar het zittend bestand behoudt alle rechten.

Daarom was het niet aannemelijk dat er uitstroom zou plaatsvinden, anders dan door pensionering. Dat wil zeggen dat de gemeente nog een dertigtal jaren verantwoordelijk blijft voor de doelgroep en de prestaties van de sociale werkplaats blijft monitoren.

Wet Taaleis Participatiewet

Op 1 januari 2016 is de Wet Taaleis Participatiewet in werking getreden. Hierin is geregeld dat bijstandsgerechtigden de Nederlandse taal in voldoende mate moeten beheersen. Een goede taalbeheersing is van belang om weer aan het werk te komen.

Maatschappelijke begeleiding

Gemeenten hebben de taak om maatschappelijke begeleiding van nieuwe, inburgeringsplichtige vergunninghouders in te kopen. Sinds 2013 kunnen gemeenten achteraf een vergoeding aanvragen bij COA. Het afgelopen jaar is de taakstelling wederom drastisch gestegen.

Afgelopen jaar zijn meerdere statushouders gehuisvest in de Marijkeschool. Daarbij is extra ingezet op opvang, ondersteuning en participatie. Deze extra inzet zal ook in 2017 nog nodig zijn.

Vorming regionaal werkbedrijf

In het Sociaal Akkoord is afgesproken, dat sociale partners en gemeenten in elke arbeidsmarktregio een 'Werkbedrijf' oprichten. Vooralnog is gekozen voor een bestuurlijke tafel met wethouders, vertegenwoordigers van vakbonden, werkgevers en het onderwijs. Het is een groeimodel, waarbij gestart is met de wettelijke opgedragen taken, namelijk de invulling van de garantiebannen. Het beoogde effect is dat personen die niet in reguliere werkomgevingen terecht kunnen een plek krijgen waar zij door middel van het verrichten van arbeid, inkomen kunnen genereren.

Minimabeleid

Eind 2014 is in de gemeenteraad het beleidsplan minimabeleid vastgesteld. In 2016 is dit nieuwe minimabeleid verder ontwikkeld, vooral het vergroten van het bereik en de ontwikkeling van het kindpakket. Met het vergroten van het bereik van de doelgroep werd het deelnemen aan de samenleving van huishoudens met een laag inkomen bevorderd.

Handhaving

De actualisering van het beleidsplan handhaving eind 2015 heeft de nadruk op het vergroten van de naleving gelegd, waarbij preventieve inzet zoals communicatie en dienstverlening een grote rol speelde. Tegelijkertijd bleven opsporing en handhaving een belangrijk onderdeel van de totaalaanpak wat betreft het tegengaan van fraude en oneigenlijk gebruik. Tevens is gezocht naar de raakvlakken 3d breed. Inzet vanuit dat perspectief heeft geleid tot een groter bewustzijn bij de klant en een grotere nalevingsbereidheid. De gemeente heeft klanten geholpen om de regels na te leven en klanten hebben regels meer uit zichzelf nageleefd. Er is een ontwikkeling ingezet naar 'natuurlijk naleven'.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Voorgenomen doelstellingen

1. Door middel van werkervaring, opleiding en/of begeleiding, de belemmeringen bij het verkrijgen van werk verkleinen waarbij uitgegaan wordt van de mogelijkheden en talenten van mensen;
2. Iedereen die kan werken, moet werken of levert een tegenprestatie naar vermogen;
3. Werkgevers in de gemeente ondersteunen om mensen met arbeidsbeperkingen in dienst te nemen, de gemeente zelf draagt hier ook aan bij;
4. Bereik van minimabeleid vergroten;
5. Het tegengaan van misbruik van voorzieningen;
6. De toegang tot ondersteuning is laagdrempelig en lokaal georganiseerd.

Genomen acties aan de hand van genoemde maatregelen uit de begroting 2016 om bovenstaande doelstellingen te realiseren.

- 1.1. In de regio ZHC doorvoeren regionale afspraken voor Arbeidsmarktbeleid en werkgeversbenadering. Gerealiseerd door:
 - de regionale werkgeversbenadering verder te ontwikkelen. Hiervoor is in de regio een 'kwartiermaker werkgeversbenadering' aangesteld, die ook de banden met arbeidsmarktregio Haaglanden aantrok;
 - op gemeentelijk niveau aandacht leggen op een nadere verbinding tussen het economische domein en het arbeidsmarktbeleid.
- 1.2. Invoering Beleidsplan participatiewet afronden. Gerealiseerd door:
 - vorm te geven aan het beleid voor de periode van 2017-2020 aan de hand van de ervaringen en de inzichten die in 2015 en 2016 zijn opgedaan. Hiervoor is in mei 2016 door de raad de

startnotitie beleidsplan sociaal domein vastgesteld, waarin de processtappen staan om te komen tot een integraal beleidsplan sociaal domein. (Hierin wordt tenminste aandacht besteed aan de domeinen maatschappelijke ondersteuning, jeugd, participatie en publieke gezondheid). Dit proces wordt in 2017 afgerond.

1.3. Invoering en implementatie wet Taaleis participatiewet. Gerealiseerd door:

- vaststelling van de beleidsregels Wet Taaleis.
- Inkopen van taaltoetsen en aanbieden aan personen die een bijstandsuitkering ontvangen en de Nederlandse taal niet minimaal op referentieniveau 1F beheersen.

1.4. Stichting Vluchtelingenwerk Zuid Holland Noord subsidiëren. Gerealiseerd door:

- het verstrekken van subsidie aan vluchtelingenwerk;
- het maken van afspraken met hen over de begeleiding.

1.5. Bureau discriminatiezaken subsidiëren. Gerealiseerd door:

- in 2016 het Bureau Discriminatiezaken (BDZ) te subsidiëren om de taken voortvloeiend uit de Wet Gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen voor de gemeente Voorschoten uit te voeren. Door faillissement van het BDZ kan in 2017 niet meer met hen worden samengewerkt. De Stichting voor Inclusie en Discriminatiebestrijding (Stichting iDb) heeft een subsidie aanvraag ingediend voor 2017 om deze taken over te nemen.

2.1. Monitoren plan van aanpak arbeidsmarktoffensief. Gerealiseerd door:

- de uitvoering van het plan zoals dat is vastgelegd;
- een evaluatie op te stellen, één jaar na de start van de uitvoering van het Plan en deze succesvolle evaluatie te presenteren aan de Raad. De taakstelling van 60 plaatsingen is ruimschoots gehaald, in 2016 zijn 101 personen op reguliere arbeid geplaatst. De netto besparingen van dit plan bedragen € 1 miljoen op jaarbasis.

2.2. Actieprogramma jeugdwerkgelegenheid voortzetten. Gerealiseerd door:

- in te zetten op alle ambities: Jongeren in de Lift is geïntroduceerd, alle jongeren die niet in beeld waren zijn in beeld gebracht (92 jongeren), er is jongerenvertegenwoordiging opgezet. In 2017 richten we ons op het voorzetten van deze werkzaamheden en het implementeren van een ontwikkelroute van jongeren.
- De uitstroom van jongeren naar werk of scholing bedraagt 35%, een klein percentage stroomt uit om andere redenen

3.1. Certificeren en trainen sociaal ondernemers. Gerealiseerd door:

- in de eerste maanden onderzoek te doen naar de doorontwikkeling van het beleid op het gebied van sociaal ondernemerschap. Twee initiatieven in de regio zijn uiterst positief te noemen. Dit is een formelere vorm dan tot nu toe gekozen is, zodat Sociaal Ondernemerschap een professionelere plek krijgt binnen publieke en private organisaties. De verdere realisatie is nog in ontwikkeling.

4.1. Vorming regionaal werkbedrijf. Gerealiseerd door:

- het vormen van een bestuurlijke tafel met wethouders, vertegenwoordigers van vakbonden, werkgevers en het onderwijs. Het is een groeimodel, waarbij gestart is met de wettelijke opgedragen taken, namelijk de invulling van de garantiebanen.

4.2. Vergroten doelgroep minimabeleid. Gerealiseerd door:

- intensivering van voorlichting naar zowel de doelgroep als intermediairs en het maatschappelijke middenveld;
- het doorontwikkelen op basis van behaalde resultaten, opgedane ervaringen en overleg met het maatschappelijk middenveld. Zo is het overleg met het maatschappelijk veld verder vormgegeven en uitgevoerd;
- het starten van bepaalde projecten uit het beleidsplan, die de nodige voorbereiding vergden;
- de communicatie over minimaregelingen te intensiveren om het gebruik ervan te vergroten.

4.3. Continueren overeenkomst DZB voor het zgn. 'oud beschut' WSW. Gerealiseerd door:

- de overeenkomst voort te zetten.

5.1. Begeleiden doelgroep Tegenprestatie. Gerealiseerd door:

- de samenwerking met de Stichting Voor Elkaar Voorschoten.
- Het opleggen van de tegenprestatie aan de doelgroep van ongeveer 100 personen.

5.2. Beleidsplan Handhaving in 3D-perspectief uitvoeren. Gerealiseerd door:

- het vaststellen van het 'Uitvoeringsplan naleving en handhaving Jeugd/Wmo/Participatie 2016-2017'. De nadruk ligt hierbij op het vergroten van de naleving, waarbij preventieve inzet, zoals communicatie en dienstverlening, een grote rol speelt. Tegelijkertijd blijven opsporing en handhaving een belangrijk onderdeel van de totaalaanpak wat betreft het tegengaan van fraude en oneigenlijk gebruik;
- een start te maken met de uitvoering van dit plan en verschillende ontwikkelpunten te implementeren.

6.1. Met lokale partners invulling geven aan volwassen educatie en het tegengaan van laaggeletterdheid. Gerealiseerd door:

- het toewerken naar de ondertekening van een convenant Bondgenootschap Geletterdheid in de regio Holland Rijnland voor de periode 2017-2020. Met deze ondertekening geven bijna 40 maatschappelijk betrokken bondgenoten hun intentie af om opnieuw concrete afspraken te maken over de regionale aanpak van laaggeletterdheid.

Wat heeft het gekost?

Thema: Participatie en inkomen ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting act/rekening)
Baten	4.355.503	4.755.738	5.126.915	371.177
Lasten	-7.736.954	-8.540.610	-8.692.204	-151.594
Saldo van baten en lasten	-3.381.451	-3.784.872	-3.565.289	219.583

Onttrekking reserves	208.850	479.520	227.884	-251.636
Toevoeging reserves	0	-40.000	0	40.000
Mutaties reserves	208.850	439.520	227.884	-211.636

Resultaat	-3.172.601	-3.345.352	-3.337.405	7.947
------------------	-------------------	-------------------	-------------------	--------------

Toelichting / analyse verschillen

Het totaal resultaat op het thema Participatie en Inkomen laat een positief saldo zien van € 8.000. In het onderstaande overzicht wordt ingezoomd op de posten die het meest bepalend zijn voor de verklaring van deze afwijking – positief of negatief – ten opzichte van de begroting 2016.

Baten

De hogere baten van € 371.000 worden voor € 240.000 verklaard door een hogere Rijksbijdrage in het kader van de BUIG als gevolg van het ontvangen voorschot vergunninghouders en het verwachte beroep op de vangnetregeling. Als gevolg van een efficiënt debiteurenbeleid is er (hoofdzakelijk op het product *Minima*) bijna € 110.000 extra aan baten ontvangen.

Lasten

De hogere lasten van per saldo € 151.000 worden veroorzaakt door het toegenomen gebruik van de open-einde-regeling bijzondere bijstand (€ 92.000). Verder was de onttrekking aan de reserve BUIG voor uitvoeringskosten van het plan van aanpak arbeidsmarktoffensief c.q. participatie niet geraamd. Dit wordt als besispunt meegenomen bij de besluitvorming in het kader van de jaarrekening (€ 226.093).

Tegenover de hogere lasten staan lagere lasten ter hoogte van € 48.000 omdat in 2016 geen extra geld is ingezet voor nieuw beleid schuldhelpverlening. Daarnaast zijn er lagere lasten met betrekking tot de vluchtelingenopvang. De volledige invulling van deze taak heeft wat tijd nodig gehad, waardoor er over 2016 budget resteert. Verzocht wordt het restantbudget over te hevelen naar 2017 (€ 113.856).

Mutaties reserves

De uiteindelijke onttrekking aan de reserve BUIG als gevolg van het tekort op de BUIG is met € 128.600 ruim € 199.000 lager dan geraamd.

De geraamde onttrekking van € 50.000 ten behoeve van communicatiekosten bijzondere bijstand valt ruim € 26.000 lager uit dan geraamd. Zoals is besloten bij de vaststelling van het 'minimabeleid 2015-2018', wordt dit bedrag overgeheveld naar 2017.

De geraamde onttrekking ten behoeve van minimabeleid ter hoogte van € 19.600 is niet noodzakelijk gebleken.

Thema: Maatschappelijke ondersteuning

Wat hebben we bereikt?

De cliënt stond voor ons centraal en waar nodig leverden we maatwerk. Dat wilden en konden we echter niet alleen. De sociale ondersteuners van inwoners, (wijk)netwerk, organisaties, ondernemers en andere overheden benutten we optimaal. Waarbij elke partner vanuit een eigen verantwoordelijkheid van invloed is op de sociale ontwikkeling van ons dorp. Wij waren een van de partijen, maar hadden en hielden de regie. Wij hebben veel waarde gehecht aan deelname van alle betrokken partners. Eén van de doelen van de cultuurverandering binnen het sociaal domein was het verbinden van professionele en informele ondersteuning.

Bij de ingrijpende verandering waardoor de gemeenten sinds 2015 verantwoordelijk zijn voor jeugdzorg, werk en inkopen en zorg aan langdurig zieken en ouderen, stond de inzet van lokaal maatwerk voorop. Bij aanbestedingen was 'Zorg in de buurt en door de buurt, in de nabijheid van mensen' een belangrijk uitgangspunt. Door gebruik te maken van de kennis, ervaring en inzichten van deskundigen en door te leren van professionals, cliënten en inwoners, hebben we onze sturende en faciliterende rol in het sociale domein steeds scherper ingevuld. Daarbij moest de prioriteit van de vrijwilligers en de zorgaanbieders gericht zijn op de taken die mensen niet zelf konden organiseren. Daarbij hebben gemeenten en zorgaanbieders in gebiedsgerichte teams samengewerkt, zodat problemen sneller gesignaleerd en opgelost konden worden. Daarom hebben wij de vrijwilligersorganisaties ondersteund die mantelzorgers een adempauze boden.

Vaak was het moeilijker om hulp te vragen dan om hulp te bieden. Zeker in het informele circuit of je eigen sociale netwerk. Het besef terugbrengen bij de inwoners van Voorschoten dat hulp vragen mag, zagen wij als één van onze kerntaken. Goede professionele communicatie leek de sleutel. Het woonbeleid is dusdanig ingericht dat zorg door naasten makkelijker ingevuld kon worden. Kinderen en naasten moesten de mogelijkheid hebben dichtbij hun familie te (blijven) wonen. Dit om de zorgtaken van familie en naasten makkelijker te maken.

Met Stichting Voor Elkaar is een verandertraject ingezet om in te spelen op de transformatie van het sociaal domein. De organisatie moest daarvoor een omslag maken: van een organisatie die direct en individueel hulp biedt aan inwoners, naar een organisatie gericht op het signaleren en sterker maken van buurten. Dit door middel van de inzet van eigen kracht en vrijwilligers en zo nodig sociale interventies en kortdurende, doelgerichte ondersteuning om inwoners zelf meer voor elkaar te laten krijgen. De welzijnsorganisatie doet dit samen en in afstemming met andere partijen, waarbij het welbevinden van inwoners altijd voorop staat. De inzet van Stichting Voor Elkaar moet resulteren in een proactief, ondernemend en verbindende instelling. De prioriteit lag op het inrichten van een goede vrijwilligerscentrale en het neerzetten van een sterk sociaal team. Bij enkele van de onderstaande maatregelen heeft Stichting Voor Elkaar een rol gespeeld.

Naar aanleiding van uitspraken van de Centrale Raad van Beroep over de huishoudelijke ondersteuning (HO) en de resultaatgerichte financiering daarvan, is een aantal wijzigingen op dit terrein doorgevoerd. Zo is een aanpassing van de beleidsregels in voorbereiding, zijn de bijlagen van de Deelovereenkomst HO aangescherpt, is het ondersteuningsplan verder geconcretiseerd en is het tarief aangepast.

Beoogd maatschappelijk effect

- Inwoners in buurten en wijken kennen elkaar, bieden elkaar ondersteuning waar nodig en tonen initiatieven die bijdragen aan sociale cohesie en leefbaarheid komt tot bloei;
- Kwetsbare inwoners zijn, dankzij ondersteuning op maat, in staat optimaal te participeren;
- Inwoners kunnen, met of zonder ondersteuning, langer zelfstandig in hun eigen vertrouwde omgeving blijven wonen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Voorgenomen doelstellingen

1. Komen tot kwalitatieve, goede, betaalbare en passende zorg en ondersteuning voor mensen die dat echt nodig hebben;
2. Hulpvragers en mantelzorgers daadwerkelijk in staat stellen de regie over de inzet van ondersteuning te voeren waarbij de eigen kracht optimaal benut wordt;
3. Innovatie in denken, werken, cultuur en gedrag bewerkstelligen bij de gemeente zelf, zorgleveranciers, maatschappelijke partners én inwoners;
4. 1 huishouden, 1 plan, 1 regisseur;
5. De toegang tot ondersteuning is laagdrempelig, lokaal en integraal georganiseerd;
6. Inwoners kunnen zoveel mogelijk terecht in Voorschotense zorginstellingen indien zelfstandig thuis blijven wonen niet meer mogelijk is;
7. Voorschoten is voor iedereen, met of zonder functiebeperkingen, toegankelijk;
8. Overbelasting van mantelzorgers voorkomen;
9. Een sterk vrijwilligersveld;
10. In wijken en buurten kennen mensen elkaar en helpen elkaar daar waar nodig.

Genomen acties aan de hand van genoemde maatregelen uit de begroting 2016 om bovenstaande doelstellingen te realiseren.

- 1.1. Evaluatie en onderzoek naar ontschottingsmogelijkheden 'oude' en 'nieuwe' zorg. Gerealiseerd door:
 - in de regionale werkgroep Onderzoeken en Ontwikkelen (O&O) vier pilots op te starten om de ontschottingsmogelijkheden tussen de oude (maatwerkvoorzieningen) en nieuwe (gesubsidieerde) mogelijkheden te onderzoeken. Eén van deze pilots is in Voorschoten opgestart door Gemiva en Topaz in samenwerking met de gemeente en Stichting Voor Elkaar. De pilot loopt in 2017 door.

1.2. Herziening van het aanbod van algemene- en maatwerk voorzieningen. Gerealiseerd door:

- het starten van de pilot Prestatiedenken. Als gemeente hebben we aan de hand van de door de raad vastgestelde doelen voor het sociaal domein de gewenste resultaten bepaald. Deze resultaten zijn vastgelegd in het opdrachtdocument. Aan Stichting Voor Elkaar, MEE en Kwadraad is gevraagd om een gezamenlijke aanpak te bepalen om de gewenste resultaten te behalen. Dit leidt mogelijk tot herziening van het algemene aanbod;
- in 2016 de tarieven van maatwerkvoorzieningen zoals huishoudelijke ondersteuning en begeleiding aan te passen voor 2017. Voor wat betreft het aanbod aan maatwerkvoorzieningen heeft in 2016 geen herziening plaatsgevonden.

1.3. Inkoop voorzieningen Wmo 2017. Gerealiseerd door:

- het opnieuw aanbesteden van de regiotaxi in Holland Rijnlandverband. Verder hebben er geen andere aanbestedingen plaatsgevonden vanwege doorlopende contracten.

1.4. Uitvoeren accounthouderschap en contractmanagement gecontracteerde zorgaanbieders.

Gerealiseerd door:

- in 2016 met aanbieders van maatwerkvoorzieningen periodiek contractgesprekken te voeren aan de hand van een vast format;
- het uitvoeren van een inventarisatie van alle lopende contracten en het opstellen van profielen voor contractmanagers en accounthouders. Een verdere implementatie volgt in 2017.

1.5. Periodieke monitoring uitputting van zorgbudgetten. Gerealiseerd door:

- een dusdanige verbetering van informatieverstrekking van verschillende partijen zoals CAK, SVB en Zorg-lokaal zodat wij als gemeente beter inzicht hebben gekregen in de uitputting van zorgbudgetten.

2.1. Realisatie lokale sociale kaart van het totale zorg- en welzijnsaanbod. Gerealiseerd door:

- implementatie van Jalp als sociale kaart. Evaluatie eind 2016 leert dat weinig inwoners gebruik maken van deze website, het beheer en onderhoud intensief is en de kosten hoog zijn. Professionals hebben wel een behoefte aan een sociale kaart. Daarom zijn alternatieven voor Jalp onderzocht. Dit krijgt een vervolg in 2017.

2.2. Uitvoeren plan van aanpak preventie. Gerealiseerd door:

- het in samenwerking met verschillende partners opstarten van de diverse onderdelen uit het plan van aanpak. Deze worden in 2017 uitgevoerd.

2.3. Uitvoeren jaarlijkse waardering voor mantelzorgers en vrijwilligers. Gerealiseerd door:

- het organiseren van de dag van de mantelzorg door Stichting Voor Elkaar in samenwerking met de SMOW;
- het houden van de jaarlijkse vrijwilligersmarkt in september.

3.1. Actualiseren beleidsplan Wmo, inclusief vernieuwen verordening en beleidsregels. Niet gerealiseerd omdat:

- in mei 2016 de raad de startnotitie beleidsplan sociaal domein heeft vastgesteld, met de processtappen naar een integraal beleidsplan sociaal domein. (Hierin wordt tenminste aandacht besteed aan de domeinen maatschappelijke ondersteuning, jeugd, participatie en publieke gezondheid). Dit proces wordt in 2017 afgerond.

3.2. Invulling geven aan resultaatsturing richting subsidiepartners. Gerealiseerd door:

- het opstellen van een Subsidieplan 2017 – 2020. In dit plan is voor het thema Kwetsbare inwoners de omslag gemaakt naar subsidiëren op basis van resultaatafspraken. Hiermee bepaalt de gemeente niet langer vooraf 'hoe' de ondersteuning vorm moet worden gegeven, maar benoemt zij het gewenste resultaat, het 'wat';
- met een aantal grote subsidiepartners de pilot Prestatiedenken te starten, waarin de nadruk ligt op het benoemen van het gewenste resultaat en er ruimte wordt gecreëerd voor de partijen om aan te geven hoe dat resultaat het beste behaald kan worden.

3.3. Doorontwikkeling van de deellovereenkomst maatwerkbegeleiding. Gerealiseerd door:

- het opstarten van de pilot H6 en deelname in de projectgroep onderzoeken en ontwikkelen (O&O). Dit loopt in 2017 nog door.

4.1. + 5.1. Doorontwikkeling van de integrale toegang tot ondersteuning door versterking van de samenwerking tussen jeugd, Wmo en werk en inkomen. Gerealiseerd door:

- hiervoor een programma op te starten;
- het gemeentelijke loket te bemensen door consultants Jeugd, Wmo en Werk en Inkomen.
- samenwerking te bevorderen met andere partijen uit het veld door het houden van een wekelijks spreekuur door MEE en Kwadraad op het gemeentehuis;
- de regelmatige aanwezigheid van de S1 verpleegkundige van Plicare voor afstemming.

6.1. In afstemming met centrumgemeente uitvoering en doorontwikkeling taken inloophandicap GGZ en Beschermd Wonen. Gerealiseerd door:

- regionaal te besluiten om de subsidieregeling inloophandicap GGZ met Rivierduinen voort te zetten;
- het door de raad vaststellen van het beleidskader Maatschappelijke Zorg (Beschermd wonen en maatschappelijke opvang);
- het besluit van het college om begeleiding met verblijf voor een groep licht verstandelijk beperkten (LVB) via de centrumgemeente in te kopen. Deze voorziening sluit aan bij de verblijfsfunctie beschermd wonen.

7.1. Opstellen van een actieplan toegankelijkheid op basis van Agenda 22 in samenwerking met de Adviesgroep Toegankelijkheid. Gerealiseerd door:

- samen met aanbieders en de andere afdelingen binnen het gemeentehuis integraal na te denken over wat er in Voorschoten nog moet gebeuren om agenda 22 te implementeren. In

de begroting 2016 is echter geen geld opgenomen voor eventuele extra kosten die voortvloeien uit een plan van aanpak.

8.1. Sturen op een professionele invulling van de mantelzorgondersteuning. Gerealiseerd door:

- het beschikbaar stellen van extra financiën aan Stichting Voor Elkaar om eerder en meer mantelzorgers te vinden en ondersteunen;
- het starten van een project door Stichting Voor Elkaar, in samenwerking met Stichting Maatschappelijke Ondersteuning Wassenaar (SMOW), om gezamenlijk in te zetten op bewustwording omtrent jonge mantelzorgers bij professionals en scholen.

9.1. Ondersteuning vrijwilligersorganisaties die mantelzorgers opsporen en/of rust bieden.

Gerealiseerd door:

- Stichting Voor Elkaar die vrijwilligersorganisaties ondersteunt met haar activiteiten en een bewustwordingscampagne is gestart om haar activiteiten en ondersteuning voor mantelzorgers extra onder de aandacht te brengen bij zorgaanbieders, scholen en andere welzijnspartners.

9.2. Sturen op een stevige professionele vrijwilligerscentrale. Gerealiseerd door:

- extra financiële middelen beschikbaar te stellen aan Stichting Voor Elkaar om een digitaal platform voor vrijwillige ondersteuning te realiseren. Dit platform is in september live gegaan.

10.1. Op basis van wijkprofielen uitvoering geven aan wijkbeleid. Gerealiseerd door:

- in samenwerking met diverse partijen onder leiding van Stichting Voor Elkaar, een dorpsprofiel op te stellen voor de wijken in Voorschoten;
- het vinden van contactpersonen/sleutelfiguren om zo beter zicht te krijgen op de opbouw van de leefbaarheid in de wijk. Onder leefbaarheid wordt verstaan schoon en veilig wonen. Dit is een continu proces.

10.2. Bevorderen en faciliteren van burgerinitiatieven en kleinschalige welzijns- en zorginitiatieven in de buurten. Gerealiseerd door:

- steeds meer in de wijk aanwezig te zijn en de sleutelfiguren te leren kennen. Hierdoor is de gemeente steeds meer betrokken bij (kleinschalige) initiatieven in de wijk;
- het verder ontwikkelen van burger- en overheidsparticipatie binnen de organisatie;
- het stimuleren van landelijke welzijnsactiviteiten zoals NL Doet, Burendag, Straatspeeldag, Opschoondag.

Wat heeft het gekost?

Thema: Maatschappelijke ondersteuning ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting act/rekening)
Baten	489.484	489.484	514.751	25.267
Lasten	-7.596.187	-6.853.025	-5.703.712	1.149.313
Saldo van baten en lasten	-7.106.703	-6.363.541	-5.188.961	1.174.580
Onttrekking reserves	40.000	1.807.646	1.792.646	-15.000
Toevoeging reserves	0	-2.612.332	-2.612.332	0
Mutaties reserves	40.000	-804.686	-819.686	-15.000
Resultaat	-7.066.703	-7.168.227	-6.008.647	1.159.580

Toelichting / analyse verschillen

Op het thema maatschappelijk ondersteuning is een groot overschot ontstaan. Het jaar 2016 is het tweede jaar dat het sociaal domein wordt uitgevoerd door de gemeenten. Op landelijk niveau is gebleken dat zorgaanbieders grote moeite hebben om hun bedrijfsvoering op orde te krijgen en tijdig te factureren. Declaraties komen vertraagd binnen en dat bemoeilijkt een tijdig inzicht in de te verwachten kosten. Daarnaast hebben in 2016 minder mensen een beroep gedaan op huishoudelijke ondersteuning, en is een verkeerde inschatting door het Rijk gemaakt van het beroep op PGB. Verder voldoen minder mensen aan de gestelde voorwaarden om in aanmerking te komen voor een vergoeding dan verwacht bij het opstellen van de begroting en najaarsnota. In de begroting 2017 zijn de budgetten teruggebracht naar het niveau van de werkelijke uitgaven in 2015, die daardoor al aanzienlijk lager zijn dan de geraamde uitgaven aan het sociaal domein in de begroting 2016.

Individuele voorzieningen

Huishoudelijke hulp in natura (€ 330.268 positief)

In 2016 is door ongeveer 130 huishoudens minder gebruik gemaakt van huishoudelijke ondersteuning dan bij het opstellen van begroting en najaarsnota werd verwacht. Verder zijn in 2016 nog afrekeningen (ontvangsten) uit 2015 geboekt. Tevens is het aantal pgb-cliënten minder dan verwacht. Dit komt voornamelijk door minder instroom van nieuwe cliënten.

Voor het opstellen "beleidsplan sociaal domein" wordt verzocht € 10.000 via budgetoverheveling beschikbaar te houden in 2017.

Specialistische WMO zorg

Individuele voorzieningen Wmo (ZIN) (€ 94.648 positief)

In najaar 2016 heeft nog een afrekening plaats gevonden over 2015. Reden hiervoor is dat een groot deel van de definitieve afwikkeling van declaraties over 2015 pas in 2016 heeft plaats gevonden.

Compensatie meerkosten (€ 236.373 positief)

De compensatie meerkosten kan door cliënten pas aan het eind van een lopend jaar worden aangevraagd, waardoor de afwikkeling vanuit de gemeente pas in het eerste kwartaal 2016 plaats kon vinden. Over het jaar 2015 hebben we een gegevensbestand ontvangen van inwoners die eerder recht hadden op WTCG-vergoeding en CER-vergoeding. Deze inwoners zijn allemaal aangeschreven, maar minder mensen voldeden aan de aangescherpte voorwaarden voor de vergoeding. In deze post is bovendien een budget opgenomen voor de collectieve ziektekostenverzekering. Uitgaven zijn onderdeel van de uitgaven bijzondere bijstand.

PGB Wmo (€ 206.213 positief)

Het aantal pgb-cliënten is minder dan verwacht. Dit komt voornamelijk door minder instroom van nieuwe cliënten.

Projectprogramma 3D

De werkelijke kosten in 2016 kwamen € 86.884 lager uit dan de begroting, omdat in de loop van 2016 mensen zijn vertrokken en niet vervangen in verband met het comprimeren van het ACT. Vanuit deze post werden in 2016 betalingen gedaan voor het gezamenlijk ACT team voor de gemeenten Leidschendam-Voorburg, Voorschoten en Wassenaar. Het ACT team werd samengesteld met professionals van partnerorganisaties. De partnerorganisatie hadden een overeenkomst met Leidschendam-Voorburg en kosten die in rekening werden gebracht zijn aan het einde van 2016 aan Voorschoten doorbelast. Bij het opstellen van de najaarsnota was er nog geen zicht op de eindfactuur.

Mutaties reserves

In de begroting is € 15.000 als onttrekking aan de concernreserve geraamd voor de voorbereidende werkzaamheden voor de verkoop van het pand aan de Prof. Einsteinlaan. De kosten worden naar verwachting in 2017 gemaakt.

Thema: Jeugd

Wat hebben we bereikt?

De gemeente is verantwoordelijk voor het hele spectrum van hulp voor de jeugd. Zij heeft hiermee de kans om regie te voeren over de gehele jeugdketen en verbindingen te leggen tussen zorg, gezondheid, onderwijs, werk en inkomen, wonen, welzijn en veiligheid. Door de ontschotting van geldstromen is bovendien een financiële prikkel ontstaan tot meer integrale en effectievere jeugdhulp. Daarnaast is het van groot belang dat het beleid aan blijft sluiten bij de lokale behoeften van jeugdigen en hun opvoeders.

Naast de goede organisatie van de jeugdhulp, blijven we ook aandacht houden voor de Voorschotense jongeren met wie het goed gaat. We stimuleren alle jongeren sociaal actief te zijn. We gingen in gesprek met hen en gingen na wat hun behoeften waren. Jeugd- en jongerenwerk heeft hierbij een belangrijke rol gespeeld. Voor hangjongeren moeten hangplekken beschikbaar zijn, mits zij geen overlast veroorzaken. Door proactief met jeugdwerkers aan de slag te gaan kan overlast voorkomen worden.

Beoogd maatschappelijk effect

Jongeren kunnen, al dan niet met behulp van passende ondersteuning en zorg, veilig en gezond opgroeien; Jongeren zijn sociaal actief en nemen deel aan de Voorschotense samenleving.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Voorgenomen doelstellingen

1. Zorgen dat jongeren passende ondersteuning en hulp ontvangen om gezond en veilig op te kunnen groeien;
2. Jongeren stimuleren om betrokken te zijn bij de Voorschotense samenleving;
3. Bevorderen van meer samenhang binnen het jeugdstelsel;
4. Invulling geven aan de transformatieopgave binnen het sociaal domein;
5. Lokaal invulling geven aan de speerpunten van de innovatieagenda Haaglanden;
6. Het bevorderen van de ontwikkeling van curatief naar preventief;
7. Streven naar minder gebruik van het gedwongen kader;
8. Budgettair neutraal organiseren van jeugdhulp;
9. Organiseren van een breed scala aan vraaggerichte voorzieningen jeugd en jeugdhulp;
10. Meer focus op de aanpak van kindermishandeling;
11. Een integrale aanpak voor 0-100 jarigen door verbinden tussen jeugd, WMO en participatie.

Genomen acties aan de hand van genoemde maatregelen uit de begroting 2016 om bovenstaande doelstellingen te realiseren.

1.1. Het voortzetten en uitbouwen van afspraken met huisartsen over samenwerking met de gemeente (het CJG). Gerealiseerd door:

- samenwerkingsafspraken jeugd vast te leggen met huisartsen.

2.1. Mogelijkheden voor effectieve vormen van actieve cliëntparticipatie (voor ouders/verzorgers en jeugdigen) onderzoeken & implementeren. Gerealiseerd door:

- deelname aan de bijeenkomsten met het regionale platform van jongeren uit de jeugdhulp 'Jong doet mee' met de thema's; innovatie en onderwijs;
- het bepalen van acties naar aanleiding van het rapport '18-/18+ aansluiting jeugd Haaglanden' van 'Jong doet mee' en de Haagse kinderombudsman;
- deelname aan het regionaal cliëntervaringsonderzoek jeugdhulp 2016, waarvan de uitkomsten begin 2017 worden gerapporteerd;
- de uitvoering van een lokaal cliëntervaringsonderzoek jeugdhulp 2016. Alle netwerkpartners van het CJG hebben vragenlijsten uitgedeeld aan cliënten en deze konden op papier of digitaal worden ingeleverd;
- uitvoering te geven aan het actieplan jeugdwerkgelegenheid: onderdeel hiervan is het opzetten van structurele jongerenvertegenwoordiging. Er is een groep van jongeren geformeerd die onder begeleiding van een externe partij de gemeente de komende jaren gaat adviseren op verschillende onderwerpen, zowel op vragen vanuit henzelf als vanuit de gemeente.

3.1. Uitvoering toegang tot jeugdhulp vanuit het CJG. Gerealiseerd door:

- het bemensen van een CJG frontoffice die 5 dagen per week in de ochtend ouders en professionals te woord staat. Ze geven informatie en advies en nemen aanmeldingen aan. Omdat 5 ochtenden in de week minimaal is, is er voorgesteld om in samenwerking met CJG Wassenaar de frontoffice zo in te richten dat deze 5 dagen per week van 9 tot 5 uur bereikbaar is. Bij het vaststellen van het inkoopplan is de Raad hiermee niet akkoord gegaan, in 2017 wordt hiervoor een oplossing gezocht;
- het instellen van een aanmeldoverleg, wat tot doel heeft multidisciplinair aanmeldingen te wegen en te verdelen;
- het instellen van een casuïstiekoverleg om casussen multidisciplinair te bespreken en te volgen, tevens kan dit overleg gebruikt worden om met elkaar te leren van casussen;
- actief gebruik te maken van sociale media (zoals Twitter en Facebook) om de ouders en jongeren te bereiken en te informeren.

3.2. Organisatorische doorontwikkeling van de toegangsfunctie & de netwerkorganisatie van het CJG. Gerealiseerd door:

- het opstellen en ondertekenen van een samenwerkingsovereenkomst CJG met alle kernpartners. Dit is het fundament om met elkaar verder te bouwen aan een gedegen toegang tot jeugdhulp;

- een aantal inhoudelijke themabijeenkomsten te organiseren met de CJG partijen die ervoor zorgen dat het samenwerken in de keten wordt doorontwikkeld en verder geprofessionaliseerd. Thema's als complexe echtscheiding, overgang 18- naar 18+, houding gedrag en werkwijze en kinderen in kwetsbare gezinnen, en de meldcode zijn meer verankerd en uitgewerkt;
- het versterken van de samenwerking en verbinding met de specialistische hulp, Veilig Thuis en de jeugdbeschermers.

3.3. Optimaliseren werkafspraken Veilig Thuis en het lokale veld. Gerealiseerd door:

- de voorbereidingen te starten van een betere samenwerking met Veilig Thuis.

3.4. Investeren in netwerken jeugdhulp en veiligheid via de Lokale Kamer Voorschoten.

Gerealiseerd door:

- binnen de lokale kamer trends met elkaar te bespreken om op casusniveau met elkaar goed te kunnen acteren. De lokale kamer in Voorschoten functioneert in de naam van signaleringsoverleg jeugd. Daar komen partijen uit de veiligheidsketen (politie, Halt, leerplicht) samen met de zorgpartijen (Jongerenwerk, Maatschappelijk Werk, MEE, jeugdconsulenten gemeente, verslavingszorg, jeugdbeschermers).

4.1. Actualiseren beleidsplan verordening, beleidsregels en nadere regels jeugdhulp. Deels gerealiseerd door:

- de beleidsregels jeugd te actualiseren gezien wetgeving, jurisprudentie, uitgezet beleid en gewenste verduidelijking van het beleid richting inwoners met name op het gebied van persoonsgebonden budget jeugd. In mei 2016 heeft de raad de startnotitie beleidsplan sociaal domein vastgesteld, waarin de processtappen staan om te komen tot een integraal beleidsplan sociaal domein. (Hierin wordt tenminste aandacht besteed aan de domeinen maatschappelijke ondersteuning, jeugd, participatie en publieke gezondheid). Dit proces wordt in 2017 afgerond.

5.1. Het (bovenlokaal) structureel organisatorisch beleggen van het JPT (vooralsnog ondergebracht bij Jeugdbescherming West). Gerealiseerd door:

- het JPT te subsidiëren via de GGD HM. Het wordt niet via het Inkoopbureau H10 ingekocht omdat het geen jeugdhulp is volgens de Jeugdwet en alleen de inkoop van deze zorg een taak is die bij het GR Inkoopbureau H10 is belegd.

6.1. Uitvoeren plan van aanpak preventie. Gerealiseerd door:

- aan de slag te gaan met de speerpunten uit het plan, namelijk vechtscheidingen, middelengebruik en gezonde levensstijl;
- in het kader van vechtscheidingen, of beter gezegd complexe scheidingen een uitgebreide scan te maken van het huidige aanbod binnen het CJG (niet alleen de kernpartners maar ook de omringende partners). Aanbevelingen die hieruit naar voren zijn gekomen worden in 2017 verder opgepakt;

- in het kader van middelengebruik en gezonde levensstijl samen te werken met het jongerenwerk, de jeugdgezondheidszorg, de GGD en andere partners zoals de verslavingszorg;
- investering in een betere samenwerking en meer inzicht in elkaars producten, hier wordt in 2017 verder in geïnvesteerd;
- jeugd- en jongeren werk. Zij hebben zich, in het kader van preventie op het gebied van jeugd bezig gehouden met meidenwerk, activiteiten in de wijk, voorlichting op scholen, coaching trajecten. Contact met ouders/eventuele groepsaanpakken. Afstemming met o.a. wijkagenten in het kader van overlastplekken etc. Dit om een vinger aan de pols te houden bij de jeugd en te signaleren wanneer er iets niet goed dreigt te gaan.

6.2. Inhoudelijke doorontwikkeling van het CJG. Gerealiseerd door:

- versterking van het aanbod van zowel preventie als intensief ambulante hulp vanuit het CJG;
- samenwerkingsafspraken met lokale partijen en regionale partijen ten behoeve van kwaliteitseisen zoals rechtspositie cliënten, privacy, uitwisseling van gegevens en klachtenregeling;
- Cardea, GGZ Rivierduinen en Curium in te zetten voor het verlenen van intensief ambulante hulp, het versterken van vroegsignalering en een adequate zorgbehoeftebepaling. Door de GGZ Rivierduinen in het CJG te laten opereren is er een kortere lijn met de volwassenen GGZ;
- het vaststellen van een privacy protocol CJG (geborgd in de samenwerkingsovereenkomst) voor alle kernpartners van het CJG.

7.1. Doorontwikkelen toeleiding tot het gedwongen kader inclusief de daarvoor eventueel benodigde aanpassing van convenanten/ samenwerkingsprotocollen met betreffende organisaties en de gemeente. Gerealiseerd door:

- actualiseren van het regionaal protocol jeugd Haaglanden met de Raad voor de Kinderbescherming, het regionaal samenwerkingsprotocol jeugd Haaglanden met het Crisisinterventieteam Haaglanden en de regionale samenwerkingsafspraken Jeugdbeschermingstafel Haaglanden;
- uitvoering geven aan een evaluatie van de Jeugdbeschermingstafel H5 (Leidschendam-Voorburg, Pijnacker-Nootdorp, Voorschoten, Wassenaar en Zoetermeer). Met de actualisatie van deze samenwerkingsafspraken en uitvoering van de aanbevelingen van de evaluatie zijn werkprocessen naar het gedwongen kader geoptimaliseerd;
- binnen het CJG een start te maken met het deskundig maken van CJG medewerkers om te melden bij de jeugdbeschermingstafel. Hiermee hebben ze direct een toeleiding naar de Raad vd Kinderbescherming en hoeven ze minder vaak te melden bij veilig Thuis.

8.1. Periodieke monitoring uitputting van budgetten jeugdhulp. Gerealiseerd door:

- via de resultaten van de financiële cyclus te rapporteren over de uitputting van de budgetten jeugdhulp. Op basis van de circulaires hebben aanpassingen van het budget jeugdhulp plaatsgevonden. Het afgelopen jaar is het administratieve procesverkeer tussen jeugdhulpinstellingen en het Inkoopbureau wel verbeterd maar nog niet optimaal, facturaties

blijven nog steeds achter en ook de verwerking er van. Al met al is hierdoor de uitnutting van het budget jeugdhulp voor 2016 nog niet definitief te bepalen. Op basis van een voorlopige schatting wordt verwacht dat de uitnutting iets hoger is dan het budget;

- het voeden van de monitor sociaal domein voor wat betreft het onderdeel jeugd door informatie uit de (verder) te ontwikkelen regionale jeugd monitor en de te ontwikkelen leertafels 'tellen en vertellen' met de jeugdhulpaanbieders.

9.1. Inkoop voorzieningen jeugd en jeugdhulp. Gerealiseerd door:

- uitvoering geven aan het door de raad vastgestelde lokaal inkoopplan jeugdhulp Voorschoten 2016. Met het vaststellen door de raad van het lokaal inkoopplan jeugdhulp Voorschoten 2017 is richting gegeven aan de inkoop voor 2017;
- ter uitwerking van het Regionaal Inkoopkader Jeugdhulp 2016-2017 de notitie 'mogelijk maken wat nodig is' over resultaatsturing in de jeugdhulp vast te stellen. De raad heeft deze via een raadsinformatiebrief ontvangen. Het primaat van sturing ligt lokaal. Naast lokaal beleid maken we als Haaglanden 10 gemeenten ook regionaal beleid aan bovenlokale voorzieningen;
- in dit kader bijvoorbeeld adviezen uit te brengen over innovatie van residentiele jeugdhulp en verbetering van de pleegzorg;
- twee pilots 'complexe zorg' (hulp waar meerdere aanbieders/disciplines in ingewikkelde situaties zijn betrokken) op te starten, waarvan de resultaten voor trajectfinanciering van integrale zorg te zijner tijd regionaal worden gedeeld;
- het opstarten van zes pilots voor innovatie waarvan de resultaten te zijner tijd ook regionaal worden gedeeld. Deze richten zich op het versterken van eigen kracht van het gezin/jeugdige en meer samenhang aanbrengen in de zorg;
- aan een gezamenlijke cultuuromslag te werken, allereerst via ontwikkeling van een gemeenschappelijke taal en gedeelde (publieke) waarden.

9.2. Uitvoeren accounthouderschap jeugd. Gerealiseerd door:

- het maken van duidelijke subsidieafspraken en periodiek overleg met de eerste lijns CJG partners zoals maatschappelijk werk, jeugdgezondheidszorg en jongerenwerk;
- deelname aan het CJG MT waar zowel de eerstelijns partners zitting in hebben als de gecontracteerde jeugdhulp.

9.3. Uitvoeren accounthouderschap en contractmanagement gecontracteerde jeugdhulpaanbieders. Gerealiseerd door:

- een zienswijze op de begroting 2017 van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Inkoopbureau H10 door de raad vast te stellen;
- een evaluatie van de GR Inkoopbureau H10 op te starten waarover de raad eind eerste kwartaal 2017 wordt geïnformeerd;
- op ambtelijk niveau namens onze gemeente periodiek overleg te voeren met de betreffende inkoopmanager van het Inkoopbureau H10 over de stand van zaken van de inkoop 2016 en uitvoering voor onze gemeente;

- in het kader van versterking van contactmanagement via de vertegenwoordiger van onze gemeente binnen het programmateam jeugd aan te schuiven bij de kwartaal- en inkoopgesprekken die het Inkoopbureau met jeugdhulpaanbieders voert.

10.1. Vormgeven aan een duurzaam regionaal organisatie-model Veilig Thuis. Gerealiseerd door:

- het verlenen van subsidie aan het onderdeel jeugd (voorheen AMK (Advies en meldpunt kindermishandeling)) Veilig Thuis aan de RDOG Hollands Midden.

11.1. Doorontwikkeling van integrale toegang tot ondersteuning 0 – 100 vanuit het Centrum Jeugd en Gezin (CJG) door versterking van de samenwerking met Wmo en werk en inkomen.

Gerealiseerd door:

- intensievere samenwerking tussen jeugd, WMO en W&I op uitvoeringsniveau;
- aansluiting zoeken bij lokale partijen bij het opstellen van beleid, voorbeeld hiervan is het actieplan jeugdwerkgelegenheid waarbij de lokale partijen (jongerenwerk, algemeen maatschappelijk werk, MEE, jeugdconsulenten/WMO) actief benaderd zijn. In 2017 moet dit nog verder gestalte krijgen.

Wat heeft het gekost?

Thema: Jeugd ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting act/rekening)
Baten	0	0	0	0
Lasten	-5.109.124	-4.795.605	-4.916.852	-121.247
Saldo van baten en lasten	-5.109.124	-4.795.605	-4.916.852	-121.247
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	-330.000	0	330.000
Mutaties reserves	0	-330.000	0	330.000
Resultaat	-5.109.124	-5.125.605	-4.916.852	208.753

Toelichting / analyse verschillen

De werkelijke kosten op het product jeugd zijn circa € 208.000 lager dan in de begroting zijn geraamd. Wel constateren wij dat de kosten voor de gedecentraliseerde jeugdhulp stijgen ten opzichte van 2015. De meeste zorg die is verleend, valt binnen perceel III, ofwel ambulante jeugdhulp (begeleiding en (dag)behandeling). Binnen dit perceel III ambulante jeugdhulp en perceel IV infrastructureel (verblijf en behandeling) zit de grootste stijging ten opzichte van 2015. Ruim 560 unieke jeugdigen hebben zorg ontvangen (exclusief PGB). De meeste jeugdigen ontvingen generalistische basis-ggz en specialistische ggz. Ook in 2016 hebben huisartsen het

merendeel van de verwijzingen gedaan; zij zijn verantwoordelijk voor ruim de helft van het totaal aantal verwijzingen. In 2016 is het aandeel in verwijzingen van jeugdconsulenten binnen het CJG en Gecertificeerde Instellingen/rechtbank iets gestegen ten opzichte van 2015.

De kosten in de jaarrekening zijn gebaseerd op de laatste prognoses van het Inkoopbureau H-10, die mede zijn gebaseerd op productieoverzichten van de jeugdhulpaanbieders over de eerste drie kwartalen van 2016. Deze bevestigen een stijging van de kosten ten opzichte van 2015. Deze gegevens zijn echter pas na afloop van het boekjaar beschikbaar.

Het maken van tijdige prognoses voor de kosten van jeugdhulp blijft een lastig vraagstuk. Op dit moment is een aantal voornamelijk grote zorgaanbieders nog niet in staat om tijdig en volledig hun declaraties in te dienen. Declaraties komen soms ernstig vertraagd binnen en bemoeilijken een tijdige raming van de te verwachten kosten.

Ter verbetering van de informatie-uitwisseling en het verminderen van administratieve lasten is het zogenaamde landelijk berichtenverkeer 2.0 beschikbaar. Dit voorziet in digitale uitwisseling van gegevens over de verwijzing van jeugdigen naar de jeugdhulp, de start en stop van de zorg en de declaraties. Het berichtenverkeer wordt nu door de jeugdhulpaanbieders, het Inkoopbureau H-10 en de gemeenten geïmplementeerd. Dit vraagt overigens wel enige tijd. Het berichtenverkeer zal verbetering brengen in het maken van prognoses.

Overigens wijzen we er op dat het lastig zal blijven de kosten voor jeugdhulp juist te prognosticeren. Het is een open-einde regeling waarbij de gemeente voor een beperkt deel de verwijzing naar jeugdhulp verzorgt. Daarnaast verwijzen op basis van de Jeugdwet huisartsen, specialisten, gecertificeerde instellingen en de rechterlijke macht naar jeugdhulp. Bovendien is de jeugdhulpaanbieders in de Jeugdwet grote mate van vrijheid toegekend bij de invulling van de hulp. Verder is de noodzaak voor jeugdhulp gelet op de doelgroep en de aard en duur van de jeugdhulp lastig te voorspellen. Het betreft soms trajecten die (zeer) kostbaar kunnen zijn. We verwachten dan ook dat de kosten van jaar tot jaar aanmerkelijk kunnen verschillen. Om die reden is het van belang dat de reserve sociaal domein in stand blijft om de jaarlijkse verschillen op te kunnen vangen.

De gevolgen van de stijging van de kosten voor maatwerkvoorzieningen in relatie tot de bezuinigingen die in de begroting voor 2017 zijn verwerkt, worden meegenomen in het 'Verzamelvoorstel' voor de begroting 2017 en mede in relatie gezien tot de andere gedecentraliseerde taken in het kader van 3D.

Mutatie reserves

De storting in de reserve van € 330.000 die in de najaarsnota was voorzien is, gelet op hogere lasten, in de jaarrekening niet geëffectueerd. Overigens heeft de stand van de reserve sociaal domein het maximum bereikt.

P8 Programma onderwijs, sport en cultuur

Indeling programma

Programma	Thema's	Producten
•Onderwijs, sport en cultuur	•Kunst en cultuur •Onderwijs en kinderopvang •Sport	•Openbaar bibliotheekwerk •Kunst en cultuur •Culturele accommodaties •Onderwijshuisvesting •Lokale onderwijsvoorzieningen •Kinderopvang •Sportdeelname •Buitensportaccommodaties •Binnensportaccommodaties •Zwembad

Visie en maatschappelijke effecten

De coalitie hecht veel waarde aan de culturele uitingen, een bloeiend verenigingsleven en een diversiteit van activiteiten in ons dorp.

De inwoners van Voorschoten, van elke leeftijd, moeten volwaardig kunnen participeren in de Voorschotense samenleving. Daarbij ligt een belangrijke verantwoordelijkheid bij de mensen zelf. Op het gebied van onderwijs willen wij dat al onze inwoners voldoende kans hebben op een brede ontwikkeling. Het is belangrijk dat in Voorschoten goede en adequate onderwijshuisvesting is voor alle scholen.

Op het gebied van sport willen we gezonde, betrokken en actieve inwoners en sterke verenigingen. Sport is in onze visie belangrijk voor een gezonde en sociale samenleving.

Ook culturele activiteiten dragen bij aan ontmoeten en een prettige en inspirerende leefomgeving. We willen dat onze inwoners actief mee kunnen doen aan culturele activiteiten.

Wat heeft het gekost?

P8 Programma onderwijs, sport en cultuur bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)		Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting actueel / rekening)
Kunst en cultuur	Baten	7	7	0	-7
	Lasten	-1.090	-1.130	-1.054	75
	Saldo	-1.083	-1.122	-1.054	69
Onderwijs en kinderopvang	Baten	7	7	75	68
	Lasten	-1.957	-2.431	-2.439	-8
	Saldo	-1.950	-2.424	-2.364	60
Sport	Baten	87	70	79	9
	Lasten	-1.777	-1.761	-1.558	203
	Saldo	-1.690	-1.691	-1.479	212
Totaal baten		101	84	154	70
Totaal lasten		-4.824	-5.321	-5.051	270
Totaal saldo van baten en lasten		-4.723	-5.237	-4.897	340
Onttrekking reserves		0	450	393	-57
Toevoeging reserves		0	-190	-190	0
Mutaties reserves		0	260	203	-57
Resultaat		-4.723	-4.977	-4.694	283

Wat hebben we bereikt?

Cultuur

De gemeente hecht grote waarde aan de culturele uitingen en activiteiten in de gemeente en het in stand houden en bevorderen van een zo divers mogelijk cultuuraanbod. Het cultureel centrum en de bibliotheek vormen in de gemeente belangrijke culturele ontmoetingsplaatsen.

In 2016 heeft er een evaluatie plaatsgevonden van het cultuurbeleid over de periode 2011 – 2015. De evaluatie is betrokken bij de totstandkoming van de nieuwe cultuurnota die in september 2016 door de raad is vastgesteld. Ten behoeve van de nieuwe cultuurnota is een participatietraject gevolgd in samenwerking met de cultuurraad. Naast de input die de cultuurraad voor de cultuurnota leverde organiseerde de raad de kunstprijs tijdens de kunstmarkt op het Weekend van Voorschoten. Ook organiseert zij de cultuurprijs die eens in de twee jaren wordt uitgereikt. In 2016 is nieuw subsidiebeleid vastgesteld.

Multifunctionele culturele accommodatie (MFA)

Ter versterking van het dorpscentrum en het op peil houden van culturele voorzieningen, werkt het college aan een traject om te komen tot een multifunctionele culturele accommodatie (verder; MFA) in het dorpscentrum. Uitgangspunten zijn hierbij een stimulerende en faciliterende rol van het college, waarbij de ontwikkeling van een MFA door de markt wordt gestimuleerd. Voor de gemeente dient de ontwikkeling budgetneutraal te zijn. Het college heeft de gesprekken met culturele instellingen en marktpartijen voortgezet.

Bibliotheek

In het kader van de certificering van de bibliotheek voor de periode 2014-2017 heeft de bibliotheek focus aangebracht in haar beleid. De bibliotheek voldoet aan de Certificeringsnorm Openbare Bibliotheken 2014-2017. Traditioneel richt de Openbare Bibliotheek Voorschoten Wassenaar zich op de volgende taken:

- Uitlenen media en raadplegen collectie;
- Verstrekken van informatie /inlichtingenwerk;
- Leesbevorderings-, educatieve en culturele activiteiten;
- Klassenbezoeken.

In 2016 betrad de bibliotheek binnen het sociaal domein een voor hen nieuw maar wel aanverwant terrein gericht op het versterken van zelfredzaamheid en participatie in de vorm van de pilots 'Het Taalhuis' en 'Digisterker'. Met 'Het Taalhuis' wordt in samenwerking met anderen ingezet op het terugdringen van laaggeletterdheid.

Mediawijsheid (Digisterker)

Naast het bestrijden van laaggeletterdheid heeft de bibliotheek ook bijgedragen aan het bevorderen van zelfredzaamheid door het verzorgen van activiteiten op het gebied van mediawijsheid. Voorbeelden van activiteiten op het gebied van mediawijsheid door de bibliotheek zijn: digitale spreekuren (voor pc, tablet, smartphone en ebooks), Windows 10 (basis), Ipad beginnerscursus, Facebook voor beginners, veiligheid en privacy en Digisterker. Digisterker is een pilotproject met een ontwikkelopgave gericht op het leren werken met de elektronische overheid.

Vrijwilligers

De bibliotheek heeft ingezet op het betrekken van vrijwilligers bij activiteiten van de bibliotheek, waarbij de bibliotheek de handhaving van het niveau van de dienstverlening centraal stelde.

Jeugd

Om meer jeugd naar de bibliotheek te krijgen is de aantrekkelijkheid van de fysieke bibliotheek vergroot door een herinrichting en opknabbeurt van de bibliotheek eind 2016. Deze aanpassing biedt de bibliotheek ook de mogelijkheid tot het combineren van haar kerntaken met andere activiteiten, zoals het bieden van een ruimte voor cursussen en commerciële exploitatie.

Beoogd maatschappelijk effect

- Een sterk dorpscentrum waar maatschappelijke voorzieningen een bijdrage aan leveren.
- Een bruisend cultureel leven.
- Toekomstbestendige maatschappelijke voorzieningen qua behoefte en qua betaalbaarheid.
- Een eigentijdse bibliotheek in Voorschoten die aansluiting heeft op de veranderende maatschappij en de ontwikkelingen in het sociaal domein.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Voorgenomen doelstelling

1. Versterken van de gezamenlijke culturele functies van de Dorpskerk en het Ambachts- en Baljuwhuis en het Museum van Voorschoten en daarmee de aantrekkelijkheid van het centrum vergroten.
2. Een vitaal cultureel centrum, bibliotheek en andere culturele functies.
3. Een ondernemende, betaalbare bibliotheek: voor alle inwoners en daar waar mogelijk differentiatie op het gebied van financieringsbronnen, activiteiten en samenwerkingspartners.

Genomen acties aan de hand van genoemde maatregelen uit de begroting 2016 om bovenstaande doelstellingen te realiseren.

- 1.1. Subsidiëring van culturele activiteiten die bijdragen aan de verlevendiging en aantrekkelijkheid van het centrum. Gerealiseerd door: Subsidieverlening in 2016 aan culturele organisaties waarvan de activiteiten plaatsvonden in het centrum van Voorschoten en die bijdroegen aan de verlevendiging en aantrekkelijkheid van het centrum.

- 1.2. Opstellen nieuw subsidieplan en actualisering subsidieverordening. Gerealiseerd door: Er is een nieuw subsidieplan en een nieuwe subsidieverordening vastgesteld. Criteria met betrekking tot culturele activiteiten zijn gericht op onder meer het bevorderen van samenwerking, zelfwerkzaamheid en het bijdragen aan een bruisend cultureel (verenigings-) leven.
- 2.1 Opstellen en uitvoering van nieuwe cultuurnota. Gerealiseerd door:
De Cultuurnota Voorschoten 2017-2020 'Verbinden, meedoen en versterken' is door de Raad vastgesteld. Uitvoering vindt vanaf 2017 plaats. De nota is er mede op gericht om het diverse en brede cultuuraanbod in Voorschoten ook in de toekomst zoveel mogelijk te behouden, waarbij cultuur ook bijdraagt en van waarde is binnen het sociaal domein en economie.
- 3.1 Het inventariseren van de nieuwe kerntaken van de bibliotheek hetgeen moet leiden tot een nieuwe subsidieovereenkomst in 2017. Deels gerealiseerd door: In het kader van de certificering van de bibliotheek heeft de bibliotheek focus aangebracht in haar beleid, waarbij de bibliotheek zich meer ondernemend opstelt. Een maatregel in de nieuwe cultuurnota is gericht op het realiseren van afspraken met de bibliotheek over welke activiteiten wel en welke niet subsidiabel zijn.

Wat heeft het gekost?

Thema: Kunst en cultuur ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting primaire 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting act/rekening)
Baten	7.302	7.302	478	-6.824
Lasten	-1.090.290	-1.129.635	-1.054.281	75.354
Saldo van baten en lasten	-1.082.988	-1.122.333	-1.053.803	68.530
Onttrekking reserves	0	30.000	9.738	-20.262
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	30.000	9.738	-20.262
Resultaat	-1.082.988	-1.092.333	-1.044.065	48.268

Toelichting / analyse verschillen

Kunst en Cultuur

De lagere lasten worden voornamelijk veroorzaakt door een herberekening van de kapitaallasten verenigingsgebouwen op basis van de werkelijke investeringen.

Hiertegenover staan per saldo € 24.000 hogere kosten voor het cultureel centrum waarvan stichting Sportfondsen het beheer en de exploitatie verzorgt. De exploitatiebijdrage is structureel circa € 11.000 lager dan in de begroting is opgenomen. Dit effect moet nog worden vertaald naar de programmabegroting 2017-2020.

Hiertegenover staan incidenteel € 35.000 hogere kosten die voor 2016 (planmatig) zijn voorzien voor groot-onderhoud.

Van het beschikbaar gestelde budget planvorming Multifunctionele Accommodatie (MFA) is slechts een deel uitgegeven. Voor het restantbudget van € 15.262 met bijbehorende dekking uit de concernreserve wordt budgetoverheveling naar 2017 voorgesteld.

Mutaties reserves

Van het beschikbaar gestelde budget voor internationale contacten van € 10.000 is € 5.000 uitgegeven.

Van de begrote kosten voor planvorming MFA (€ 20.000) is een bedrag van € 4.738 tot besteding gekomen en gedekt uit de concernreserve.

Thema: Onderwijs en kinderopvang

Wat hebben we bereikt?

Goed onderwijs is de beste basis voor een goede toekomst. De gemeente heeft flink geïnvesteerd in nieuwe gebouwen. Met ingang van 1 januari 2015 is het onderhoud van de gebouwen gedecentraliseerd naar de schoolbesturen. Schoolbesturen zijn voortaan zelf verantwoordelijk voor het totale onderhoud van de gebouwen en ontvangen daarvoor rechtstreeks middelen van het Rijk. De gemeente blijft verantwoordelijk voor adequate huisvesting van de scholen en voor investeringen als nieuwbouw en uitbreidingen. Het streven van de gemeente blijft om knelpunten in de huisvesting van scholen samen met de schoolbesturen op te lossen gelet op ieders verantwoordelijkheid.

De nieuwe schoolgebouwen in Noord-Hofland worden in eigendom overgedragen aan de schoolbesturen zodra de uitvoeringsproblemen zijn hersteld. Ook de gebouwen van het openbaar onderwijs worden in eigendom overgedragen zodra de maatregelen, zoals overeengekomen in het kader van de verzelfstandiging zijn afgerond.

De gemeente draagt ook zorg voor een goede uitvoering van de leerplicht, het leerlingenvervoer, de inspectie van de kinderopvang en goede afspraken over passend onderwijs.

Goede voorschoolse voorzieningen zorgen voor een goede basis voor peuters en voorkomen taal- en ontwikkelingsachterstanden. Met ingang van 1-1-2017 zijn de medewerkers van peuterspeelzalen die op een VVE gecertificeerde Peuterspeelzaal werken, verplicht over een taaltoetsdiploma te beschikken. Deze toets dient door de gemeenten te worden bekostigd.

In 2015 kende Nederland een grote toestroom van vluchtelingen uit Syrië. Een gevolg hiervan was dat de taakstelling voor de gemeente voor wat betreft het plaatsen van vluchtelingengezinnen toenam. Deze toename liep door in 2016. Hierdoor nam de druk op het onderwijs in Voorschoten onevenredig toe. Door het realiseren voor een schakelklas wordt er een niet te zware wissel getrokken op de bestaande klassen en krijgen de kinderen de kans om goed voorbereid in te stromen in het reguliere onderwijs.

Beoogd maatschappelijk effect

- Optimale ontwikkeling garanderen voor ieder kind.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Voorgenomen doelstelling onderwijs en kinderopvang

1. Goede onderwijshuisvesting en de kwaliteit van de onderwijsgebouwen behouden na de overheveling van de verantwoordelijkheid voor het buitenonderhoud van scholen;
2. Ieder kind krijgt zoveel mogelijk ondersteuning die het nodig heeft om aansluiting te vinden en te behouden bij het geschikte onderwijs;

3. Sociale achterstanden en taalachterstanden bij kinderen worden voorkomen. Kinderen tot 4 jaar hebben hierbij onze speciale aandacht;
4. Kinderen de mogelijkheid bieden om hun talenten te ontwikkelen.
5. Het voorkomen van schooluitval van vluchtelingenkinderen.

Genomen acties aan de hand van genoemde maatregelen uit de begroting 2016 om bovenstaande doelstellingen te realiseren.

- 1.1 Omdat schoolbesturen niet hebben kunnen reserveren voor het (buiten)onderhoud op de korte termijn, wordt er een regeling getroffen met de schoolbesturen. Gerealiseerd door:
Er is een financiële regeling getroffen en geïmplementeerd.
- 1.2 Het eigendom van schoolgebouwen wordt aan de schoolbesturen overgedragen. Nog niet gerealiseerd vanwege:
Het overleg met besturen en het komen tot overeenstemming met de schoolbesturen heeft een groter tijdsbeslag gevraagd. De overdracht wordt in de eerste maanden van 2017 geëffectueerd (Noord-Holland). Het openbaar onderwijs volgt daarna.
- 2.1 In overleg met schoolbesturen en het Regionaal Bureau Leerplicht (RBL) terugdringen van het schoolverzuim. Gerealiseerd door structureel overleg met schoolbesturen, het samenwerkingsverband en het RBL, het CJG en de jeugdconsulenten, waardoor er permanent aandacht is voor het terugdringen van schoolverzuim.
- 2.2 en 4.1 Toezien en het verder ontwikkelen van passend onderwijs voor kinderen samen met medewerkers van het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Gerealiseerd door:
 - permanente vertegenwoordiging in de regionale werkgroep passend onderwijs;
 - het stroomlijnen van de contacten tussen het onderwijs en de jeugdhulp gericht op het voorkomen van uitval uit het onderwijs.
- 2.3 en 4.2 Afstemming onderhouden in het Samenwerkingsverband Leidse regio Primair Onderwijs (PO) en het Voortgezet Onderwijs (VO) en alle partners in de jeugdketen. Gerealiseerd door:
Er heeft intensief overleg met genoemde partijen plaatsgevonden waardoor samenwerking is toegenomen.
- 2.4 Een vast aanspreekpunt leveren vanuit de gebiedsteams voor het onderwijs. Gerealiseerd via de jeugdconsulenten.
- 2.5 Faciliteren van voldoende kinderopvang en peuterspeelzalen en toezicht houden op kwaliteit kinderopvang en peuterspeelzalen. Gerealiseerd door:
De Inspectie van het Onderwijs heeft het toezicht op de kwaliteit van de kinderopvang met de A-status gewaardeerd, dat wil zeggen dat het gemeentelijk toezicht voldoet aan de wettelijke eisen.

3.1 Er is voor- en vroegschoolse educatie beschikbaar voor kinderen die dat nodig hebben.

Gerealiseerd door subsidie vanuit het subsidieplan te verstrekken waarmee circa 25 peuters in de gelegenheid zijn gesteld om via het VVE-aanbod met zo weinig mogelijk taalachterstand de basisschool in te stromen.

3.2 We faciliteren dat in het peuterspeelzaalwerk alle VVE-geschoolde medewerkers voldoen aan de wettelijke eis van de taaltoets. Gerealiseerd door een start te maken met de scholing van de medewerkers om aan de wettelijke eis van de taaltoets te kunnen voldoen.

5.1 In maart 2016 is door de gemeenten Voorschoten en Wassenaar gezamenlijk een schakelklas opgericht voor vluchtelingenkinderen. De kinderen die zijn doorgestroomd naar het reguliere onderwijs zijn zonder problemen geïntegreerd.

Wat heeft het gekost?

Thema: Onderwijs en kinderopvang ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting act/rekening)
Baten	6.898	6.898	74.534	67.636
Lasten	-1.956.635	-2.430.872	-2.438.595	-7.724
Saldo van baten en lasten	-1.949.737	-2.423.974	-2.364.061	59.912
Onttrekking reserves	0	390.035	369.685	-20.350
Toevoeging reserves	0	-98.000	-98.000	0
Mutaties reserves	0	292.035	271.685	-20.350
Resultaat	-1.949.737	-2.131.939	-2.092.376	39.563

Toelichting / analyse verschillen

Baten

Onderwijshuisvesting (67.000 hogere baten)

De baten komen door extra huuropbrengst als gevolg van medegebruik schoolgebouwen. Daarnaast zijn er extra onderhoudskosten doorbelast aan schoolbesturen.

Lasten

Lokale onderwijsvoorziening (58.000 hogere lasten)

Het verschil wordt veroorzaakt door een terugbetaling aan de belastingdienst in verband met een afdracht BTW over 2012-2015 in het kader van het leerlingenvervoer.

In 2016 is gestart met een schakelklas. Het project loopt door tot en met schooljaar 2016-2017. Verzocht wordt om het restantbudget van € 27.371 via budgetoverheveling beschikbaar te houden in 2017, om de deelnemende kinderen in de gelegenheid te stellen het schooljaar 2016-2017 af te ronden.

Kinderopvang (65.000 lagere lasten)

Het verschil komt doordat er minder inspecties kinderopvang door de GGD nodig zijn gebleken. Daarnaast is het vanuit de algemene uitkering ontvangen extra budget kinderopvang niet geheel uitgegeven, omdat pas bij de Najaarsnota in november definitief duidelijk werd dat dit geld voor dit doel kon worden besteed. Daarnaast heeft een herberekening van kapitaallasten plaatsgevonden.

Overige lasten binnen dit thema zijn per saldo € 15.000 hoger dan geraamd.

Mutatie reserves

De lagere onttrekking aan reserves ontstaat door lagere uitgaven voorbereidingskrediet verkoop Prof. van de Waalslaan en lagere uitgaven voor de Noord-Hoflandschool. Dit project wordt in 2017 afgerond.

Thema: Sport

Wat hebben we bereikt?

In 2016 is er een startnotitie sport vastgesteld die de kaders aangeeft voor het op te stellen nieuwe sportbeleid. Tevens is er een nieuw subsidiebeleid vastgesteld. Bij de voetbalvereniging Voorschoten '97 is er op het hoofdveld een nieuw kunstgrasveld aangelegd en is er bij de handbalvereniging HVV '70 een nieuwe toplaag gerealiseerd.

Beoogd maatschappelijk effect

- Een sterk verenigingsleven.
- Elke euro subsidie wordt zo effectief mogelijk ingezet.
- Versterken profijtbeginnel.
- Goed vastgoedbeheer.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Voorgenomen doelstellingen

1. De verenigingen maken optimaal gebruik van de beschikbare ruimte;
2. De gemeente vormt een constructieve gesprekspartner voor de verenigingen;
3. De verenigingen werken met elkaar samen als daarmee het bestaansrecht kan worden gegarandeerd en kostenvoordelen kunnen worden behaald;
4. De subsidies worden efficiënt ingezet;
5. De kosten voor de (sport)voorzieningen komen meer terecht bij de gebruikers;
6. Zorgvuldig contractbeheer, transparante huur- en/of gebruiksvergoeding.

Genomen acties aan de hand van genoemde maatregelen uit de begroting 2016 om bovenstaande doelstellingen te realiseren.

- 1.1 , 3.1 en 6.1. Inzicht krijgen in kostendekkendheid van sportaccommodaties. Gedeeltelijk gerealiseerd door:

Het onderzoek naar de kostendekkendheid van sportaccommodaties is nog lopende en maakt onderdeel uit van het integrale onderzoek vastgoed. Het onderzoek wordt door de Taskforce Vastgoed uitgevoerd.

- 2.1 Sportbeleid vormgeven. Gerealiseerd door:

In het eerste kwartaal van 2016 is aan de raad een startnotitie voorgelegd voor het vormgeven van het sportbeleid. In de startnotitie zijn onder andere de stappen beschreven voor het opstellen van sportbeleid en de daarbij behorende planning.

4.1 en 5.1. Sportsubsidies onder de loop nemen in het kader van hernieuwing subsidieplan in 2016. Gerealiseerd door:

Op grond van het nieuwe Subsidieplan Voorschoten 2017 – 2020, dat medio 2016 werd vastgesteld, wordt aan sportverenigingen subsidie verstrekt met als tegenprestatie: het organiseren van extra jeugdactiviteiten (subsidie per jeugdlid), het organiseren van activiteiten voor mensen met een functiebeperking (subsidie per g-lid) en ontplooiën van activiteiten die bijdragen aan het halen van doelen binnen het sociaal domein (de activiteitenPLUSsubsidie).

Wat heeft het gekost?

Thema: Sport ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting act/rekening)
Baten	86.724	69.724	78.698	8.974
Lasten	-1.776.711	-1.760.539	-1.557.927	202.612
Saldo van baten en lasten	-1.689.987	-1.690.815	-1.479.229	211.586
Onttrekking reserves	0	30.000	13.580	-16.420
Toevoeging reserves	0	-92.322	-92.322	0
Mutaties reserves	0	-62.322	-78.742	-16.420
Resultaat	-1.689.987	-1.753.137	-1.557.971	195.166

Toelichting / analyse verschillen

Binnen -en buitensportaccommodaties

De exploitatie en het onderhoud van de sportaccommodaties Het Wedde (zwembad), de Vliethorst (sporthal) en de gymzalen in Noord-Hofland, Oud Adegeest en Krimwijk is uitbesteed aan stichting Sportfondsen, die daarvoor per accommodatie een exploitatiebudget en een onderhoudsbudget krijgt. De begrotingsbudgetten lopen niet in de pas met deze budgetten. De exploitatiebudgetten voor 2016 bedroegen in totaal € 147.000 meer dan geraamd. Dit structureel effect moet nog in de meerjarenbegroting 2017-2020 worden doorvertaald.

Deze meerkosten konden worden opgevangen, omdat Sportfondsen € 276.000 heeft terug gestort in verband met de vijfjaarlijkse afrekening op de exploitatievergoeding. Hiermee was in de jaarrekening 2015 geen rekening gehouden.

De onderhoudskosten voor de sportaccommodaties zijn € 85.000 lager uitgevallen in verband met de actualisatie van de beheerplannen.

Mutaties Reserves

Het verschil wordt veroorzaakt door de lagere uitgaven op de voorbereidingskredieten verkoop Frisozaal en Vlietzaal, die gedekt worden uit de concernreserve.

P9 Programma financiën

Indeling programma

Programma	Thema's	Producten
•Financiën	•Belastingen •Algemene uitkering •Treasury, saldi en deelnemingen	•Gemeentelijke belastingen •Algemene uitkering •Geldleningen •Deelnemingen •Algemene baten en lasten onvoorzien •Saldo kostenplaatsen •Mutaties reserves •Gerealiseerd resultaat

Visie en maatschappelijke effecten

Algemeen

Solide financieel beleid is een speerpunt van deze gemeente. Uitgangspunt is een meerjarig materieel begrotingsevenwicht, waarbij de gemeente de lasten in reële termen gelijk houdt en de gemeente niet meer geld uitgeeft dan dat er binnenkomt. Het coalitieakkoord formuleert een aantal algemene uitgangspunten die gelden als financieel beleidskader voor de raadsperiode 2014-2018 waaraan de beslissingen worden getoetst. Nu de gemeente onder preventief toezicht staat is dit des te belangrijker.

Structureel financieel evenwicht

De coalitie wil toegroeien naar structureel financieel evenwicht, ook wel materieel sluitende begroting genoemd. Dit betekent dat Voorschoten een realistisch herstelplan opstelt en dat de komende jaren tot uitvoering brengt.

Budgetten drie decentralisaties

De gemeente wil de nieuwe taken die voortgevloeid zijn uit de drie decentralisaties alleen blijven financieren met de budgetten die meekomen met deze nieuwe taken. Er komt geen 'Voorschotense kop' op deze budgetten. Daarbij wordt aangetekend dat indien het beroep op de onderliggende

regelingen door onvoorziene omstandigheden onverwacht groot is zodat extra kosten niet door de gemeentebegroting kunnen worden gedragen, een verhoging van de OZB wordt overwogen.

Aanpak grote projecten

De gemeente start geen nieuwe grote bouwprojecten namens de gemeente. Wij willen eerst de plannen afmaken die klaarliggen. Daarbij willen wij werken aan een systematiek waarbij kosten voor onderhoud en ambtelijke inzet via afschrijven zo beperkt mogelijk ten laste van de begroting komen. Dat vraagt een nieuwe wijze van administratie van projecten in de begroting en de verantwoording van de gemeente. Projecten worden indien sprake is van onderhoud ook beschouwd als onderhoud en de kosten worden zoveel mogelijk ondergebracht in het boekjaar waarin de kosten worden gemaakt, inclusief de gemaakte (gemeente)uren. Slechts in een beperkt aantal gevallen wordt nog gekozen voor een constructie waarin alle gemaakte uren en kosten voor een project kunnen worden afgeschreven met de levensduur van het project. Wij hanteren daarbij het principe dat arbeid niet gekapitaliseerd wordt, mits de gemeente Voorschoten dit financieel kan dragen.

De concrete voornemens van de gemeente die bijdragen aan het bereiken van de financiële uitgangspunten zijn hieronder aangegeven en worden verder uitgewerkt in de programmabegroting(en) onder de aangegeven thema's.

Wat heeft het gekost?

P9 Programma financiën bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / " += voordeel)		Begroting primaair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting actueel / rekening)
Belastingen	Baten	5.905	6.488	6.652	164
	Lasten	-787	-681	-718	-37
	Saldo	5.118	5.808	5.934	126
Algemene uitkering	Baten	26.085	26.981	27.102	121
	Lasten	0	0	0	0
	Saldo	26.085	26.981	27.102	121
Treasury, saldi en deelnemingen	Baten	3.264	3.326	3.009	-317
	Lasten	-805	-578	-185	393
	Saldo	2.459	2.748	2.824	76
Totaal baten		35.254	36.796	36.764	-32
Totaal lasten		-1.592	-1.259	-903	356
Totaal saldo van baten en lasten		33.662	35.537	35.861	324
Onttrekking reserves		217	6.755	6.755	0
Toevoeging reserves		-37	-6.575	-6.575	0
Mutaties reserves		180	180	180	0
Resultaat		33.842	35.717	36.040	324

Thema: Belastingen

Wat hebben we bereikt?

De gemeente kent diverse gemeentelijke heffingen. Daarbij maken we onderscheid in belastingen en rechten. De belastingen zijn algemene dekkingsmiddelen, terwijl de rechten zogenoemde bestemmingsheffingen zijn. Dit houdt in dat hier een concrete taak van de gemeente tegenover staat. Voor belastingen geldt geen opbrengstlimiet, voor rechten geldt dat deze niet meer dan kostendekkend mogen zijn. In het coalitieakkoord is afgesproken dat de stijging van de belastingopbrengsten niet meer bedraagt dan de correctie voor inflatie.

In lijn met de uitgangspunten van de Kadernota 2016 zijn de baten van alle belastingen voor 2016 aangepast met het inflatiepercentage van 1,2%. In de raadsvergadering van 10 december 2015 zijn de diverse belastingtarieven vastgesteld waarbij rekening is gehouden met de geraamde opbrengsten voor 2016.

De heffing en invordering van de belastingen (OZB, hondenbelasting, toeristenbelasting en precariobelasting) inclusief de uitvoering van de Wet WOZ en de kwijschelding wordt sinds 2011 uitgevoerd door Belasting Samenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR). Met ingang van 2016 wordt ook de heffing en invordering van de reclamebelasting uitgevoerd door de BSGR.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

OZB en andere belastingen

Doelstelling

De stijging van de belastingopbrengst bedraagt niet meer dan de correctie voor inflatie, tenzij door onvoorziene omstandigheden de lasten voor de nieuwe zorgtaken de vergoeding van het Rijk daarvoor overstijgen.

Maatregelen

In de begroting 2016 zijn de belastingopbrengsten met het inflatiepercentage van 1,2% verhoogd. Het inflatiepercentage is ontleend aan de ramingen die door het Centraal Planbureau zijn gedaan in het Centraal Economisch Plan (CEP) 2015. Hiermee is de doelstelling gehaald.

In de raadsvergadering van 8 november 2012 is met het vaststellen van de begroting 2013 besloten om de OZB-opbrengst tot en met 2016 jaarlijks met 2% extra te verhogen boven de inflatiecorrectie.

In de raadsvergadering van 11 december 2014 is besloten om de rentelasten samenhangend met de activering van de gemeentelijke bijdrage aan de Rijnlandroute (€ 9 miljoen) met ingang van 2016 te dekken door een verhoging van de OZB-opbrengst voor woningen.

Bij het vaststellen van de begroting 2016 is besloten om de precariobelasting op kabels en leidingen voor 2016 met € 489.000 extra te verhogen en van de extra opbrengst € 117.000 ten gunste te brengen van de tarieven rioolheffing ter compensatie van de stijging van de precariobijdrage van Dunea.

Wat heeft het gekost?

Thema: Belastingen ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting act/rekening)
Baten	5.905.306	6.488.306	6.651.883	163.577
Lasten	-787.082	-680.741	-717.877	-37.136
Saldo van baten en lasten	5.118.224	5.807.565	5.934.006	126.441
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0
Resultaat	5.118.224	5.807.565	5.934.006	126.441

Toelichting / analyse verschillen

Het saldo van € 126.000 wordt in hoofdzaak veroorzaakt door:

- hogere uitgaven aan kwijtschelding € 31.000
- hogere OZB-opbrengsten (niet-woningen) € 39.000
- hogere opbrengst toeristenbelasting € 32.000
- hogere opbrengst precariobelasting € 86.000

De hogere uitgaven aan kwijtschelding wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een stijging van de belastingtarieven, het aantal toegekende kwijtscheldingsverzoeken is vrijwel onveranderd gebleven ten opzichte van 2015.

De hogere OZB-opbrengst (eigendoms- en gebruikersdeel) komt hoofdzakelijk door een lagere waardedaling dan waar bij het vaststellen van de tarieven rekening mee is gehouden.

De hogere opbrengst toeristenbelasting komt door een hoger aantal overnachtingen dan geraamd. Nu drie jaar op rij sprake is van een hoger aantal overnachtingen zou de geraamde opbrengst voor de toekomst structureel verhoogd kunnen worden.

De hogere opbrengst precariobelasting wordt deels veroorzaakt door opbrengsten uit eerdere boekjaren, deels door hogere opbrengsten voor tijdelijke uitstallingen en deels doordat een nieuwe belastingplichtige met kabels en leidingen in gemeenteground is geïdentificeerd.

Thema: Algemene uitkering

Wat hebben we bereikt?

Sinds de opstelling van de begroting heeft de algemene uitkering uit het gemeentefonds de volgende ontwikkeling laten zien voor 2016. De tabel laat de bedragen inclusief de integratie-uitkering voor het sociaal domein zien.

Tabel 9.1 Algemene uitkering 2016

Ontwikkeling algemene uitkering gemeentefonds 2016		
Mei 2015		26.084.730
September 2015	mutatie	131.635
	tussenstand	26.216.365
December 2015	mutatie	299.555
	tussenstand	26.515.920
Mei 2016	mutatie	301.780
	tussenstand	26.817.700
September 2016	mutatie	163.573
	tussenstand	26.981.273
December 2016	mutatie regulier	132.859
	tussenstand	27.114.132
	mutatie onderuitputting	
	rijksbegroting 2016	-182.214
	eindstand	26.931.918

Per saldo laat de algemene uitkering een toename zien van € 847.000. De belangrijkste ontwikkelingen die in de afgelopen 1½ jaar in de uitkering zijn verwerkt zijn (per saldo):

1. Ontwikkelingen in de uitkeringsfactor	182.000
2. Ontwikkeling uitkeringsbasis	377.000
3. Taakmutaties	44.000
4. Integratie- en decentralisatieuitkeringen	307.000
5. Ontwikkeling WOZ-waarde	- 39.000
6. Integratie-uitkering Sociaal domein	158.000
7. Onderuitputting rijksbegroting 2016	<u>- 182.000</u>
	847.000

Ad 1. Ontwikkelingen in de uitkeringsfactor

Dit betreft de accresontwikkeling en -afrekening, verrekeningen met het BTW-compensatiefonds en de uitname uit het gemeentefonds van de (gedeeltelijke) voeding van de uitkering voor de verhoogde asielinstroom.

Ad 2. Ontwikkeling uitkeringsbasis

De gevolgen van wijziging van aantallen in de gemeentelijke basis en de landelijke basis en de gevolgen van de aanpassing van de definitie van de maatstaf woonruimten vallen onder deze post.

Ad 3. Taakmutaties

Deze in omvang beperkte post geeft de gevolgen van diverse beleidsintensiveringen.

Ad 4. Integratie- en decentralisatie uitkeringen

Dit betreft de uitkeringen voor de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (huishoudelijke hulp), de voorschoolse voorziening peuters en de verhoogde asielinstroom.

Ad 5. WOZ-waarde

De WOZ-waarde van het onroerend goed in de gemeente is toegenomen met als resultaat een iets hogere korting op de algemene uitkering.

Ad 6. Integratie-uitkeringen Sociaal domein

De drie decentralisatiebudgetten voor AWBZ naar WMO, jeugdzorg en Participatiewet vormen samen de integratie-uitkering Sociaal domein.

Ad 7. Onderuitputting rijksbegroting

Zoals in het raadsvoorstel over de decembercirculaire is toegelicht wordt een onderuitputting op de rijksbegroting verwacht. Het hieraan gekoppelde gemeentefonds neemt daardoor ook in omvang af. In de meicirculaire wordt de definitieve onderuitputting bekend. Hierop vooruitlopend schatten wij dit effect op een korting van € 182.000 in en verwerken dit in de jaarrekening.

Deze ontwikkelingen binnen het gemeentefonds hebben er toe geleid dat de algemene uitkering over 2016 ten opzichte van de *oorspronkelijke* raming op basis van de meicirculaire 2015 bruto met ca. € 847.000 is toegenomen. Wanneer gecorrigeerd wordt voor de doorvertaling in specifieke budgetten resteert een netto toename van € 660.000 van de algemene middelen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Onderhoud van de algemene uitkering

Doelstelling(en)

Bestuur en organisatie zijn tijdig en juist geïnformeerd over de ontwikkeling van het gemeentefonds waardoor daar tijdig op geanticipeerd kan worden en er eventueel beleid op kan worden ontwikkeld.

Maatregelen

De verschillende circulaire over het gemeentefonds zijn uitgewerkt in collegeadviezen en raadsinformatiebrieven waarmee duidelijk is gemaakt wat de beleidsimplicaties en financiële

gevolgen zijn van de ontwikkeling van de algemene uitkering. De gevolgen zijn bij Voorjaarsnota en Najaarsnota verwerkt in de ramingen. De financiële gevolgen van de Decembercirculaire konden door het late tijdstip van verschijnen niet in de ramingen worden verwerkt.

Wat heeft het gekost?

Thema: Algemene uitkering ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting primaair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting act/rekening)
Baten	26.084.729	26.981.273	27.102.375	121.102
Lasten	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	26.084.729	26.981.273	27.102.375	121.102
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0
Resultaat	26.084.729	26.981.273	27.102.375	121.102

Toelichting / analyse verschillen

Ten opzichte van de raming op basis van de actuele begroting is er in totaal sprake van een voordeel van € 121.000.

De ontwikkeling van de reguliere algemene uitkering zorgt voor een nadeel van € 42.000. Dit komt mede doordat de positieve ontwikkeling van de Decembercirculaire niet tijdig in de raming kon worden verwerkt. Deze ontwikkeling bestaat onder andere uit de bruto toename van de algemene uitkering van € 133.000 uit hoofde van de mutaties en uit de € 188.000 verslechtering uit hoofde van de verwachte onderuitputting van de Rijksbegroting voor 2016.

Daarnaast is over 2014 € 24.000 en over 2015 € 138.000 meer ontvangen dan in de jaarrekening over 2015 was verwacht. Deze meeropbrengsten zijn onder andere te danken aan ontwikkeling van de landelijke uitkeringsbasis en vaststelling van de WOZ-waarden.

Thema: Treasury, saldi en deelnemingen

Wat hebben we bereikt?

Ontwikkelingen

In dit thema zijn de volgende ontwikkelingen van belang.

De omvang van het gemiddeld door de gemeente aangehouden saldo bij het Rijk is met € 668.000 gering. Omdat de rentevergoedingen in de markt ook historisch laag zijn ondervindt de gemeente nauwelijks nadeel door het rentepercentage van nul bij het Rijk.

De dividenduitkeringen uit de gemeentelijke belangen in BNG en Alliander blijven onder druk staan.

- BNG meldt dat de vooruitzichten voor 2016 met aanhoudende onzekerheden zijn omgeven, waardoor zij het niet verantwoord vindt om uitspraken te doen over de hoogte van de verwachte netto winst over 2016. De netto winst over het eerste half jaar van 2016 bleef 20% achter bij die van de vergelijkbare periode in 2015.
- Halverwege 2015 is het economisch belang in Nuon Energy definitief beëindigd. Met ingang van 2016 wordt dus ook geen rentevergoeding op de uitgestelde levering in de vorm van preferent dividend ontvangen. De consequenties daarvan zijn meegenomen in het meerjarenperspectief.
- Sinds de begroting voor 2014 wordt het dividend op het gemeentelijk belang in het netwerkbedrijf Alliander in eerste instantie voorzichtigheidshalve op het niveau van de winstuitkering over 2012 geraamd, € 307.000. Uitzondering hierop vormt 2017 waarin een éénmalig extra dividend uitkering wordt verwacht van € 260.000 vanwege de ruilverkaveling van netwerken tussen Alliander met Enexis.

De daadwerkelijke uitkeringen over 2013 en 2014 zijn door incidentele baten in de exploitatie van Alliander fors hoger geweest. De in 2016 ontvangen uitkeerbare winst over 2015 was beperkt hoger dan de oorspronkelijke raming.

Tabel 9.2 Kengetallen thema

	werkelijk 2014	werkelijk 2015	geraamd 2016	werkelijk 2016
Financieringssaldo begin jaar (in € mln.)	-24,1	-24,4	-27,0	-25,4
Kasgeldlimiet (in € mln.)	4,1	4,3	5,1	5,1
Dividend Nuon Energy (in € 1.000)	171	257	-	-
Dividend netwerkbedrijf Liander (in € 1.000)	516	514	350	351
Dividend Dunea	Statutair beperkt			
Dividend BNG (in € 1.000)	52	23	42	42

Dit programma kent een stelpost voor onvoorziene uitgaven van € 51.609. In de Najaarsnota is deze post afgeraamd tot € 26.000. Dit bijgestelde budget is verder niet aangewend.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Invoering vennootschapsbelasting per 1-1-2016

Doelstelling(en)

Op 11 juni 2015 is het wetsvoorstel modernisering vennootschapsbelastingplicht (vpb) voor overheidsondernemingen in het staatsblad gepubliceerd en is daarmee in werking getreden. De wet vindt voor het eerst toepassing in de boekjaren die aanvangen op of na 1 januari 2016. Het doel van deze wetwijziging is het scheppen van een gelijk speelveld tussen overheidsondernemingen en private ondernemingen. Met de invoering van de vpb krijgen gemeenten, provincies en waterschappen te maken met het feit dat ze voor een deel van hun activiteiten onder de vennootschapsbelastingplicht gaan vallen.

Maatregelen

In 2016 is de wet vennootschapsbelasting (vpb) voor overheden in werking getreden. Dit is voor de gemeente projectmatig opgepakt.

Wat heeft het gekost?

Thema: Treasury, saldi en deelnemingen ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting act/rekening)
Baten	3.263.953	3.326.084	3.009.471	-316.613
Lasten	-804.860	-577.971	-185.251	392.720
Saldo van baten en lasten	2.459.093	2.748.113	2.824.220	76.107

Onttrekking reserves	216.876	6.754.813	6.754.813	0
Toevoeging reserves	-37.181	-6.575.118	-6.575.117	1
Mutaties reserves	179.695	179.695	179.696	1

Resultaat	2.638.788	2.927.808	3.003.916	76.108
------------------	------------------	------------------	------------------	---------------

Toelichting / analyse verschillen

Het voordeel van € 76.000 op dit thema bestaat uit de volgende onderdelen:

Geldlenen	€ 271.000 nadeel
Algemene baten en lasten	€ 154.000 voordeel
Saldo kostenplaatsen	<u>€ 193.000 voordeel</u>
Totaal	€ 76.000 voordeel

Geldleningen

De lasten vallen per saldo € 49.000 lager uit dan geraamd. De rentelasten op kortlopende geldleningen blijven € 6.000 achter bij de raming; die op langlopende geldleningen € 43.000. Dit komt doordat we geen kapitaalmarktleningen hebben aangetrokken en de rentetarieven op het gebruik van het rekening-courant krediet zo goed als verwaarloosbaar zijn gebleken. De doorbelasting van de kostenplaats kapitaallasten is € 320.000 achter gebleven bij de raming (nadeel).

Algemene baten en lasten

Op algemene baten en lasten is sprake van een voordeel van € 154.000.

Dit komt onder andere doordat de post onvoorzien van € 51.609 tot € 26.000 is verminderd in de najaarsnota. Deze post 'onvoorzien' is in 2016 niet ingezet.

In de begroting 2015 zijn de onderhoudsbudgetten openbare ruimte verhoogd met € 200.000. Dit is gebeurd omdat de mogelijkheden tot activeren beperkt zijn door het instellen van het investeringsplafond en omdat in het verleden meermaals exploitatielasten toegerekend zijn aan investeringen. Van dit bedrag is € 170.000 niet benut op programma 9.

Door het niet geraamd (kunnen) zijn van de storting in de voorziening voor dubieuze debiteuren is sprake van een nadeel van € 44.000. Deze storting bestaat voor € 38.000 uit belastingdebiteuren en voor € 6.000 uit algemene debiteuren.

Saldo kostenplaatsen

Op de kostenplaatsen wordt een voordeel gerealiseerd van € 193.000. Dit resultaat is het totaal van doorbelastingen die elders op programma's en thema's verantwoord zouden worden maar wordt uit doelmatigheidsoverwegingen hier verantwoord. Het gaat hier om circa € 500.000 lagere uitgaven aan planmatig onderhoud aan de gemeentewerf, verenigingsgebouwen en andere vastgoedobjecten. En om ongeveer € 280.000 lagere baten omdat er minder personeelskosten doorbelast zijn naar projecten en kredieten dan geraamd.

Paragrafen

1. Paragraaf Lokale heffingen

1.1 Inleiding

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de door de gemeente Voorschoten geheven belastingen, bestemmingsheffingen en rechten. De heffingsbevoegdheid ontleent de gemeente aan een wettelijke grondslag, zoals de Gemeentewet en de Wet milieubeheer. Het invoeren, wijzigen en afschaffen van lokale heffingen is een bevoegdheid van de gemeenteraad.

Onder de belastingen vallen de onroerende-zaakbelastingen, de belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten, de hondenbelasting, de toeristenbelasting, de precariobelasting en de reclamebelasting.

Onder de bestemmingsheffingen vallen de rioolheffing en de afvalstoffenheffing.

De rechten omvatten een zeer grote groep belastbare feiten. De belangrijkste hiervan zijn de marktgelden, de begrafenisrechten en de leges inzake omgevingsvergunningen, reisdocumenten, burgerlijke stand en gemeentelijke basisadministratie.

Voor zowel de bestemmingsheffingen als de rechten geldt dat de tarieven maximaal kostendekkend mogen zijn en dat opbrengst gebruikt wordt voor de dekking van gemaakte kosten.

1.2 Beleid lokale heffingen

'Burgers, bedrijven en andere belanghebbenden leveren een rechtvaardige bijdrage in de gemeentelijke voorzieningen.' Zo is het beleid van de gemeente Voorschoten op het gebied van lokale heffingen samen te vatten. In het raadsprogramma 2014-2018 is daarbij ingezet op een lokale lastendruk die in reële termen gelijk blijft, waarbij er van wordt uitgegaan dat leges en rechten kostendekkend blijven of worden.

1.3 Aanpassing tarieven belastingen en rechten

Volgens de uitgangspunten in de Kadernota 2016 zijn de belastingen, leges en rechten voor 2016 met het inflatiepercentage van 1,2% verhoogd. Tarieven die door het Rijk worden vastgesteld zijn voor dat bedrag opgenomen.

OZB

Voor 2016 is de opbrengst met 2% extra verhoogd boven de inflatiecorrectie conform eerdere besluitvorming uit 2013. Daarnaast is de opbrengst van de OZB-woningen met € 270.000 verhoogd als gevolg van het raadsbesluit (d.d. 11 december 2014) om de rentelasten samenhangend met de activering van de gemeentelijke bijdrage aan de Rijnlandroute (€ 9 mln.) met ingang van 2016 te dekken door een verhoging van de OZB.

Riool en Afval

Voor de rioolheffing en de afvalstoffenheffing geldt dat de tarieven, rekening houdend met de egalisatiereserves) 100% kostendekkend moeten zijn.

Het kostendekkingsplan uit het vGRP 2014-2018 is verwerkt in de begroting 2016. Op basis van de begroting 2016 is de opbrengst (en daarmee het tarief) van de rioolheffing voor 2016 met 6,6% gestegen.

Voor wat betreft de afvalstoffenheffing is in tegenstelling tot voorgaande jaren geen rekening meer gehouden met een onttrekking aan de egalisatievoorziening afvalstoffenheffing. Mede hierdoor zijn de tarieven voor 2016 met circa 10% gestegen.

Precariobelasting

Bij het vaststellen van de begroting 2016 is besloten om de precariobelasting op kabels en leidingen voor 2016 extra te verhogen en van de extra opbrengst € 117.000 ten gunste te brengen van de tarieven rioolheffing ter compensatie van de stijging van de precariobijdrage van Dunea.

Om de verhoogde opbrengst te realiseren is het tarief voor kabels en leidingen verhoogd tot € 2,20 per strekkende meter (2015: € 1,10).

1.4 Kostendekkendheid van de tarieven

Door de VNG zijn voor de afvalstoffenheffing, rioolheffing, leges en lijkbezorgingsrechten richtlijnen opgesteld om meer uniformiteit en kosteninzicht te bereiken in de tarieven. Deze richtlijnen verbeteren het inzicht in de kostencalculaties die de basis vormen voor de tarieven. Binnen de gehanteerde uitgangspunten zijn de afvalstoffenheffing, de rioolheffing en de lijkbezorgingsrechten in principe volledig kostendekkend.

De verschillen tussen de werkelijke lasten en baten voor de rioolheffing en afvalstoffenheffing worden verrekend met de egalisatievoorziening. Hierdoor is de kostendekking altijd 100%. Als we geen rekening houden met de onttrekking aan of storting in de egalisatiereserve, bedraagt het percentage kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing en rioolheffing over 2016 respectievelijk 122,8% en 92,1%.

Voor de afvalstoffenheffing is over 2016 uiteindelijk € 233.000 meer toegevoegd aan de egalisatievoorziening dan geraamd. Voor de rioolheffing is over 2016 uiteindelijk € 114.000 minder onttrokken aan de egalisatievoorziening riolering dan geraamd.

1.5 Overzicht tarieven

De belangrijkste tarieven voor belastingjaar 2016 zijn:

Tabel 10.1.1 Belastingtarieven

Belastingen	Tarief 2016
Onroerende zaakbelasting voor woningen Tarief eigenaar (% van de WOZ-waarde)	0,1370 %
Onroerende zaakbelasting voor niet-woningen Tarief eigenaar (% van de WOZ-waarde) Tarief gebruiker (% van de WOZ-waarde)	0,2146 % 0,1726 %
Afvalstoffenheffing - Aanleunwoning - Etagewoning met eenpersoonshuishouden - Etagewoning met meerpersoonshuishouden - Overige woonruimte met eenpersoonshuishouden	€ 218,76 € 245,88 € 313,32 € 290,88

Belastingen	Tarief 2016
• Overige woonruimte met meerpersoonshuishouden	€ 358,56
Rioolheffing	
• Afvoer afvalwater	€ 241,20
• Afvoer ander water dan afvalwater	€ 14,28
Hondenbelasting	
• Eerste hond	€ 51,96
• Tweede hond	€ 76,32
• Elke volgende hond	€ 104,16

1.6 De opbrengsten van de gemeentelijke belastingen en heffingen

In onderstaand overzicht staan de geraamde en werkelijke baten voor 2016 voor de belangrijkste belastingen en heffingen.

Tabel 10.1.2 Opbrengsten belastingen en heffingen

	Belastingen	Raming 2016	Werkelijk 2016
1	OZB Eigenaren	€ 4.876.181	€ 4.910.002
2	OZB Gebruikers	€ 357.282	€ 368.048
3	Roerende ruimte belastingen	€ 5.523	€ 5.678
4	Hondenbelasting	€ 77.181	€ 77.480
5	Precariobelasting	€ 1.023.953	€ 1.109.460
6	Toeristenbelasting	€ 67.453	€ 99.593
7	Reclamebelasting	€ 81.000	€ 80.216
	Totaal	€ 6.488.573	€ 6.650.477
	Heffingen	Raming 2016	Werkelijk 2016
8	Afvalstoffenheffing	€ 3.420.643	€ 3.477.396
9	Rioolheffing	€ 2.686.867	€ 2.731.196
10	Marktgeden	€ 36.666	€ 31.163
11	Begraafenisrechten	€ 300.231	€ 303.213
12	Leges wabo	€ 239.966	€ 187.861
	Totaal	€ 6.684.373	€ 6.730.829

Voor een toelichting op de belangrijkste afwijkingen wordt verwezen naar de cijfermatige toelichting en analyse per productgroep.

1.7 Kwijtschelding

In de raadsvergadering van 2 april 2015 is de Verordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen Voorschoten 2015 vastgesteld. Hiermee is het kwijtscheldingsbeleid geactualiseerd. Kwijtschelding is in Voorschoten mogelijk voor de onroerende-zaakbelastingen, de roerende-ruimtebelastingen, de hondenbelasting (alleen eerste hond), de afvalstoffenheffing, de rioolheffing en het begraafplaatsrecht

(onderhouden begraafplaats). Ook voor ZZP'ers is het mogelijk om onder dezelfde voorwaarden als privé-personen voor kwijschelding in aanmerking te komen.

In 2016 zijn de volgende bedragen uitgegeven voor kwijschelding.

Tabel 10.1.3 Kwijscheldingen

Belastingen	Raming 2016	Werkelijk 2016
OZB	€ 2.000	€ 951
Hondenbelasting	€ 3.000	€ 3.992
Afvalstoffenheffing	€ 137.000	€ 155.115
Rioolheffing	€ 113.000	€ 126.392
Totaal	€ 255.000	€ 286.450

Toelichting

De hoger dan begrote uitgaven aan kwijschelding zijn grotendeels het gevolg van gestegen tarieven in 2016. Het aantal (toegekende) aanvragen is ten opzichte van 2015 stabiel gebleven.

1.8 Ontwikkeling woonlasten

Door de totale woonlasten voor meerpersoonshuishoudens in jaar t te vergelijken met het landelijk gemiddelde in jaar $t-1$ (zoals geproduceerd door het Coelo) en uit te drukken in een percentage kan de ontwikkeling van de woonlasten ten opzichte van het landelijk gemiddelde worden geschetst.

Tabel 10.1.4 Woonlasten

	Rekening 2015	Begroting 2016	Rekening 2016
Totale woonlasten gezin Voorschoten in jaar t	€ 915	€ 987	€ 987
Woonlasten gemiddelde voor gezin in $t-1$	€ 704	€ 716	€ 716
Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde jaar er voor (x 100 %)	129,9 %	137,9 %	137,9 %

Deze vergelijking laat voor Voorschoten zien dat de woonlasten hoger liggen dan het landelijk gemiddelde en dat ook de ontwikkeling van de woonlasten hoger ligt dan gemiddeld. De voornaamste oorzaken hiervan zijn de verhoging van de OZB met 2% boven inflatie, het verhalen van de rentelasten samenhangend met de activering van de gemeentelijke bijdrage aan de Rijnlandroute, de gestegen lasten voor riolering en het achterwege laten van een onttrekking aan de egalisatievoorziening afvalstoffenheffing.

1.9 Precariobelasting kabels en leidingen

De precariobelasting wordt geheven op basis van artikel 228 van de Gemeentewet. Het is een algemene belasting voor 'het hebben van voorwerpen, onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond'. De opbrengsten gaan naar de algemene middelen.

Al sinds 2006 bestaat onduidelijkheid over de vraag of netwerken van nutsbedrijven worden vrijgesteld van precariobelasting. In juni 2016 heeft de minister van BZK een wetsontwerp naar de Tweede Kamer gestuurd dat de afschaffing van precariobelasting op nutsnetwerken regelt. In dit voorstel was een overgangstermijn van tien jaar opgenomen, zodat daarin de effecten kunnen worden opgevangen van inkomstenderving vanwege het afschaffen van deze vorm van precariobelasting. Bij de behandeling van dit voorstel heeft de Tweede Kamer deze overgangstermijn verkort naar vijf jaar. Bij een grotere hervorming/verruiming van het belastinggebied kan deze voorgestelde periode worden bekort. Op 21 maart 2017 heeft ook de Eerste Kamer ingestemd met dit wetsvoorstel. Dit leidt er voor Voorschoten toe dat uiterlijk met ingang van 2022 een bedrag ter hoogte van € 1.099.000 aan belastinginkomsten wegvalt. Deze wegvallende inkomsten zullen dan lokaal weer moeten worden gecompenseerd.

2. Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Op 29 januari 2015 is de nota "Risicomanagement en Weerstandsvermogen" vastgesteld door de raad van Voorschoten. Deze nota formuleert de kaders voor succesvol risicomanagement. Uit de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing blijkt dat het weerstandsvermogen van de gemeente Voorschoten op dit moment uitstekend is. De vergelijking tussen het benodigde weerstandsvermogen en de beschikbare weerstandscapaciteit levert immers een ratio weerstandsvermogen op van 4.

1. Risico's

Een risico is een mogelijke gebeurtenis met een negatief gevolg voor de organisatie. Met behulp van een risicomanagementinformatiesysteem prioriteert, analyseert en beoordeelt de gemeentelijke organisatie risico's op systematische wijze. Door een goed systeem van risicomanagement kunnen bestuurders en managers vervolgens voor risico's, die het behalen van de doelstellingen van de organisatie bedreigen, passende beheersmaatregelen nemen. Op basis van de inventarisatie is een risicoprofiel opgesteld. Conform de nota "risicomanagement en weerstandsvermogen" toont het onderstaande overzicht de tien grootste risico's met de hoogste bijdrage aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit.

Het overzicht is aangevuld met de getroffen beheersmaatregelen.

Bij de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit gaat het college uit van deze 'top 10'. De top 10 behelst circa 90% van de totale financiële omvang van de risico's. Om voldoende dekking hebben voor deze kleinere risico's, wordt daarnaast een buffer van 10% (van de benodigde weerstandscapaciteit) van de 10 grootste risico's gehanteerd.

Tabel 10.2.1 De top 10 belangrijkste risico's (bedragen x 1 €)

Prog.	Risico	Gevolgen	Maatregelen	Kans	Maximale impact	Netto maximaal risico
0	Grote afwijkingen na actualisatie beheer- en onderhoudskosten van kapitaalgoederen vastgoed en tractie.	Effect op de doelstellingen is dat niet alle voorzieningen op het gewenst onderhoudsniveau kunnen of worden onderhouden. Financieel is het gevolg dat er budgetoverschrijding plaatsvindt of de budgetten verhoogd moeten worden. Daarnaast is er kans op imagoschade doordat er geen goed	Opstellen van beheer- en onderhoudsplannen voor de kapitaalgoederen vastgoed en tractie.	95%	2.000.000	807.500

Prog.	Risico	Gevolgen	Maatregelen	Kans	Maximale impact	Netto maximaal risico
		en actueel overzicht beschikbaar is.				
6	De gemeente is verantwoordelijk voor het sociaal domein. Door open einde regelingen, afnemende rijksbudgetten en een toenemende doelgroep is het risico dat er niet binnen het geraamde budget de afgesproken kwaliteit in het sociaal domein gerealiseerd kan worden.	De afgesproken kwaliteit in het sociaal domein niet kunnen realiseren binnen de gestelde budgetten.	De egalisatiereserve sociaal domein inzetten.	70%	2.300.000	805.000
8	Het project Duivenvoorde Corridor brengt het risico met zich mee van geen grond kunnen verkopen in de Duivenvoorde Corridor, niet alle gronden kunnen verwerven en dat door aantrekkende economie de geraamde kosten te laag zijn.	Het niet realiseren van het geraamde saldo in de grondexploitatie Duivenvoorde Corridor.	Gezien het grote belang en aanzienlijke bedrag aan berekende risico's is een aparte risicoreserve gevormd om de mogelijke risico's te dekken.	30%	4.000.000	600.000
0	Precariobelasting is een algemene belasting 'terzake van het hebben van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond', waarvan de opbrengsten naar de algemene middelen gaan. In juni 2016 heeft de minister van	Nu het wetsvoorstel definitief in werking treedt betekent dit dat er voor Voorschoten uiterlijk met ingang van 2022 een bedrag ter hoogte van € 1.099.000 aan belastinginkomsten wegvalt. Deze wegvallende inkomsten zullen lokaal weer moeten worden gecompenseerd.	In de overgangsperiode naar 2022 toe zullen alternatieve dekkingsmiddelen moeten worden gevonden om het wegvallen van de precariobelasting te compenseren. Een mogelijke oplossing ligt in het verhogen van bestaande belastingen of in	90%	1.099.000	494.550

Prog.	Risico	Gevolgen	Maatregelen	Kans	Maximale impact	Netto maximaal risico
	BZK een wetsontwerp naar de Tweede Kamer gestuurd dat de afschaffing van precariobelasting op nutsnetwerken regelt. In dit voorstel was een overgangstermijn van tien jaar opgenomen. Bij de behandeling van dit voorstel in februari 2017 heeft de Tweede Kamer deze termijn verkort naar vijf jaar. Op 21 maart 2017 heeft ook de Eerste Kamer ingestemd met dit wetsvoorstel.		een verruiming van het gemeentelijk belastinggebied. Met het aannemen van de wet is het vervallen van de mogelijkheid tot het heffen van precario op kabels en leidingen geen risico meer. Met ingang van de Kadernota 2019-2022 en de begroting 2019 waarin de jaarschijf 2022 is opgenomen, zal het effect worden verwerkt. We bereiden ons al wel voor op te nemen maatregelen.			
7	Bij realisatie of aanschaf van kapitaalgoederen is er geen of onvoldoende aandacht voor de beheerskosten die dit met zich mee brengt.	Financieel is het gevolg dat er geen middelen gereserveerd zijn voor beheer en onderhoud. Het effect op doelstellingen is dat het onderhoudsniveau niet wordt gehaald omdat het onderhoud beperkt of niet uitgevoerd wordt dan wel ten koste van andere objecten gaat. Het imago risico is dat er wel geld is om aan te leggen maar niet om te onderhouden.	Bij realisatie of aanschaf van kapitaalgoederen in kaart brengen wat de beheerskosten zijn en deze opnemen in de begroting.	90%	400.000	145.500
5	Onvoldoende zicht op contractuele/-onderhoudsverplichtingen van (sport) accommodaties.	De gemeente kan geconfronteerd worden met onvoorziene kosten op basis van deze verplichtingen.	Invoering contractenregister en het opstellen van meerjaren-onderhoudsplannen.	70%	400.000	140.000
6	Door economische	Effect op de	Voor de jaren	90%	216.000	129.600

Prog.	Risico	Gevolgen	Maatregelen	Kans	Maximale impact	Netto maximaal risico
	ontwikkelingen vindt er een groter beroep plaats op uitkeringsregelingen. De gemeente loopt het risico dat de lokale ontwikkeling van het bijstandsvolume in negatieve zin afwijkt van de landelijke ontwikkeling waardoor de rijksbijdrage te kort schiet.	doelstellingen is dat niet iedereen voldoende ondersteund kan worden in het participeren in de samenleving. Financieel is het gevolg dat de gemeente wordt geconfronteerd met budgetoverschrijding.	2015 -2018 is de risicoreserve BUIG ingesteld. Hierdoor is geld beschikbaar om de uitstroom te bevorderen en de budgetoverschrijdingen te dekken.			
0	Als gevolg van onderuitputting op de Rijksbegroting, aanpassingen van de verdeelsystematiek of verschillen in de mate waarin de landelijke en gemeentelijke uitkeringsbasis zich ontwikkelen bestaat de kans dat de algemene uitkering uit het gemeentefonds achterblijft bij de raming.	Effect op de doelstellingen is dat de bezuinigingen een dusdanige omvang kunnen aannemen dat voorgenomen beleidsintensiveringen niet (volledig) en misschien wel alleen getemporiseerd uitgevoerd kunnen worden. Financieel is het gevolg dat er een negatief budgettair effect kan zijn dat ombuigingen / bezuinigingen met zich mee kan brengen.	Het is een autonome ontwikkeling. De ontwikkelingen worden gevolgd en verwerkt in de gemeentelijke begroting.	50%	500.000	125.000
1	Het niet voldoen aan wet- en regelgeving zoals asbest, legionella, werken op hoogte, gevaarlijke stoffen, brandveiligheid e.d. waardoor calamiteiten kunnen optreden.	Het financiële risico is dat er budgetoverschrijding kan plaatsvinden omdat er geen of in onvoldoende mate rekening is gehouden met calamiteit. Effect op doelstellingen is dat er veel aandacht in tijd en geld is om calamiteit het hoofd te bieden, aandacht voor	Medewerkers mogelijkheden bieden om zich periodiek te laten informeren en voorlichten over huidige en veranderende wet- en regelgeving; ze te laten trainen op het toepassen en nazien van deze regels en hoe	70%	400.000	124.833

Prog.	Risico	Gevolgen	Maatregelen	Kans	Maximale impact	Netto maximaal risico
		reguliere (beheer)taken is er minder. De gemeente kan imagoschade oplopen als er sprake is van eventuele aansprakelijkheid.	eventuele calamiteiten voorkomen kunnen worden dan wel hoe daar mee om te gaan als ze optreden.			
7	Risico op wateroverlast door een verkeerd gekozen constructie, fout in berekening of in uitvoering of door klimaatverandering, matig gerealiseerd onderhoud, optreden van grote verzakkingen, vermindering in functionaliteit door gerealiseerde plaatselijke herstelwerkzaamheden.	Er ontstaat wateroverlast op straten en/of in woningen.	Areaalkennis vastleggen, onderhoudsprogramma opstellen en zorgen dat voor dat onderhoud geld gereserveerd is/wordt en tijdig uitgevoerd wordt. Periodiek monitoren van waterstanden en periodiek schouwen op de kwaliteit van wegen, riolering en watergangen. Herstelwerkzaamheden zorgvuldig uitvoeren en bij oplevering werken met 4-ogen principe.	30%	1.000.000	114.000
5	Niet voldoen aan de wettelijke zorgplicht doordat door storm een boom omvalt omdat deze onvoldoende geworteld bleek te zijn.	Imagoschade omdat de gemeente de kwaliteit van de bomen onvoldoende beheert. Financieel risico voor de kosten van herstel en aansprakelijkheid.	Door periodiek uitvoeren van een gezondheidscheck van de bomen (VTA) kan tot uiting komen welke bomen een verminderde levensverwachting hebben. Ook door eigen buitendienstmedewerkers te trainen en kennis op te laten doen over de VTA, kunnen ook gedurende de	90%	200.000	105.000

Prog.	Risico	Gevolgen	Maatregelen	Kans	Maximale impact	Netto maximaal risico
			dagelijkse werkzaamheden de minder vitale bomen opgemerkt worden. Op basis van een VTA bepalen welke actie nodig is. Echter, het risico dat bomen bij een storm omgaan is niet geheel uit te sluiten.			
Totaal top 10 risico's (90%)						3.590.983
Buffer voor kleinere risico's (10%)						359.098
Totaal benodigd weerstandsvermogen (100%)						3.950.081

2. Weerstandscapaciteit

De raad heeft in de nota "Risicomanagement en Weerstandsvermogen" de concernreserve (incl. de reserve weerstandsvermogen) en de begrotingspost onvoorzien aangemerkt als de beschikbare weerstandscapaciteit. Hier wordt vanaf 2015 ook de risicoreserve Duivenvoorde Corridor in meegenomen, omdat de gewogen projectrisico's van het project Duivenvoorde Corridor hiermee worden gedekt. De beschikbare weerstandscapaciteit per 31-12-2016 is als volgt:

Saldo concernreserve eind 2016	10.020.390
Risicoreserve Duivenvoorde Corridor	1.869.000
Reserve weerstandsvermogen	4.000.000
Begrotingspost onvoorzien	<u>26.000</u>
Beschikbare weerstandscapaciteit	15.915.390

3. Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de relatie tussen de weerstandscapaciteit (de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken) en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een ratio weerstandsvermogen en afgezet tegen de algemeen geldende weerstandsnorm. Die ratio geeft de verhouding weer tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij horende benodigde weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten is in onderstaande figuur weergegeven.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{\text{€ 15.915.390}}{\text{€ 3.950.081}} = 4$$

De raad heeft besloten om minimaal een ratio van 1,0 te hanteren met een streefratio van 1,4 wat staat voor voldoende weerstandscapaciteit. Hierbij wordt de normeringssystematiek voor

weerstandsvermogen gehanteerd, die ontwikkeld is door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement in samenwerking met de universiteit Twente. Zij hanteren de volgende waarderingstabel ratio weerstandsvermogen:

Tabel 10.2.2 Kwalificatie ratio weerstandsvermogen

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$2,0 < x$	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	$x < 0,6$	Ruim onvoldoende

De ratio weerstandsvermogen van de gemeente Voorschoten is 4 (A). Conclusie is dat de weerstandscapaciteit uitstekend is.

4. Kengetallen

Per 2015 is het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) gewijzigd. In de begroting en jaarrekening dienen een zestal kengetallen opgenomen te worden. De kengetallen maken het de leden van provinciale staten en de gemeenteraad gemakkelijker om inzicht te krijgen in de financiële positie van hun provincie of gemeente. Eerst wordt de samenvatting van de kengetallen weergegeven gevolgd door een toelichting.

Tabel 10.2.3 Kengetallen

Kengetallen:	Indicatoren Voorschoten (%)			Normen VNG (%)		
	2015	2016		voldoende	matig	onvoldoende
	verslag	begroting	verslag			
1a. Netto schuldquote	36,6	67,4	55,6	< 100	> 100 / < 130	> 130
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	24,2	55,2	42,2			
2. Solvabiliteitsratio	37,1	28,4	36,7	> 50	< 50 / > 30	< 30
3. Structurele exploitatieruimte	14,1	-3,8	1,15	> 0,6	< 0,6 / > 0	0
4. Grondexploitatie	13,0	36,0	17,46	geen norm		
5. Belastingcapaciteit	129,2	134,2	137,9	< 100	> 100 / < 120	> 120

1. Netto schuldquote

De netto-schuldquote vergelijkt de leningen van de gemeente (met aftrek van de geldelijke bezittingen) met de totale baten van begroting en jaarverslag. Hiermee geeft deze indicator inzicht in de mate waarin de begroting 'vastligt' voor door rente en aflossing. De bovenstaande tabel presenteert hiernaast ook de schuldquote gecorrigeerd voor de leningen die de gemeente heeft uitstaan (deze middelen vloeien immers op termijn terug, bijv. SVN-startersleningen).

Ten opzichte van 2015 laten de schuldquoten voor 2016 een fikse stijging zien. Dit wordt veroorzaakt door een wijziging van het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten waardoor zgn. 'bijdragen

in activa van derden' (i.c. de € 9,0 mln. gemeentelijke bijdrage aan de Rijnlandroute) niet langer worden gezien als financiële vast activa maar als immateriële vaste activa. Deze wijziging zorgt er dus voor dat deze post met ingang van 2016 buiten de berekening van de netto schuldquote gehouden wordt waardoor de quotes hoger uitvallen. Bij de formulering van het algemeen financieel beleidskader is een maximum gesteld aan de vreemd vermogen financiering van € 55 mln. Dit maximum correspondeert met een netto schuldquote van 85%.

2. Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft de mate aan waarin de gemeentelijke bezittingen (balanstotaal) is gefinancierd uit eigen middelen (eigen vermogen). De solvabiliteit bevindt zich met 37% aan de onderkant van hetgeen voor gemeenten normaal is en verkeert dicht in de buurt van de oranje zone waarin waakzaamheid geboden is.

3. Structurele exploitatieruimte

De indicator 'structurele exploitatieruimte' geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte (structurele baten min structurele lasten) zich verhoudt tot de totale begrotingsbaten. Dit laat zien in hoeverre de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen. De begrotingsruimte is volgens de VNG-normen 'onvoldoende'.

4. Grondexploitatie

Het financiële kengetal 'grondexploitatie' geeft aan hoe groot de investeringen in grondposities (boekwaarde) zijn ten opzichte van de jaarlijkse baten. Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting of jaarstukken en uitgedrukt in een percentage. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen. Het kengetal over 2016 is circa de helft van de begrote 36%, omdat in de begroting geen rekening is gehouden met de per ultimo 2016 beëindigde grondexploitaties.

5. Belastingcapaciteit

De indicator 'belastingcapaciteit' drukt uit hoe de woonlasten (OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing) zich verhouden tot het gewogen landelijk gemiddelde. Hoge woonlasten ten opzichte van het landelijk gemiddelde drukken uit in hoeverre de gemeente al de eigen inkomsten aanspreekt en dus ook beperkt is in het verkrijgen van extra inkomsten. Woonlasten onder het landelijk gemiddelde waardeert VNG als 'voldoende', woonlasten tussen het landelijk gemiddelde en 120% hiervan als 'matig' en woonlasten hoger dan 120% als 'onvoldoende'. Het feit dat Voorschoten waarden laat zien boven de 100% komt onder andere door het feit dat de gemiddelde woningwaarde hoger ligt dan de landelijk gemiddelde waarde. Wat eigenlijk vergeleken moet worden is de ontwikkeling van het kengetal in de loop van de tijd. Ten opzichte van de jaarrekening over 2015 is het kengetal in de jaarrekening over 2016 met 6,7% toegenomen. Dit is op zich negatief maar zegt nog weinig en geeft weinig handvatten voor eventuele beleidsruimte: het betekent namelijk dat óf de Voorschotense belastingdruk is toegenomen óf de landelijke belastingdruk is afgenomen ten opzichte van het voorgaande jaar. Het blijft een relatief cijfer.

Conclusie voor de financiële positie

De ontwikkeling van de kengetallen geeft aan dat Voorschoten een matige vermogenspositie heeft en een normale c.q. gemiddelde schuldumfang heeft. Daar tegenover wordt een risico gelopen op de resterende ingenomen grondpositie en wordt geconcludeerd dat de lastendruk landelijk vergeleken aan de hoge kant ligt en dat de exploitatie structureel versterkt dient te worden.

3. Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De in stand houding van de kapitaalgoederen is in de gemeente Voorschoten vastgelegd in beheerplannen, waarin het meerjarig onderhoudsprogramma en de daarbij behorende financiële middelen zijn opgenomen. In de beheerplannen is ook het gewenste kwaliteitsniveau van de voorziening vastgelegd. Hierna wordt per categorie ingegaan op het onderhoud van de kapitaalgoederen. De volgende categorieën worden behandeld:

- Openbare ruimte
- Riolering
- Vastgoed

3.1 Openbare ruimte

Omschrijving beleidskader

In 2016 zijn de beheerplannen voor Wegen, Groen, Spelen, Water, Verlichting en Bruggen vastgesteld. In de beheerplannen is een onderverdeling gemaakt tussen beheerkosten, klein onderhoud, groot onderhoud en vervangingsinvesteringen. In de beheerplannen is beschreven welke maatregelen voor onderhoud, reparatie, vervanging e.d. in de komende vijf jaar worden uitgevoerd. De plannen vormen daarmee de basis voor nadere afstemming van werkzaamheden in en aan de openbare ruimte en bepalen het financiële kader. Ze zijn het fundament voor de jaarplannen en zijn daarmee ook input voor de (meerjaren) begroting.

Voorzieningen

De voorzieningen zijn bestemd voor het groot onderhoud zodat de jaarlijkse uitgaven niet fluctueren. Tevens zorgen de voorzieningen ervoor dat de uitvoering van maatregelen niet meer hard gebonden zijn aan jaarschijven. De hoogte van de jaarlijkse dotatie is gebaseerd op de respectievelijke onderhoudscycli, aanlegjaren en de huidige kwaliteit en daarmee samenhangende nog te verwachten levensduur. Daarbij dient de dotatie dusdanig te zijn dat door geplande onttrekkingen in geen enkel jaar een negatief saldo ontstaat, gedurende de gehele looptijd van de voorzieningen.

In tabel 3.1 is de stand van de voorzieningen weergegeven.

Voorziening Wegen

Met het vaststellen van de beheerplannen is de voorziening ingericht en in 2016 eenmalig € 1.200.000 gedoteerd. De jaarlijkse dotatie loopt op van € 700.000 in 2017 naar € 1.000.000 in 2020. In het beheerplan wordt uitgegaan van een dotatie van € 350.000 in 2016. Dit bedrag was echter reeds beschikbaar gesteld als investeringskrediet in 2016 en hoefde daarom niet meer extra gedoteerd worden. De begrote onttrekking was € 162.356. Hiervan is € 51.766 uitgegeven.

Voorziening Openbare verlichting

De voorziening Openbare verlichting was in de jaarrekening 2014 vrijgefallen. Met het vaststellen van de beheerplannen is deze opnieuw ingericht en is éénmalig € 340.000 gestort.

De geraamde onttrekking voor 2016 is € 64.036. Daadwerkelijk is in 2016 geen onttrekking uit de voorziening geweest.

Voorziening Verkeersregelininstallaties

Met het vaststellen van de beheerplannen is de voorziening verkeersregelininstallaties ingericht en er is eenmalig € 390.000 gedoteerd. In het beheerplan wordt uitgegaan van een dotatie van € 72.000 in 2016. Dit bedrag was echter reeds beschikbaar gesteld op de exploitatie waardoor er geen extra dotatie plaats moest vinden. In het beheerplan is uitgegaan van een onttrekking van € 389.524 voor het vervanging VRI. In 2016 is € 1.862 uitgegeven.

Voorziening Spelen

Met het vaststellen van de beheerplannen is in de voorziening spelen eenmalig € 51.300 gedoteerd. De reguliere dotatie bedroeg in 2016 € 114.654 wat een totaal geeft van € 165.954. De onttrekking was begroot op € 152.250, hiervan is € 106.126 uitgegeven.

Voorziening Bruggen

Met het vaststellen van de beheerplannen is de voorziening bruggen ingericht en is er eenmalig € 58.000 gedoteerd. De onttrekking was begroot op € 57.938, hiervan is niets uitgegeven.

Voorziening Water

Met het vaststellen van de beheerplannen is in de voorziening water eenmalig € 100.000 gedoteerd. De begrote onttrekking was € 355.000. De werkelijke onttrekking in 2016 is € 54.794 geweest.

Voorziening		1-1-16	Storting	Onttrekking	31-12-16
Wegen	Begroot	0	1.200.000	162.356	1.037.644
	Werkelijk	0	1.200.000	51.766	1.148.234
Openbare verlichting	Begroot	0	340.000	64.036	275.964
	Werkelijk	0	340.000	0	340.000
Verkeersregelininstallaties	Begroot	0	390.000	389.524	476
	Werkelijk	0	390.000	1.862	388.138
Spelen	Begroot	0	165.954	152.250	13.704
	Werkelijk	0	165.954	106.123	59.831
Bruggen	Begroot	0	58.000	57.938	62
	Werkelijk	0	58.000	0	58.000
Water	Begroot	451.257	100.000	355.000	196.257
	Werkelijk	451.257	100.000	54.794	496.463

Tabel 10.3.1 Verloop voorzieningen beheerplannen

3.2 Riolering

Omschrijving beleidskader

Conform de Wet milieubeheer geeft de gemeente in het verbeterd Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) (2015) aan op welke wijze zij haar wettelijke taak voor een doelmatige inzameling en transport van

afvalwater wil uitvoeren. Het plan is gericht op een duurzame in stand houding van een goed werkende riolering.

Voorziening Riolering

Het vGRP is de basis voor de voorziening riolering. De voorziening is ingesteld om te voorkomen dat uit te voeren werkzaamheden niet strak gebonden zijn aan jaarschijven. Daarnaast moet de voorziening ervoor zorgen dat al te grote fluctuaties voorkomen worden en er gespaard kan worden voor investeringen op langere termijn. In tabel 3.2 is de stand weergegeven.

Voorziening		1-1-16	Storting	Onttrekking	31-12-16
Riolering	Begroot	2.186.523	85.675	510.587	1.716.611
	Werkelijk	2.186.523	-50.000	242.586	1.893.937

Tabel 10.3.2 Verloop voorziening riolering

3.3 Vastgoed

Omschrijving beleidskader

In het accommodatiebeleid zijn een aantal uitgangspunten opgenomen die van belang zijn voor het op te stellen beheerplan Vastgoed. In 2016 zijn grote stappen gemaakt in het opstellen van het beheerplan. Voor groot onderhoud is op dit moment geen structureel budget beschikbaar, reguliere onderhoudswerkzaamheden worden vanuit de exploitatie bekostigd.

Voorziening accommodaties

Op aanwijzen van de accountant is de voorziening accommodaties in 2015 opgeheven. De beschikbare middelen zijn vrijgevallen aan de concernreserve, met uitzondering van het gedeelte voor de schoolgebouwen. De reguliere onderhoudswerkzaamheden worden nu vanuit exploitatiebudgetten bekostigd.

4. Paragraaf Financiering

Inleiding

Het beleid voor de financieringsfunctie is vastgelegd in het door burgemeester en wethouders vastgestelde treasurystatuut 2012. Het statuut geeft de kaders aan voor de invulling van de financieringsfunctie en sluit aan bij de aanscherping van de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo) en de Uitvoeringsregeling Financiering decentrale overheden. De financieringsfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's en omvat alle activiteiten die te maken hebben met het verwerven en beheren van financiële middelen door de gemeente. Het doel van de treasuryfunctie is het minimaliseren van de gemeentelijke rentelasten op korte en lange termijn en het beheersen van rente- en financieringsrisico's.

Schatkistbankieren

Volgens de Wet FIDO moeten decentrale overheden overtollige kasmiddelen boven het drempelbedrag van 0,75% van het begrotingstotaal bij het Agentschap van het Ministerie van Financiën aan houden. Het drempelbedrag was in 2016 € 447.000. Onderstaande tabel geeft aan in welke mate dit drempelbedrag is benut. In heel 2016 blijkt de drempelwaarde niet overschreden. Dit is niet verwonderlijk want met de huisbankier is de afspraak gemaakt om het surplus boven een bepaalde omvang van het rekening-courantstelsel automatisch af te romen naar de bankrekening bij het Ministerie van Financiën.

Tabel 10.4.1 Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
Verslagjaar 2016					
(1)	Drempelbedrag	447			
	Kwartalen	1	2	3	4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	38	109	39	87
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	409	338	408	360
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
Verslagjaar					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	59.646			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	59.646			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	447			

Het bij het Rijk aangehouden saldo bedroeg gemiddeld € 2,3 mln. Met een opbrengst van € 0 bedroeg de rentevergoeding gemiddeld slechts 0,0%. Ter vergelijking: de EURIBOR-“vergoeding” voor een deposito van 1 jaar bedroeg gemiddeld - 0,05%.

Terugblik op de renteontwikkeling.

Sinds begin september 2014 heeft de herfinancieringsrente lange tijd onveranderd op een niveau van 0,05% gestaan. Tot 10 maart 2016 want toen verlaagde de Europese Centrale Bank het tarief tot 0,00% om de kredietcrisis verdergaand te bezweren en de economie voldoende te stimuleren.

Op basis van de door BNG uitgesproken verwachtingen werd voor 2016 een gemiddelde korte rente (3 maanden) van ca. 0,15 % voor kasgeld verwacht. In werkelijkheid werd hiervoor een gemiddelde waarde van - 0,24% gerealiseerd. De geldmarktrente bevond zich bij het begin van 2016 op een niveau van - 0,13 % (3-maands Euribor). Het jaar werd afgesloten op een niveau van - 0,31 %. Dit betekent dat over de uitstaande gelden rente betaald diende te worden.

De oorspronkelijke rentevisie voor de kapitaalmarkt voor 2016 bedroeg 1,5 % (gemiddeld).

Gedurende het jaar nam deze rente eerst af om vervolgens weer toe te nemen van 0,63 % naar 1,05 % voor fixe geldleningen (10-jaar) met een gemiddelde van 0,97 %. 10-jarige geldleningen met gelijke aflossing deden gemiddeld 0,6 %; soortgelijke 25-jarige geldleningen gemiddeld 1,35 %.

Liquiditeitsontwikkeling

De jaarrekening laat een liquiditeitsontwikkeling zien van een overschot van € 2,1 mln. naar een tekort van € 2,4 mln. Aangezien de rente voor kort geld verwaarloosbaar is geweest, hebben we er voor gekozen om tussentijdse liquiditeitsbehoefte zo veel mogelijk te financieren met het rekening-courantkrediet van huisbankier BNG tegen een tarief van 0,0% .

In 2016 is geen aanvullende kapitaalmarktfinanciering aangetrokken. Wel is de jaarlijkse aflossing van € 3,6 mln. voldaan waardoor de externe kapitaalfinanciering € 31,5 mln. eind 2016 bedroeg.

Bij BNG was sprake van een negatief saldo van € 2.380.000. Het saldo op de rekening van het schatkistbankieren was nul.

Financieringspositie

Zoals hierboven vermeld was per eind 2016 sprake van een tekort aan liquide middelen van € 2,4 mln.

In de begroting voor 2016 werd een aanvullende financieringsbehoefte verwacht van maximaal € 26,5 mln. Ten opzichte van de jaarrekening 2015 geeft 2016 een toename van het financieringssaldo te zien van € 2,4 mln. Deze toename behoefte bestaat o.a. uit een reeds per 22 december 2015 aangetrokken kapitaalmarktlening van € 6,0 mln. en € 3,6 mln. aan aflossingen. Het forse verschil met de raming wordt veroorzaakt door het achter blijven van investerings- en grondexploitatie-uitgaven bij de ramingen. Het ingestelde kapitaallastenplafond laat zich merkbaar gelden.

Tabel 10.4.2 Uitgezette / opgenomen middelen

Uitgezette / opgenomen middelen	Looptijd	Bedrag 31-dec-16 (x €1.000)	Gemiddeld rente- percentage	Expiratie
Uitgezette gelden				
<u>Lang</u>				
BNG lening € 4,8 mln.	15 jaar	€ 4.800	3,97	2020
Lening Woonzorg		€ 1.839	7,25	2019
Startersleningen SVN	revolving fund	€ 1.000	0,0	onbepaald
Stichtingen & verenigingen	div.	€ 616	div.	div.

Uitgezette / opgenomen middelen	Looptijd	Bedrag 31-dec-16 (x €1.000)	Gemiddeld rente- percentage	Expiratie
BNG oiko-credit	7 jaar	€ 250	0,0	2020
<u>Kort</u>				
Schatkistbankieren	dag. opvraagbaar	€ 0	0	n.v.t.
Opgenomen gelden				
<u>Lang</u>				
BNG € 6,5 mln.	10 jaar	€ -2.600	3,29	29-12-2020
BNG € 5,0 mln.	10 jaar	€ -2.500	3,56	10-3-2021
BNG € 10,0 mln.	40 jaar	€ -9.000	3,79	30-1-2052
BNG € 7,0 mln.	10 jaar	€ -4.200	1,84	21-12-2022
NWB € 4,0 mln.	5 jaar	€ -1.600	1,17	20-12-2018
NWB € 7,0 mln.	10 jaar	€ -5.600	1,719	27-3-2024
BNG € 6,0 mln.	4 jaar	€ -6.000	0,335	23-12-2019
Kort				
BNG	dag.opvraagbaar	€ -2.380		n.v.t.
Saldo totaal	€ -25.375			
Saldo lang	€ -22.995			
Saldo kort	€ - 2.380			

Renteresultaat

In de gewijzigde begroting is een renteresultaat geraamd van - € 388.613 (nadelig).

Tabel 10.4.3 Renteresultaat 2016

Renteresultaat 2016	Begroting		rekening	verschil
	primitief	gewijzigd		
Rente liquiditeitssaldo	-71.140	-6.140	-281	5.859
Rentevergoeding verstrekte geldleningen	260.599	260.599	330.397	69.798
Rentevergoeding aangetrokken geldleningen	-957.753	-821.473	-777.911	43.562
Rentevergoeding grondexploitaties	523.340	509.036	273.581	-235.455
Rentebijdrage vz. grondexploitaties	-521.358	-330.635	-273.581	57.054
Renteresultaat	-766.312	-388.613	-447.795	-59.182

Het renteresultaat over 2016 komt afgerond € 59.000 nadeliger uit dan geraamd. Dit komt in hoofdzaak door een lagere rentevergoeding op de grondexploitaties dan waar in de gewijzigde begroting van uit is gegaan. Dit resultaat is verwerkt bij de afsluiting van diverse grondexploitaties en in de boekwaarde van de resterende grondexploitatie. Gecorrigeerd voor de grondexploitaties is het renteresultaat een voordeel van € 119.000.

Treasurystatuut

Het huidige Treasurystatuut van januari 2013 zal op korte termijn in overeenstemming gebracht worden met de nieuwe wetgeving (wet Hof en schatkistbankieren). Hoewel de treasury-activiteiten al wel onder en conform de nieuwe (hogere) wetgeving plaatsvinden, moet de formele bekrachtiging nog plaatsvinden.

Vermogenswaarden

De gemeente was op 31 december 2016 in het bezit van aandelen van NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), Duin- en waterleidingbedrijf Dunea en het netwerkbedrijf Alliander. Daarnaast neemt Voorschoten vanuit haar maatschappelijke doelstelling deel aan Oiko-credit.

In de exploitatiebegroting wordt het dividend structureel behoudend geraamd op basis van uitkering in voorafgaande jaren gecorrigeerd voor incidentele ontwikkelingen.

Leningenportefeuille

In 2016 hebben zich geen andere kapitaalmarkttransacties voorgedaan dan de reguliere aflossingen op de bestaande portefeuille. Hiermee bedraagt de omvang van de extern aangetrokken lange financiering aan het eind van 2016 € 31,5 mln.

De omvang van de door de gemeente Voorschoten geborgde geldleningen nam af van € 142,3 mln. naar € 134,0 mln. Het leeuwendeel hiervan heeft betrekking op leningen aan woningbouwverenigingen. Via de tertiaire achtervangconstructie van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw staat de gemeente mede garant.

Tabel 10.4.4 Leningenportefeuille (bedragen x € 1.000.000)

Leningenportefeuille	31/12/2015	31/12/2016
(Uitgezette) Leningenportefeuille	9,3	8,5
Gegarandeerde leningenportefeuille:	142,3	134,0
waarvan gewaarborgde bedragen:	74,2	67,6
Aangetrokken leningen	35,1	31,5

Risicobeheer

Debiteurenrisico

Wordt afgedekt door de voorziening dubieuze debiteuren.

Tabel 10.4.5 Saldo voorziening dubieuze debiteuren

	31/12/2015	31/12/2016
Saldo van de voorziening (raming)	€ 333.957	€ 269.451

Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico wordt beperkt door de treasury activiteiten te baseren op zowel een korte termijn liquiditeitsplanning (looptijd 1 jaar, 1 maand en 1 week) als een meerjarige liquiditeitsplanning van minimaal 3 jaar. De rekening courant-faciliteit bij BNG bedraagt € 6,4 mln. De gemeente kan volgens de wet FIDO in 2016 kasgeld aantrekken tot een geraamde limiet van € 5,1 mln. Overschrijding van onderstaand te behandelen kasgeldlimiet gedurende 3 opeenvolgende kwartalen is niet toegestaan.

Kasgeldlimiet en renterisiconorm

De kasgeldlimiet stelt een bovengrens aan de netto-vlottende schuld en beperkt daarmee het renterisico op de korte schuld. De limiet wordt bepaald voor korte financiering met een looptijd van maximaal 1 jaar en bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal.

Uitgaande van een begrotingstotaal van ca. € 59,6 mln. bedroeg de kasgeldlimiet voor 2016 € 5.070.000. Uit onderstaand overzicht blijkt dat de kasgeldlimiet in 2016 niet is overschreden.

Tabel 10.4.6 Ontwikkeling kasgeldlimiet 2016 (bedragen x € 1.000)

Ontwikkeling kasgeldlimiet 2016	1 ^e kwartaal	2 ^e kwartaal	3 ^e kwartaal	4 ^e kwartaal
1. Liquiditeitssaldo (netto; - = tekort)	2.142	-2.624	4.271	4.707
2. Kasgeldlimiet	5.070	5.070	5.070	5.070
3a. Ruimte onder de kasgeldlimiet (2.+1.>0)	7.212	2.446	9.341	9.777
3b. Overschrijding van de kasgeldlimiet (2.+1.<0)				

Tabel Overzicht ontwikkeling kasgeldlimiet 2016

Het renterisico op de lange financiering (langer dan een jaar) is begrensd door de renterisiconorm. Die norm bedraagt 20% van het begrotingstotaal en geeft aan in hoeverre er sprake is van een verantwoord geachte spreiding van aflossing en herfinanciering in de leningenportefeuille. De renterisiconorm is in 2016 niet overschreden en zal op basis van de huidige verwachtingen in het meerjarenperspectief ook niet overschreden worden. Wel zal de beschikbare ruimte onder de renterisiconorm afnemen door de stijgende aflossingsverplichtingen. Bij herfinanciering brengen deze mogelijk stijgende rentelasten met zich mee.

Tabel 10.4.7 Renterisico vaste schuld 2015-2019 (bedragen x € 1.000)

Renterisico vaste schuld 2016					
	2015	2016	2017	2018	2019
1 Renteherzieningen	0	0	0	0	0
2 Aflossingen	3.600	3.600	3.600	4.320	10.240
3 Renterisico (1 + 2)	3.600	3.600	3.600	4.320	10.240
4 Renterisiconorm	10.478	11.929	11.283	10.896	10.712
5a Ruimte onder renterisiconorm	6.878	8.329	7.863	6.576	472
5b Overschrijding renterisiconorm					
4a Begrotingstotaal	52.390	59.646	56.415	54.480	53.559
4b percentage regeling	20%	20%	20%	20%	20%
4 Renterisiconorm	10.478	11.929	11.283	10.896	10.712

EMU-saldo

Gemeenten moeten het kastekort van hun exploitatie beperken tot de overeengekomen percentages van hun totale begroting. Via dit zgn. EMU-saldo wordt gecontroleerd of de decentrale overheden een gelijkwaardige inspanning leveren bij het streven te voldoen aan de Europese begrotingsdoelstellingen. De VNG adviseert gemeenten overigens om niet heel strak te sturen op het maximaal toegestane kastekort. Dat verhindert een uitruil van plussen en minnen tussen gemeenten en leidt mogelijk tot een onnodig uitstel van investeringen. In plaats daarvan kunnen gemeenten beter sturen op de ontwikkeling van de hoogte van de schuld.

Hoewel er geen individuele referentiewaarden voor het EMU-saldo voor 2016 zijn vastgesteld en tot en met 2017 geen maatregelen/sancties zullen worden opgelegd bij overschrijding, schrijven de herziene BBV voor dat ook in het jaarverslag wordt gerapporteerd over het EMU-saldo.

Tabel 10.4.8 Berekening EMU-saldo (bedragen x € 1.000)

Berekening EMU-saldo					
Vraag			2016 Volgens gewijzigde begroting 2016	2016 volgens jaarrekening 2016	2016 verschil
+	1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-5.137	292	5.429
+	2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	5.415	2.994	-2.421
+	3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	3.335	3.429	94
-	4	Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	9.379	5.558	-3.778
+	5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	0	53	0
	6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa:			0
+		Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord	0	0	0
-	7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	0	0	0
	8	Baten bouwgrondexploitatie:			0
+		Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord	912	0	-912
-	9	Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	1.952	805	-1.147
-	10	Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	0	0	0
	11	Verkoop van effecten:			0
	11a	Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	nee	nee	
-	11b	Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?	0	0	0
Berekend EMU-saldo			-6.806	405	7.115

Ten opzichte van de (primitieve en gewijzigde) begroting is het geraamde EMU-tekort omgeslagen in een licht voordeel. Van de jaarrekening gaat daarmee een geringe verkrapting van de geldhoeveelheid uit. Dit positieve effect wordt veroorzaakt door het betere rekeningsaldo, het achterblijven van de investeringen en lagere beschikkingen over voorzieningen.

5. Paragraaf Bedrijfsvoering

De gemeente is de eerste overheid waar goede dienstverlening naar haar inwoners, instellingen en ondernemers voorop staat. In het kader van goed openbaar bestuur ontwikkelt de ambtelijke organisatie (WODV) zich verder. Ter ondersteuning hiervan heeft de Rijksoverheid de Nederlandse code voor goed openbaar bestuur gepubliceerd, zijnde: openheid en integriteit, participatie, behoorlijke contacten met de burger, doelgerichtheid en doelmatigheid, legitimiteit, lerend en zelfreinigend vermogen en verantwoording. Het Rijk roept de gemeenten op de hierin opgenomen beginselen van goed openbaar bestuur toe te passen. Deze beginselen raken de bedrijfsvoering van de gemeente Voorschoten in al haar facetten. Wij hebben de paragraaf bedrijfsvoering analoog aan deze beginselen ingericht.

Wat willen we bereiken?

- A. **Openheid en integriteit:** Wij zijn open en integer en maken duidelijk wat we daaronder verstaan. We geven in ons gedrag het goede voorbeeld, zowel binnen de organisatie als daarbuiten.
- B. **Participatie:** Wij weten wat er leeft in de maatschappij en laten zien wat we ermee doen.
- C. **Behoorlijke contacten met de burger:** Wij zorgen ervoor dat wij en de organisatie ons behoorlijk gedragen in contacten met burgers.
- D. **Doelgerichtheid en doelmatigheid:** Wij maken de doelen van de organisatie bekend en nemen de beslissingen en maatregelen die nodig zijn om de gestelde doelen te behalen.
- E. **Legitimiteit:** Wij nemen de beslissingen en maatregelen die we mogen nemen en die in overeenstemming zijn met geldende wet- en regelgeving. De beslissingen zijn te rechtvaardigen.
- F. **Lerend en zelfreinigend vermogen:** Wij verbeteren onze prestaties en die van de organisatie en richten de organisatie hier op in.
- G. **Verantwoording:** Wij zijn bereid ons regelmatig en ruimhartig jegens de omgeving te verantwoorden.

Wat doen we daarvoor?

A. Openheid en integriteit

Raadsinformatiesysteem

De gemeente werkt met een raadsinformatiesysteem (IBABS) dat tezamen met andere informatie over en rondom de gemeenteraad een geheel vormt. Om papierloos vergaderen te bevorderen wordt dit systeem gevuld met agenda's, vergaderstukken, besluitenlijsten, verslagen en geluidsopnamen van commissievergaderingen en raadsvergaderingen. De informatie in het digitale raadsinformatiesysteem stelt de griffie met terugwerkende kracht tot september 2012 beschikbaar. Het bijhouden van de gegevens is een continu proces.

Publicatie decentrale regelgeving

Per 1 januari 2014 is de wet elektronische bekendmakingen in werking getreden. Alle regelgeving wordt gepubliceerd op www.officielebekendmakingen.nl. Daarnaast is er de website www.overheid.nl. Dit is de toegang tot alle informatie en diensten van de Nederlandse overheid op internet. Alle actuele verordeningen zijn inmiddels geplaatst op deze website en dit wordt waar nodig ook ververst. De gemeentelijke bekendmakingen staan al op www.overheid.nl. Alle bekendmakingen voor Het Gemeentenieuws worden ook op de eigen website van de gemeente geplaatst en vandaar direct doorgezet naar www.overheid.nl.

Gedragsregels

Met betrekking tot het onderdeel integriteit zijn normen en waarden uitgewerkt voor de wijze waarop leden van de gemeenteraad en het college van B&W inhoud geven aan hun taken. Deze integriteitsregels zijn vastgelegd in de gedragscode voor politieke ambtsdragers. Vanwege de nauwe betrokkenheid van ambtenaren bij het vorm geven aan de gemeentelijke taken, zijn ook voor hen gedragsregels opgesteld.

B. Participatie

Wij betrekken burgers en belangrijke partijen nadrukkelijk bij het vormen of bijstellen van ons beleid. Voorbeelden hiervan zijn:

- De commissievergaderingen, waarin burgers via het spreekrecht het woord wordt gegeven.
- Het spreekuur van de portefeuillehouder, waar inwoners de mogelijkheid geboden wordt ideeën onder de aandacht te brengen.
- Interactieve beleidsvorming: bij investeringen in de openbare ruimte wordt zoveel als mogelijk rekening gehouden met wensen en ideeën van bewoners. Om dit proces goed vorm te geven wordt bij investeringsaanvragen in het budget rekening gehouden met deze interactie en andere communicatie-activiteiten.
- De wijkwandelingen. Hierbij gaat het college met ondersteuning van ambtenaren de wijk in om de contacten tussen de gemeente en de wijkbewoners te onderhouden. Door deze ontmoetingen blijven de bestuurders goed op de hoogte van wat er in de wijken speelt en leeft.

C. Behoorlijke contacten met burgers

De gemeente heeft sinds 2013 haar organisatie vorm gegeven binnen de gemeenschappelijke regeling Duivenvoorde (WODV). Daarbij is rekening gehouden met de eigenheid van de gemeente. Zo kan de burger zich nog steeds melden bij het eigen gemeentekantoor. Behoorlijke contacten met burgers en de kwaliteit van de gemeentelijke dienstverlening zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Sinds een aantal jaren wordt structureel gewerkt aan verbetering van de contacten.

D. Doelgerichtheid en doelmatigheid

Onze organisatie is blijvend in beweging. Wij veranderen mee met de samenleving. Als we dat niet doen, dan plaatsen we ons snel buiten de werkelijkheid. De komende tijd worden wij geconfronteerd met diverse ontwikkelingen die vragen om een passend antwoord. Wij denken hierbij aan:

- Intergemeentelijke samenwerking. De samenwerking met de gemeente Voorschoten heeft zijn beslag gekregen in de werkorganisatie Duivenvoorde. Ingezet wordt op verdere gemeentelijke samenwerking. Zo is de afdeling werk en inkomen al enige jaren ondergebracht bij de gemeente

Leidschendam-Voorburg. Ook bij samenwerking op het gebied van de drie decentralisaties wordt nadrukkelijk gekeken naar deze buurgemeente.

- Op het gebied van belastingen werken we samen in de Belasting Samenwerking Gouwe Rijnland (BSGR). Door deze regionale samenwerking zijn wij in staat om met een robuuste partner de taken op het gebied van de WOZ uit te voeren.
- Regionale Uitvoeringsdiensten. De gemeente neemt voor wat betreft de milieutaken deel in de Omgevingsdienst West Holland (ODWH).
- Aanpassingen aan en investeringen op het gebied van de ICT-structuur en -applicaties. Hiervoor geldt dat stilstand tot achteruitgang leidt. Wanneer we niet tijdig de noodzakelijke veranderingen doorvoeren, kunnen we niet voldoen aan de eisen en verwachtingen van het bestuur en de samenleving. Het ontwikkelen en implementeren van informatieveiligheid krijgen hierin speciale aandacht.

E. Legitimiteit

Adequaate besluitvormingsproces

Het vastleggen van de besluitvormingsacties en het op tijd en op maat rapporteren aan gemeenteraad en college is een kritisch proces. Om ten aanzien van het besluitvormingsproces beter in control te zijn, wordt gewerkt met een zogenaamde politiek-bestuurlijke actielijst waarin de moties, toezeggingen, reglement-van-ordevragen, maar ook de actiepunten naar aanleiding van de B&W-vergadering worden verzameld en bewaakt op voortgang en afhandeling.

Daarnaast heeft ook de onderbouwing en beargumentering van de advisering onze voortdurende aandacht, teneinde tot een inhoudelijk correcte besluitvorming te komen.

Bezwaarschriften, klachten en WOB-verzoeken

Bezwaarschriften

Burgers, bedrijven en andere belanghebbenden kunnen bezwaar maken tegen gemeentelijke besluiten. Bij de bezwaarafhandeling laat het college zich sinds medio 2013 adviseren door een onafhankelijke Commissie van Advies voor de bezwaarschriften. Na advisering door de commissie neemt het college een beslissing op bezwaar. De wettelijke termijn voor het afhandelen van een bezwaarschrift is 12 weken, met de mogelijkheid van verdaging met extra 6 weken. Met ingang van 2013 is de procedure aangepast en erop gericht om deze termijnen zoveel mogelijk te halen.

Klachten

'Een ieder heeft het recht om over de wijze waarop een bestuursorgaan zich in een bepaalde aangelegenheid jegens hem of haar heeft gedragen, een klacht in te dienen bij dat bestuursorgaan'. Zo luidt de tekst van artikel 9.1 van de Algemene wet bestuursrecht. Er wordt altijd geprobeerd om de klacht informeel op te lossen. Een van de instrumenten die we daarvoor inzetten is mediation.

WOB-verzoeken

WOB-verzoeken worden in de regel afgehandeld binnen 4 weken (met mogelijkheid van verdaging met 4 weken) nadat het verzoek is ontvangen. De termijn is erg afhankelijk van de gegevens waarom wordt verzocht.

Wet dwangsom

Op 1 oktober 2009 is de 'Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen' in werking getreden.

Wanneer de gemeente niet tijdig op een aanvraag of bezwaar beslist, kan de aanvrager de gemeente in gebreke stellen. De gemeente heeft dan twee weken de tijd om alsnog een beslissing te nemen.

Gebeurt dat niet, dan verbindt de nieuwe wet daaraan twee gevolgen:

1. De dwangsom bouwt automatisch op. De aanvrager heeft recht op een dwangsom voor elke dag dat de beslistermijn overschreden wordt. De dwangsom loopt ten hoogste 42 dagen (en bedraagt maximaal € 1.260).
2. De aanvrager kan direct beroep instellen. Verklaart de rechtbank het beroep gegrond, dan is de gemeente verplicht om alsnog binnen twee weken te beslissen. Bovendien kan de rechtbank ook nog eens een dwangsom opleggen.

F. Lerend en zelfreinigend vermogen

Rekenkamercommissie, accountant.

Voor zowel het bestuur als de ambtelijke organisatie geldt dat zij hun prestaties kunnen verbeteren door te leren van eventuele gemaakte fouten en andere ervaringen. Beide laten zich controleren op hun functioneren en zijn daar op aanspreekbaar. Ontvankelijkheid voor signalen uit de omgeving draagt bij aan het zelfreinigend en lerend vermogen. Zo ontstaat de nodige "hygiëne" in de organisatie. Voornoemde signalen worden onder andere afgegeven door de rekenkamercommissie en de accountant. De rekenkamercommissie heeft als taak onderzoek te doen naar de doelmatigheid, de doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het gevoerde bestuur. Het onderzoeksprogramma van de rekenkamercommissie zal separaat worden aangeboden door die commissie.

De aanbevelingen van de rekenkamercommissie worden als input gebruikt voor het doorvoeren van verbeteringen. Dit geldt uiteraard ook voor het rapport van bevindingen inzake de interim controle en de jaarrekening, dat de accountant jaarlijks opstelt.

G. Verantwoording en bijsturing

Jaarrekening, najaarsnota, voorjaarsnota, kadernota.

Het afleggen van verantwoording is essentieel voor het functioneren van de gemeente. Dit vindt plaats in twee collectieve documenten, te weten de jaarrekening en de najaarsnota. Via de voorjaars- nota worden bijstellingen op begrotingsbudgetten in beeld gebracht. Eventuele structurele doorwerkingen hiervan en ontwikkelingen op de langere termijn worden in de kadernota inzichtelijk gemaakt.

6. Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de betreffende verbonden partijen onder vermelding van het financieel belang van de gemeente Voorschoten daarin. De gemeente Voorschoten heeft, volgens onderstaand overzicht, bestuurlijke en financiële belangen in zeven gemeenschappelijke regelingen en drie naamloze vennootschappen.

Naam Verbonden partij
GR Holland Rijnland
Veiligheidsregio Hollands Midden
GR Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg Hollands Midden
GR GGZ subsidies
GR Werkorganisatie Duivenvoorde
GR Belasting samenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR)
GR Inkoopbureau H-10
BNG NV
Alliander NV
Dunea NV

Tabel 10.6.1 Holland Rijnland

Naam	Gemeenschappelijke regeling Holland Rijnland
Juridische vorm	Gemeenschappelijke Regeling
Vestigingsplaats	Leiden
Bestuur en toezicht	De regio Holland Rijnland wordt bestuurd door een Algemeen Bestuur en een Dagelijks Bestuur. De gemeenteraden benoemen de leden van het Algemeen Bestuur, dat uit haar midden een Dagelijks Bestuur aanwijst. Naast een Algemeen Bestuur en een Dagelijks Bestuur kent Holland Rijnland portefeuillehoudersoverleggen. Het Algemeen Bestuur van Holland Rijnland is een zogenaamd 'gemengd bestuursmodel'. Dat betekent dat gemeenten zelf kiezen of zij collegeleden, raadsleden of een combinatie daarvan afvaardigen in het Algemeen Bestuur. Het Algemeen Bestuur vergadert doorgaans vier keer per jaar. Op 1 januari 2016 is de 7^e algehele herziening van de Gemeenschappelijke Regeling Holland Rijnland in werking getreden, met o.a. de volgende wijzigingen. 1. Het stemgewicht van een AB-lid dat zitting neemt in het DB is 1 (artikel 9, lid 7). 2. Het aantal stemmen per gemeente is 1 stem per 10.000 inwoners, afgerond naar boven, vermenigvuldigd met de factor 3. Iedere gemeente vaardigt 2 leden af; gemeenten die een DB-lid leveren, mogen een derde AB-lid afvaardigen. De uitgebrachte gemeentelijke stemmen worden vermenigvuldigd met 3. Doordat DB-leden maar 1 stem hebben, zijn deze stemmen te verwaarlozen in verhouding tot het aantal stemmen per gemeente.

	Het Dagelijks Bestuur van de regio wordt aangewezen uit de leden van het Algemeen Bestuur. Uit de drie clusters (Duin- en Bollenstreek, de Leidse Regio en de Rijnstreek) worden elk twee leden voorgedragen. Elk lid van het Dagelijks Bestuur is portefeuillehouder voor een of meerdere beleidsvelden. Het Dagelijks Bestuur doet na advisering door het portefeuillehoudersoverleg voorstellen aan het Algemeen Bestuur of de colleges van Burgemeester en Wethouders. Ook is het Dagelijks Bestuur belast met de uitvoering van besluiten van het Algemeen Bestuur. Elk college van Burgemeester en Wethouders is in elk portefeuillehoudersoverleg vertegenwoordigd. Dit is dé tafel waar de veertien portefeuillehouders elkaar treffen en waar feitelijk 'zaken' worden gedaan. In de besturingsfilosofie van Holland Rijnland is het politiek primaat in deze portefeuillehoudersoverleggen gelegd. De gemeentelijke vertegenwoordigers spreken in de portefeuillehoudersoverleggen dan ook niet op persoonlijke titel, maar namens de eigen gemeente. Alle voorstellen die in het Algemeen Bestuur worden geagendeerd, zijn eerst in het portefeuillehoudersoverleg besproken. De portefeuillehoudersoverleggen zijn openbaar en telkens in een ander gemeentehuis in de regio.	
Eigenaarsrol	De 14 gemeenten (Alphen aan den Rijn , Hillegom , Kaa en Braassem , Katwijk , Leiden , Leiderdorp , Lisse , Nieuwkoop , Noordwijk , Noordwijkerhout , Oegstgeest , Teylingen , Voorschoten en Zoeterwoude).	
Opdrachtgeversrol	Het Algemeen Bestuur.	
	Publiek Belang	
Programma		
Doelstelling	Holland Rijnland draagt binnen de regio zorg voor een optimale verbinding, ontmoeting en samenwerking op ruimtelijk, economisch en sociaal gebied.	
Besluit tot deelname	2004.	
Bestuurlijk belang	In het algemeen bestuur is de gemeente Voorschoten vertegenwoordigd met een raadslid en een collegelid.	
Relatie met andere verbonden partijen	Holland Rijnland is niet verbonden aan andere organen, maar participeert wel in diverse overlegorganen.	
	Financieel Belang	
Gemeentelijk financieel belang	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
	€ 901.880	€ 891.662
Eigen vermogen	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
	€ 1.285.673	n.n.b
Vreemd vermogen	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
	€ 32.742.278	n.n.b
Omvang financieel resultaat 2016	n.n.b	

Tabel 10.6.2 Veiligheidsregio Hollands Midden

Naam	Veiligheidsregio Hollands Midden
Juridische vorm	Gemeenschappelijke Regeling
Vestigingsplaats	Leiden
Bestuur en toezicht	Het Bestuur van de VRHM wordt gevormd door een Algemeen Bestuur en een Dagelijks Bestuur.

	De burgemeesters van de deelnemende gemeenten vormen het Algemeen Bestuur onder voorzitterschap van de voorzitter van de Veiligheidsregio (de burgemeester van Leiden). Het Dagelijks Bestuur bestaat uit een vertegenwoordiging van het Algemeen Bestuur en de voorzitter van de Veiligheidsregio. De stemverhouding binnen het AB en de bijdrage van de 19 deelnemende gemeenten geschiedt, rekening houdend met respectievelijk naar rato van het aantal inwoners.	
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Openbare Orde en Veiligheid	
Opdrachtgeversrol	Bestuurlijk Cluster	
	Publiek Belang	
Programma	Veiligheid	
Doelstelling	De VRHM bundelt krachten van partners, burgers en bedrijven. De VRHM is gericht op het verkleinen van risico's De VRHM bestrijdt daadkrachtig incidenten, rampen en crises en beperkt daaruit voortvloeiend leed en maatschappelijke schade. De veiligheidsregio heeft haar taken verdeeld in: · Risicobeheersing · Planvorming · Opleiden, Trainen en Oefenen · Incidentbestrijding · Informatievoorziening · Communicatie Het regionale risicoprofiel is belangrijke input voor het regionale beleidsplan. De VRHM analyseert en adviseert over maatregelen die bijdragen aan het verkleinen van de impact en/of waarschijnlijkheid van de risico's. De VRHM behartigt de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op de terreinen van: - Brandweerzorg; - Instellen en in stand houden van een GHOR; - Samenwerking bij de gemeenschappelijke crisisbeheersing en rampenbestrijding; - Multidisciplinaire rampenbestrijding en crisisbeheersing; - Inrichten en in stand houden van de gemeenschappelijke meldkamer.	
Besluit tot deelname	2010	
Bestuurlijk belang	Burgemeester is lid van het AB.	
Relatie met andere verbonden partijen	Geen	
	Financieel Belang	
Gemeentelijk financieel belang	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
	€ 1.217.304	€ 1.190.576
Eigen vermogen	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
	€ 9.912.207	€ 7.578.862
Vreemd vermogen	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
	€ 19.037.206	€ 25.571.781
Omvang financieel resultaat 2016	Over 2016 is een voordelig resultaat behaald van € 840.631.	

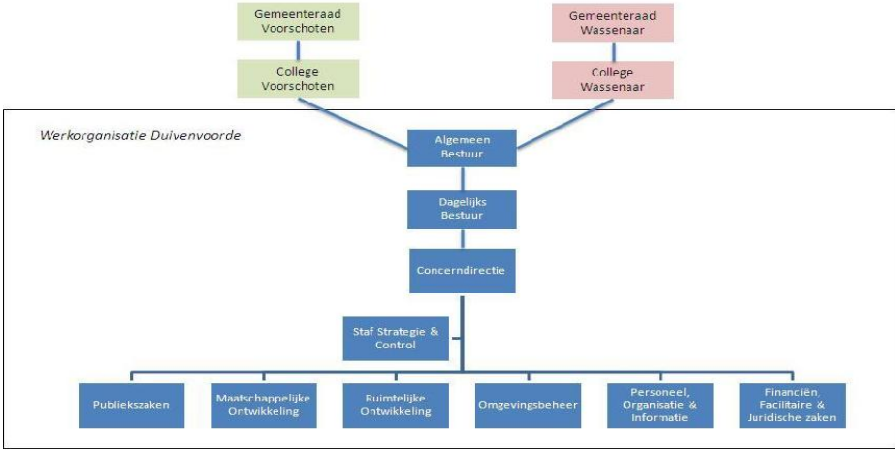
Tabel 10.6.3 Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg Hollands Midden (RDOGHM)

Naam	Gemeenschappelijke regeling Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg Hollands Midden	
Juridische vorm	Gemeenschappelijke Regeling (GR)	
Vestigingsplaats	Leiden	
Bestuur en toezicht	De toezichthoudende taak ligt bij het Algemeen Bestuur (AB) en het Dagelijks Bestuur (DB). Het AB van de RDOG bestaat uit de portefeuillehouders Volksgezondheid van alle gemeenten in de regio Hollands Midden. Een zevental portefeuillehouders Volksgezondheid neemt zitting in het DB van de RDOG HM. Het AB van de RDOG geeft inhoudelijk sturing aan de GGD-taken die voor de gehele regio Hollands Midden op identieke wijze worden uitgevoerd (de regionale GGD taken). Het AB gaat daarnaast over de sectoren RAV HM (ambulance) en GHOR HM. De algemeen directeur RDOG HM is secretaris van het bestuur. Het accent tijdens de vergaderingen van het AB ligt bij de bedrijfsvoering van de RDOG HM als geheel.	
Eigenaarsrol	Deelnemende gemeenten houden deze GR in stand.	
Opdrachtgeversrol	Deelnemende gemeenten hebben opdrachtgeversrol.	
	Publiek Belang	
Programma	Jeugd, participatie en zorg	
Doelstelling	Primaire doelstelling is preventie van gezondheidsproblemen.	
Besluit tot deelname	De gemeenschappelijke regeling RDOG HM dateert van 2006. Daartoe is per 1 januari 2006 de oude GR GGD Zuid-Holland Noord opgeheven.	
Bestuurlijk belang	Elke gemeente uit de regio levert een deelnemer voor het AB. 7 gemeenten leveren een deelnemer voor het DB.	
Relatie met andere verbonden partijen	Sinds 2014/2015 heeft de RDOG HM de taak GHOR overgenomen van de GR Veiligheidsregio HM.	
	Financieel Belang	
Gemeentelijk financieel belang	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
	€824.165	€824.165
Eigen vermogen	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
	€5.765.000	n.n.b
Vreemd vermogen	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
	€25.165.000	n.n.b
Omvang financieel resultaat 2016	Solvabiliteit (eigen vermogen / passiva) Per 31-12-2016 PM Per 31-12-2015 19% Per 31-12-2014 19% Resultaat 2016 nog niet bekend 2015 €242.000 Voordelig 2014 €2.976.000 Voordelig	

Tabel 10.6.4 GGZ Leiden

Naam	Gemeenschappelijk regeling GGZ subsidies	
Juridische vorm	Gemeenschappelijke Regeling (GR)	
Vestigingsplaats	Leiden	
Bestuur en toezicht	Betreft een lichte GR, waarbij alle gemeenten die ook deelnemen in de GR RDOG /GGD, m.u.v. gemeente Kaag en Brasem.	
Eigenaarsrol	Gemeenten als leden van deze GR	
Opdrachtgeversrol	Gemeenten als subsidieverleners.	
	Publiek Belang	
Programma	Jeugd, participatie en zorg	
Doelstelling	Activiteiten ihkv de geestelijke gezondheidszorg (GGZ) in stand houden.	
Besluit tot deelname	Met de invoering van de Wmo in 2007 is besloten om de GGZ-subsidies die van AWBZ overgingen naar Wmo in deze GR te handhaven.	
Bestuurlijk belang	Betreft een lichte GR, waarbij alle gemeenten m.u.v. de gemeente Kaag en Braassem ook deelnemen aan den GR RDOG/GGD.	
Relatie met andere verbonden partijen	n.v.t.	
	Financieel Belang	
Gemeentelijk financieel belang	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
	€ 35.000 (begroot)	€ 33.837
Eigen vermogen	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
	--	--
Vreemd vermogen	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
	--	--
Omvang financieel resultaat 2016		

Tabel 10.6.5 Werkorganisatie Duivenvoorde WODV

Naam	Gemeenschappelijke regeling Werkorganisatie Duivenvoorde	
Juridische vorm	Gemeenschappelijke Regeling	
Vestigingsplaats	Wassenaar	
Bestuur en toezicht	 Het bestuur van de werkorganisatie bestaat uit een Algemeen Bestuur (AB) en een Dagelijks bestuur (DB). Het AB wordt gevormd door de voltallige colleges van Voorschoten en Wassenaar. Het DB bestaat uit beide burgemeesters en twee wethouders van beide gemeentes. De voorzitter van het AB is de voorzitter van de werkorganisatie Duivenvoorde. Werkorganisatie Duivenvoorde wordt aangestuurd door de concerndirectie. De concerndirectie bestaat uit de gemeentesecretarissen van Voorschoten en Wassenaar. De werkorganisatie is via het AB, DB en de concerndirectie verbonden met de colleges. Via de concerndirectie vloeien opdrachten de werkorganisatie in en uit richting beide colleges.	
Eigenaarsrol	Voorschoten draagt voor iets minder dan 50% bij aan de kosten van de WODV en is voor de helft eigenaar van deze GR.	
Opdrachtgeversrol	College is via het AB opdrachtgever van WODV	
	Publiek Belang	
Programma	Alle	
Doelstelling	Komen tot een kwalitatief hoogwaardige ambtelijke organisatie die sterker, goedkoper, efficiënter en toekomstbestendig is.	
Besluit tot deelname	2012	
Bestuurlijk belang	Het voltallige college is vertegenwoordigd in het algemeen bestuur. De burgemeester en een wethouder zijn vertegenwoordigd in de helft van het dagelijkse bestuur.	
Relatie met andere verbonden partijen	n.v.t.	
	Financieel Belang	
Gemeentelijk financieel belang	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
	€ 13.067.778	€ 14.072.774
Eigen vermogen	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 1-1-2016
	n.v.t.	n.v.t.
Vreemd vermogen	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
	n.v.t.	n.v.t.

Omvang financieel resultaat 2016	€ 85.383 nadelig (Voorschotens aandeel in het tekort)
	Doelen, Ontwikkelingen, Agenda, Beslispunten
Visie en beleidsvoornemens	Een compacte en flexibele organisatie die toekomstbestendig, wendbaar en professioneel is.
Beleidsdoel begrotingsjaar	Komen tot een kwalitatief hoogwaardige ambtelijke organisatie die sterker, goedkoper, efficiënter en toekomstbestendig is.
Wijze waarop de VP heeft bijgedragen aan de beleidsdoelstelling van het afgelopen jaar	Door uiterst kritisch om te gaan met de invulling van vacatures is de flexibiliteit van de organisatie vergroot. Hierdoor kan steeds beter ingespeeld worden op de veranderende behoefte in de maatschappij en de daarmee samenhangende behoefte van de beide gemeentebesturen.
Financiële en bestuurlijke risico's	De risico's van de werkorganisatie liggen in hoofdzaak bij de rechtspositionele verplichtingen ten opzichte van het zittende personeel. Met de overgang van het personeel van de deelnemers naar de werkorganisaties zijn deze verplichtingen ook overgegaan. De werkorganisatie beschikt niet over een weerstandvermogen. In de uitgangspunten is er van uit gegaan dat eventuele tekorten (en overschotten) op basis van de jaarrekening met de deelnemers worden verrekend.
Beslispunten	Op grond van de wet op de GR is de ontwerpbegroting van de WODV voor zienswijze voorgelegd aan de gemeenteraad

Tabel 10.6.6 Belastingsamenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR)

Naam	Gemeenschappelijke regeling Belastingsamenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR)
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling met een rechtspersoonlijkheid bezittend openbaar lichaam.
Vestigingsplaats	Leiden
Bestuur en toezicht	De BSGR kent drie bestuursorganen: het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter. Het algemeen bestuur bestaat uit zoveel leden als er deelnemers zijn. De leden van het algemeen bestuur worden door de colleges uit hun midden aangewezen.
Eigenaarsrol	portefeuillehouder Financiën
Opdrachtgeversrol	portefeuillehouder Financiën
	Publiek Belang
Programma	Financiën
Doelstelling	Het verbeteren van de kwaliteit, continuïteit en efficiency door samen te werken bij de beleidsuitvoering, heffing en invordering van waterschaps- en gemeentelijke belastingen, bij de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken en het beheer en de uitvoering van vastgoedinformatie.
Besluit tot deelname	In de raadsvergadering van 11 december 2008 is besloten om samen met de besturen van zeven organisaties (Hoogheemraadschap van Rijnland en de gemeenten Gouda, Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest, Wassenaar en Zoeterwoude) een belastingorganisatie op te richten. Deze belastingsamenwerking is in juli 2009 formeel in werking getreden en is vanaf 1 januari 2011 operationeel.
Bestuurlijk belang	De gemeente Voorschoten is in het algemeen bestuur vertegenwoordigd met een wethouder. Sinds 16 juni 2014 is de gemeente Voorschoten ook met een wethouder vertegenwoordigd in het dagelijks bestuur van de BSGR. Tot zijn vertrek in december 2016 vervulde deze wethouder de rol van voorzitter. De nieuwe wethouder heeft nog wel zitting in het dagelijks

	bestuur maar de rol van voorzitter is overgenomen door de wethouder van de gemeente Gouda.	
Relatie met andere verbonden partijen	Geen.	
	Financieel Belang	
Gemeentelijk financieel belang	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
	€ 437.364	€ 392.826
Eigen vermogen	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
	€ 2.698.000	€ 1.758.000
Vreemd vermogen	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
	€ 0	€ 0
Omvang financieel resultaat 2016	Over 2016 is een jaarresultaat behaald van € 994.000 voordelig.	
	Doelen, Ontwikkelingen, Agenda, Beslispunten	
Visie en beleidsvoornemens	De belastingtaken efficiënt, tegen lage kosten en kwalitatief hoogwaardig uitvoeren.	
Beleidsdoel begrotingsjaar	De belastingtaken efficiënt, tegen lage kosten en kwalitatief hoogwaardig uitvoeren waarbij het behouden van het ISAE3402 certificaat, een kwaliteitskenmerk voor de validiteit en betrouwbaarheid van de processen het uitgangspunt is.	
Wijze waarop de VP heeft bijgedragen aan de beleidsdoelstelling van het afgelopen jaar	Door sterk te sturen op zowel kwaliteit, continuïteit als financiën zijn de financiële en uitvoeringsrisico's beperkt waardoor er voor de bekostiging van de BSGR geen extra beroep hoefde te worden gedaan op de algemene middelen.	
Recente activiteiten en ontwikkelingen	In juni 2016 heeft het algemeen bestuur van de BSGR ingestemd met de invoering van een zuiver KostPrijsCalculatie-model (KPC-model) als bekostigingsgrondslag voor de BSGR. Met ingang van 2018 zal nog sprake zijn van een gemitigeerd KPC-model waarbij deelnemers die een nadeel ondervinden voor 50% van het nadelige verschil tussen de deelnemersbijdrage 2017 en 2018 worden gecompenseerd door de deelnemers die een voordeel hebben door de invoering van het KPC-model. Met ingang van 2019 wordt het zuivere KPC-model ingevoerd zonder mitigering van de uitkomsten. Eind 2016 is Voorschoten (tijdig) aangesloten op de Landelijke Voorziening WOZ (LV-WOZ) waardoor voldaan wordt aan de verplichting om de WOZ-waarden van woningen openbaar te maken.	
Financiële en bestuurlijke risico's	Op grond van artikel 32 van de Gemeenschappelijke regeling Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland (GR BSGR), zijn de deelnemers verplicht er zorg voor te dragen dat de BSGR te allen tijde beschikt over voldoende middelen om aan al haar verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen. Dit betekent dat de deelnemers zelf maatregelen moeten treffen om eventuele risico's af te dekken. Het grootste risico dat werd ingeschat is het uittreden van één van de deelnemers. In 2016 zijn geen deelnemers uitgetreden en hebben ook geen deelnemers te kennen gegeven uit de gemeenschappelijke regeling te willen treden.	
Beslispunten	Op grond van artikel 31 van de GR is de ontwerpbegroting van de BSGR voor zienswijze voorgelegd aan de gemeenteraad.	

Tabel 10.6.7 Inkoopbureau H-10

Naam	Gemeenschappelijke regeling Inkoopbureau H-10	
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling: bedrijfsvoeringsorganisatie	
Vestigingsplaats	Pijnacker-Nootdorp	
Bestuur en toezicht	De gemeenschappelijke regeling kent één bestuur. Namens de gemeenten Leidschendam-Voorburg, Pijnacker-Nootdorp, Voorschoten, Wassenaar en Zoetermeer is de wethouder van de gemeente Zoetermeer lid van het bestuur.	
Eigenaarsrol	Het betreft een bedrijfsorganisatie met een ongeleed bestuur	
Opdrachtgeversrol	Het betreft een bedrijfsorganisatie met een ongeleed bestuur	
	Publiek Belang	
Programma	Jeugd, participatie en zorg	
Doelstelling	Het behartigen van de belangen van de betrokken gemeenten op het terrein van uitvoering van inkooptaken op taakonderdelen binnen het sociaal domein. Daartoe is het Inkoopbureau H-10 belast met de volgende taken: a. uitvoering van de gezamenlijke inkoop en contractering – dat wil zeggen het bepalen van de wijze van inkoop, de inkoopprocedure en het contracten leveranciersmanagement; b. het op verzoek namens gemeenten optreden richting leveranciers om de voorwaarden en eisen, waaronder de overeenkomsten worden afgesloten te harmoniseren (gecombineerde inkoop); c. het op verzoek van een individuele (of cluster van) gemeente(n) contracteren met leveranciers (individuele inkoop en contractering).	
Besluit tot deelname	2014	
Bestuurlijk belang	Namens de gemeenten Leidschendam-Voorburg, Pijnacker-Nootdorp, Voorschoten, Wassenaar en Zoetermeer is de wethouder van de gemeente Zoetermeer lid van het bestuur.	
Relatie met andere verbonden partijen	Geen	
	Financieel Belang	
Gemeentelijk financieel belang	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
Eigen vermogen	Begingstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
	n.n.b	n.n.b
Vreemd vermogen	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
	n.n.b	n.n.b
Omvang financieel resultaat 2016	n.n.b	

Tabel 10.6.8 Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Naam	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Den Haag
Bestuur en toezicht	BNG kent een Algemene Vergadering van Aandeelhouders, Raad van Commissarissen, Raad van Bestuur en Ondernemingsraad. Voorschoten oefent de aan het aandeelhouderschap verbonden zeggenschapsrechten uit in de aandeelhoudersvergadering

	Publiek Belang
Programma	Financiën
Doelstelling	De BNG behartigt het maatschappelijk belang met gespecialiseerde financiële dienstverlening aan overheden en maatschappelijke instellingen. De gemeente ziet het aandelenbezit als een duurzame belegging.
Besluit tot deelname	De gemeente bezit sinds lang aandelen in BNG
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft zeggenschap in de BNG via het stemrecht op de in haar bezit zijnde aandelen (41.184 aandelen a €2,50 nominaal).
Relatie met andere verbonden partijen	Geen

Tabel 10.6.9 Alliander

Naam	N.V. Alliander
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Amsterdam
Bestuur en toezicht	Alliander kent een Algemene Vergadering van Aandeelhouders, Raad van Commissarissen en Raad van Bestuur. Voorschoten oefent de aan het aandeelhouderschap verbonden zeggenschapsrechten uit in de aandeelhoudersvergadering.
	Publiek Belang
Programma	Financiën
Doelstelling	Voortdurend beter presteren op dienstverlening, leveringszekerheid en kosten; verbeteren van beheersing van energiestromen en inzicht in energieverbruik; klanten helpen energie te besparen en over te schakelen naar duurzame energiebronnen.
Besluit tot deelname	Het belang in Alliander vloeit voort uit het gemeentelijk belang in Nuon, hetgeen weer voortvloeide uit het belang in EWR waarin het gemeentelijk nutsbedrijf ooit is ingebracht.
Bestuurlijk belang	Voorschoten heeft een belang van 565.227 aandelen van € 5,= nominaal per aandeel in NV Alliander. Via het aandelenbezit kan zeggenschap worden uitgeoefend op de bedrijfsvoering van Alliander.
Relatie met andere verbonden partijen	Geen

Tabel 10.6.10 Dunea

Naam	N.V. Dunea
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Den Haag
Bestuur en toezicht	Dunea kent een Algemene Vergadering van Aandeelhouders, Raad van Commissarissen, Directie en Ondernemingsraad. Voorschoten oefent de aan het aandeelhouderschap verbonden zeggenschapsrechten uit in de aandeelhoudersvergadering.
	Publiek Belang
Programma	Financiën
Doelstelling	Het leveren van betrouwbaar drinkwater en het beheren van de duinen tussen Monster en Katwijk
Besluit tot deelname	De gemeente bezit sinds lang aandelen in Dunea.
Bestuurlijk belang	Het aandelenbezit is groot 77.052, met een nominale waarde van € 5,= per aandeel. Via het aandelenbezit kan zeggenschap worden uitgeoefend op de bedrijfsvoering van N.V. Dunea te Den Haag.
Relatie met andere verbonden partijen	Geen

7. Paragraaf Grondbeleid

De paragraaf Grondbeleid beschrijft de visie op het grondbeleid. Dit in relatie tot de doelstellingen die in de begroting zijn opgenomen, met een aanduiding van de wijze waarop het grondbeleid wordt uitgevoerd.

Grondbeleid richt zich op het gebruik van de grond als bepalende factor voor de kwaliteit van de leefomgeving. Het grondbeleid is geen doel op zich, maar een middel om het ruimtelijk beleid op een bestuurlijk en economisch verantwoorde wijze te realiseren. Het biedt instrumenten om de regie over de ruimtelijke ontwikkelingen te kunnen voeren. De Nota Grondbeleid is een 'toolbox' voor het door de gemeente Voorschoten te voeren grondbeleid.

Beleidsstukken

Het grondbeleid in 2016 is gevoerd aan de hand van een tweetal beleidsstukken:

- **Nota Grondbeleid**

De Nota Grondbeleid geeft inzicht in het gemeentelijk beleid op een breed scala aan aspecten die samenhangen met het grondbeleid. Ontwikkelingen, zoals de wijzigingen in de wet- en regelgeving en de financiële en economische crisis, bepalen in belangrijke mate de wijze waarop we invulling kunnen en/of moeten geven aan de uitvoeringsstrategie voor het gemeentelijk grondbeleid. Met name de concrete aanpak van projecten. De uitvoeringsstrategie is afhankelijk van inhoudelijke ontwikkel- en beleidsvisies van de gemeente, en hoe de gemeente deze ambities optimaal waarborgt. Hiervoor biedt de Nota Grondbeleid kaders. Onze voorkeur is: op basis van het beperken van risico's en gemeentelijke investeringen, faciliteren waar kan en actief waar nodig.

- **Grondprijsbrief**

Het college van burgemeester en wethouders heeft ook dit jaar de grondprijsbrief vastgesteld waarin, voor zover mogelijk, de concrete (minimum) grondprijzen worden benoemd. De in de Nota Grondbeleid genoemde grondprijsmethodieken zullen dan als uitgangspunt gelden voor de concreet te benoemen grondprijs. Er zijn verschillende tarieven voor verschillende functies. Zo is in het algemeen de grondprijs voor sociale woningbouw lager dan maatschappelijke/commerciële functies.

Grondexploitatie

Alleen het project Duivenvoorde Corridor is nog actief. Hiervoor is een voorziening en een reserve gevormd om de haalbaarheid te borgen. In de jaarrekening wordt over de voortgang gerapporteerd.

Risico's

De risico's voor het project Duivenvoorde Corridor worden gedekt uit de reserve Duivenvoorde Corridor. De mutaties die volgen uit de jaarlijkse actualisatie van de risico's van dit project worden verrekend met de concernreserve. De grondexploitatie (inclusief risico's en verliesvoorziening) wordt

minimaal één keer per jaar ten tijde van de jaarrekening geactualiseerd. Via de voor- en najaarsnota wordt over dit project gerapporteerd.

Wettelijke / landelijke grondslagen

- Wet ruimtelijke ordening (Wro);
- Besluit ruimtelijke ordening (Bro);
- Besluit Begroting en Verantwoording (BBV);
- Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg);
- Gemeentewet (Gemw);
- Wet Markt en Overheid (Wet MenO).

Jaarrekening 2016

Balans per 31 december 2016

ACTIVA	31 december 2016	31 december 2015
Bedragen * € 1.000		
<u>Vaste activa</u>		
Immateriële vaste activa	9.000	9.000
- Bijdrage aan activa in eigendom van derden	9.000	9.000
Materiële vaste activa	49.326	47.606
- Investerings met economisch nut	31.482	32.755
- Investerings met economisch nut heffingen	15.090	13.916
- Investerings met maatschappelijk nut	2.754	935
Financiële vaste activa	8.381	8.852
- Kapitaalverstrekkingen aan:		
* deelnemingen	290	290
- Leningen aan:		
* woningbouwcorporaties	1.425	1.838
- Overige langlopende leningen u/g	6.666	6.724
Totaal vaste activa	66.707	65.458
<u>Vlottende activa</u>		
Voorraden	8.325	8.377
- Onderhanden werk (incl. gronden in expl.)	8.325	8.377
- Handelsgoederen	0	0
Uitzettingen met een looptijd < 1 jaar	6.387	7.727
- Vorderingen op openbare lichamen	3.067	2.731
- Uitzettingen in 's Rijks schatkist	0	1.892
- Overige vorderingen	3.320	3.104
Liquide middelen	5	251
- Kas	5	1
- Bank	0	250
Overlopende activa	3.264	3.305
- Nog te ontvangen / vooruitbetaald	3.264	2.860
- Overlopende activa overig	0	445
- Overlopende activa rek.cour.Wassenaar	0	0
Totaal vlottende activa	17.981	19.660
TOTAAL ACTIVA	84.688	85.118

PASSIVA	31 december 2016	31 december 2015
Bedragen * € 1.000		
<u>Vaste passiva</u>		
Eigen vermogen	31.015	31.468
Algemene reserve	15.889	16.801
Bestemmingsreserves	12.334	12.678
Resultaat jaarrekening (na bestemming)	2.792	1.989
Voorzieningen	10.514	8.062
Voorzieningen	10.514	8.062
Vaste schulden met een looptijd > 1 jaar	31.506	35.106
- Onderhandse leningen o/g van		
* banken en overige financiële instellingen	31.500	35.100
- Waarborgsommen	6	6
Totaal vaste passiva	<u>73.035</u>	<u>74.636</u>
<u>Vlottende passiva</u>		
Kortlopende schulden met een looptijd < 1 jaar	4.257	2.981
- Banksaldi	2.380	0
- Overige schulden	1.877	2.981
Overlopende passiva	7.396	7.501
- Nog te betalen bedragen	6.806	5.894
- Vooruitontvangen voorschotbedragen overheid	590	1.356
- Overige vooruitontvangen bedragen	0	251
Totaal vlottende passiva	<u>11.653</u>	<u>10.482</u>
TOTAAL PASSIVA	<u>84.688</u>	<u>85.118</u>

Toelichtingen

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Balans en toelichting

Waarderingsgrondslagen en voorschriften

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft.

Besluit Begroting en Verantwoording

De jaarrekening is gebaseerd op de regelgeving zoals gesteld in het Besluit begroting en verantwoording voor provincies en gemeenten.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

De baten en de lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt: daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld - en verlofaanspraken en dergelijke.

Door de invoering van het Individuele Keuze Budget (IKB) per 1 januari 2017 is onder de kortlopende schulden de vakantietoelage over de periode juni 2016 tot en met 31 december 2016 opgenomen.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting genomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming te weten vier jaar.

Eigen bijdrage WMO: Een aanvrager van WMO-voorzieningen is op grond van de WMO een eigen bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van

deze bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. Het CAK verstrekt een totaaloverzicht waarbij maandelijks afstorting aan de gemeente plaatsvindt van de geïncasseerde bijdragen.

Aangezien de inkomensgegevens van cliënten niet op het overzicht van het CAK zijn opgenomen heeft de gemeente niet direct inzicht in de individueel door het CAK berekende eigen bijdrage van de cliënt en kan de gemeente geen sluitende controle uitvoeren op de juistheid en volledigheid van de ontvangen bijdragen. Dit brengt een onzekerheid met zich mee.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Eventuele van derden verkregen specifieke investeringsbijdragen mogen desgewenst in mindering worden gebracht op het geactiveerde bedrag. De verkregen bijdrage wordt als bate verantwoord.

Met ingang van het boekjaar 2016 worden bijdragen aan activa in eigendom van derden niet langer verantwoord als onderdeel van de financiële vaste activa maar als onderdeel van de immateriële vaste activa. Deze wijziging is doorgevoerd voor de berekening van het EMU-saldo.

Het aanvangsmoment voor de afschrijving op bijdragen aan activa in eigendom van derden is het moment van ingebruikneming van de betrokken investering.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden dienen afzonderlijk in de balans te worden opgenomen. In de toelichting op de balans dient te worden aangegeven welke methode van afschrijving zal worden berekend. Tevens zal een verloopoverzicht worden opgenomen voor de verschaffing van het vereiste inzicht.

Materiële vaste activa

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijging -of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.

Slijtende investeringen worden vanaf het boekjaar na ingebruikneming afgeschreven in de verwachte gebruiksduur. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is.

In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaatsgevonden. Dergelijke afwaarderingen worden teruggenomen als ze niet langer noodzakelijk blijken.

Financiële vaste activa

Leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zonodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.

Vorraden

De als “onderhanden werken” opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.

Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter op de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De onderhouds-egalisatievoorzieningen stoelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paraaf “onderhoud kapitaalgoederen” die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet. Op grond van een wijziging van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn de voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is (artikel 44, lid 2 BBV) met ingang van de jaarrekening 2008 onder de overlopende passiva (vooruitontvangen derdengelden) opgenomen, voor zover het van EU, Rijk en provincies ontvangen voorschotbedragen betreft voor specifieke uitkeringen die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met de gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een (rente typische) looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen.

Toelichting op de balans per 31 december 2016

Alle genoemde bedragen zijn, tenzij anders vermeld, x € 1.000.

ACTIVA

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa bestaat uit het volgende

	31-12-2016	31-12-2015
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	9.000	9.000
Totaal	9.000	9.000

Als gevolg van een wijziging in de BBV voorschriften worden bijdragen aan activa in eigendom van derden met ingang van het boekjaar 2016 niet langer verantwoord als onderdeel van de financiële vaste activa maar als onderdeel van de immateriële vaste activa. Dit voorgaande heeft geleid tot een herclassificatie met als doel het behouden van de aansluiting met de jaarrekening 2015.

Specificatie bijdrage aan activa in eigendom van derden

	31-12-2015	Vermeerdering	Vermindering	Aflossing / afschrijving	31-12-2016
Rijnlandroute	9.000	0	0	0	9.000

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

	31-12-2016	31-12-2015
Investerings met economisch nut	31.482	32.755
Investerings met economisch nut heffingen	15.090	13.916
Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut	2.754	935
Totaal	49.326	47.606

Als gevolg van een wijziging in de BBV voorschriften dienen materiële vaste activa met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven met ingang van 2014 afzonderlijk op de balans te worden opgenomen. Dit betreft o.a. riool- en afvalinvesteringen.

De specificatie per balansdatum alsmede het verloop van de boekwaarde van de genoemde activagroepen is weergegeven in de volgende tabel:

	31-12-2015	Vermeer-dering	Vermin-dering	Afschrijving	31-12-2016
Materiele vaste activa met economisch nut					
Gronden en terreinen	2.766	0	0	0	2.766
Woonruimten	51	0	0	4	47
Bedrijfsgebouwen	27.797	183	0	1.266	26.714
Grond-, weg- en waterbouwkundig economisch nut	188	0	0	28	160
Vervoermiddelen	236	0	0	51	185
Machines, installaties en apparaten economisch nut	241	0	0	50	191
Overige	1.476	0	0	57	1.419
Totaal	32.755	183	0	1.456	31.482
Materiele vaste activa met economisch nut heffingen					
Bedrijfsgebouwen	259	0	0	9	250
Grond-, weg- en waterbouwkundig economisch nut	13.202	1.735	-24	451	14.510
Vervoermiddelen	183	7	0	85	105
Machines, installaties en apparaten economisch nut	103	18	0	27	94
Overige	169	0	0	38	131
Totaal	13.916	1.760	-24	610	15.090
Materiële vaste activa met maatschappelijk nut					
Gronden en terreinen	0	0	0	0	0
Grond-, weg- en waterbouwkundig maatschappelijk nut	903	3.614	869	925	2.723
Machines, installaties en apparaten maatschappelijk nut	0	0	0	0	0
Ov. mat. vaste act. maatschappelijk nut	32	0	0	1	31
Totaal	935	3.614	869	926	2.754
Totaal	47.606	5.557	845	2.992	49.326

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2016 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

	31-12-2015	Vermeerdering	Vermindering	Aflossing / afschrijving	31-12-2016
Kapitaal verstrekking aan deelnemingen	290	0	0	0	290
Leningen aan woningbouwcoöperaties	1.838	0	413	0	1.425
Overige langlopende leningen	6.724	0	58	0	6.666
Totaal	8.852	0	471	0	8.381

De post kapitaalverstrekking aan deelnemingen bestaat uit:

	31-12-2015	Vermeerdering	Vermindering	Aflossing / afschrijving	31-12-2016
Aandelen NV Bank Nederlandse Gemeenten	102	0	0	0	102
Aandelen NV Alliander	188	0	0	0	188
Totaal	290	0	0	0	290

De post overige langlopende leningen bestaat uit:

Specificatie overige langlopende leningen:

	31-12-2015	Vermeerdering	Vermindering	Aflossing / afschrijving	31-12-2016
Bank Nederlandse Gemeenten	4.800	0	0	0	4.800
Renteloze leningen div. personen	347	0	0	0	347
Tennisvereniging Forescate	175	0	0	34	141
Optimaal select BNG fonds	250	0	0	0	250
Kasteel Duivenvoorde	130	0	0	19	111
NH/ v kerk	12	0	0	4	8
Gereformeerde kerk / Hervormde kerk	10	0	0	1	9
Startersleningen	1.000	0	0	0	1.000
Totaal	6.724	0	0	58	6.666

Vlottende activa

Vorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

	31-12-2015	Vermeerdering	Vermindering	31-12-2016
Onderhanden werk (gronden in exploitatie)	8.998	203	0	9.201
Voorzieningen verlieslatende complexen*	-620	-440	185	-875
Handelsgoederen	0			0
Totaal	8.377	-237	185	8.325

Specificatie onderhanden werk (gronden in exploitatie)

	31-12-2015	Vermeerdering	Vermindering	31-12-2016
Duivenvoorde corridor	8.998	203	0	9.201
Totaal	8.998	203	0	9.201

Specificatie voorzieningen verlieslatende complexen:

	31-12-2015	Vermeerdering	Vermindering	31-12-2016
Duivenvoorde corridor	620	440	-185	875
Totaal	620	440	-185	875

***) Toelichting voorzieningen verlieslatende complexen**

Naam	Duivenvoorde Corridor
Doel	Het afdekken van het verwachte verlies op de grondexploitatie Duivenvoorde Corridor.
Saldo per 01-01-2016	€ 620.934
Saldo per 31-12-2016	€ 875.293
Dotaties	€ 254.359
Toelichting dotaties	Verhoging van de voorziening op basis van de geactualiseerde grond-exploitatie Duivenvoorde Corridor
Aanwending	
Toelichting aanwending	Pas als de grondexploitatie Duivenvoorde Corridor wordt afgesloten met een negatief resultaat wordt deze voorziening aangewend.
Vrijval	Als aanwending niet nodig blijkt valt het saldo vrij aan de Concernreserve.
Bijzonderheden	

Uitzettingen korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	31-12-2016	31-12-2015
Vorderingen op openbare lichamen	3.067	2.731
Rekening-courantverhouding met het rijk	0	1.892
Rekening-courant niet-financiële instellingen	0	91
Overige vorderingen	3.320	3.013
Totaal	6.387	7.727

De vorderingen bestaan uit de volgende onderdelen:

	31-12-2016
Belastingdienst	3.067
Debiteuren	2.057
Debiteuren SoZa	901
Belastingdebiteuren	622
Voorziening debiteuren	-270
Nog te ontvangen BSGR	9
Totaal	6.387

	31-12-2016	31-12-2015
Kassaldi	5	1
Banksaldi	0	250
Totaal	5	251

Overlopende activa:

De post overlopende activa bestaat uit:

	31-12-2016	31-12-2015
Overige nog te ontv. bedragen en vooruitbet. bedragen die ten laste van volgende begrot. jaren komen	3.264	2.860
De van overheden ontvangen voorschotbedragen met specifiek bestedingsdoel	0	445
Totaal	3.264	3.305

Onder de post overlopende activa worden bedragen opgenomen die in het verslagjaar betaald zijn maar betrekking hebben op 2016. Daarnaast worden bedragen opgenomen die in het verslagjaar als opbrengst zijn verantwoord, maar in 2017 daadwerkelijk worden ontvangen. Onderstaand overzicht geeft een nadere specificatie van deze post.

	31-12-2016
Transitoria nog te ontvangen *)	1.358
Overige nog te ontvangen bedragen	1.624
Diversen/vooruitbetaalde contributies ed	277
Kruisposten	4
Nog door te belasten kosten	1
Totaal	3.264

**) Transitoria te ontvangen*

Ten behoeve van het project Vlietwijk vinden onderling leveringen plaats van gronden, buurthuis en infrastructuur. Er is een overeenkomst getekend waarbij onderling verplichtingen zijn aangegaan. Deze verplichtingen zijn in de jaarrekening 2010 verwerkt onder de transitoria. De gemeente is Woonzorg nog ca. € 2,9 mln. verschuldigd. Woonzorg heeft nog een verplichting jegens de gemeente van € 1,4 mln. Voor € 1,5 mln. is reeds in 2009 een factuur verzonden aan Woonzorg.

De in de balans opgenomen van EU, Rijk en provincies nog te ontvangen voorschotbedragen die zijn ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	31-12-2015	Toevoeging	Ontv bedragen	31-12-2016
<i>Onderbouwing van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen, nog te besteden voorschotten op specifieke uitkeringen</i>				
IAU wet BUIG 2014	431	-	431	-
Afrekening BBZ 2014	14	-	14	-
Totaal	445	-	445	-

PASSIVA

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen Eigen Vermogen bestaat uit de volgende posten:

	31-12-2016	31-12-2015
Algemene reserve	15.889	16.801
Bestemmingsreserves	12.334	12.678
subtotaal	28.223	29.479
Resultaat na bestemming	2.792	1.989
Totaal	31.015	31.468

Toelichting op de reserves

Het verloop in 2016 wordt in onderstaand overzicht per reserve weergegeven.

	31-12-2015	Vermeer- dering	Vermin- dering	31-12-2016
<i>Algemene reserves</i>				
Concernreserve	13.864	6.378	-10.221	10.020
NUON-gelden	1.076	0	-1.076	0
Reserve Weerstandsvermogen	0	4.000	0	4.000
Reserve risicoreserve Duivenvoorde Corridor (nakomende werkzaamheden)	1.861	8	0	1.869
Totaal algemene reserves	16.801	10.386	-11.297	15.889
				0
<i>Bestemmingsreserves</i>				0
Reserve bovenwijkse voorzieningen	845	0	0	845
Reserve Advies Groep Toegankelijkheid	19	0	0	19
Reserve Vijfjaarlijkse afrekening onderwijs	98	0	-98	0
Reserve Volkshuisvesting	3.518	0	-1.447	2.071
Reserve Exploitatie gem. accommodaties	53	0	0	53
Egalisatiereserve Sociaal Domein	248	1.678	-425	1.500
Reserve Parkeerfonds	11	0	-11	0
Reserve Regionale investeringen (RIF)	1.750	0	-250	1.500
Reserve Duurzaamheid	387	0	-100	287
Reserve Nog uit te voeren werkzaamheden	64	0	-64	0
Reserve Gemeentewerf	805	0	0	805
Reserve Rekenkamercommissie WVO	26	1	0	26
Reserve Krimwijk II	46	0	-46	0
Reserve Voet-/fietspad A van Leeuwenhoekskade	306	0	-306	0
Reserve Ambtelijke inzet 2e ontsluitingsweg Krimwijk	100	0	-19	81
Reserve Vd Hoevenpark (nakomende werkzaamheden)	106	0	-16	91
Reserve Dekking tekorten BUIG	2.161	0	-184	1.977
Reserve Afschrijving Rijnlandroute 2021-2024	1.200	0	0	1.200
Reserve Vlietwijk Keel-gebied (nakomende werkzaamheden)	33	0	-18	15
Reserve Noord-Hofland (nakomende werkzaamheden)	42	0	-3	39
Reserve Rabobank Deltaplein (nakomende werkzaamheden)	18	0	-18	0
Reserve Dobbewijk (nakomende werkzaamheden)	842	0	-186	656
Reserve kapitaallasten sportvelden	0	92	0	92
Reserve Duivenvoorde Corridor	0	1.076	0	1.076
Totaal bestemmingsreserves	12.678	2.847	-3.191	12.334
Totaal algemene en bestemmingsreserves	29.479	13.233	-14.488	28.223

Soort reserve		Algemene reserve
Naam	Concernreserve	
Doelstelling	Het verwerken van incidentele baten en lasten en resultaatbestemming van de jaarrekening. De reserve heeft een directe relatie met het weerstandvermogen.	
Toevoeging	Rek. 2015, Bestemming jaarresultaat € 1.988.969 VJN 2016, St. saldo Reserve vijfjrl. afrek. Onderwijs € 98.000 KN 2017, Ophef. Reserve Nuongelden € 1.076.370 KN 2017, Ophef. Reserve nog uit te voeren wzh. € 64.076 KN 2017, afromen Reserve Volkshuisvesting € 518.461 KN 2017, verlaging risicodekking Startersleningen € 500.000 KN 2017, vrijval Res. voet-/fietspad v.Leeuwenh.kade € 305.878 NJN 2016, 4.1 Verkoopopbrengst Dobbewijk € 412.090 NJN 2016, 7.6 Taakmutatie AU gemeentefonds € 129.686 NJN 2016, 7.7 Specialistische WMO zorg € 455.000 NJN 2016, 7.5 Individuele voorzieningen (Wmo6) € 350.000 KN/NJN 2016, overschot Egal.res. Sociaal Domein € 385.197 Overige stortingen € 93.888 Totaal stortingen € 6.377.615.	
Onttrekking	Structuurverbeteringen (t/m 2018) € 100.308 Rek. 2015, Toevoeging egaliseringsreserve Soc.Domein € 1.534.000 Rek. 2015, WMO extra subsidie voor elkaar € 75.000 Rek. 2015, Storting reserve Sociaal Domein € 143.646 RB 4716, Dekking krediet afr.scholengebouw N-hofland € 72.176 RB 4336, Knooppunt Voorschoten € 59.764 Knooppunt Voorschoten (Kadernota) € 100.912 RB 4636, Reconstructie Vlietwijk Openbare verlichting € 77.406 RB 4810, Begroting 2016, Dekking begrotingstekort € 116.568 KN 2017, Instellen reserve weerstandvermogen € 4.000.000 VJN 2016, 8.2 overschrijdingsregeling Openbaar Onderwijs € 97.317 Beheerplannen 2016, St. naar VZ VRI's € 390.000 Beheerplannen 2016, St. naar VZ Wegen € 1.200.000 Beheerplannen 2016, St. naar VZ Bruggen € 58.000 Beheerplannen 2016, St. naar VZ Openbare Verlichting € 340.000 Beheerplannen 2016, St. naar VZ Water € 100.000 Beheerplannen 2016, St. naar VZ Spelen € 51.300 KN 2017, storting naar reserve Duivenvoordecorridor € 1.076.370 RB 5379, actualiseren grex Duivenvoordecorridor € 411.389 Overige onttrekkingen € 217.160 Totaal onttrekkingen € 10.221.315.	
Omvang per 1-1-2016	€ 13.864.090	
Omvang per 31-12-2016	€ 10.020.390	
Minimale omvang		
Maximale omvang		
Bijzonderheden		

Naam	Reserve Nuongelden
Doelstelling	Het saldo van de reserve is noodzakelijk om door middel van de zogenaamde bespaarde rente het verlies van het dividend NUON in de meerjarenbegroting structureel op te vangen.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2016.
Onttrekking	Kadernota 2017, opheffen reserve. Saldo naar Concernreserve € 1.076.370.
Omvang per 1-1-2016	€ 1.076.370
Omvang per 31-12-2016	€ 0
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Naam	Reserve weerstandsvermogen
Doelstelling	Financiële buffer voor algemene en onbenoemde risico's.
Toevoeging	Kadernota 2017, Instellen reserve € 4.000.000.
Onttrekking	Geen onttrekkingen in 2016.
Omvang per 1-1-2016	€ 0
Omvang per 31-12-2016	€ 4.000.000
Minimale omvang	€ 4.000.000
Maximale omvang	
Bijzonderheden	Reserve is ingesteld in 2016.

Naam	Risicoreserve Duivenvoorde Corridor
Doelstelling	Bestemd voor de overgebleven grondexploitatie Duivenvoorde Corridor.
Toevoeging	RB 5379, actualiseren grex Duivenvoordecorridor € 8.000.
Onttrekking	Geen onttrekkingen in 2016.
Omvang per 1-1-2016	€ 1.861.000
Omvang per 31-12-2016	€ 1.869.000
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Soort reserve	Bestemmingsreserve
---------------	--------------------

Naam	Reserve bovenwijkse voorzieningen
Doelstelling	Ter aanwending voor (verkeerskundige) bovenwijkse voorzieningen na afsluiting van de grondexploitatieprojecten.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2016
Onttrekking	Geen onttrekkingen in 2016.
Omvang per 1-1-2016	€ 845.094
Omvang per 31-12-2016	€ 845.094
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	Het gehele saldo van de reserve Bovenwijkse voorzieningen is afkomstig van de afgesloten grondexploitatie Krimwijk II. Vanuit deze reserve kan op een later moment € 635.094 worden ingezet t.b.v. (bijvoorbeeld een verkeerskundige) bovenwijkse voorzieningen. Het resterende saldo van € 210.000 is bestemd voor de vervanging van de VRI op de Leidseweg t.b.v. de toekomstige Noordelijke Ontsluitingsweg.

Naam	Reserve adviesgroep Toegankelijkheid
Doelstelling	Het dekken van kosten t.b.v. de advisering van en werkzaamheden voor de Adviesgroep Toegankelijkheid.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2016.
Onttrekking	Geen onttrekkingen in 2016.
Omvang per 1-1-2016	€ 18.790
Omvang per 31-12-2016	€ 18.790
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Naam	Reserve vijfjaarlijkse afrekening onderwijs
Doelstelling	Afdekking van financiële consequenties vijfjaarlijkse afrekening openbaar onderwijs in het kader van de wettelijke financiële gelijkstelling met het bijzonder basisonderwijs.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2016.
Onttrekking	Kadernota 2017, opheffen reserve en saldo naar Concernreserve € 98.000.

Omvang per 1-1-2016	€ 98.000
Omvang per 31-12-2016	€ 0
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Naam	Reserve volkshuisvesting
Doelstelling	Het verrekenen van bijdragen uit grondexploitaties en boetes opgelegd aan projectontwikkelaars waarmee specifieke investeringen ten behoeve van het volkshuisvestingbeleid van de gemeente worden gefinancierd.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2016.
Onttrekking	Begroting 2016, reconstructie Vlietwijk € 427.567 KN 2017, afkomen Reserve Volkshuisvesting € 518.461 KN 2017, verlaging risicodekking Startersleningen € 500.000 VJN 2016, 6.1 prestatieafspraken corporaties € 1.175 Totaal onttrekkingen € 1.447.203.
Omvang per 1-1-2016	€ 3.518.461
Omvang per 31-12-2016	€ 2.071.258
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Naam	Reserve exploitatie gemeentelijke accommodaties
Doelstelling	Het verrekenen van opbrengsten (verkoop) en uitgaven die de uitvoering van het beleid ten aanzien van de gemeentelijke accommodaties met zich mee brengt.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2016.
Onttrekking	Geen onttrekkingen in 2016.
Omvang per 1-1-2016	€ 52.730
Omvang per 31-12-2016	€ 52.730
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Naam	Egalisatiereserve Sociaal Domein
Doelstelling	Dekking toekomstige overwachte uitgaven binnen het Sociaal Domein.
Toevoeging	Jaarrekening 2015, bestemming resultaat € 1.534.000 Jaarrekening 2015, storting van Concernreserve € 143.646 Totaal toevoegingen € 1.677.646.
Onttrekking	VJN 2016, Stichting voor Elkaar - Prof.Vive € 40.000 KN 2017/NJN 2016, overboeken overschot naar Concernreserve € 385.197 Totaal onttrekkingen € 425.197.
Omvang per 1-1-2016	€ 247.551
Omvang per 31-12-2016	€ 1.500.000
Minimale omvang	
Maximale omvang	€ 1.500.000
Bijzonderheden	

Naam	Reserve parkeerfonds
Doelstelling	Het verrekenen van bijdragen uit grondexploitaties en boetes opgelegd aan projectontwikkelaars indien onvoldoende parkeerplaatsen worden aangelegd en waarmee de aanleg van aanvullende parkeerplaatsen in de openbare ruimte worden gefinancierd.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2016.
Onttrekking	Kadernota 2017, opheffen reserve parkeerfonds en saldo naar

	Concernreserve € 10.500.
Omvang per 1-1-2016	€ 10.500
Omvang per 31-12-2016	€ 0
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Naam	Reserve regionale investeringen (RIF)
Doelstelling	Het financieren van de uitvoering van grootschalige infrastructurele werken in regionaal verband.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2016.
Onttrekking	Bijdrage Gemeenschappelijke Regeling Holland Rijnland (RIF) € 250.000.
Omvang per 1-1-2016	€ 1.750.000
Omvang per 31-12-2016	€ 1.500.000
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Naam	Reserve duurzaamheid
Doelstelling	Het realiseren van de ambitie om Voorschoten CO2-neutraal te maken.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2016.
Onttrekking	VJN 2016, 8.3 Scholenbouw Noord Hofland € 100.000.
Omvang per 1-1-2016	€ 386.581
Omvang per 31-12-2016	€ 286.581
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Naam	Reserve nog uit voeren werkzaamheden
Doelstelling	Het realiseren van uitgestelde werkzaamheden uit voorgaande begroting(en).
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2016.
Onttrekking	Kadernota 2017, opheffen reserve en saldo naar Concernreserve € 64.076.
Omvang per 1-1-2016	€ 64.076
Omvang per 31-12-2016	€ 0
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Naam	Reserve gemeentewerf
Doelstelling	Dekking van de kapitaallasten huisvestingsvoorzieningen.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2016.
Onttrekking	Geen onttrekkingen in 2016.
Omvang per 1-1-2016	€ 804.747
Omvang per 31-12-2016	€ 804.747
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Naam	Reserve rekenkamercommissie WVO
Doelstelling	Het egaliseren van de jaarrekeningresultaten van de gezamenlijke rekenkamercommissie van de gemeenten Voorschoten, Wassenaar en Oegstgeest.
Toevoeging	Jaarrekening 2015, bestemming resultaat € 500.
Onttrekking	Geen onttrekkingen in 2016.
Omvang per 1-1-2016	€ 25.900
Omvang per 31-12-2016	€ 26.400

Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Naam	Reserve Krimwijk II (nakomende werkzaamheden)
Doelstelling	Bestemd voor nakomende werkzaamheden en onderhoud aan de openbare ruimte Krimwijk II.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2016.
Onttrekking	Kadernota 2017, opheffen reserve en saldo gestort in Concernreserve € 46.207
Omvang per 1-1-2016	€ 46.207
Omvang per 31-12-2016	€ 0
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Naam	Reserve voet- /fietspad Anthonie van Leeuwenhoekskade
Doelstelling	De aanleg van een voet-/fietspad Anthonie van Leeuwenhoekskade.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2016.
Onttrekking	Kadernota 2017, opheffen reserve en saldo naar Concernreserve € 305.878.
Omvang per 1-1-2016	€ 305.878
Omvang per 31-12-2016	€ 0
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Naam	Reserve ambtelijke inzet 2e ontsluitingsweg Krimwijk
Doelstelling	Bestemd voor de ambtelijke inzet en advisering t.b.v. de realisatie van de 2e ontsluitingsweg Krimwijk.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2016.
Onttrekking	VJN 2016, 4.1 2e ontsluiting Krimwijk II € 18.676.
Omvang per 1-1-2016	€ 100.000
Omvang per 31-12-2016	€ 81.324
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Naam	Reserve Van der Hoevenpark (nakomende werkzaamheden)
Doelstelling	Bestemd voor de nakomende werkzaamheden en onderhoud aan de openbare ruimte Van der Hoevenpark.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2016.
Onttrekking	NJN 2015, nakomende werkzaamheden € 15.586.
Omvang per 1-1-2016	€ 106.412
Omvang per 31-12-2016	€ 90.826
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Naam	Reserve dekking tekorten wet Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten (BUIG)
Doelstelling	Bestemd voor het opvangen van de geprognostiseerde tekorten op de wet BUIG voor de komende 4 jaar.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2016.
Onttrekking	Begroting 2016/KN 2017, geraamd tekort € 128.600 VJN 2016, 7.2 dekking uitvoeringskosten W&I € 55.728 Totaal onttrekkingen € 184.328.

Omvang per 1-1-2016	€ 2.161.174
Omvang per 31-12-2016	€ 1.976.846
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Naam	Reserve afschrijving Rijnlandroute 2021-2024
Doelstelling	Het dekken van de afschrijvingslasten over de jaren 2021-2024.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2016.
Onttrekking	Geen onttrekkingen in 2016.
Omvang per 1-1-2016	€ 1.200.000
Omvang per 31-12-2016	€ 1.200.000
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Naam	Reserve Vlietwijk Keel-gebied (nakomende werkzaamheden)
Doelstelling	Bestemd voor de nakomende werkzaamheden afsluiting grex Vlietwijk Keel-gebied.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2016.
Onttrekking	Jaarrekening 2015, dekking krediet € 17.721.
Omvang per 1-1-2016	€ 32.696
Omvang per 31-12-2016	€ 14.975
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Naam	Reserve Noord-Hofland (nakomende werkzaamheden)
Doelstelling	Bestemd voor de nakomende werkzaamheden afsluiting grex Noord-Hofland.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2016.
Onttrekking	Rekening 2015, dekking krediet € 2.756.
Omvang per 1-1-2016	€ 41.882
Omvang per 31-12-2016	€ 39.126
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Naam	Reserve Rabobank-Deltaplein (nakomende werkzaamheden)
Doelstelling	Bestemd voor de nakomende werkzaamheden afsluiting grex Rabobank-Deltaplein.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2016.
Onttrekking	Rekening 2015, dekking krediet € 17.992.
Omvang per 1-1-2016	€ 17.992
Omvang per 31-12-2016	€ 0
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Naam	Reserve Dobbewijk (nakomende werkzaamheden)
Doelstelling	Bestemd voor de nakomende werkzaamheden afsluiting grex Dobbewijk.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2016.
Onttrekking	Rekening 2015, dekking krediet € 186.392.
Omvang per 1-1-2016	€ 842.461
Omvang per 31-12-2016	€ 656.069
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Naam	Reserve kapitaallasten sportvelden
Doelstelling	Dekking van de kapitaallasten.
Toevoeging	Kadernota 2017, vrijvallende exploitatielasten natuurgrasveld Voorschoten 97 € 20.322. Kadernota 2017, structurele middelen uit precario-opbrengsten € 72.000. Totaal toevoegingen € 92.322
Onttrekking	Geen onttrekkingen in 2016.
Omvang per 1-1-2016	€ 0
Omvang per 31-12-2016	€ 92.322
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	Reserve is ingesteld in 2016.

Naam	Reserve Duivenvoorde Corridor
Doelstelling	Om tekorten rond een open Duivenvoorde corridor op te kunnen vangen.
Toevoeging	Kadernota 2017, storting van Concernreserve € 1.076.370.
Onttrekking	Geen onttrekkingen in 2016.
Omvang per 1-1-2016	€ 0
Omvang per 31-12-2016	€ 1.076.370
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	Reserve is ingesteld in 2016.

Toelichting op de voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen in 2016 wordt in onderstaand overzicht weergegeven.

	31-12-2015	Vermeer- dering	Vermin- dering	Vrijval	31-12-2016
Voorzieningen					
<i>Voorz. t.b.v. egalisatie onderh.lasten</i>					
Onderhoud gebouwen, accommodaties en installaties	316	0	0	0	316
Onderhoud bijzonder basisonderwijs	11	0	0	0	11
Onderhoud openbare verlichting	0	340	0	0	340
Onderhoud baggerwerkzaamheden	451	100	-55	0	496
Onderhoud speelplaatsen	0	166	-106	0	60
Onderhoud wegen	0	1.200	-52	0	1.148
Onderhoud VRI	0	390	-2	0	388
Onderhoud bruggen	0	58	0	0	58
Totaal voorzieningen t.b.v. egalisatie onderhoudslasten	778	2.254	-215	0	2.817
<i>Voorz.toek.verv.inv.heffing</i>					
Riolering	2.187	-50	0	-243	1.894
Afvalstoffenheffing	278	646	0	0	924
Totaal voorz.toek.verv.inv.heffing	2.464	596	0	-243	2.818
<i>Voorzieningen t.b.v. verplichtingen, verliezen en risico's</i>					
Pensioenen en wachtgelden	1.409	227	-95	0	1.540
Spaarcontracten	103	0	-61	0	42
Beeldenplan	29	0	-2	0	27
Vd Hoevenpark stimuleringsubsidies woningen	28	0	-9	0	19
Parkeergarage Rabobank	3.251	0	0	0	3.251
Totaal voorzieningen t.b.v. verplichtingen, verliezen en risico's	4.820	227	-167	0	4.879
Totaal voorzieningen	8.062	3.077	-382	-243	10.514

Voorzieningen t.b.v. egal. onderhoudslasten

Naam	Voorziening onderhoud gebouwen, accommodaties en installaties.
Doelstelling	Het egaliseren van de kosten van het onderhoud van diverse openbare gebouwen, accommodaties en installaties.
Toevoeging	Geen toevoegingen 2016.
Onttrekking	Geen onttrekkingen in 2016.
Omvang per 1-1-2016	€ 316.000
Omvang per 31-12-2016	€ 316.000
Onderhoudsplan	
Bijzonderheden	

Naam	Voorziening onderhoud bijzonder onderwijs
Doelstelling	Het egaliseren van de onderhoudskosten van schoolgebouwen in het bijzonder basisonderwijs.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2016.
Onttrekking	Geen onttrekkingen in 2016.
Omvang per 1-1-2016	€ 10.797
Omvang per 31-12-2016	€ 10.797
Onderhoudsplan	
Bijzonderheden	

Naam	Voorziening onderhoud openbare verlichting
Doelstelling	Het egaliseren van de onderhoudskosten die gepaard gaan met het onderhoud en vervanging van de openbare verlichting.
Toevoeging	Beheerplannen 2016, € 340.000.
Onttrekking	Geen onttrekkingen in 2016.
Omvang per 1-1-2016	€ 0
Omvang per 31-12-2016	€ 340.000
Onderhoudsplan	Beheerplan Openbare Verlichting 2016-2020.
Bijzonderheden	

Naam	Voorziening onderhoud baggerwerkzaamheden
Doelstelling	Egalisatie van kosten groot onderhoud op basis van het meerjaren beheerplan.
Toevoeging	Beheerplannen 2016, € 100.000.
Onttrekking	Beheerplannen 2016, € 54.794.
Omvang per 1-1-2016	€ 451.257
Omvang per 31-12-2016	€ 496.463
Onderhoudsplan	Beheerplan Water 2016-2020.
Bijzonderheden	

Naam	Voorziening onderhoud speelplaatsen
Doelstelling	Het egaliseren van de onderhoudskosten die gepaard gaan met het onderhoud en vervanging van speelvoorzieningen.
Toevoeging	Begroting 2016, € 114.654 Beheerplannen 2016, € 51.300 Totaal toevoegingen € 165.954.
Onttrekking	Begroting 2016, € 106.123.
Omvang per 1-1-2016	€ 0
Omvang per 31-12-2016	€ 59.831
Onderhoudsplan	Beheerplan Spelen 2016-2020.
Bijzonderheden	

Naam	Voorziening onderhoud wegen
Doelstelling	Egalisatie van kosten van groot onderhoud o.b.v. het meerjaren beheerplan.
Toevoeging	Beheerplannen 2016, € 1.200.000.
Onttrekking	Beheerplannen 2016 € 51.766.
Omvang per 1-1-2016	€ 0
Omvang per 31-12-2016	€ 1.148.234
Onderhoudsplan	Beheerplan Wegen 2016-2020.
Bijzonderheden	

Naam	Voorziening onderhoud VRI
Doelstelling	Het egaliseren van de onderhoudskosten die gepaard gaan met het onderhoud en vervanging van voetgangersoversteekplaatsen en verkeersinstallaties.
Toevoeging	Beheerplannen 2016, € 390.000.
Onttrekking	Beheerplannen 2016, € 1.862.
Omvang per 1-1-2016	€ 0
Omvang per 31-12-2016	€ 388.138
Onderhoudsplan	Beheerplan VRI 2016-2020.
Bijzonderheden	

Naam	Voorziening onderhoud bruggen
Doelstelling	Exploitatie van kosten groot onderhoud o.b.v. het meerjaren beheerplan Bruggen.
Toevoeging	Beheerplannen 2016, € 58.000.
Onttrekking	Geen onttrekkingen in 2016.
Omvang per 1-1-2016	€ 0
Omvang per 31-12-2016	€ 58.000
Onderhoudsplan	Beheerplan Bruggen 2016-2020.
Bijzonderheden	

Voorzieningen toek.verv.invest.heffing

Naam	Voorziening riolering
Doelstelling	Het egaliseren van de uitgaven op het product Riolering.
Toevoeging	
Onttrekking	Najaarsnota 2015, uitbreiding VGRP, € 50.000 Vrijval 2016, € 242.586
	Totaal onttrekkingen € 292.586
Omvang per 1-1-2016	€ 2.186.523
Omvang per 31-12-2016	€ 1.893.937
Onderhoudsplan	VGRP 2014-2018
Bijzonderheden	

Naam	Voorziening egalisatie afvalstoffenheffing
Doelstelling	Ter voorkoming van grote tarieffluctuaties wordt het saldo van het product afvalverwerking verrekend met het saldo van de voorziening.
Toevoeging	Voorjaarsnota 2016, punt 5.3 aanbestedingsvoordeel € 447.000 Dotatie aan voorziening 2016, € 198.656
	Totaal toevoegingen € 645.656.
Onttrekking	Geen onttrekkingen in 2016.
Omvang per 1-1-2016	€ 277.975
Omvang per 31-12-2016	€ 923.631
Onderhoudsplan	
Bijzonderheden	

Voorzieningen verpl., verliezen en risico's

Naam	Voorziening pensioenen en wachtgelden bestuurders
Doelstelling	Ter dekking van de opgebouwde pensioenrechten en wachtgeldverplichtingen van (voormalige) bestuurders.
Toevoeging	Begroting 2016, € 126.575 Aanvullend storting op basis van actuariële berekening € 100.000

	Totaal toevoegingen € 226.575.
Onttrekking	Begroting 2016, € 94.995.
Omvang per 1-1-2016	€ 1.408.725
Omvang per 31-12-2016	€ 1.540.305
Onderhoudsplan	
Bijzonderheden	

Naam	Voorziening spaarcontracten
Doelstelling	Om bij langdurige afwezigheid van medewerkers die een spaarcontract hebben afgesloten, de loonkosten te kunnen bekostigen.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2016.
Onttrekking	Veiligheidsregio Hollands-Midden afrekeningen FLO-overgangsrecht 2015 € 60.959.
Omvang per 1-1-2016	€ 103.337
Omvang per 31-12-2016	€ 42.378
Onderhoudsplan	
Bijzonderheden	

Naam	Voorziening beeldenplan
Doelstelling	Dekking voor de uitvoering van het beeldenplan.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2016.
Onttrekking	Inventarisatie kunstwerken € 2.243.
Omvang per 1-1-2016	€ 29.299
Omvang per 31-12-2016	€ 27.056
Onderhoudsplan	
Bijzonderheden	

Naam	Voorziening van der Hoevenpark stimuleringsfonds woningen
Doelstelling	Nog uit te keren stimuleringsubsidies 11 woningen Van der Hoevenpark.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2016.
Onttrekking	Aankoop bouwnummer 86 in het project Voorsche Park, € 9.250.
Omvang per 1-1-2016	€ 27.750
Omvang per 31-12-2016	€ 18.500
Onderhoudsplan	
Bijzonderheden	

Naam	Voorziening parkeergarage Rabobank - Deltaplein
Doelstelling	Ter dekking van het door de gemeente verschuldigde bedrag inzake parkeergarage Rabobank - Deltaplein.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2016.
Onttrekking	Geen onttrekkingen in 2016.
Omvang per 1-1-2016	€ 3.250.582
Omvang per 31-12-2016	€ 3.250.582
Onderhoudsplan	
Bijzonderheden	

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen langlopende schulden is als volgt:

	31-12-2016	31-12-2015
Langlopende leningen	31.500	35.100
Waarborgsommen	6	6
Totaal	31.506	35.106

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden over het jaar 2016.

	31-12-2015	Vermeerdering	Vermindering	31-12-2016
Langlopende leningen	35.100	0	3.600	31.500
Waarborgsommen	6	0	0	6
Totaal	35.106	0	3.600	31.506

Vlottende passiva

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

	31-12-2016	31-12-2015
Banksaldi	2.380	0
Schulden < 1 jaar	1.877	2.981
Overlopende passiva	7.396	7.501
Totaal	11.653	10.482

Banksaldi

De in de balans opgenomen banksaldi kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	31-12-2016	31-12-2015
BNG	2.380	-

Kortlopende schulden

De in de balans opgenomen kortlopende schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	31-12-2016	31-12-2015
Crediteuren	1.437	2.878
Rek.cour. SoZa Leidschendam-Voorburg	293	11
Betalingen onderweg	55	0
Overige	92	92
Totaal kortlopende schulden	1.877	2.981

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

	31-12-2016	31-12-2015
Nog te betalen bedragen	6.806	5.894
Vooruit ontvangen bedragen overheid	590	1.356
Overige vooruit ontvangen bedragen	-	251
Totaal	7.396	7.501

De post nog te betalen bedragen bestaat uit de volgende posten:

	31-12-2016
Woonzorg Infrastructuur	2.897
DZB Rijksbijdragen 2016 en maaiwerkzaamheden	376
Min SZW afrekening	90
Rente geldleningen BNG en NWB	462
Gemeente Leidschendam-Voorburg diversen	246
Gemeenschappelijke regeling Duivenvoorde afrekening jaarrekening resultaat 2016	86
Algemene Uitkering december circulaire 2016/ Onderuitputting Rijk	270
Zorg-Lokaal Afrekening begeleiding Zorg in Natura 2015	81
Belastingdienst BTW leerlingenvervoer 2012- 2015	68
H10 - Afrekening Jeugdzorg	1.676
BBZ lening	112
Overige posten < € 25.000	442
Totaal	6.806

*) Ten behoeve van het project Vlietwijk vinden onderling leveringen plaats van gronden, buurthuis en infrastructuur. Er is een overeenkomst getekend waarbij onderling verplichtingen zijn aangegaan. De gemeente is Woonzorg nog ca. € 2,9 mln. verschuldigd. Woonzorg heeft nog een verplichting jegens de gemeente van € 1,4 mln. Voor € 1,5 mln. is reeds in 2009 een factuur verzonden aan Woonzorg. De verwachting is dat dit in 2017 wordt afgewikkeld.

Onder de post vooruitontvangen bedragen zijn de volgende posten opgenomen:

	31-12-2015	Toevoeging	Vrijval/ afboeking	31-12-2016
<i>Onderbouwing van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen, nog te besteden voorschotten op specifieke uitkeringen</i>				
Provincie Zuid-Holland P+R station	339	-	339	-
Provincie Zuid-Holland Duivenvoorde Corridor	631	-	68	563
Provincie Zuid-Holland Knooppunt Voorschoten	386	0	386	-
Provincie Zuid-Holland Ter Wadding	-	27	-	27
Totaal	1.356	27	793	590
<i>Overige vooruitontvangen bedragen</i>				
Overige	251	-	251	-
Totaal	251	-	251	-

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

In de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' hebben wij aangegeven dat bij de uitvoering van de nieuwe taken in het sociaal domein enkele specifieke risico's gelden. Daarin hebben wij aangegeven dat de onzekerheden rond de bepaling van de lasten groter zijn als gevolg van het feit dat deze taken vanaf 2015 voor het eerst tot de verantwoordelijkheid van de gemeente behoren. Wij hebben deze onzekerheden zo veel mogelijk getracht te beperken. Voor een deel, met name bij de Sociale Verzekeringsbank en het CAK, liggen deze onzekerheden buiten de invloedssfeer van de gemeente. In die gevallen hebben wij een inschatting gemaakt. Tenslotte vermelden wij dat het zorgaanbieders van rechtswege is toegestaan om declaraties nog tot vijf jaar na de levering van de zorg in te dienen.

Langlopende financiële verplichtingen

Met de oprichting van de werkorganisatie Duivenvoorde zijn alle, in het verleden door de gemeente aangegane, niet uit de balans blijken, financiële verplichtingen overgegaan op Duivenvoorde.

Waarborgen en garanties

Het bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke- en rechtspersonen kan als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd worden:

	Oorspronkelijk bedrag	Percentage borgstelling	Restant 1-1- 2016	Restant 31-12- 2016
Verenigingen op terreinen sport, cultuur en recreatie	350	div.	209	175
Instellingen ziekenzorg en ouderenzorg	2.360	div.	1.210	1.134
Natuurlijke personen (gem. garanties woningen)	17.672	div.	2.721	1.831
Woningbouwcorporaties (WSW)	146.062	div.	138.125	134.753
Totaal	166.444		142.265	137.893

Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Programma / product	Primitief 2016			Actueel 2016			Rekening 2016		
bedragen x € 1.000,- ("-"=nadeel / "+"=voordeel)	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
P1 Programma bestuur									
PRD2011 Raad	161	-892	-731	166	-932	-766	196	-899	-703
PRD2021 College van burgemeester en wethouders	0	-1.382	-1.382	0	-1.394	-1.394	0	-1.595	-1.595
PRD2022 Bestuurlijke samenwerking	0	-1.448	-1.448	0	-1.939	-1.939	40	-2.035	-1.995
PRD2023 Externe communicatie en voorlichting	0	-964	-964	0	-964	-964	0	-1.003	-1.003
PRD2024 Rechtsbescherming	0	-243	-243	0	-243	-243	0	-241	-241
PRD2025 Planning en control instrumenten	0	-614	-614	0	-653	-653	0	-615	-615
Sub-totaal programma	161	-5.543	-5.382	166	-6.124	-5.959	236	-6.388	-6.153
P2 Programma veiligheid									
PRD2041 Vergunningverlening	292	-1.529	-1.237	242	-1.569	-1.327	193	-1.579	-1.385
PRD2042 Toezicht en handhaving	30	-328	-298	30	-388	-358	40	-365	-324
PRD2051 Brandweer	105	-1.291	-1.186	105	-1.208	-1.103	110	-1.150	-1.041
PRD2052 Rampenbestrijding	0	-111	-111	0	-111	-111	9	-100	-91
PRD2053 Integrale veiligheid	1	-294	-293	1	-255	-254	0	-252	-252
Sub-totaal programma	428	-3.553	-3.125	378	-3.530	-3.152	352	-3.445	-3.093
P3 Programma dienstverlening									
PRD2031 Publiekszaken	393	-689	-296	393	-689	-296	513	-775	-262
PRD2034 Basisregistraties	33	-213	-180	33	-213	-180	15	-199	-184
Sub-totaal programma	426	-902	-476	426	-902	-476	528	-974	-446
P4 Programma ruimte en verkeer									
PRD2081 Bestemmingsplannen	0	-145	-145	0	-145	-145	0	-149	-149
PRD2082 Structuurplannen en ruimtelijke visies	0	-552	-552	0	-712	-712	0	-572	-572
PRD2091 Planontwikkeling incl. grondexploitaties	7.878	-8.120	-242	5.296	-6.290	-994	1.150	-1.234	-84
PRD2102 Verkeersveiligheid	0	-233	-233	0	-575	-575	0	-554	-554
PRD2103 Parkeren	12	-43	-30	12	-43	-30	12	-58	-46
PRD2104 Verkeer en mobiliteit	0	-328	-328	0	-360	-360	6	-296	-291
Sub-totaal programma	7.891	-9.421	-1.530	5.308	-8.124	-2.817	1.168	-2.863	-1.695
P5 Programma beheer van de omgeving									
PRD2111 Wegen en verhardingen	30	-2.966	-2.937	30	-4.372	-4.343	77	-2.959	-2.882
PRD2112 Kunstwerken	0	-98	-98	0	-145	-145	6	-146	-140
PRD2113 Openbare verlichting	0	-695	-695	0	-1.151	-1.151	2	-835	-834
PRD2121 Afvalstromen	111	-3.010	-2.899	252	-3.157	-2.905	306	-3.381	-3.075
PRD2122 Ongediertebestrijding	0	-12	-12	0	-12	-12	0	-9	-9
PRD2123 Afvalstoffenheffing	3.421	0	3.421	3.421	0	3.421	3.477	0	3.477
PRD2131 Riolering	461	-2.317	-1.856	511	-2.367	-1.856	248	-2.338	-2.090
PRD2132 Rioolheffing	2.804	0	2.804	2.687	0	2.687	2.731	0	2.731
PRD2141 Watergangen en partijen	0	-372	-372	0	-462	-462	21	-315	-294
PRD2151 Openbaar groen	5	-1.467	-1.462	86	-1.448	-1.362	65	-1.521	-1.456
PRD2152 Speelvoorzieningen	0	-213	-213	0	-264	-264	0	-268	-268
PRD2153 Kinderboerderij	0	-74	-74	0	-73	-73	0	-73	-73
PRD2206 Begraafplaatsen en lijkbezorging	300	-300	1	300	-300	1	303	-288	15
PRD2261 Gebouwen en opstallen	95	-167	-72	95	-167	-72	215	-171	44
Sub-totaal programma	7.226	-11.691	-4.465	7.381	-13.919	-6.538	7.451	-12.305	-4.854
P6 Programma wonen en leefomgeving									
PRD2061 Bedrijvigheid	0	-245	-245	0	-280	-280	0	-263	-263
PRD2062 Ambulante handel	40	-35	5	40	-35	5	34	-41	-7
PRD2073 Wonen	12	-45	-34	12	-60	-49	10	-47	-37
PRD2163 Recreatievoorzieningen en evenementen	3	-71	-69	3	-71	-69	2	-64	-62
PRD2171 Milieuprogramma	0	-634	-634	0	-782	-782	87	-875	-788
PRD2172 Natuur en landschap	234	-367	-133	811	-944	-133	270	-402	-132
PRD2215 Cultureel erfgoed	0	-244	-243	0	-244	-243	3	-219	-215
Sub-totaal programma	289	-1.642	-1.353	866	-2.417	-1.551	406	-1.910	-1.504
P7 Programma jeugd, participatie en zorg									
PRD2181 Inkomen	4.333	-4.895	-562	4.578	-5.335	-757	4.807	-5.327	-520
PRD2182 Minima	12	-549	-537	12	-639	-626	118	-680	-562
PRD2183 Participatiewet	10	-883	-873	165	-1.197	-1.032	194	-1.248	-1.054
PRD2184 Sociale werkvoorziening	0	-1.409	-1.409	0	-1.369	-1.369	8	-1.437	-1.429
PRD2191 Jeugd (Wmo 2)	0	-264	-264	0	-270	-270	0	-271	-271

PRD2192	Dienstverlening in het soc. domein(Wmo3)	0	-70	-70	0	-70	-70	0	-60	-60
PRD2193	Mantelzorgers en vrijwilligers (Wmo 4)	0	-223	-223	0	-223	-223	0	-220	-220
PRD2194	Ouderen (Wmo 5)	0	-512	-512	0	-593	-593	0	-588	-588
PRD2196	Individuele voorzieningen (Wmo 6)	414	-3.426	-3.011	414	-3.003	-2.589	425	-2.630	-2.205
PRD2197	Maatschappelijke opvang (Wmo 7-9)	0	-45	-45	0	-45	-45	0	-44	-44
PRD2198	Invoering 3D	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PRD2199	Specialistische WMO zorg	73	-1.879	-1.806	73	-1.448	-1.376	89	-846	-757
PRD2201	Openbare gezondheidszorg	0	-478	-478	0	-515	-515	0	-492	-492
PRD2202	Jeugdgezondheidszorg	0	-666	-666	0	-666	-666	0	-630	-630
PRD2207	Specialistische jeugdzorg	0	-4.180	-4.180	0	-3.859	-3.859	0	-4.016	-4.016
PRD2208	Project Programma 3D (2015/2016)	0	-534	-534	0	-534	-534	0	-447	-447
PRD2251	Wijkaanpak (Wmo 1)	3	-429	-427	3	-421	-419	0	-377	-377
Sub-totaal programma		4.845	-20.442	-15.597	5.245	-20.189	-14.944	5.642	-19.313	-13.671
P8 Programma onderwijs, sport en cultuur										
PRD2211	Openbaar bibliotheekwerk	0	-369	-369	0	-373	-373	0	-363	-363
PRD2212	Kunst en cultuur	6	-292	-286	6	-328	-322	0	-250	-250
PRD2216	Culturele accommodaties	2	-429	-427	2	-429	-427	0	-441	-441
PRD2221	Lokale onderwijsvoorzieningen	7	-498	-491	7	-576	-569	7	-634	-627
PRD2232	Onderwijshuisvesting	0	-1.204	-1.204	0	-1.574	-1.574	67	-1.600	-1.533
PRD2241	Sportdeelname	17	-290	-273	0	-250	-250	0	-244	-244
PRD2242	Buitensportaccommodaties	67	-177	-110	67	-171	-104	54	-180	-125
PRD2243	Binnensportaccommodaties	3	-625	-622	3	-655	-652	24	-453	-429
PRD2244	Zwembad	0	-685	-685	0	-685	-685	0	-680	-680
PRD2252	Kinderopvang	0	-254	-254	0	-282	-282	0	-204	-204
Sub-totaal programma		101	-4.824	-4.723	84	-5.321	-5.237	154	-5.051	-4.897
P9 Programma financiën										
PRD2026	Gemeentelijke belastingen	5.905	-787	5.118	6.488	-681	5.808	6.652	-718	5.934
PRD2900	Geldleningen	2.900	-1.030	1.869	2.888	-829	2.059	2.568	-780	1.788
PRD2901	Deelnemingen	364	-9	356	392	-9	383	393	-9	385
PRD2902	Algemene uitkering	26.085	0	26.085	26.981	0	26.981	27.102	0	27.102
PRD2903	Algemene baten en lasten_ onvoorzien	0	-222	-222	46	-196	-150	48	-45	3
PRD2904	Saldo kostenplaatsen	0	456	456	0	456	456	0	648	648
PRD2906	Saldo baten en lasten na bestemming	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sub-totaal programma		35.254	-1.592	33.662	36.796	-1.259	35.537	36.764	-903	35.861
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten		56.620	-59.609	-2.989	56.648	-61.786	-5.137	52.699	-53.152	-452
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves										
P1 Programma bestuur		250	0	250	323	-1	322	277	-1	277
P2 Programma veiligheid		0	0	0	80	0	80	59	0	59
P3 Programma dienstverlening		0	0	0	0	0	0	0	0	0
P4 Programma ruimte en verkeer		242	0	242	2.327	-783	1.544	1.443	-783	660
P5 Programma beheer van de omgeving		2.068	0	2.068	4.112	-64	4.048	2.521	-64	2.457
P6 Programma wonen en leefomgeving		0	0	0	1.033	-1.018	15	1.020	-1.018	1
P7 Programma jeugd, participatie en zorg		249	0	249	2.287	-2.982	-695	2.021	-2.612	-592
P8 Programma onderwijs, sport en cultuur		0	0	0	450	-190	260	393	-190	203
P9 Programma financiën		217	-37	180	6.755	-6.575	180	6.755	-6.575	180
Totaal mutaties reserves		3.026	-37	2.989	17.368	-11.613	5.754	14.488	-11.243	3.245
Gerealiseerde resultaat				0			617			2.792

Toelichting op de verschillen

Verschillen ten opzichte van de begroting 2016

In het overzicht hierna geven wij de verschillen aan ten opzichte van de begroting 2016 (na begrotingswijzigingen). Hiermee worden de onderwerpen inzichtelijk waarvan de realisatie in belangrijke mate afwijkt van de begroting. Daarbij is aangegeven of de afwijking incidenteel of structureel van aard is.

Analyse verschil begroting - rekening	I/S	Afwijking 2016	Incidenteel	Structureel
Programma 1 – Bestuur				
Onderzoeken rekenkamercommissie	I	51	51	
Storting in voorziening pensioenen en wachtgeld	I	-100	-100	
Uitkeringen voormalig personeel	S	-17		-17
aanvullende bijdrage voor de Leidse Regio	I	-23	-23	
Juridische advieskosten	I	-41	-41	
Samenwerkingskrachtig Wassenaar	I	-22	-22	
Bijdrage Provincie Zuid-Holland toekomstvisie Leidse Regio	I	40	40	
Taakstelling communicatie	S	-46		-46
Accountantskosten	I	18	18	
Taakstelling inkoop samenwerking	I	-12	-12	
Tekort WODV i.v.m. eenmalige vakantiegeldverplichting 2016	I	-85	-85	
Overig	I	-3	-3	
Totaal programma 1	I	-240	-177	-63
Programma 2 - Veiligheid				
Bouwkundig en planmatig onderhoud	I	28	28	
Minder brandkranen	I	12	12	
Vergoeding VRHM piketdiensten	I	13	13	
Opleidingskosten	I	4	4	
Opvang zwerfdieren	I	-5	-5	
Bijdrage Politie en VRHM	I	8	8	
Secretarieleges	I	5	5	
Controlewerkzaamheden bouw en toezicht	I	-18	-18	
Bijdragen en aanschaffingen	I	11	11	
Leges omgevingsvergunningen	I	-52	-52	
Dwangsommen	I	10	10	
Overig	I	23	23	
Totaal programma 2	I	39	39	0
Programma 3 – Dienstverlening				
Secretarieleges	I	12	12	
Uittreksels, huwelijksakten	I	-7	-7	
Salariskosten	I	-12	-12	
Kosten huwelijksvoltrekkingen	I	5	5	
Naturalisaties	I	5	5	
Rijksleges paspoorten/reisdocumenten	I	-66	-66	
paspoorten/reisdocumenten	I	72	72	
Rijksleges rijbewijzen en eigenverklaringen	I	-4	-4	
Rijbewijzen en eigenverklaringen	I	23	23	
Basisregistraties GBA en BAG lagere kosten	I	-4	-4	
Overig	I	6	6	
Totaal programma 3	I	30	30	0
Programma 4 – Ruimte en verkeer				
Vrijval verliesvoorziening Duivenvoorde Corridor o.b.v. Actualisatie	I	186	186	
Uitvoering verkeersmaatregelen Nassauwijk	I	50	50	
Extern advies Rijnlandroute	I	13	13	
Bijdragen Rijnlandroute	I	5	5	
Onderhoudskosten verkeersregelinstallaties	I	22	22	
Parkeren (inclusief gehandicaptenparkeerplaatsen)	I	-19	-19	
Overig	I	-20	-20	
Totaal programma 4		237	237	0

Analyse verschil begroting - rekening	I/S	Afwijking 2016	Incidenteel	Structureel
Programma 5 - Beheer van de omgeving				
Voorbereidingskrediet Leidseweg Noord	I	193	193	
Degeneratievergoeding	I	40	40	
Secretarieleges	I	30	30	
Waterschapsbelastingen, lidmaatschappen en overige kosten	I	-60	-60	
Open verharding	I	-6	-6	
Straatreinigingswerkzaamheden (inclusief zwerfval)	I	-38	-38	
Onkruidbestrijding	I	-7	-7	
Gladheidsbestrijding	I	25	25	
Onderhoudskosten Openbare verlichting	I	7	7	
Ligplaatshuur en jaarlijkse vergoeding brug 2016	I	21	21	
Onderhoud en inspectie riolering	I	145	145	
Subsidie Berkhoutpark	I	-40	-40	
Overdracht kinderboerderij	I	-59	-59	
Verkoop grond en overdracht groenstroken	I	18	18	
Onderhoudskosten groen	I	-18	-18	
Begraafplaatsen en lijkbezorging	I	14	14	
Vrijval voorziening afvalstoffenheffing	I	-34	-34	
Extra dotatie voorziening afvalstoffenheffing	I	-199	-199	
Lagere kapitaallasten investeringen afval	I	51	51	
Verwerkingskosten afval	I	-53	-53	
Opbrengst afvalstoffenheffing	I	57	57	
Vrijval voorziening riolering	I	-268	-268	
Dotatie aan voorziening riolering	I	118	118	
Verwerkingskosten en inspectie riolering	I	-77	-77	
Opbrengst rioolrechten	I	44	44	
Verkoop diverse panden	I	107	107	
Huur stroken nabij woningen	I	14	14	
Overige kleine verschillen	I	68	68	
Totaal programma 5		93	93	0
Programma 6 - Wonen en leefomgeving				
Projectfinanciering en gebiedsregisseur Pact van Duivenvoorde	I	29	29	
Duivenvoorde corridor Wandelpaden	I	569	569	
Subsidie Duivenvoorde Corridor Wandelpaden	I	-532	-532	
Toeristisch overstappunt (TOP)	I	-59	-59	
Subsidie Toeristisch overstappunt (TOP)	I	-31	-31	
Diverse ontwikkelingen Milieuprogramma	I	-9	-9	
Monumentenwacht	I	8	8	
Onderhoudskosten gemeentetoren en carillon	I	11	11	
Onderhoudskosten watermolenknippolder	I	17	17	
Archeologie	I	-10	-10	
Recreatievoorzieningen	I	7	7	
Economische visie projecten	I	17	17	
Weekmarkten en marktgelden	I	-11	-11	
Overige kleine verschillen	I	27	27	
Totaal programma 6		33	33	0
Programma 7 - Jeugd, participatie en zorg				
Inkomen	I	32	32	
Sociale werkvoorziening	I	-20	-20	
Participatiewet	I	-22	-22	
Wijkaanpak	I	42	42	
Individuele voorzieningen	I	384	384	
Specialistische WMO zorg	I	619	619	
Project programma sociaal domein	I	87	87	
Specialistische jeugdzorg	I	173	173	
Jeugdgezondheidszorg	I	36	36	
Overige kleine verschillen	I	45	45	
Totaal programma 7		1.376	1.376	0

Analyse verschil begroting - rekening		I/S	Afwijking	Incidenteel	Structureel
			2016		
Programma 8 - Onderwijs, sport en cultuur					
Kunst en cultuur	I/S	52	41	11	
Onderwijshuisvesting	I	32	32		
Lokale onderwijsvoorziening	I	-58	-58		
Kinderopvang	I	66	66		
Binnensportaccommodaties	I/S	206	353	-147	
Overige kleine verschillen	I	-15	-15		
Totaal programma 8		283	419	-136	
Programma 9 - Financiën					
Kwijtschelding belastingen	I	-31	-31	0	
Onroerende zaakbelastingen	I	39	39		
Toeristenbelasting	S	32		32	
Precariobelasting	I	86	86		
Algemene uitkering 2016	I/S	-42	135	-177	
Algemene uitkering 2014 en 2015	S	162		162	
Rente kortlopende geldleningen	S	-6		-6	
Rente langlopende geldleningen	I	55	55		
Doorbelasting kostenplaatsen kapitaallasten	I	-321	-321		
Stelpost onvoorziene uitgaven	I	26	26		
Stelpost kapitaalgoederen	S	170		170	
Toevoeging voorziening dubieuze debiteuren	I	-44	-44		
Toerekening uren aan projecten	I	-280	-280		
Lagere uitgaven planmatigonderhoud	I	498	498		
Niet compensabele doorschuif BTW Werkorganisatie Duivenvoorde 2016	I	-21	-21		
Overige kleine verschillen	I	1	1		
Totaal programma 9		324	143	181	
Totaal Incidenteel/Structureel		2.175	2.193	-18	

Incidentele baten en lasten

(bedragen x € 1.000)

Totaal lasten en baten per programma (+ = nadeel; - = voordeel)	INCIDENTELE LASTEN			INCIDENTELE BATEN		
	Begroting 2016	Begr. na wijziging	Rekening 2016	Begroting 2016	Begr. na wijziging	Rekening 2016
Bestuur	12	73	283	-12	-73	-76
Veiligheid	0	100	79	0	-113	-90
Dienstverlening	0	0	70	0	0	-94
Ruimte en verkeer	242	2.974	1.866	-242	-3.284	-2.470
Beheer van de omgeving	2.068	2.505	2.521	-2.068	-2.393	-2.650
Wonen en leefomgeving	384	1.779	1.464	-234	-1.744	-1.287
Jeugd, participatie en zorg	249	3.580	3.214	-249	-1.907	-2.662
Onderwijs, sport en cultuur	0	620	535	0	-450	-854
Financiën	0	6.538	6.538	0	-6.808	-7.237
Totaal	2.954	18.169	16.571	-2.804	-16.772	-17.419
Saldo			848	-150	-1.397	

In de rekening is sprake van een voordelig saldo van € 847.560 op de incidentele baten en lasten. Dit betekent dat er per saldo meer incidentele baten dan lasten zijn verantwoord in de jaarrekening. Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar bijlage 4.

Materiële sluitendheid jaarrekening 2016

(+ = voordelig)	2016
Begrotingsresultaat na reservemutaties	2.792.320
Saldo incidentele lasten en baten	847.560
Materieel resultaat	1.944.760

Het jaar wordt afgesloten met een positief resultaat van € 2.792.320. Uit het overzicht incidentele baten en lasten is te zien dat per saldo € 847.560 meer incidentele baten dan incidentele lasten in de jaarrekening 2016 zijn verwerkt. Omdat in de resultaten per saldo meer incidentele baten zijn opgenomen, dient dit incidentele saldo uit het resultaat gehaald te worden. Hierdoor wordt duidelijk dat ook het materieel resultaat positief is.

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Mutaties op algemene en bestemmingsreserves						
Programma	Mutatie	Reserve	Begroting 2016 na wijziging	waarvan structureel	Rekening 2016	waarvan structureel
P1 Bestuur	Storting	Reserve Rekenkamer-commissie WVO	1		1	
	Onttrekking	Concernreserve (resultaat 2015)	-52		-23	
		Concernreserve	-21		-5	
		Reserve Regionale investeringen	-250	-250	-250	-250
		per saldo onttrekking (-)/storting (+)	-322	-250	-277	-250
P2 Veiligheid	Onttrekking	Concernreserve (resultaat 2015)	-80		-59	
		per saldo onttrekking (-)/storting (+)	-80	0	-59	0
P4 Ruimte en verkeer	Storting	Concernreserve	775		775	
		Risicoreserve DVC (Duivenvoordecorridor)	8		8	
	Onttrekking	Concernreserve (resultaat 2015)	-10		0	
		Concernreserve	-861		-821	
		Reserve Vlietwijk KEEL	-33		-18	
		Reserve Noord-Hofland	-42		-3	
		Reserve Rabo/Deltaplein	-18		-18	
		Reserve Dobbewijk	-842		-186	
		Reserve ambt.inzet 2e Ontsltngrsweg Krimwijk II	-100		-19	
		Reserve Krimwijk II	-46		-46	
		Reserve voet-/fietspad AvLeeuwenhoekskade	-314		-306	
		Reserve Parkeerfonds	-11		-11	
		Reserve v.d.Hoevenpark	-50		-16	
		per saldo onttrekking (-)/storting (+)	-1.544	0	-660	0
P5 Beheer van de omgeving	Storting	Concernreserve	64		64	
	Onttrekking	Concernreserve (resultaat 2015)	-130		-42	
		Concernreserve	-2.150		-1.987	
		Reserve Nog uit te voeren werkzaamheden	-64		-64	
		Reserve Volkshuisvesting	-1.768		-428	
		per saldo onttrekking (-)/storting (+)	-4.048	0	-2.457	0
P6 Wonen en leefomgeving	Storting	Concernreserve	1.018		1.018	
	Onttrekking	Reserve Volkshuisvesting	-1.033		-1.020	
		per saldo onttrekking (-)/storting (+)	-15	0	-1	0

Mutaties op algemene en bestemmingsreserves						
Programma	Mutatie	Reserve	Begroting 2016 na wijziging	waarvan structureel	Rekening 2016	waarvan structureel
P7 Jeugd, participatie en zorg	Storting	Egalisatiereserve Sociaal Domein	2.008		1.678	
		Concernreserve	975		935	
	Onttrekking	Concernreserve (resultaat 2015)	-145		-119	
		Reserve dekking tekorten BUIG	-390		-184	
		Egalisatiereserve Sociaal Domein	-60		-40	
		Concernreserve	-1.693		-1.678	
	per saldo onttrekking (-)/storting (+)		695	0	592	0
	P8 Onderwijs, sport en cultuur	Storting	Concernreserve	98		98
Kapitaallasten sportvelden			92	92	92	92
Onttrekking		Concernreserve (resultaat 2015)	-30		-10	
		Vijfjaarlijkse afrekening onderwijs	-98		-98	
		Reserve Duurzaamheid	-100		-100	
		Concernreserve	-222		-185	
per saldo onttrekking (-)/storting (+)		-260	92	-203	92	
P9 Financiën		Storting	Concernreserve	1.499		1.499
	Reserve Weerstandsvermogen		4.000		4.000	
	Reserve DVC (Duivenvoordecorridor)		1.076		1.076	
	Onttrekking	Reserve NUON-gelden	-1.076		-1.076	
		Egalisatiereserve Sociaal Domein	-385		-385	
		Concernreserve	-5.293	-100	-5.293	-100
	per saldo onttrekking (-)/storting (+)		-180	-100	-180	-100
Mutatie totale reservepositie: onttrekking (-) / storting (+)			-5.754	-258	-3.245	-258

In het overzicht zijn de stortingen en onttrekkingen aan de algemene reserves (waaronder de concernreserve) en de bestemmingsreserves opgenomen. Ten opzichte van de in 2016 geraamde stortingen en onttrekkingen zijn de werkelijke stortingen en onttrekkingen aan de reserves per 31 december 2016 in totaal € 2.509.000 lager. Dit komt voornamelijk doordat voorgenomen werkzaamheden in 2016 die bekostigd werden uit reserves om uiteenlopende redenen niet (geheel) tot uitvoering zijn gekomen en de afronding naar verwachting in 2017 plaats zal vinden. Enkele projecten die in 2016 niet (geheel) tot uitvoering zijn gekomen betreffen voornamelijk Krimwijk, van der Hoevenpark, Dobbewijk, Vlietwijk volkshuisvesting, Knooppunt Voorschoten en de vervanging van de verouderde armaturen en lichtmasten in diverse wijken waaronder Noord-Hofland. Van deze projecten is bekend dat ze in 2017 zullen worden uitgevoerd (zie bijlage 3 Overzicht over te hevelen en af te sluiten kredieten).

Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid

bedragen x € 1.000,- ("-" = nadeel "+" = voordeel)

Programma	Begroting na wijziging			Realisatie 2016			Begrotingsafwijking			Toelichting
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	
Bestuur	-6.124	166	-5.958	-6.388	236	-6.152	-264	70	-194	-264
Veiligheid	-3.530	378	-3.152	-3.445	352	-3.093	85	-26	59	
Dienstverlening	-902	426	-476	-974	528	-446	-72	102	30	-72
Ruimte en verkeer	-8.124	5.308	-2.816	-2.863	1.168	-1.695	5.261	-4.140	1.121	
Beheer van de omgeving	-13.919	7.381	-6.538	-12.305	7.451	-4.854	1.614	70	1.684	
Wonen en leefomgeving	-2.417	866	-1.551	-1.910	406	-1.504	507	-460	47	
Jeugd, participatie en zorg	-20.189	5.245	-14.944	-19.313	5.642	-13.671	876	397	1.273	
Onderwijs, sport en cultuur	-5.321	84	-5.237	-5.051	154	-4.897	270	70	340	
Programma financiën	-1.259	36.796	35.537	-903	36.764	35.861	356	-32	324	
Resultaat voor mutatie reserves	-61.786	56.648	-5.137	-53.152	52.699	-452	8.633	-3.949	4.684	-336
<u>Mutatie reserves:</u>										
Bestuur	-1	323	322	-1	277	276	-	-46	-46	
Veiligheid	-	80	80	-	59	59	-	-21	-21	
Dienstverlening	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Ruimte en verkeer	-783	2.327	1.544	-783	1.443	660	-	-884	-884	
Beheer van de omgeving	-64	4.112	4.048	-64	2.521	2.457	-	-1.591	-1.591	
Wonen en leefomgeving	-1.018	1.033	15	-1.018	1.020	2	-	-13	-13	
Jeugd, participatie en zorg	-2.982	2.287	-695	-2.612	2.021	-591	370	-266	104	
Onderwijs, sport en cultuur	-190	450	260	-190	393	203	-	-57	-57	
Programma financiën	-6.575	6.755	180	-6.575	6.755	180	-	-	-	
Subtotaal mutatie reserves	-11.613	17.368	5.754	-11.243	14.488	3.245	370	-2.879	-2.509	-
Resultaat na bestemming	-73.399	74.016	617	-64.395	67.187	2.792	9.003	-6.828	2.175	-336
Programma Bestuur: De overschrijding wordt met name veroorzaakt door een hogere storting in de pensioenvoorziening conform de meest actuariële berekening van pensioenverplichtingen voor bestuurders (ad € 100.000 hoger), een aanvullende bijdrage aan de Leidse Regio ad € 22.700, hogere uitgaven bestuurskrachtmeting ad € 22.000, overschrijding van de juridische kosten ad € 41.000 en een hogere bijdrage aan de Werkorganisatie Duivenvoorde ad € 85.400 in verband met het opnemen van een eenmalige vakantieverplichting 2016. De vakantiegeldreservering in 2016 kevert een voordeel op in 2017 van gelijke omvang op de begroting.										
Programma Dienstverlening: Het aantal verstrekte paspoorten en identiteitsbewijzen was in 2016 aanzienlijk hoger dan verwacht. Hierdoor zijn de baten € 96.000 hoger dan begroot. Door het hogere aantal verstrekte paspoorten en identiteitsbewijzen zijn ook de afgedragen rijksleges € 71.000 hoger dan begroot.										

Analyse begrotingsafwijkingen

In de jaarrekening is toelichting gegeven op de programma's en de algemene dekkingsmiddelen.

Verantwoording en goedkeuringstolerantie

De goedkeuringstolerantie speelt een belangrijke rol bij het verkrijgen van een goedkeurende controleverklaring. Als de goedkeuringstolerantie niet wordt overschreden dan wordt in

beginsel een goedkeurende controleverklaring afgegeven. Wordt de goedkeuringstolerantie wel overschreden dan kan dit gevolgen hebben.

Voor de financiële of begrotingsrechtmatigheid (getrouwheid en rechtmatigheid van de wetsuitvoering) is de goedkeuringstolerantie gesteld op 1% van de som van de lasten van de gemeentelijke jaarrekening. Het bedrag van onzekerheden mag niet meer zijn dan 3% van de som van de lasten van de gemeentelijke jaarrekening.

Analyse begrotingsrechtmatigheid

Op grond van BBV-artikel 28, lid a moet in de toelichting op de programmarekening een analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en programmarekening worden gemaakt. Deze verplichte analyse is ook bruikbaar om een analyse inzake de begrotingsrechtmatigheid te vervaardigen. Op grond van artikel 189, lid 3 Gemeentewet (GW) zijn alle begrotingsoverschrijdingen op de lasten (en daarmee overeenstemmende balansmutaties) onrechtmatig. Bij de afweging van de relevantie van deze onrechtmatige lasten is het criterium “passend binnen het door de raad uitgezette beleid” van belang.

Omdat het budgetrecht van de gemeenteraad formeel van toepassing is op het niveau van programma's is in bovenstaande tabel per programma een toelichting gegeven indien de werkelijke lasten hoger waren dan de begrote.

Investeringsoverzicht

In de afgelopen jaren is een groot aantal kredieten beschikbaar gesteld voor de realisering van (vervangings)investeringen met economische of maatschappelijk nut. Omdat wij rekening houden met een investeringsplafond - zodat de afschrijvingslasten gemaximeerd zijn - kan niet iedere wenselijke investering worden uitgevoerd. Om te voorkomen dat er te lang onnodig beslag wordt gelegd op financiële middelen is de uitvoeringstermijn van investeringen gemaximeerd op twee jaar. Het totale investeringsprogramma ziet er als volgt uit:

INVESTERINGSPROGRAMMA	Begroot	Werkelijk	Restant	Overhevelen
Bestuur	-	-	-	-
Veiligheid	-	-	-	-
Dienstverlening	-	-	-	-
Ruimte en verkeer	2.380.811	1.046.407	1.334.404	1.030.284
Beheer van de omgeving	18.870.278	7.149.142	11.697.266	9.091.423
Wonen en leefomgeving	-	-	-	-
Jeugd, participatie en zorg	90.000	92.660	-2.660	-
Onderwijs, sport en cultuur	1.397.000	1.090.927	306.073	306.073
Financiën	-	-	-	-
TOTAAL investeringen	22.738.089	9.379.136	13.335.082	10.427.780

In 2016 zijn 28 investeringen tot afronding gekomen. Voor deze investeringen was in 2016 nog een restantkrediet van € 2,3 miljoen beschikbaar. Werkelijke uitvoeringskosten bedroegen € 1,7 miljoen (€ 612.239 voordelig).

Naar verwachting zullen de nog niet in 2016 afgeronde investeringen grotendeels in 2017 worden afgerond. Het betreft in totaal 30 investeringen; voor 17 daarvan wordt voorgesteld de uitvoeringstermijn in afwijking op de nota activabeleid met één jaar te verlengen. Voor deze 30 investeringen resteert een budget van € 10.967.088, maar is € 10.427.780 benodigd (een voordelig verschil van € 539.308).

In verband met het onder toezicht stellen door de provincie hebben we dit jaar voor het eerst besloten een 12-tal investeringskredieten vervroegd af te sluiten. De reeds aangegane verplichtingen op deze investeringskredieten worden eerst financieel afgewerkt (€ 354.394), voordat de kredieten worden afgesloten. Het investeringsbeslag wat hiermee wordt bespaard bedraagt € 1.755.755.

Voor een overzicht van de over te hevelen restantkredieten wordt verwezen naar bijlage 3. Het effect van het doorschuiven van investeringen en het afboekingsvoordeel wordt in de P&C-cyclus 2017 verwerkt.

Controleverklaring van de accountant

Hier komt de accountantsverklaring (volgt nog)

Bijlagen

Bijlage 1: Specifieke uitkeringen; Single information, Single audit

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2016 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking ssa - d.d. 10 januari 2017

Departement : I&M Nummer : E27B						
Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Hieronder per regel een beschikkingnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen	
	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 01	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 02	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 03	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 04	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 05	
	1 PZH-2010-220848630	€ 0	€ 0			
	2 PZH-2012-358652454	€ 279.013	€ 0			
	3 PZH-2013-438258893	€ 189	€ 0			
	4 PZH-2013-440613367	€ 0	€ 0			
	5 PZH-2014-494152147	€ 0	€ 0			
	6 PZH-2014-497548895	€ 48.475	€ 0			
	7 PZH-2015-539551200	€ 0	€ 0			
	Kopie beschikkingnummer	Cumulative besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T)	Cumulative overige bestedingen tot en met (jaar T)	Toelichting	Endverantwoording Ja/Nee	
		Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie		Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden	
	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 06	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 10	
	1 PZH-2010-220848630	€ 0	€ 0		Nee	
	2 PZH-2012-358652454	€ 279.202	€ 0		Nee	
	3 PZH-2013-438258893	€ 189	€ 0		Nee	
	4 PZH-2013-440613367	€ 0	€ 0		Nee	
	5 PZH-2014-494152147	€ 0	€ 0		Nee	
	6 PZH-2014-497548895	€ 48.475	€ 0		Nee	
	7 PZH-2015-539551200	€ 0	€ 0		Nee	
Departement : SZW Nummer : G2						
Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeente deel 2016	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
	I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
	€ 4.262.095	€ 69.059	€ 431.321	€ 5.658	€ 915	€ 0
	Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee
	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)	
	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 11	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 12
	€ 87.617	€ 2.362	€ 0	€ 0	€ 0	Ja
Departement : SZW Nummer : G3						
Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeente deel 2016	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob
	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06
	€ 75.359	€ 0	€ 12.264	€ 0	€ 27.365	€ 0
	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee			
	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09			
	€ 0	€ 0	Ja			

Bijlage 2: Bestuursovereenkomst: Structuur Staat van de Gemeente

Financiën	Groen/ Oranje/ Rood	TOELICHTING	
Er is structureel en reëel begrotingsevenwicht	Rood	In afwachting van een door de toezichthouder te accepteren herstelplan beschikt Voorschoten voortsnog niet over een goedgekeurde meerjarenbegroting en staat onder preventief toezicht.	
Is er reden voor extra aandacht?	Het herstelplan voor 2017 en het meerjarenperspectief zal uiterlijk 31 maart aan de toezichthouder worden voorgelegd.		
Ruimtelijke ordening		TOELICHTING	
De gemeente voldoet aan de in de Wet ruimtelijke ordening opgenomen verplichtingen inzake bestemmingsplannen, beheersverordeningen en structuurvisies	Groen	Er zijn actuele bestemmingsplannen en een structuurvisie die momenteel herzien wordt. In Voorschoten is één locatie, Voorschraat P-kantoor, waar nog geen actueel bestemmingsplan geldt.	
Is er reden voor extra aandacht?	Nee		
Omgevingsrecht		TOELICHTING	
Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving Milieu, Bouwen en Wonen			
De gemeente beschikt over een vastgestelde Verordening VTH	Groen	De "Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht Voorschoten" met ingangsdatum 1 juli 2016 is door gemeenteraad vastgesteld op 12 mei 2016.	
Is er reden voor extra aandacht?	Nee		
Monumentenzorg		TOELICHTING	
De gemeente beschikt over een deskundige adviescommissie m.b.t. de (rijks)monumenten	Groen	De Commissie Welstand en Cultureel erfgoed (WCE) is een adviescommissie die het college van burgemeester en wethouders adviseert over het cultureel erfgoed. Dit zijn beschermde gemeentelijke- en rijksmonumenten, beeldbepalende zaken en beschermde stads- of dorpsgezichten. Daarnaast wint het bestuur advies in van de commissie over cultuurhistorische aspecten bij niet-monumenten, zoals bijvoorbeeld bij nieuwbouw in het beschermd dorpsgezicht. De commissie WCE bestaat uit 5 leden waarvan 3 deskundig zijn op het gebied van monumentenzorg.	
Is er reden voor extra aandacht?	Nee		
Archief- en informatiebeheer		TOELICHTING	
Het archief- en informatiebeheer zijn op orde	Oranje	Uit het jaarverslag en het inspectieverslag blijkt dat wij aan de uiteindelijke wens om volledig digitaal te kunnen werken nog niet helemaal kunnen voldoen vandaar dat wij voor de Gemeente Voorschoten nog de indicatie oranje afgeven.	
Is er reden voor extra aandacht?	Nee		
Huisvesting Vergunninghouders		TOELICHTING	
Er is volledig en tijdig voldaan aan de halfjaartaakstelling en er is geen achterstand	Groen	Gevraagde informatie	Stand van zaken
		Voorsprong/achterstand per 1 januari van het verantwoordingsjaar (doorhalen w at niet van toepassing is)	4
		Fase interventieladder op 1 januari	Informatie opvragen en valideren
		Taakstelling eerste halfjaar van het verantwoordingsjaar	30
		In het eerste halfjaar gehuisveste vergunninghouders	36
		Voorsprong/achterstand per 1 juli van het verantwoordingsjaar (doorhalen w at niet van toepassing is)	2
		Fase interventieladder op 1 juli	Gerealiseerd
		Taakstelling tweede halfjaar van het verantwoordingsjaar	34
		In het tweede halfjaar gehuisveste vergunninghouders	35
		Voorsprong/achterstand per 31 december van het verantwoordingsjaar (doorhalen w at niet van toepassing is)	3
Fase interventieladder op 31 december	Gerealiseerd		
Is er reden voor extra aandacht?	Nee		

Bijlage 3: Overzicht over te hevelen en af te sluiten kredieten

Op de volgende pagina's zijn alle investeringskredieten weergegeven die door de raad beschikbaar zijn gesteld. Bij ieder krediet is aangegeven wat de uitvoeringsstatus is.

De uitvoeringstermijn van iedere investering is gemaximeerd op twee jaar. In de praktijk blijkt deze termijn niet altijd uitvoerbaar. Daarom is bij de inleiding van deze jaarstukken onder 'Resultaten' een voorstel voor kredietoverheveling gedaan.

Hieronder is verkort weergegeven wat de financiële gevolgen zijn van ons voorstel.

De totalen van deze bedragen (de slotregel) zijn terug te vinden bij het 'Investeringsoverzicht'.

OMSCHRIJVING	BEGROOT t/m 2016	WERKELIJK t/m 2015	WERKELIJK 2016	SALDO	ACTIE JAARREKENING 2016	BENODIGD IN 2017
Door te schuiven kredieten (verlengen realisatieperiode)	4.082.357	836.519	950.781	2.295.057	Doorschuiven in afwijking van nota activabeleid	2.111.584
Regulier door te schuiven kredieten (binnen realisatieperiode)	10.719.235	0	2.377.726	8.341.509	Doorschuiven conform nota activabeleid	8.316.196
Af te sluiten kredieten (werkzaamheden afgerond)	5.243.645	2.948.722	1.682.684	612.239	Afsluiten kredieten	0
Vervroegd af te sluiten kredieten (verplichtingen afronden)	2.692.852	450	582.255	2.086.278	Vervroegd afsluiten kredieten nadat verplichtingen zijn afgewerkt	0
TOTALEN	22.738.089	3.785.691	5.593.445	13.335.082		10.427.780

Toelichting op deze cijfers

Totaal is beschikbaar gesteld voor investeringskredieten	€ 22.738.089
Tot en met 2016 is besteed (€ 3.785.691 + € 5.593.445)	€ 9.379.136
Af: verplichting op af te sluiten krediet 7201299	€ <u>23.871</u>
Er resteert voor af te ronden werkzaamheden	€ 13.335.082
Er is benodigd	€ <u>10.427.780</u>
Verschil	€ 2.907.302

Het verschil kan als volgt worden verklaard:

1. Op de (vervroegd) af te sluiten kredieten is € 2.369.434 minder uitgegeven.
2. Voor afwerking verplichtingen op vervroegd af te sluiten kredieten is nodig € 354.394.
3. Voor de door te schuiven (oude) kredieten, die volgens het activabeleid zouden moeten worden afgesloten is € 183.474 minder nodig dan beschikbaar.

NUMMER	JAAR	OMSCHRIJVING	BEGR t/m 2016	WERK t/m 2015	WERK 2016	SALDO	TOELICHTING / OPMERKINGEN PLANNING AFRONDING 2016	BENODIGD IN 2017
7201038	2007	Ophef. ongez loz. pompput/persleiding	500.200	477.295	23.041	-136	Project is afgerond en wordt afgesloten	0
7201053	2015	Knooppunt Voorschoten	2.248.820	516.547	546.827	1.185.445	Project loopt in fases. Fase 3,4 en 5 naar verwachting in juni technisch klaar.	1.185.445
7201095	2014	Parkeren Station VS (kwaliteitsbevordering OV)	577.280	331.676	162.425	83.179	Project is afgerond en wordt afgesloten	0
7201112	2012	Gemaal Bijdorp pominstallatie (-/- € 35.084)	127.216	116.364	7.986	2.866	Project is afgerond en wordt afgesloten	0
7201165	2013	Groen: Groot onderhoud Berkhoutpark	221.000	183.512	38.586	-1.098	In de NJN 2016 is € 41.000 bijgeraamd. Project is klaar maar moet nog financieel worden afgerond (subsidie)	0
7201166	2013	Ondergrondse containers bij hoogbouw Vlietwijk	56.000	20.042	0	35.958	Afsluiten volgens afvalbeleidsplan. Nieuw krediet aangevraagd voor 2017-2019	0
7201167	2013	Ondergrondse containers bij hoogbouw Centrum	8.000	784	0	7.216	Afsluiten volgens afvalbeleidsplan. Nieuw krediet aangevraagd voor 2017-2019	0
7201168	2013	Ondergrondse containers bij hoogbouw Adegeest	120.000	16.243	0	103.757	Afsluiten volgens afvalbeleidsplan. Nieuw krediet aangevraagd voor 2017-2019	0
7201169	2013	Ondergrondse containers bij hoogbouw N-Hofland	56.000	1.441	0	54.559	Afsluiten volgens afvalbeleidsplan. Nieuw krediet aangevraagd voor 2017-2019	0
7201186	2015	Knooppunt Voorschoten (riolering)	42.800	2.800	0	40.000	Project loopt in fases. Fase 3,4 en 5 naar verwachting in juni technisch klaar.	40.000
7201251	2014	Van der Hoevenpark nakomende werkzaamheden	93.588	43.588	15.586	34.414	Werkzaamheden zullen naar verwachting in 2017 worden afgerond.	34.414
7201253	2014	Ondergrondse containers bij hoogbouw Vlietwijk	88.000	2.271	0	85.729	Afsluiten volgens afvalbeleidsplan. Nieuw krediet aangevraagd voor 2017-2019	0
7201254	2014	Ondergrondse containers bij hoogbouw Centrum	16.000	4.000	0	12.000	Afsluiten volgens afvalbeleidsplan. Nieuw krediet aangevraagd voor 2017-2019	0
7201255	2014	Ondergrondse containers bij hoogbouw Adegeest	16.000	627	0	15.373	Afsluiten volgens afvalbeleidsplan. Nieuw krediet aangevraagd voor 2017-2019	0
7201256	2014	Ondergrondse containers bij hoogbouw Noord Hofland	24.000	2.196	0	21.804	Afsluiten volgens afvalbeleidsplan. Nieuw krediet aangevraagd voor 2017-2019	0
7201257	2014	Inzamelen bedrijfsafval via 2 inzamelpunten	1.098	1.098	0	0	Proefsleuven voor ondergrondse container; factuur tot eind van het jaar	0
7201261	2014	Gemaal Dobbewijk pominstallaties	58.593	38.593	18.465	1.535	Project is technisch klaar. Er ontbreken nog enkele kleine opdrachten; Moet nog financieel afrekenen. Gelet op gering restant krediet afsluiten.	0
7201287	2015	Parkeren Station VS (Actieplan Groei Op Het Spoor)	249.500	40.770	208.730	0	Project is afgerond en wordt afgesloten	0
7201291	2015	Wegen 2015: asfalt en open verharding	60.000	28.480	31.520	0	Project is afgerond en wordt afgesloten	0
7201292	2015	Reconstructie wegen 2015: asfalt/open verharding	50.000	32.548	17.452	0	Project is afgerond en wordt afgesloten	0

NUMMER	JAAR	OMSCHRIJVING	BEGR t/m 2016	WERK t/m 2015	WERK 2016	SALDO	TOELICHTING / OPMERKINGEN PLANNING AFRONDING 2016	BENODIGD IN 2017
7201293	2015	Kunstwerken en bruggen 2015	233.000	48.512	184.488	0	Project is afgerond en wordt afgesloten	0
7201294	2015	Beschoeiingen/duikers 2015	233.300	105.210	128.217	-127	Project is afgerond en wordt afgesloten	0
7201295	2015	Vervangingsinvesterin gen groen 2015	365.838	259.542	105.961	335	Project is afgerond en wordt afgesloten	0
7201296	2015	Openbaar verlichtingsnet 2015	240.000	63.963	23.690	152.347	Dit krediet betreft de vervanging OV's Noord- Hofland; de aankoop van lichtmasten en een aantal keer schakelen door Liander (wijk Hoogkamer) zal nog in 2016 plaats vinden. Op de lichtmasten zit een levertijd van 8 á 10 weken dus aflevering in Januari/februari 2017. Het plaatsen in 2017, dekking door onderhoudsbudget.	152.347
7201297	2015	Verkeersregelininstallati es 2015	224.000	9.339	47.030	167.631	Voortraject is begonnen. Project is naar verwachting december 2017 klaar en moet daarna nog financieel worden afgehandeld waardoor het doorloopt tot 2018.	167.631
7201299	2015	Overige vrijverval riolering 2015	596.530	450	156.892	415.318	Project wordt niet afgerond, maar vervroegd afgesloten.	0
7201301	2015	Vorbereiding verkoop Prof Einsteinlaan	15.000	0	0	15.000	Verkoop is nog niet gerealiseerd, werkzaamheden lopen door naar 2017.	15.000
7201302	2015	Vorbereiding verkoop Frisolaan	15.000	0	8.571	6.429	Verkoop is nog niet gerealiseerd, werkzaamheden lopen door naar 2017.	6.429
7201303	2015	Vorbereiding verkoop Vlietzaal	15.000	0	5.009	9.991	Verkoop is nog niet gerealiseerd, werkzaamheden lopen door naar 2017.	9.991
7201304	2015	Vorbereiding verkoop Prof vd Waalslaan	15.000	375	2.193	12.432	Verkoop is nog niet gerealiseerd, werkzaamheden lopen door naar 2017.	12.432
7201306	2015	Scholenbouwproject Noord-Hofland afroncling	280.000	199.907	76.974	3.118	Project wordt in januari 2017 afgesloten. Er komen nog wat kosten aan in verband met notariële overdracht.	3.118
7201307	2015	Vlietwijk-Keel nakomende werkzaamheden	32.696	0	17.721	14.975	Kan nog niet worden afgesloten omdat subsidieafwikkeling (sociale woningen) nog niet is afgerond.	14.975
7201308	2015	Noord Hofland nakomende werkzaamheden	41.882	0	4.415	37.467	Project wordt niet afgerond, maar vervroegd afgesloten.	0
7201309	2015	Rabobank Deltaplein nakomende werkzaamheden	17.992	0	19.518	-1.526	In 2017 worden de laatste kosten (geschat op € 15.000) verwacht. Deze worden gedekt uit de in 2017 te ontvangen bijdrage van € 27.000 van de projectontwikkelaar in de kosten van verleggen van kabels en leidingen, waarmee in het saldo geen rekening is gehouden.	15.000

NUMMER	JAAR	OMSCHRIJVING	BEGR t/m 2016	WERK t/m 2015	WERK 2016	SALDO	TOELICHTING / OPMERKINGEN PLANNING AFRONDING 2016	BENODIGD IN 2017
7201310	2015	Dobbewijk nakomende werkzaamheden	842.461	0	187.660	654.801	Werkzaamheden worden naar alle waarschijnlijkheid in 2017 afgerond. Benodigd bedrag kan vooralsnog met € 200.000 worden verlaagd.	454.801
7201311	2015	Verbouwing vm Marijkeschool tbv vluchtelingen	90.000	2.682	89.979	-2.660	Project is afgerond en wordt afgesloten	0
7201312	2016	Wegonderhoud Wijngaardenlaan	200.000		197.536	2.464	Project is klaar. Memoboeking gemaakt naar 7205106 (€ 9 K) onderhoud wegen) en 6272200 (Riool) € 36 K; Saldo daarna positief.	0
7201313	2016	Minigemalen vGRP 14-18	30.000		0	30.000	Project wordt niet afgerond, maar vervroegd afgesloten.	0
7201314	2016	Verbet.grondwatermeetnet vGRP 14-18	50.000		0	50.000	Project wordt niet afgerond, maar vervroegd afgesloten.	0
7201315	2016	Vrijval Riolering vGRP 14-18	821.021		254.402	566.619	Project wordt niet afgerond, maar vervroegd afgesloten.	0
7201316	2016	Waterkwaliteit opgave riolering vGRP 14-18	475.000		625	474.375	Project wordt niet afgerond, maar vervroegd afgesloten.	0
7201317	2016	Waterbouwkundige .Kunstwerken vGRP 14-18	361.091		152.883	208.208	Project wordt niet afgerond, maar vervroegd afgesloten.	0
7201318	2016	Investerings in bruggen	50.000		3.817	46.183	Project wordt niet afgerond, maar vervroegd afgesloten.	0
7201319	2016	Groenvervangingsinvesteringen	160.000		22.847	137.153	Groot onderhoud Ter Wadding. Begin eind 2016 en loopt door naar 2017. Door kleine werkzaamheden pas eind 2017 klaar.	137.153
7201320	2016	Investerings wegen	200.000		200.516	-516	Project is afgerond en wordt afgesloten	0
7201321	2016	Aanhangwagen Burg BPA 10-20, WF DJ 11 291	50.000		0	50.000	Project wordt niet afgerond, maar vervroegd afgesloten.	0
7201322	2016	Volvo BS-LX-68 221	230.000		7.696	222.304	Voertuig is € 75.000 duurder dan gepland. Het voertuig maakt onderdeel uit van het gesloten circuit (afval).	222.304
7201323	2016	Mercedes Benz BL-BN-87 214	190.000		0	190.000	Aanbesteed in productie is via financial lease constructie gekocht. Krediet staat echter nog open.	0
7201324	2016	Randvoorzieningen vGRP 14-18	43.634		9.220	34.414	Project wordt niet afgerond, maar vervroegd afgesloten.	0
7201325	2016	Persleidingen vGRP 14-18	13.694		0	13.694	Project wordt niet afgerond, maar vervroegd afgesloten.	0
7201327	2016	Onderlaag kunstgrasveld MHC Forescate	488.889		426.916	61.973	Is een nog lopend project	61.973
7201328	2016	Toplaag kunstgrasveld V'97	243.000		237.383	5.617	Is een nog lopend project	5.617
7201329	2016	Onderlaag kunstgrasveld V'97	324.000		97.816	226.184	Is een nog lopend project	226.184
7201330	2016	Toplaag Handbalveld HVV '70	61.111		51.931	9.180	Is een nog lopend project	9.180

NUMMER	JAAR	OMSCHRIJVING	BEGR t/m 2016	WERK t/m 2015	WERK 2016	SALDO	TOELICHTING / OPMERKINGEN PLANNING AFRONDING 2016	BENODIGD IN 2017
7201331	2016	Wegonderhoud Mozartlaan	90.000		0	90.000	Aanbesteding op 5 december; Project betreft bestrating; vertraging door scopewijziging en bestek opstellen.	90.000
7201332	2016	Investerings wegen t.b.v. VRI	350.000		975	349.025	Aanbestedingsprocedure loopt. Project is naar vooruitzicht december 2017 klaar en moet daarna nog financieel worden afgehandeld waardoor het doorloopt tot 2018.	349.025
7201333	2016	2e ontsluitingsweg Krimwijk II	100.000		18.676	81.324	Betreft juridische ondersteuning bureau Maandag, loopt door naar 2017	81.324
7201334	2016	Rioolconstructie Bachlaan	160.000		0	160.000	Project wordt niet afgerond, maar vervroegd afgesloten.	0
7201335	2016	Kruisp.Kon.Marineln,S choolstr,Veurs	680.000		4.242	675.758	Uitvoering begint mei 2017. Verwacht is dat het eind 2017 afgerond is. Eventueel is het project ook financieel afgerond eind 2017.	650.445
7201336	2016	Vorbereidingskrediet herinr.Leidseweg Nrd	192.500		0	192.500	Uitvoering onderzoek in 2017	192.500
7201350	2015	Vlietwijk Fase 1 riolering deel 1	1.202.910	879.674	323.236	0	Projectdeel kan worden afgesloten	0
7201351	2015	Vlietwijk Fase 1 wegen	299.710	299.710	0	0	Projectdeel kan worden afgesloten	0
7201352	2015	Vlietwijk Fase 1 Groen	0	30.052	-30.052	0	Projectdeel kan worden afgesloten	0
7201353	2015	Vlietwijk Fase 1 OVL	0	25.401	-25.401	0	Projectdeel kan worden afgesloten	0
7201354	2015	Vlietwijk Engeneering	0		159.099	-159.099	Fase 2 is voor 25% uitgevoerd. Project uitvoering volgens planning. Project wordt in 2017 gecontinueerd en is naar verwachting in november 2017 klaar. Daarna nog financiële afronding in 2018. Kosten engineering verdelen naar overige orders Vlietwijk. Verplichtingen verlagen. Deze betreffen het jaar 2017. In 2017 komt budget erbij.	-159.099
7201355	2016	Vlietwijk Fase 2, riolering	4.679.272		641.833	4.037.439	Zie toelichting bij 7201354	4.037.439
7201356	2016	Vlietwijk Fase 2, wegen	2.149.424		486.837	1.662.587	Zie toelichting bij 7201354	1.662.587
7201357	2016	Vlietwijk Fase 2, openbare verlichting	408.546		77.460	331.086	Zie toelichting bij 7201354	331.086
7201358	2016	Vlietwijk Fase 2, Groen	542.493		137.994	404.499	Zie toelichting bij 7201354	404.499
7201359	2016	Vlietwijk, Fase 2, afvalverwerking	20.000		6.021	13.979	Zie toelichting bij 7201354	13.979

Investerings 2016	22.738.089	3.785.691	5.593.445	13.335.082
--------------------------	-------------------	------------------	------------------	-------------------

10.427.780

Bijlage 4: Overzicht incidentele baten en lasten

INCIDENTELE LASTEN				INCIDENTELE BATEN			
Omschrijving	Begroting 2016	Begr. na wijziging	Rekening 2016	Omschrijving	Begroting 2016	Begr. na wijziging	Rekening 2016
P1 Bestuur				P1 Bestuur			
Inkoopkrachtsamenwerking	11.500		9.039	Inkoopkrachtsamenwerking	-11.500		-9.039
Bestuurskrachtmeting	-	-	21.650				
Vakantiegeldverplichtingen (jaarrekening 2016 WODV)			85.383				
REK15 Invoering BGT	-	12.500	8.035	REK15 CR Invoering BGT	-	-12.500	-8.035
REK15 Invoering VPB	-	39.000	14.510	REK15 CR Invoering VPB	-	-39.000	-14.510
REK15 dotatie BR rekenkamer	-	500	500	REK15 CR dotatie rekenkamer commissie	-	-500	-500
VJN16 Dekking tekorten rekenkamer	-	20.954	4.000	VJN16 BR Rekenkamer Dekking tekorten rekenkamer	-	-16.954	-
Toekomst Leidse Regio	-	-	40.000	VJN16 CR Dekking tekorten rekenkamer	-	-4.000	-4.000
Actualisatie pensioenverplichtingen	-	-	100.000	Subsidievoorschot PZH toekomst Leidse Regio	-	-	-40.000
Totaal P1 Bestuur	11.500	72.954	283.117	Totaal P1 Bestuur	-11.500	-72.954	-76.084
P2 Veiligheid				P2 Veiligheid			
NJN16 Controlekosten constructieve veiligheid	-	20.000	20.000	VJN 16 Veiligheids Regio HM, resultaat jaarrekening 2015	-	-63.173	-63.173
				NJN16 Vervanging brandkranen	-	-20.000	-20.000
REK15 Extra inzet bouwprojecten	-	60.000	39.201	NJN16 Leges omgevingsvergunningen	-	50.000	50.000
REK15 Inhuur casemanager	-	20.000	19.754	REK15 CR Extra inzet bouwprojecten	-	-60.000	-39.201
				REK15 CR Inhuur casemanager	-	-20.000	-19.754
				Vergoeding VRHM ivm piketdiensten	-	-	-12.961
				Bijdrage VRHM en politie	-	-	-26.628
				Lagere Leges omgevingsvergunningen	-	-	52.105
				Dwangsommen	-	-	-10.300
Totaal P2 Veiligheid	-	100.000	78.955	Totaal P2 Veiligheid	-	-113.173	-89.912
P3 Dienstverlening				P3 Dienstverlening			
leges paspoorten en rijbewijzen	-	-	70.008	Legesopbrengsten paspoorten en rijbewijzen	-	-	-93.968
Totaal P3 Dienstverlening	-	-	70.008	Totaal P3 Dienstverlening	-	-	-93.968
P4 Ruimte en verkeer				P4 Ruimte en verkeer			
REK15 Structuurplannen	-	10.000	-				
Structuurvisie	-	50.000	1.570	CR toevoeging voorziening grondexploitatie projecten	-241.976	-421.490	-440.118
Toevoeging voorziening grondexploitaties	241.976	421.490	440.118	Opbrengst grondverkoop Dobbewijk	-	-412.090	-412.090
				Vrijval verliesvoorziening Duivenvoorde			
				Corridor o.b.v. actualisatie grex	-	-	-185.759
				Investeringsbijdrage Provincie Zuid-Holland project DVC wandelpaden	-	-134.000	-
Project DVC Wandelpaden	-	134.000	-				
VJN16 Verkeersmaatregelen Nassauwijk	-	50.000	-	CR BHP-voorziening VRI's	-	-390.000	-390.000
Dotatie BHP-voorziening VRI's	-	390.000	390.000	KDN17 Opheffen parkeerfonds	-	-17.500	-17.500
KN17 Opheffen parkeerfonds	-	10.500	10.500	CR Rek15 Structuurvisie Voorschoten	-	-10.000	-1.570
REK15 Structuurvisie Voorschoten	-	10.000	1.570	CR Structuurvisie Voorschoten 2025	-	-50.000	-
VJN16 Structuurvisie Voorschoten 2025	-	50.000	-				
				VJN16 BR Krimwijk 2e ontsluitingweg Krimwijk	-	-100.000	-18.676
VJN16 2e ontsluitingweg Krimwijk	-	100.000	18.676	REK15 BR van der Hoevenpark - Van der Hoevenpark nakomende werkzaamheden	-	-50.000	-15.586
REK15 Van der Hoevenpark nakomende werkzaamheden	-	50.000	15.586	REK15 BR Vlietwijk Keel- Vlietwijk Keel nakomende werkzaamheden	-	-32.696	-17.721
REK15 Vlietwijk Keel nakomende werkzaamheden	-	32.696	17.721	REK15 BR Noord Holland- Noord Holland nakomende werkzaamheden	-	-41.882	-2.756
REK15 Noord Holland nakomende werkzaamheden	-	41.882	2.756	REK15 BR nakomende werkzaamheden Rabobank Deltaplein	-	-17.992	-17.992
REK15 Rabobank Deltaplein nakomende werkzaamheden	-	17.992	17.992	REK15 BR Dobbewijk nagekomen werkzaamheden	-	-842.461	-186.392
REK15 Dobbewijk nakomende werkzaamheden	-	842.461	186.392				
KN17 Opheffen bestemmingsreserve Krimwijk II	-	46.207	46.207	KN17 Opheffen BR Krimwijk II	-	-46.207	-46.207
KN17 Opheffen bestemmingsreserve	-			KN17 Opheffen BR Voet/fietspad	-	-305.878	-305.878
Voet/fietspad AvLeeuwenhoekskade	-	305.878	305.878	AvLeeuwenhoekskade	-	-403.389	-403.389
				CR Actualisatie grex DVC (Duivenvoordecorridor)	-	-8.000	-8.000
Actualisatie grex DVC (Duivenvoordecorridor)	-	411.389	411.389	BR risicoreserve DVC Actualisatie grex DVC	-	-8.000	-8.000
Totaal P4 Ruimte en verkeer	241.976	2.974.495	1.866.355	Totaal P4 Ruimte en verkeer	-241.976	-3.283.585	-2.469.634

INCIDENTELE LASTEN				INCIDENTELE BATEN			
Omschrijving	Begroting 2016	Begr. na wijziging	Rekening 2016	Omschrijving	Begroting 2016	Begr. na wijziging	Rekening 2016
<u>P5 Beheer van de omgeving</u>				<u>P5 Beheer van de omgeving</u>			
Knooppunt Voorschoten	268.000	368.912	160.675	CR Knooppunt Voorschoten	-268.000	-368.912	-160.675
Reconstructie Vlietwijk	1.500.000		427.567	BR Volkshuisvesting Vlietwijk	-1.500.000		-427.567
Openbare verlichting Vlietwijk	300.000		77.406	Openbare verlichting Vlietwijk	-300.000		-77.406
Dotatie Beheerplan voorziening Wegen	-	1.200.000	1.200.000	CR beheerplan wegen	-	-1.200.000	-1.200.000
Dotatie Beheerplan voorziening Bruggen	-	58.000	58.000	CR beheerplan bruggen	-	-58.000	-58.000
Dotatie BHP-voorziening Water	-	100.000	100.000	CR beheerplan water	-	-100.000	-100.000
Dotatie BHP-voorziening Speelplaatsen	-	51.300	51.300	CR beheerplan speelplaatsen	-	-51.300	-51.300
Dotatie BHP-voorziening OVL	-	340.000	340.000	CR beheerplan OVL	-	-340.000	-340.000
REK15 Uitvoeringsprogramma OVL	-	129.743	42.423	CR uitvoeringsprogramma OVL	-	-129.743	-42.423
Voorbereiding Leidseweg Noord	-	192.500	-	Opbrengst grondverkoop	-	-	-103.500
Toevoeging CR ivm opheffen BR nog uit te voeren werkzaamheden	-	64.076	64.076	Onttrekking BR nog uit te voeren werkzaamheden ivm opheffing	-	-64.076	-64.076
				Subsidie Berkhoutpark	-	-81.000	-24.721
Totaal P5 Beheer van de omgeving	2.068.000	2.504.531	2.521.447	Totaal P5 Beheer van de omgeving	-2.068.000	-2.393.031	-2.649.668
<u>P6 Wonen en leefomgeving</u>				<u>P6 Wonen en leefomgeving</u>			
Afoming reserve Volkshuisvesting		1.018.461	1.018.461	Afoming reserve Volkshuisvesting		-1.018.461	-1.018.461
Duivenvoordecorridor wandelpaden	234.476	676.000	269.804	Duivenvoordecorridor wandelpaden	-234.476	-676.000	-269.804
Toeristisch overstappunt	35.000		30.826				
Extra capaciteit economische zaken	55.000		55.000				
Economische Leidse agenda	50.000		18.623				
Onderzoeken economische visie	10.000		5.325				
VJN 16 Taskforce Dorpscentrum VRS		35.000	34.118				
REK15 TOP Toeristisch Overstappunt	-	35.000	30.826	Bijdrage PZH Toeristisch overstappunt		-17.500	-
				Bijdrage Haaglanden Toeristisch overstappunt		-17.500	-
VJN16 Prestatieafspraken wooncorporaties	-	15.000	1.175	VJN16 BR volkshuisvesting prestatieafspraken wooncorporaties	-	-15.000	1.175
Totaal P6 Wonen en leefomgeving	384.476	1.779.461	1.464.159	Totaal P6 Wonen en leefomgeving	-234.476	-1.744.461	-1.287.090
<u>P7 Jeugd, participatie en zorg</u>				<u>P7 Jeugd, participatie en zorg</u>			
Overschot sociale werkvoorziening	-	40.000	40.000	Overschot Sociale Werkvoorziening			-
REK15 Minimabeleid communicatie bijz. bijstand	-	50.000	23.556	REK15 CR Minimabeleid communicatie bijz. bijstand	-	-50.000	-23.556
REK15 Minimabeleid	-			REK15 Minimabeleid	-		
koopkrachttegemoetkoming	-	20.000	20.000	Koopkrachttegemoetkoming	-	-20.000	-20.000
Tekort minimabeleid	-	19.602	-	NJN16 Tekort minimabeleid	-	-19.602	-
				Voorschot uitkering vergunninghouders (BUIG)	-	-	-163.862
Subsidie Stichting voor Elkaar	-	40.000	40.000	REK15 CR Subsidie Stichting voor elkaar	-	-75.000	-75.000
REK15 Subsidie Stichting voor Elkaar	-	75.000	75.000				
NJN16 AED's		15.000	11.503				
Incidentele uitg.kosten 3D		207.800	182.062				
NJN 16 Toevoeging egal.res. Sociaal domein	-	1.264.686	934.686				
Onderbesteding Sociaal domein							
REK15 Voorbereidingskrediet Verkoop prof. Einsteinlaan	-	15.000	-	REK15 CR Voorbereidingskrediet verkoop prof. Einsteinlaan	-	-15.000	-
Projectmiddelen vergunninghouders	-	155.000	41.143	Terugvordering en verhaal (bijstand)	-	-50.000	-147.548
				BR deking tekorten BUIG Uitvoeringskosten 3D	-208.850		-128.600
Uitvoeringskosten 3D	208.850		128.600	Egal res. sociaal domein subsidie vrijwilligerspunt	-40.000	-	-40.000
Vrijwilligerspunt	40.000	-	40.000	REK15 Storting egalisatie reserve sociaal domein	-	-1.677.646	-1.677.646
REK15 Storting egalisatie reserve sociaal domein	-	1.677.646	1.677.646	Inkomsten uit voorgaande jaren	-	-	-385.356
Totaal P7 Jeugd, participatie en zorg	248.850	3.579.734	3.214.196	Totaal P7 Jeugd, participatie en zorg	-248.850	-1.907.248	-2.661.568

INCIDENTELE LASTEN				INCIDENTELE BATEN			
Omschrijving	Begroting 2016	Begr. na wijziging	Rekening 2016	Omschrijving	Begroting 2016	Begr. na wijziging	Rekening 2016
<u>P8 Onderwijs, sport en cultuur</u>				<u>P8 Onderwijs, sport en cultuur</u>			
REK15 Internationale contacten Kita	-	10.000	5.000	REK15 Concernreserve Internationale contacten Kita	-	-10.000	-5.000
REK15 Planvorming MFA	-	20.000	4.738	REK15 Concernreserve Planvorming MFA	-	-20.000	-4.738
VJN16 Overschrijdingsregeling Openbaar Onderwijs	-	97.317	97.317	CR Overschrijdingsregeling Openbaar Onderwijs	-	-97.317	-97.317
REK15 Scholenbouw Noord-Holland	-	80.093	72.176	REK15 Concernreserve Scholenbouw Noord-Holland	-	-80.093	-72.176
REK15 Scholenbouw Noord-Holland	-	100.000	100.000	VJN16 Scholenbouw Noord-Holland	-	-100.000	-100.000
KN17 Opheffen BR vijfjaarlijkse afrekening onderwijs	-	98.000	98.000	Restitutie Sportfondsen	-	-	-276.166
Schakelklas Vluchtelingen	-	77.500	50.129	KN17 Opheffen BR Vijfjaarlijkse afrekening onderwijs	-	-98.000	-98.000
REK15 Verkoop Prof.vdWaalslaam	-	14.625	2.193	REK15 Concernreserve Verkoop Prof. Vd Waalslaam	-	-14.625	-2.193
REK15 Verkoop Frisozaal	-	15.000	8.571	REK15 Concernreserve Verkoop Frisozaal	-	-15.000	-8.571
REK15 Verkoop Vlietzaal	-	15.000	5.009	REK15 Concernreserve Verkoop Frisozaal	-	-15.000	-5.009
VJN16 Openbaar basisonderwijs (huisvesting)	-	92.116	92.116	Inkomsten uit voorgaande jaren	-	-	-185.159
Totaal P8 Onderwijs, sport en cultuur	-	619.651	535.249	Totaal P8 Onderwijs, sport en cultuur	-	-450.035	-854.329
<u>P9 Financiën</u>				<u>P9 Financiën</u>			
				Legaat vm. Stichting Diogenes	-	-	-290.020
				Onderzoek terugvordering BTW	-	-45.710	-48.307
				Dividend Alliander 2015 (meeropbrengst)	-	-42.585	-43.798
				Algemene uitkering div. taakmutaties	-	-42.991	-49.685
				Idem tbv verhoogde asielinstroom	-	-85.702	-214.178
				Jaarrekeningresultaat 2015 BSGR	-	-52.803	-52.803
Toevoeging CR opheffen reserve Nuon gelden	-	1.076.370	1.076.370	Opheffen reserve Nuon gelden	-	-1.076.370	-1.076.370
Reserve Weerstandsvermogen	-	4.000.000	4.000.000	KN17 Reserve Weerstandsvermogen	-	-4.000.000	-4.000.000
KN17 Aframen egalisatie reserve Sociaal Domein	-	385.197	385.197	KN17 Aframen egalisatiereserve sociaal domein	-	-385.197	-385.197
Toevoeging BR Duivenvoorde Corridor	-	1.076.370	1.076.370	Toevoeging BR Duivenvoorde Corridor	-	-1.076.370	-1.076.370
Totaal P9 Financiën	-	6.537.937	6.537.937	Totaal P9 Financiën	-	-6.807.728	-7.236.728
Totaal	2.954.802	18.168.763	16.571.423	Totaal	-	-2.804.802	-16.772.215
Saldo			847.559	Saldo	-150.000	-1.396.548	-17.418.981

*** Afkortingen**

CR= Concernreserve
BR= Bestemmingsreserve
NJN16= Najaarsnota 2016
VJN16= Voorjaarsnota 2016
KN17= Kadernota 2017
REK15= Jaarrekening 15

Bijlage 5: Algemene uitkering

Onderdeel A - Inkomstenmaatstaven			
Maatstaf	Berekende Aantallen	Gewicht / %	Uitkering
1a Waarde woningen eigenaren	25.292.000	-0,1139	-2.880.759
1c Waarde niet-woningen eigenaren	2.002.000	-0,1546	-309.509
1f Waarde niet-woningen gebruikers (onder aftrek amendement De Pater)	1.813.000	-0,1246	-225.900
Subtotaal			-3.416.168

Onderdeel B - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor van toepassing is			
Maatstaf	Berekende Aantallen	Gewicht	Bedrag in basis
1e OZB waarde niet-woningen	200,2	380,6	76.196
2 Inwoners	25.211	154,58	3.897.116
3a Eén-ouder-huishoudens	821	208,3	171.014
3b Huishoudens	11.270	90,74	1.022.640
3c Eenpersoonshuishoudens	3.487	21,05	73.401
4 Inwoners: jongeren < 20 jaar	6.098	242,58	1.479.253
5 Inwoners: ouderen > 64 jaar	5.595	81,12	453.866
5a Inwoners: ouderen > 74 en < 85 jaar	1.815	26,78	48.606
7 Lage inkomens	2.460	44,08	108.437
7c Lage inkomens (drempel) (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	1.336,4	456,11	609.545
8a Bijstandsontvangers (vanaf UJR 2016)	312,3	2.085,74	651.446
11a Uitkeringsontvangers (vanaf UJR 2016)	1.074,3	85,69	92.060
12 Minderheden	1.105,0	320,53	354.186
13 Klantenpotentieel lokaal	20.020,0	39,19	784.584
14 Klantenpotentieel regionaal	4.980,00	22,13	110.207
16 Oppervlakte land	1.113,00	41,01	45.644
18 Oppervlakte land * bodemfactor gemeente	1.146,39	26,19	30.024
19 Oppervlakte binnenwater	43	37,19	1.599
21 Oppervlakte bebouwing	101	594,34	60.028
22 Oppervlakte bebouwing woonkernen * bodemfactor woonkernen	102,9	3.080,12	316.944
22a Oppervlakte bebouwing woonkern	98	1.139,69	111.690
23 Oppervlakte bebouwing buitengebied * bodemfactor buitengebied	5,05	1.520,38	7.678
23a Oppervlakte bebouwing buitengebied	5	958,59	4.793
24b Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	11.236,00	59,68	670.564
25b Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016) * bodemfactor woonkernen	11.797,80	50,7	598.148
29 Historische woningen in bewoonde oorden 1930	891	31,31	27.897
31a ISV (a) stadsvernieuwing	0,00026961	12.328.880,91	3.324
31b ISV (b) herstructurering	0,00059376	7.566.718,34	4.493
32b Omgevingsadressendichtheid (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	20.359,63	74,24	1.511.499
34 Oeverlengte * bodemfactor gemeente	1.083,56	11,7	12.678
35a Oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheidsfactor	31.448,32	5,81	182.715
36 Meerkernigheid	1	9.063,77	9.064
36a Kernen met 500 of meer adressen	1	55.518,40	55.518
37 Meerkernigheid * bodemfactor buitengebied	1,01	14.833,11	14.981
38 Bedrijfsvestigingen	2.301,00	77,46	178.235
39 Vast bedrag	1	236.418,34	236.418
Subtotaal			14.016.494

Onderdeel C - Uitkeringsfactor (uf)		
Uitkeringsfactor		1,449
Subtotaal (B x C (=uf))		20.309.900

Onderdeel D - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is		
Maatstaf	Berekende Aantallen	Uitkering
56a Suppletie-regeling groot onderhoud verdeelstelsel 2e fase	-29.941	-29.941
61 Suppletieregeling OZB	48.301	48.301
Subtotaal		18.360

Onderdeel E- Integratie- en decentralisatieuitkeringen waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is		
Maatstaf	Berekende Aantallen	Uitkering
62 Wet maatschappelijke ondersteuning (IU)	1.440.427	1.440.427
113 Peuterspeelzaalwerk (DU)	40.482	40.482
170 Decentralisatie provinciale taken vergunningverlening, toezicht en handhaving (IU)	8.915	8.915
185 Huishoudelijke hulp toelage (DU)	206.525	206.525
205 Voorschoolse voorziening peuters (DU)	12.586	12.586
221 Verhoogde asielinstroom – partieel effect (DU)	173.779	173.779
222 Verhoogde asielinstroom – participatie en integratie (DU)	96.465	96.465
Subtotaal		1.979.179

Onderdeel F - 3 D's in het sociaal domein		
Maatstaf	Berekende Aantallen	Uitkering
172 decentralisatie AWBZ naar WMO (IU)	2.371.808	2.371.808
173 decentralisatie jeugdzorg (IU)	4.171.047	4.171.047
174 decentralisatie Participatiewet (IU)	1.680.023	1.680.023
Subtotaal		8.222.878

Onderdeel G - Aanvullingen van de gebruiker		
Aanvullingen van de gebruiker	Opgave	Uitkering
Verwachte onderuitputting Rijksbegroting	-182.214,42	-182.214
Subtotaal		-182.214

Totaal uitkering 2016:	26.931.935
-------------------------------	-------------------

Functie 921	18.709.057
Functie 923 (3 D's in het sociaal domein)	8.222.878

Bijlage 6: Wet Normering Topinkomens

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen

<i>bedragen x € 1</i>	M.H. van der Veer	H. van der Does
Functie(s)	Gemeentesecretaris	Griffier
Duur dienstverband in 2016	1/1 - 31/12	1/1 – 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	nee	ja
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?		
Bezoldiging		
Beloning		€ 72.922
Belastbare onkostenvergoedingen		€ 224
Beloningen betaalbaar op termijn		€ 11.070
Totaal bezoldiging		€ 84.216
Toepasselijk WNT-maximum	€ 179.000	€ 179.000
Motivering indien overschrijding: zie	n.v.t.	n.v.t.

Gegevens 2015	M.H. van der Veer	H. van der Does
Functie(s)	Gemeentesecretaris	Griffier
Duur dienstverband in 2014	1/1 - 31/12	1/1 – 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0
Bezoldiging		
Beloning		€ 80.722
Belastbare onkostenvergoedingen		€ 159
Beloningen betaalbaar op termijn		€ 11.101
Totaal bezoldiging		€ 91.982
Toepasselijk WNT-maximum	€ 178.000	€ 178.000

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2016 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens (WOPT) of de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn in 2016 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.